

<u>Teatis nr</u>	Sisukord	Lehekülg
	I <i>Teave</i>	
	
	II <i>Ettevalmistavad aktid</i>	
	Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee	
	430. istungjärgul 26. oktoobril 2006	
2006/C 324/01	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Roheline raamat, mis käsitleb EÜ konkurentsieskirjade rikkumisest tekkinud kahjude hüvitamist" KOM(2005) 672 lõplik	1
2006/C 324/02	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv rentimis- ja laenutamise õiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas" (kodifitseeritud versioon) KOM(2006) 226 lõplik -2006/0073 (COD)	7
2006/C 324/03	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtaja kohta (kodifitseeritud versioon)" KOM(2006) 219 lõplik -2006/0071 (COD)	8
2006/C 324/04	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv eksitava ja võrdleva reklaami kohta" KOM(2006) 222 lõplik — 2006/0070 (COD)	10
2006/C 324/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa parlamendi ja Nõukogu direktiiv kahe- ja kolmerattaliste mootorsõidukite tagumise registreerimismärgi paigalduskoha kohta" KOM(2006) 478 lõplik — 2006/0161 (COD)	11

2006/C 324/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise ja märgistamise kohta" KOM(2005) 125 lõplik — 2005/0028 (COD)	12
2006/C 324/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu määrus võõrliikide ja piirkonnast puuduvate liikide kasutamise kohta vesiviljeluses" KOM(2006) 154 lõplik — 2006/0056(CNS)	15
2006/C 324/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule loomade kaitset ja heaolu käsitleva ühenduse tegevuskava kohta aastateks 2006–2010" KOM(2006) 13 lõplik	18
2006/C 324/09	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu otsus, millega muudetakse otsust 90/424/EMÜ kulutuste kohta veterinaaria valdkonnas" KOM(2006) 273 lõplik — 2006/0098 (CNS)	22
2006/C 324/10	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv karpide elukeskkonna vee nõutava kvaliteedi kohta (kodifitseeritud versioon)" KOM(2006) 205 lõplik — 2006/0067 (COD)	25
2006/C 324/11	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Nõukogu direktiiv, milles sätestatakse vasikate kaitse miinimumnõuded (kodifitseeritud versioon)" KOM(2006) 258 lõplik — 2006/0097 (CNS)	26
2006/C 324/12	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise kohta (kodifitseeritud versioon)" KOM(2006) 286 lõplik — 2006/0100 (COD)	27
2006/C 324/13	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu otsus, millega sätestatakse ühenduse kriteeriumid teatavate loomahaiguste likvideerimiseks ja kontrolliks (kodifitseeritud versioon)" KOM(2006) 315 (lõplik) — 2006/0104 CNS	28
2006/C 324/14	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile Euroopa Liidu metsanduse tegevuskava kohta" KOM(2006) 302 lõplik	29
2006/C 324/15	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega parandatakse direktiivi 2002/2/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 79/373/EMÜ segasööda ringlusse laskmise kohta" KOM(2006) 340 lõplik — 2006/0117 (COD)	34
2006/C 324/16	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega nähakse ette eelneva läbivaatamise ja konsulteerimise menetlus liikmesriikide poolt kavandatavate transporti käsitlevate õigusaktide suhtes" KOM(2006) 284 lõplik — 2006/0099 (COD)	36
2006/C 324/17	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 876/2002 lisas esitatud ühissetevõtte Galileo põhikirja" KOM(2006) 351 lõplik — 2006/0115 (CNS)	37
2006/C 324/18	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1321/2004 Euroopa satelliit-raadionavigatsiooniprogrammide juhtimisstruktuuride loomise kohta" KOM(2006) 261 lõplik — 2006/0090 (CNS)	41

2006/C 324/19	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes ühenduse piires ja millega muudetakse direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta" KOM(2006) 382 lõplik — 2006/0133 (COD)	42
2006/C 324/20	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liikmesriikide piiridel tehtavate maantee- ja siseveetranspordialaste kontrollimiste kaotamise kohta" (kodifitseeritud versioon) KOM(2006) 432 lõplik — 006/0146 (COD)	47
2006/C 324/21	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Majanduspoliitika üldsuunised ja majanduse juhtimine — tingimused majanduspoliitika paremaks kooskõlastamiseks Euroopas"	49
2006/C 324/22	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ja Euroopa Keskpangale "Kolmas aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste kohta" KOM(2006) 322 lõplik	57
2006/C 324/23	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad" KOM(2006) 16 lõplik — 2006/0006 (COD)	59
2006/C 324/24	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Komisjoni teatis nõukogule, parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Uus mitmekeelsuse raamstrateegia" KOM(2005) 596 lõplik	68
2006/C 324/25	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Roheline raamat — Euroopa läbipaistvuse algatus" KOM(2006) 194 lõplik	74
2006/C 324/26	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega kehtestatakse ühenduse tolli tegevusprogramm ("Toll 2013")" KOM(2006) 201 lõplik — 2006/0075 (COD)	78

II

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

430. ISTUNGJÄRGUL 26. OKTOOBRI 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Roheline raamat, mis käsitleb EÜ konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahjude hüvitamist"

KOM(2005) 672 lõplik

(2006/C 324/01)

19. detsembril 2005 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Roheline raamat, mis käsitleb EÜ konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahjude hüvitamist"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiooni arvamus võeti vastu 20. septembril 2006. Raportöör oli pr SÁNCHEZ MIGUEL.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks pr SÁNCHEZ MIGUELi.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 99, vastu hääletas 28 ja erapooletuks jäi 22.

1. Kokkuvõte

1.1 Konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamist käsitlev komisjoni roheline raamat on kaasa toonud ulatusliku arutelu selle üle, kas on vaja ühenduse suuniseid, lihtsustamiseks ettevõtetele, tarbijatele ja töötajatele kahjunõuete esitamist äritegevuses Euroopa Ühenduse asutamislepingute artikleid 81 ja 82 rikkunute vastu.

1.2 Kõigepealt soovib komitee kinnitada, et eesmärk on tagada kõigi Euroopa siseturuga seotute tõhus kaitse. Kaupade vaba liikumise tõttu peab kõikides riikides olema ühtsus lepingutest ja teenustest tulenevate õiguste ja kohustuste suhtes. Piiriüleste tehingute osas tuleb soodustada eri riikide õigusaktide ühtlustamist.

1.3 Lisaks tuleb võtta arvesse nii Euroopa kui riiklikke konkurentsiasutusi, kelle eesmärk on teha kindlaks keelatud tegevused ning kehtestada majanduslikud sanktsioonid, mida saaks rakendada rikkumisi toime pannud ettevõtetele. Roheline raamat keskendub kahju hüvitamise tagamisele erasektoris, teisisõnu kohtute kaudu, mis tähendab, et menetlus peab ühtima konkurentsiasutuste poolt juba algatatud menetlusega.

1.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel puudub ühtne, kõiki rohelises raamatus tõstatatud äärmiselt olulisi küsimusi hõlmav seisukoht. Komitee esitab igäihe kohta eraldi oma argumentid, mis aitavad komisjonil langetada otsused tulevaste õigusmenetluse juhiste koostamiseks. Kõigile neile küsimustele antakse vastus ja neid arutatakse käesoleva arvamuse punktis 5.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa siseturul on konkurentsieeskirjade osas toimunud suured ümberkorraldused, mis on esiteks aidanud anda turule vajalikud reeglid, millega tagatakse, et ettevõtted tegutsevad vaba konkurentsi tingimustes. Teiseks on ümberkorraldused aidanud ühtlustada liikmesriikide konkurentsieeskirju, nii et ettevõtted saavad kasutada asutamisvabaduse õigust samadel tingimustel.

2.2 Üks siseturu ees seisvatest probleemidest on teise turupoole — laiemas tähenduses tarbija — tõhusa kaitse tagamine, kuna lepingute ja teenuste muutumisel piiriüleseks on nimetatud turupoolele negatiivne mõju. Kui ettevõtted asuvad teises liikmesriigis, saavad tarbijad lähtuda vaid oma koduriigis kehtivatest

tarbijaõigustest, samas kui konkurentsieskirjad kehtivad kogu siseturul.

2.3 Konkurentsi käsitlevates ühenduse õigusaktides puudub tõhus süsteem kahjutasu nõudmiseks Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud eeskirjade rikkumise eest kogu siseturu piires. Komisjoni uus lähenemine konkurentsi poliitikale ja tarbijakaitsele on andnud omapoolse tõuke põhiküsimusi määratleva rohelise raamatu avaldamisele, et võtta tarvitusele õigusloomealased meetmed nende poolte õiguste kaitseks, kes on kannatanud vaba konkurentsi puudumise tõttu siseturul.

2.4 Tähelepanu tuleb pöörata Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 153 lõikele 3⁽¹⁾, milles nähakse ette horisontaalne tarbijakaitsepoliitika, mis kehtib kõigis poliitikavaldkondades.

2.5 Sel taustal tõstatatakse rohelises raamatus kõige olulisemad küsimused kaitsemeetmete tarvituselevõtuks ja kahjunõuete kehtestamiseks ühenduse konkurentsieskirjade eiramise vastase õiguse rikkumise eest, eelkõige seoses asutamislepingu artiklitega 81 ja 82 ning nende rakenduseeskirjadega. Siiski tuleb silmas pidada seda, et roheline raamat hõlmab keerukat õiguslikku raamistikku, mis võib viia riiklike menetluseeskirjade reformini — muutus, millega seoses tekivad mitmed küsimused, eelkõige subsidiaarsuse osas, ning mis mõjutab ka muid tsiviilõiguse valdkondi.

2.6 Roheline raamat lähtub konkurentsiõiguse dualistlikust kohaldamisest. Ühelt poolt kohaldavad avaliku võimu kandjad — st mitte ainult komisjon, vaid ka riigi ametiasutused (riiklikud konkurentsiuasutused) — eeskirju individuaalselt, kasutades neile antud volitusi. Esiteks on konkurentsiuasutustel volitused teatada, et eeskirju on rikutud, ja konkurentsi piiravad lepingud kehtetuks tunnistada. Teiseks on neil volitused kohaldada finants-sanktsioone konkurentsiõiguse rakenduseeskirjade alusel.

2.7 Teiselt poolt on konkurentsiõiguse jõustamine eraõiguse kaudu lubatud tavalistes kohtutes, sest kohtutel on pädevus selle õiguse vahetuks kohaldamiseks. Nimetatud erasfääris omistatakse erilist tähtsust taotlustele ettevaatusabinõude järele, mis sunnivad ettevõtteid keelatud tegevusi katkestama, vähendamaks kahjulikku mõju konkurentidele ja tarbijatele.

2.8 Siiski on asutamislepinguga antud õiguste täieliku kaitse eesmärk tagada, et kahjutasu on võimalik kohtus vaidlustada, ning see on konkurentsieskirjade rikkumisest tulenevate kahjunõuete põhieesmärk. Vaba konkurentsi piiramine mõjutab nii ettevõtteid kui ka tarbijaid, kes asuvad turundusahela lõpus.

⁽¹⁾ Vt ELT C 185, 8.8.2006.

2.9 Euroopa Kohus on teinud tähtsa otsuse, andes asutamislepingu artiklite 81 ja 82 rikkumise tõttu kannatanud eraisikutele õiguse nõuda hüvitist. Kui riiklikud õigusaktid on nimetatud õigusega vastuolus⁽²⁾, loetakse asutamislepingu artikleid riiklike õigusaktide suhtes ülimuslikuks.

2.10 Rohelises raamatus pakutakse aruteluks eri võimalusi, mis aitavad kindlaks määrata kahjunõuete võimalikke erinevaid liike konkurentsiuasutuste avaliku õiguse kohaselt algatatud nõuete või kahju kannatanud eraisikute poolt eraõiguse kohaselt esitatud nõuete alusel. Selleks esitatakse rohelises raamatus hulk oluliseks peetavaid küsimusi ja võimalusi, mille eesmärk on suunata arutelu nii, et oleks võimalik saavutada parimaid tulemusi. Küsimused on seotud nende võimaluste rakendamisega ning riikide üksteisest sageli erinevate õigussüsteemide kohandamisega.

3. Rohelise raamatu kokkuvõte

3.1 Roheline raamat on üles ehitatud hulga küsimustele, mis on töötatud välja kahjunõuete õigusliku iseloomu üle arutelu ärgitamiseks, pakkudes mitmeid võimalusi komisjoni edasise õigusloomega seotud tegevuse piiritlemiseks ja kujundamiseks. Selle eesmärk on selgitada, mis tingimustel võiks kahjunõuet esitada ja millised asjaolud — kui mõelda mõnes liikmesriigis kehtivatele õigusaktidele — võiksid protsessi lihtsustada.

3.2 Komisjon tõstatab kolm küsimust ja pakub neile mitmeid võimalikke lahendusi:

Küsimus A: Kas ELi lepingu artiklite 81 ja 82 kohaste kahjunõuete puhul tsiviilasjades on vaja erieeskirju tõendavate dokumentide avalikustamiseks? Kui vastus on jaatav, millises vormis peaks avalikustamine toimuma?

Küsimus B: Kas konkurentsiuasutuse valduses olevatele dokumentidele juurdepääsu reguleerivad erieeskirjad aitaksid kaasa kahjunõuete menetlemisele konkurentsiõiguse rikkumise korral? Kuidas peaks selline juurdepääs olema korraldatud?

Küsimus C: Kas nõude esitaja koormat konkurentsiõiguse rikkumisest tekkinud kahjude tõendamisel tuleks kergendada? Kui jah, siis kuidas?

Teine käsitletav teema on seotud süü nõudega, sest paljudes liikmesriikides on tsiviilvastutusnõuete puhul nõutav süü tõendamine. Esitatakse järgmine küsimus.

Küsimus D: Kas süü nõue peaks kehtima konkurentsiõiguse rikkumisest tekkivate kahjunõuete menetlemise puhul?

Kolmanda teema, kahjutasu kontseptsiooniga, seoses tõstatatakse järgmised kaks küsimust.

⁽²⁾ Vt kohtuotsust *Courage Ltd versus Bernard Crehan*; C-453/99, 20. september 2001. Eelotsuse taotlus: apellatsioonikohus (Inglismaa ja Wales) (tsiviilosakond) — Ühendkuningriik.

Küsimus E: Kuidas tuleks kahjutasu määratleda?

Küsimus F: Millist meetodit tuleks kasutada kahjutasu arvutamisel?

Samuti käsitletakse kahjude edasisuunamist kaitsena ja kaudse ostja õigust esitada nõue.

Küsimus G: Kas oleks vaja eeskirju, mis reguleeriks kahjude edasisuunamise vastuvõetavust ja kasutamist kaitseargumendina? Kui jah, siis millises vormis peaksid need eeskirjad olema? Kas kaudsel ostjal peaks olema nõude esitamise õigus?

Üks oluline küsimus on, kas nimetatud liiki nõuet võiks kasutada tarbijate huvide kaitseks, arvestades, et selle kohaldamist loetakse üksiknõuete puhul keeruliseks. Sellisel juhul oleks mõtet esitada ühisnõuded, mis juba eksisteerivad mõnes ELi riigis.

Küsimus H: Kas ühisnõuete esitamiseks ja tarbijate huvide kaitseks oleks vaja erimenetlusi? Kui jah, siis kuidas sellised menetlused peaksid olema kavandatud?

Kulud mängivad välja pakutud nõuete puhul olulist rolli, sest mõnikord pelgavad nõude esitajad nõuet kõrgete kulude tõttu esitada, mis viib järgmise küsimuseni.

Küsimus I: Kas nõude esitaja kulude vähendamiseks oleks vaja erieeskirju? Kui jah, siis milliseid eeskirju?

Väljapakutud meetmete edu võib sõltuda eeskirjade täitmise kooskõlastamisest avaliku ja eraõiguse kaudu, sellest ka järgmised küsimused.

Küsimus J: Kuidas tagada eeskirjade täitmise optimaalne kooskõlastamine avalikus ja eraõiguses?

Kohtualluvus ja kohaldatav õigus on veel üks käsitletud küsimustest. Arvestades paljude konkurentsieskirjade alusel keelatud tegevuste piiriuulise laadi, esitatakse järgmine küsimus.

Küsimus K: Millist materiaalõigust tuleks kohaldada konkurentsiõiguse rikkumisest tekkinud kahjunõuete suhtes?

Muud ettepanekus sisalduvad küsimused on järgmised.

Küsimus L: Kas eksperdi peaks määrama kohus?

Küsimus M: Kas aegumistähtaegade kohaldamine tuleks peatada? Kui jah, siis millises kuupäevast alates?

Küsimus N: Kas kahjunõuete menetlemise lihtsustamiseks on vaja põhjusliku seose nõuet selgitada?

4. Üldised märkused

4.1 Määruses (EÜ) nr 1/2003⁽³⁾ tunnistatakse, et nii komisjon kui ka riigi konkurentsiasutused vastutavad järelevalve eest, et ühenduse asutused ja liikmesriigid rakendaksid ühenduse konkurentsiõigust õigesti, ning oma volituste piires võivad nad lugeda kaubandustavad lubamatuks või turul valitseva seisundi kuritarvitamiseks, millele järgnevad sanktsioonid põhjustatud kahjule vastaval viisil ja mastaabis.

4.2 Probleem tekib seoses eeskirjade täitmise tagamisega eraõiguse kaudu tsiviilvaidlustes, kus kahju kannatanud isikud, sealhulgas tarbijad, soovivad esitada keelatud konkurentsisegevuse tagajärjel kohtunõude, taotlemaks konkurentsi moonutamisega põhjustatud kahju hüvitamist. See on küsimus, mis tuleb lahendada ELi tasandil, sest kaupade ja teenuste vaba liikumine Euroopa siseturul vajab ühenduse meetmeid, eriti kui arvestada, et olukord varieerub liikmesriigiti märkimisväärselt ning Euroopa vastavate õigusaktide puudumisel kuulub see riiklike kohtute pädevusse.

4.2.1 Kahjude hüvitamisele kaasa aitamise lahendusi ei saa tingimata kasutada ettevõtete vahelistes vaidlustes, samas on just ettevõtted väga sageli seotud konkurentsipiiranguid käsitlevate menetlustega. Komisjoni ettepanekus tuleb kavandada lähemisviisi selliste vaidluste puhul. Samuti tuleb ette näha konkurentsieskirju rikkuvate ettevõtete töötajate kaitse.

4.3 Kuid arvestades ühenduse õigusaktide puudumist asutamislepingu artiklite 81 ja 82 rikkumisest tuleneva kahju hüvitamise kohta, otsustas Euroopa Kohus⁽⁴⁾, kes oli saanud liikmesriigi kohtult taotluse eelotsuse tegemiseks nimetatud eeskirjade kohaldamise kohta liikmesriigi kohtu poolt, et Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklid on vahetult kohaldatavad. Konkurentsi piiramise tagajärjel esitatavad kahjunõuded kuuluvad riiklike kohtute pädevusse. Lisaks sellele kordas Euroopa Kohus juba mitmes otsuses⁽⁵⁾ väljendatud põhimõtet, mille kohaselt on asutamisleping loonud omaenda õigussüsteemi, mis on üle võetud liikmesriikide enda õigussüsteemidesse ning mis on võrdsest siduv nii riikide kui ka eraisikute suhtes.

4.4 Euroopa Kohus on samuti kinnitanud⁽⁶⁾, et artikli 81 lõige 1 ja artikkel 82 "avaldavad otsest mõju isikutevahelistes suhetes ning loovad asjaomastele isikutele õigusi, mida liikmesriikide kohtud peavad kaitsma", ning isegi lisab⁽⁷⁾, et "ühenduse eeskirjade puudumisel asjaomases küsimuses tuleb iga liikmesriigi kohalikus õigussüsteemis määrata vastava pädevusega kohtud ja tribunaliid ning sätestada üksikasjalikud menetluseskirjad nõuete reguleerimiseks, millega tagatakse isikute vahetult ühenduse õigusest tulenevad õigused".

⁽³⁾ Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieskirjade rakendamise kohta, EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1; EMSK arvamus EÜT C 155, 29.5.2001, lk 73.

⁽⁴⁾ Vt allmärkuses 3 viidatud kohtuotsuse punkte 17–19.

⁽⁵⁾ Vt eespool tsiteeritud kohtuotsuse punkti 19, milles esitatakse hulk otsuseid, mis toetavad sama põhimõtet EÜ asutamislepingus sätestatud eeskirjade vahetu kohaldatavuse kohta.

⁽⁶⁾ Vt eespool tsiteeritud kohtuotsuse punkti 23 koos mahuka pretsedendiõigusega.

⁽⁷⁾ Vt eespool tsiteeritud kohtuotsuse punkti 29.

4.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et võiks koostada ühenduse suunised, milles kehtestatakse tingimused asutamislepingu rikkumisest tulenevate kahjunõuete esitamiseks. Sellega tuleb kahju kandnud isikutele mõistlikes piirides hüvitada keelatud konkurentsitava tagajärjel tekkinud majanduskahju või saamata jäänud tulu. Kuid eelkõige peavad need võimaldama tarbijatel — termini laiemas mõistes — teostada oma majandusõigusi, mida on tunnustatud nende kaitseks koostatud seadustes, ning seepärast tervitabki komitee selleteemalist rohelist raamatut. Siiski soovib komitee rõhutada vajadust menetluste lühendamise järele, et tagada parimad tulemused võimalikult kiiresti.

5. Konkreetsed tähelepanekud

5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab esmatahtsaks määrata kohe tsiviilkohtus eraisikult saadud kaebuse menetlemise alguses kindlaks keelatud konkurentsitavadest tulenevad tulevased kahjunõuded.

5.2 Nii ühenduse kui ka liikmesriikide riiklikel konkurentsiasutustel on vahend ühenduse õiguse rakendamiseks — määrus (EÜ) nr 1/2003⁽⁸⁾, mis annab neile laialdased volitused tegutseda nõuetes ettevõtete vastu, keda kahtlustatakse konkurentsioiguse rikkumises. Hoolimata nimetatud märkimisväärsitest tegutsemisvolitustest, võivad avaliku võimu kandjad vaid sedastada, et ettevõtte on rikkunud konkurentsieeskirju, ja määrata seejärel trahvid.

5.3 Probleem muutub keerulisemaks, kui ühenduse tasandil ei ole konkurentsiasutustel volitusi esitada kahjunõudeid. Pealegi saab Euroopa Kohus tegutseda ainult eelotsuse taotlemise küsimustes, sest liikmesriikide kohtutel on kõnealuses valdkonnas ainupädevus. Sellega seoses on Euroopa Kohus osutanud vajadusele, et liikmesriigid seaksid kahjunõuete esitamiseks sisse oma korra⁽⁹⁾.

5.4 Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 81 ja 82 täitmise tagamine eraõiguse kaudu tähendab, et liikmesriikide kohtud võivad neid kasutada tsiviilmenetlustes eraisikute kahjunõuete esitamiseks. Probleem on kõige kohasema nõude liigi valikus ning eelkõige selles, kas tuleks esitada erinõue. Probleemid on tõsised ja neid on kajastatud arvukates küsimustes, mille komisjon on rohelises raamatus tõstatanud. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tahaks arutelu suunata, esitades tõstatatud küsimuste kohta mõned märkused.

5.4.1 **Juurdepäas tõenditele.** Tõendite kord tsiviilasjades tõstatab kaks põhiküsimust: a) tõendamiskohustus ja b) nende tõendite hindamine. Neid küsimusi tuleks arvesse võtta kohtuasjades, mis võivad kujuneda erinevatel asjaoludel: a) pärast

⁽⁸⁾ Oluline on rõhutada konkurentsiasutuste võrgustiku rolli (ELT C 101, 27.4.2004), et teha konkurentsioiguse rakendamisel koostööd komisjoni ja konkurentsiasutustega.

⁽⁹⁾ Vt eespool osutatud Courage'i kohtuotsust.

konkurentsiasutuse otsust, b) enne konkurentsiasutuse otsust, ning isegi c) samal ajal, kui pädev organ analüüsib teatavaid tegevusi.

5.4.1.1 Määruses (EÜ) nr 1/2003 sätestatakse kõik asjaolud, mille puhul ühenduse ja riiklikud konkurentsiasutused võivad nõuda tõendeid, et tuvastada, kas viiakse läbi keelatud tegevusi⁽¹⁰⁾; võimalus kasutada konkurentsiasutuse toimikuid tõendusmaterjalina oleks seega üks viis lahendada eraisikute probleem tõendite hankimisel. Küsimus seisneb selles, kas otsus anda juurdepääs andmetele jäetakse nendele kohtutele, kellele on esitatud taotlus, või on eraisikutel — nõude esitajatel — õigus andmeid saada? Euroopa Kohus⁽¹¹⁾ on loonud mahuka pretse-dendiõiguse kogumi komisjoni kohustuse kohta mitte avaldada kolmandatele isikutele vaidlust tekitavaid dokumente kuni põhi-menetluse lõppemiseni.

5.4.1.2 Sellest tulenevalt võiks nn järeltegevuste osas kasutada järgmist lähenemisviisi: kui konkurentsiasutused on tuvastanud rikkumise ja mõjutatud isikud on algatanud kahjunõude, edastab konkurentsiasutus kohtule tõendid, luues sel moel ühenduslülil eeskirjade täitmise vahel avalikus õiguses ja eraõiguses⁽¹²⁾.

5.4.1.3 Nende juhtude osas, mille puhul vastavalt pädeva konkurentsiasutuse otsusele konkurentsieeskirjade rikkumisest tuleneva kahju hüvitamise menetlus ei kehti, on komitee seisukohal, et kui hageja esitab eelhindamiseks piisavad tõendid hagi edukuse tõenäosuse kohta (faktide tuvastamine), peaks see olema piisav sellise nõude algatamiseks. See ei räägi mitte üksnes tõendavate dokumentide avaldamise erieeskirjade poolt, vaid ka selle poolt, et kohtutele antaks aktiivne roll, sealhulgas sanktsioonide rakendamise volitused nõude põhiaspektide ning eriti tõendite leidmise, kogumise ja avalikustamise osas.

5.4.1.4 Kuna konkurentsioiguse rikkumise hagnosisid menetlevatel riiklikel kohtutel on konkurentsieeskirjade rikkumiste menetlemise osas paralleelsed volitused (määrus (EÜ) nr 1/2003), ei tohiks nende juurdepääs kõnealustele dokumentidele, ilma et see piiraks eelmainitud konfidentsiaalsuse tagamise kohustust, olla ületamatuks takistuseks. Juurdepääsukord peab ennekõike jääma asukohariigi õiguse alluvusse, kuid ka konkurentsiasutused peavad olema kohustatud avaldama kohtutele mis tahes nende palutud tõendusmaterjali.

⁽¹⁰⁾ Nende volituste ulatus on õigupoolest kõnealuses valdkonnas suurenenud, ehkki mõningatel juhtudel on neil volituste teostamiseks vaja riiklike kohtuorganite luba, näiteks seoses ettevõtete registreerimisega.

⁽¹¹⁾ 18. mai 1982. aasta otsus kohtuasjas 155/79, AM&S Ltd vs komisjon (EKL 1982, lk 417).

⁽¹²⁾ Komisjoni ja ELi liikmesriikide kohtute vahelise koostöö komisjon Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel (ELT C 101, 27.4.2004).

5.4.1.5 Tuleks rõhutada, et juurdepääs juba olemasolevatele dokumentidele konkurentsioiguse rikkumise menetluses on eriti oluline konkurentsioiguse rikkumisest tuleneva kahju hüvitamise menetluses, sõltumata uuriva organi tüübist (haldus- või õigusorgan) ja kohtuasja tulemusest ⁽¹³⁾.

5.4.1.6 Võimalus, et konkurentsieeskirjade rikkumise menetluses kaasatud haldusorganid võiksid ka valida tõendid, millele on juurdepääs konkurentsieeskirjade rikkumisest tuleneva kahjunõude menetluses, tekitaks tõenäoliselt kahtlusi ja tõstataks vastutusküsimuse valikuprotsessi kriteeriumide osas.

5.4.1.7 Kui kohtutele antakse sedalaadi kohtuasjades spetsiifilised ja ulatuslikud volitused, võib ühe poole keeldumine tõendusmaterjali esitamisest mõjutada negatiivselt eelhindamist, võimaldades kohtul võtta keeldumist arvesse ja otsustada, kas on piisavalt tõendusmaterjali või mitte.

5.4.1.8 Teine võimalus tarbijatega seotud kohtuasjade puhul oleks pöörata tõendamiskohustus ümber ning panna see süüdistatavale — see tähendab, et kui konkurentsiasutused on kuulutanud teatud käitumise konkurentsivastaseks, on neid võimalik kahjutasu maksimisest vabastada vaid siis, kui tõendatakse, et see ei puuduta nõude esitajaid. Sellele juhitakse tähelepanu, kuna tegemist on ühe peamise tarbijakaitse põhimõttega; ja kuigi enamikus liikmesriikidest on kehtestatud, et tõendamiskohustus lasub nõude esitajal, on tunnustatud ka erandeid, mille korral on tunnustatud tõendamiskohustuse ümberpööramist ⁽¹⁴⁾, nagu on näha kohtuotsustest ⁽¹⁵⁾ ⁽¹⁶⁾. Juhul kui on tehtud eelnev otsus, milles kinnitatakse rikkumise toimumist, oleks tõendamiskohustuse ümber pööramata jätmise kahjunõuete menetlemisel vastuvõetamatu tõendite dubleerimine, kuna tõendeid ei peaks esitama mitte spetsiaalsete uurimisvolitustega ametivõim, vaid kannatanud pool, mis aga suurendaks pooltevahelist ebavõrdsust sedalaadi menetluses.

5.4.1.9 Tõendite esitamise küsimus puudutab ka ekspert-tunnistajat, kelle teenuseid läheb kahjunõude menetluse keerukuse tõttu sageli tarvis. Samas tuleb aga vältida arvukate vastupidiisel seisukohal olevate ekspertide kasutamist, kuna see ei annaks menetluse soovitud tõhususele midagi juurde. Järgides kohtu ulatuslikku pädevust, mille poolt on selles kontekstis juba

⁽¹³⁾ Nt konkurentsiasutuse õigus kohustusi võtta, nagu sätestatud määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklis 5.

⁽¹⁴⁾ Nt Uurimus kahjunõuete esitamiste tingimuste kohta EÜ konkurentsieeskirjade rikkumise korral (*Study on the conditions of claims for damages in cases of infringement of EC competition rules*) — Denis Waelbroeck, Donald Slateri ja Gil Even-Shoshani võrdlev uuring; 31. august 2004 (lk 50 et seq.).

⁽¹⁵⁾ Kooskõlas nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 12, 16.1.2000, lk 1). EMSK arvamus: EÜT C 117, 26.4.2000, lk 6.

⁽¹⁶⁾ Sätted tõendite ja nende ümberpööramise korra kohta on tegelikult olemas määruse nr 1/2003 artiklis 2. Kõigis artiklite 81 ja 82 kohaldamisega seotud riiklikes või ühenduse menetlustes lasub artikli 81 lõike 1 või artikli 82 rikkumise tõendamise kohustus väidetava rikkumise toimumise kohta avalduse teinul. Asutamislepingu artikli 81 lõikest 3 tulenevat eelist taotleval ettevõtjal või ettevõtjate ühendusel lasub kohustus tõendada, et kõnealuse lõike tingimused on täidetud.

sõna võetud, peaks poolte kokkuleppele mittejõudmise korral olema kohtu kohustuseks määrata vajalikud eksperdid, võimalusel ka koostöös konkurentsialaste haldusorganitega.

5.4.2 **Kahjutasud.** Põhiküsimus on isikutele põhjustatud kahju arutamine ja kahju suuruse mõõtmine. Tervise ja tarbijakaitse peadirektoraat on viinud läbi uurimuse ⁽¹⁷⁾, et koostada tarbijatele põhjustatud kahju kontseptsioon ning sõnastada määratlus, mida saaks kohaldada erinevates valdkondades, sealhulgas konkurentsiga seoses. Kõnealusel küsimusel on palju tagajärgi, sest kahjude hindamine sõltub turuosa suurusest, mida keelatud tava mõjutab. Igal juhul kaasnevad üksikisikute kahjude ennetamise puhul äärmiselt suured probleemid seoses hindamisega, kuna on tunnustatud, et väga sageli on lihtsam hinnata konkurentsireeglite rikkumisest ettevõttele tulevat kasu kui selle põhjustatud kahju.

5.4.2.1 Kohtutele tuleks anda sedalaadi menetlustes ulatuslikud pädevused, kuid samas oleks mõistlik valida tasakaalustatuse poole püüdleval lähenemisviisi, kuigi süsteemi järjepidevuse tõttu ja pretsedendiõiguse kujundamisele mõeldes tuleb kehtestada suunised nende kriteeriumide kohta, mida kasutatakse kahju suuruse kindlaksmääramisel (tasakaalustatuse kinnitamiseks).

5.4.2.2 Teine asjakohane aspekt puudutab kahju hüvitamise nõude esitamise õiguse aegumistähtaega ⁽¹⁸⁾ konkurentsieeskirjade sellise rikkumise puhul, mille algusaeg ei ole määratav. Eriti puudutab see juhte, kus nõue esitatakse pärast konkurentsiasutuse otsust, kuid enne lõplikku kohtuotsust rikkumise kohta, kuna see võiks põhjustada täiendavaid raskusi tõenditele juurdepääsul.

5.4.2.3 Lõpuks tuleb veel arutada hüvituse nõude õigusliku olemuse küsimust, kuna enamikul juhtudest raskendab lepingulise suhte puudumine rikkumise toimepannud ettevõtte ja tarbija vahel nõude õigusliku aluse paikapanemist. Seetõttu võimaldaks mittelepinguliste kohustuste eeskirjade rakendamine ⁽¹⁹⁾ kasutada kahjunõuete menetlemise süsteemi, mis on riiklikes õigus-süsteemides sügavasti juurdunud traditsioon.

5.4.3 **Ühisenõuded võrreldes individuaalsete kahjunõuetega** ⁽²⁰⁾. Konkurentsieeskirjade rikkumisest tulenevate kahjude kontekstis on ühisenõuded suurepärase näide mõnest peamisest eesmärgist: a) kahjude tõhus hüvitamine, mis lihtsustab kahju

⁽¹⁷⁾ Analüüs tarbijale tekitatud kahju ja selle hindamise sobivaimate meetodite kohta (2005/S 60-057291).

⁽¹⁸⁾ Resolutiivosa punkt 4 aegumistähtaaja peatamise kohta, Euroopa Kohtu 13. juuli 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-295/04–298/04 (Giudice di pace de Bitonto (Itaalia) eelotsusetaotlus — Vincenzo Manfredi (C-295/04) versus Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito (C-296/04) versus Fondiaria Sai SpA, ja Nicolò Tricarico (C-297/04), Pasqualina Murgolo (C-298/04) versus Assitalia SpA.

Juhitakse tähelepanu nimetatud Euroopa Kohtu hiljutise otsuse tähtsusele kõnealust küsimust käsitleva pretsedendiõiguse tõhustamisel.

⁽¹⁹⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb mittelepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust (Rooma II), KOM (2003) 427 lõplik.

⁽²⁰⁾ Leitakse, et USA õiguse kollektiivnõuete tava ei ole Euroopa õigussüsteemides ega kohtumudelid sobiv — vähemalt mitte enamikus riikides, kellel on kahjunõuete esitamiseks oma traditsioonilised süsteemid.

kannatanud tarbijate poolt organisatsioonidele esitatavaid kahjunõudeid, aidates sel moel tagada tõelise juurdepääsu õigusele; b) konkurentsieeskirju rikkuva tegevuse vältimine ja ennetamine, arvestades sellise tegevuse suuremat ühiskondlikku mõju. Pealegi, kui vaadata küsimust eeskirjade rikkujate seisukohast, siis annaks oma kaitse kontsentreerimise võimalus märkimisväärset kasu nii kulude kui tõhususe osas.

5.4.3.1 Ühisnõude peamine tähtsus seisneb organisatsiooni tegevuse õiguspärasuse tunnustamises, mis lihtsustab neil kohtule nõude esitamist tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste osas, sarnaselt direktiivis 98/27/EÜ⁽²¹⁾ sätestatule. Kuigi see tarbijakaitse valdkonna direktiiv, mis põhineb organisatsioonide õiguspärasuse vastastikusel tunnustamisel ja komisjonile teabe andmisel⁽²²⁾, ei näe ette hüvitust kahju eest, on see avanud Euroopa tasandil tee mitmesuguste organite ja organisatsioonide õiguste aktiivseks kaitseks ning nõuete esitamiseks ühiste huvide nimel⁽²³⁾.

5.4.4 **Kahjunõuete rahastamine.** Kahjuvastutuse nõuete esitamise tavad näitavad, et menetluskulud osutuvad takistuseks. Esiteks võivad menetluse alustamise kõrged kulud takistada nõude algatamist, teiseks suurendab tsiviilmenetlusele omane pikalevenimine selle kulusid. Tuleks kaaluda võimalust, et tarbijajühendused asutavad fondi ühisnõuete rahastamiseks.

5.4.4.1 Kui seda ei tehta, on oht, et kahju kannatanud pooled jäävad hajutatult ning neile kõigile makstakse individuaalselt hüvitissummad, mis mõnikord on päris tühised. Sellisel juhul on äärmiselt raske leida raha sedalaadi menetluste jaoks, samas kui kostjatel on palju võimalusi kasutada enda kaitsmiseks muid summasid.

5.4.4.2 Kogemused on näidanud, et erinevus kannatanud poolte ja eeskirju rikkunud ettevõtte või ettevõtete ühenduse

kantavates kuludes paneb viimatimainitutele suure koorma. Konkurentsieeskirjade rikkumise kahjunõuete menetluse algatajate kohtukulude vähendamist või nende osas erandite tegemist — ilma et see piiraks õigust karistada pahatahtlikult tegutsevaid pooli või takistaks kulude tasumist kohtuasja võitmise korral — peetakse võimaluseks taastada tasakaal poolte vahel sedalaadi nõuete puhul.

5.4.5 **Kahjude edasisuunamine kaitsena ja kaudse ostja õigus esitada nõue.** See hõlmab keerulist menetlust, mille puhul ettevõtte keelatud tegevusest põhjustatud kahju võib mõjutada tarneaahelat või isegi lõpptarbijat. Seetõttu on kahjunõudeid veelgi raskem esitada, eelkõige seepärast, et kahju ja keelatud tegevuse vahelist seost on raske tõendada. Tõendamise keerukuse tulemusena jäetakse kahjude edasisuunamine kahjunõuetest välja.

5.4.6 **Kohtualluvus ja kohaldatav õigus.** Brüsseli konventsioon hõlmab kohtuasjade arutamise jurisdiktsiooni ning kohtuotsuste täitmist tsiviil- ja kaubandusajades. Sellest tingitult sätestati määruses (EÜ) nr 44/2001 ELis rakenduseeskirjad piiriüleste vaidluste puhul. See lahendaks mõned võimalikud rakendamisraskused kahjunõuete puhul, mille on põhjustanud keelatud konkurentsivad. Ühisnõuded konkurentsireeglite rikkumise puhul kahjunõuete esitamisel on kehtestatud vaid üksikutes liikmesriikides. Selle viisi kasulikkuse üle otsustamiseks tuleb arvesse võtta konkreetseid asjaolusid, eelkõige pädeva kohtuorgani ja kohaldatava õiguse osas. Sedalaadi kahjunõude esitajad ja kostjad saavad rahalist tulu ja suurendavad tõhusust vaid juhul, kui eeskirju rakendatakse järjepidevalt; see sõltub pädevale kohtule eelisõiguse andmisest. Konkurentsipoliitika tõeliseks elluviimiseks eraõiguse kaudu näib oluline avalikustada teave nii sedalaadi nõuete esitamiseks pädevate organite kohta kui ka pooleliolevate kohtuasjade ja otsuste kohta.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/27/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (EÜT L 166, 11.6.1998, lk 51). EMSK arvamus (EÜT C 30, 30.1.1997, lk 112).

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/27/EÜ (tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta) kohane komisjoni teatis, mis käsitleb üksusi, kes on pädevad taotlema ettekirjutusi vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 2 (ELT C 39, 16.2.2006, lk 2).

⁽²³⁾ "ühishuvid ei tähenda rikkumiste tõttu kahju kannatanud inimeste huvide summat" (vt direktiivi 2. põhjendus).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv rentimis- ja laenutamise õiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas" (kodifitseeritud versioon)

KOM(2006) 226 lõplik -2006/0073 (COD)

(2006/C 324/02)

6. juunil 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv rentimis- ja laenutamise õiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (kodifitseeritud versioon)"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiooni arvamus võeti vastu 20. septembril 2006. Raportöör oli hr RETUREAU.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 430. täiskogu istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 95, erapooletuks jäi 4 liiget.

1. Komisjoni ettepanekud

1.1 Ettepanek näeb ette kodifitseerimise. Hoolimata mõningatest vormilistest kohandustest ei muuda kodifitseeritavad õigusaktid praegu kehtivat õigust.

1.2 Kodanike Euroopa kontekstis on ühenduse õiguse lihtsus ja selgus väga oluline. Seetõttu on Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon rõhutanud vajadust kodifitseerida korduvalt muudetud õigusaktid, ning vastavalt institutsioonidevahelisele kokkuleppele rakendatakse sel puhul kiirendatud menetlust. Kodifitseeritavatesse õigusaktidesse ei tohi viia sisse ühtegi sisulist muudatust.

2. Üldmärkused

2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib, et komisjoni ettepanekud vastavad täpselt kiirendatud menetluse eesmärkidele kodifitseerimise alal.

2.2 Siiski võib tõstatada küsimuse, kas autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevad õigusaktid peaksid olema muutu- matud. Nimelt on kodifitseerimine mõttekas ainult siis, kui antud valdkonna õiguses ei ole oodata olulisi muudatusi.

2.3 Vaadeldes jätkuvalt muutuvat ühenduse õigustikku (eriti oodatakse ettepanekuid karistusmeetmete kohta) ja seaduste erinevalt läbiviidud ülevõtmist siseriiklikku õigusesse, tuleb konstateerida, et autoriõigusi omavate isikute õiguste ja nendega kaasnevate õiguste ja teoste sihtrühma (avalikkus, teadus- ja

akadeemilised ringkonnad jne, ehk siis kultuuriteenuste tarbijad) õiguste vahel puudub tasakaal, sest paljudes riikides on kaitstava teoste sihtrühmade õigused üha piiratumad. Arvukatel juhtudel seab näiteks riist- või tarkvarakaitse, mida nimetatakse ka digitaalõiguste haldussüsteemiks (*digital rights management*, DRM), küsimuse alla koopiade valmistamise eratarbeks; sama toimub ka vastupidisel suunal — tarkvara koostalitlusvõime saavutamise püüdluste puhul.

2.4 Mainitud tarbijaile ebasoodsaid arenguid süvendab veelgi karistuste karmistamine DRM kasutamisel erakasutuse tarbeks tehtava koopia või tagavarakoopia puhul.

2.5 Seega tundub komiteele, et kodifitseerimine autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste valdkonnas on enneaegne, sest ühenduse õigustikku tuleks tasakaalustada, pidades silmas eelkõige Lissaboni strateegiat. Lisaks on otsustatakse paljud olulised küsimused subsidiaarsuse printsiibist lähtudes, samas aga ilmneb õigusaktide riiklikul ülevõtmisel riikide lõikes erinevusi, mis võivad takistada teoste ja kultuuriteenuste vaba liikumist.

2.6 Nii oleks Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete talituse praeguses järgus teostatud lihtviisilise tehnilise konsolideerimise abil saanud selgitada konsolideerimise hetkel jõusolevaid õigusakte. Mainitud viisi võiks rakendada ka edaspidi igasse kohaldatavasse õigusakti tehtavate muudatuste puhul, jätmata sel moel muljet, et tulevasi muudatusi takistatakse, mis võib aga tekkida kodifitseerimise kui valitud meetme tõttu.

3. Konkreetsete märkused

3.1 Komitee sooviks muuhulgas, et ühenduse seadustikku lisataks kasutamiseõiguse asjakohane tunnustamine ja kaitse näiteks nagu LGPL (Lesser General Public Licence ehk Vähem Üldine Avalik Litsents tehnilise dokumentatsiooni puhul) või "Creative Commons" litsents raamatute ja kunstiloomingu osas. Mainitud litsentsid annavad kasutajatele märkimisväärse vabaduse. Näiteks Üldine Avalik Litsents puudutab väga suurt hulka arvutiserverites kasutatavat tarkvara (ruuterid, haldus, ettevõtted).

3.2 Kõnealused vabamad kasutamiseõigused soodustavad teoste levitamist kasutajate ja sihtrühmade hulgas, vastates täiel määral Lissaboni strateegias olulisel kohal olevatele teadmiste ja tehnoloogia kiire leviku eesmärkidele.

3.3 EMSK kutsub niisiis komisjoni taasalgatama mõttevahetust, mis näib kodifitseerimise läbi oma elujõudu kaotanud olevat, ja kaaluda uusi algatusi, et teosed jõuaksid senisest laiemas kasutajaskonnas ette vabade litsentside tunnustamise ja autoriõigusi omavate isikute ja kasutajate vaheliste õiguste tasakaalustamise abil praeguses infoühiskonnas. Eesmärk on Euroopa Ühenduse konkurentsivõime ja innovatsiooni tõhustamine.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtsaja kohta (kodifitseeritud versioon)"

KOM(2006) 219 lõplik -2006/0071 (COD)

(2006/C 324/03)

6. juunil 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtsaja kohta (kodifitseeritud versioon)"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni arvamused võeti vastu 20. septembril. Raportöör oli Daniel RETUREAU.

Võttes arvesse komitee ametiaja uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks Daniel RETUREAU.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul (26. oktoobri 2006. aasta istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 104, erapooletuks jäi 1.

1. Komisjoni ettepanekud

1.1 Ettepanek näeb ette kodifitseerimise. Hoolimata mõningatest vormilistest kohandustest ei muuda kodifitseeritavad õigusaktid praegu kehtivat õigust.

1.2 Kodanike Euroopa kontekstis on ühenduse õiguse lihtsus ja selgus väga oluline. Seetõttu on Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon rõhutanud vajadust kodifitseerida õigusaktid, mida on korduvalt muudetud, ning vastavalt institutsioonidevahelisele kokkuleppele rakendatakse sel puhul kiirendatud menetlust. Kodifitseeritavatesse õigusaktidesse ei tohi viia sisse ühtegi sisulist muudatust.

2. Üldmärked

2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib, et komisjoni ettepanekud vastavad täpselt kiirendatud menetluse eesmärkidele kodifitseerimise alal.

2.2 Siiski võib tõstatada küsimuse, kas autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevad õigusaktid peaksid olema muutu- matud. Nimelt on kodifitseerimine mõttekas ainult siis, kui antud valdkonna õiguses ei ole oodata olulisi muudatusi.

2.3 Autoriõiguse kaitse tähtaeg, mis oli algselt, 19. sajandil, kümme aastat, on praegu 70 aastat pärast autori surma. Samas võivad autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste omanikud tulevikus uuesti survet avaldada kaitse tähtaja pikendamiseks.

2.4 Praegune olukord on ebavõrdselt soodne autorite pärijatele (umbes kolm põlvkonda) ja autoriõigusega kaasnevate õiguste omanikele ning seetõttu peaks avalike huvide ja autorite endi huvide suhtes ebavõrdselt pikaks muutunud tähtjad üle vaatama. Kui mõni WTO liikmesriik, nt USA, otsustab kaitset pikendada 90 aastale või isegi 100 aastale (nn "Disney muudatusettepanek"), siis mis juhtub Euroopas? Kas me peaksime intellektuaalse omandi kaubanduskokkulepped üle vaatama?

2.5 Paljud kirjandus-, filosoofia- ja muud teosed avaldatakse originaalkeeles vaid üks kord, neid ei avaldata autori ega isegi pärijate eluajal uuesti. Olemata omal ajal tingimata bestsellerid, on enamus neist siiski teatud väärtusega, kuid nad muutuvad väga kiiresti potentsiaalsetele lugejatele kättesaadamatuks. Määramatult pikast autoriõiguste pikendamisest saavad kasu vaid vähesed autorid, samas kui kaitsesüsteem toob oma pikkusega kaasa olukorra, kus palju suurem hulk teoseid on lugejatele ja üliõpilastele pärast esimese trüki läbimüümist kättesaadamatud.

2.6 Seega võib küsida, kas autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevad õigusaktid peaksid olema muutumatud. Nimelt on kodifitseerimine mõttekas ainult siis, kui antud valdkonna õiguses ei ole oodata olulisi muudatusi.

2.7 Digitaalajastul oleks vaja sügavat analüüsi teoste levitamise ja avalikkuse õiguse üle pääseda ligi ülemaailmsele loomin-

gule ja kultuurile. Seega tundub komiteele, et kodifitseerimine on enneaegne ning ta oleks eelistanud lihtsat konsolideerimist ning autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste tingimuste ja tähtaja ülevaatamist kooskõlas Lissaboni strateegiaga.

3. Konkreetsed märkused

3.1 Komitee sooviks muuhulgas, et ühenduse seadustikku lisataks kasutamiseõiguse asjakohane tunnustamine ja kaitse näiteks nagu LGPL (*Lesser General Public Licence* ehk Vähem Üldine Avalik Litsents tehnilise dokumentatsiooni puhul) või "Creative Commons" litsents raamatute ja kunstiloomingu osas. Mainitud litsentsid annavad kasutajatele märkimisväärse vabaduse. Näiteks Üldine Avalik Litsents puudutab väga suurt hulka arvutiserverites kasutatavat tarkvara (ruuterid, haldus, ettevõtted).

3.2 Kõnealused vabamad kasutamiseõigused soodustavad teoste levitamist kasutajate ja sihtrühmade hulgas, vastates täiel määral Lissaboni strateegias olulisel kohal olevatele teadmiste ja tehnoloogia kiire leviku eesmärkidele.

3.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsub seetõttu komisjoni üles taasalgatama mõttevahetust, mis näib kodifitseerimise läbi oma elujõudu kaotanud olevat, ja kaaluma uusi algatusi, et teosed jõuaksid senisest laiema kasutajaskonna ette vabade litsentside tunnustamise ja autoriõigusi omavate isikute ja kasutajate vaheliste õiguste tasakaalustamise abil praeguses infoühiskonnas.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv eksitava ja võrdleva reklaami kohta"

KOM(2006) 222 lõplik — 2006/0070 (COD)

(2006/C 324/04)

6. juunil 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv eksitava ja võrdleva reklaami kohta"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiooni arvamus võeti vastu 20. septembril 2006. Raportöör oli hr WESTENDORP.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr WESTENDORPi. Kuna hr WESTENDORP ei osalenud istungil, selgitas arvamust hr PEDAGO LIZ.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 86, erapooletuks jäi 1 liige.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 "Kodanike Euroopa" kontekstis on väga oluline, et ühenduse õigusaktid oleksid arusaadavad ja läbipaistvad. Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja komisjon on viidanud sellele, et korduvalt muudetud õigusaktide tekstid tuleb kodifitseerida. Institutsioonidevahelise lepinguga lepitati kokku kiiren-

datud töömeetodis. Kodifitseerimisel ei ole lubatud teha asjaomastesse õigusaktide tekstidesse sisulisi muudatusi.

1.2 Kõnealune komisjoni ettepanek vastab täielikult kodifitseerimise eesmärgile ja nõuetele. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on ka sellega nõus.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa parlamendi ja Nõukogu direktiiv kahe- ja kolmerattaliste mootorsõidukite tagumise registreerimismärgi paigalduskoha kohta"

KOM(2006) 478 lõplik — 2006/0161 (COD)

(2006/C 324/05)

27. septembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: Euroopa parlamendi ja Nõukogu direktiiv kahe- ja kolmerattaliste mootorsõidukite tagumise registreerimismärgi paigalduskoha kohta"

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhatus tegi asjaomase töö ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioonile.

Töö kiireloomulisust arvestades nimetas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 pearaportööriks hr JANSONi ning võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 104, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Sageli muudetud õigusaktide kodifitseerimine on oluline ühenduse õiguse selguse ja läbipaistvuse saavutamiseks.

1.2 Kodifitseerides tuleb täpselt järgida ühenduse tavapärasest seadusandlikku menetlust.

1.3 Kõnealuse ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 29. oktoobri 1993. aasta direktiiv 93/94/EMÜ kahe- ja kolme-

rattaliste mootorsõidukite tagumise registreerimismärgi paigalduskoha kohta. Uus direktiiv asendab sellesse koondatud õigusaktid; selles säilitatakse täielikult õigusaktide sisu ning nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

1.4 Kõnealune komisjoni ettepanek vastab täpselt kodifitseerimise eesmärgile ning sellega seonduvatele eeskirjadele. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab ettepaneku heaks.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitrios DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise ja märgistamise kohta"

KOM(2005) 125 lõplik — 2005/0028 (COD)

(2006/C 324/06)

25. jaanuaril 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklitele 95 ja 251 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmistes küsimuses: *Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise ja märgistamise kohta*

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektiooni arvamus võeti vastu 8. septembril 2006. Raportöör oli Clive WILKINSON.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr DORDA.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 76, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 11.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee tervitab komisjoni algatust piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise ja esitlemise praeguste eeskirjade ajakohastamiseks ning eelkõige väljapakutud muudatusi geograafiliste tähiste süsteemi kohta, mille taotluste esitamine läheb asjaomaste riiklike asutuste pädevusse, ning väljapakutud menetlust uue määruse muudatuste kohta.

1.2 Komitee ei toeta kategooriatesse jaotamist määruse ettepanekus esitatud kujul, kuna see võib olla eksitav.

1.3 Piiritusjookide koostisosade loetelu toetatakse vaid siis, kui seda kasutatakse samal viisil kõikide alkoholsete jookide puhul.

1.4 Autentsuse tähised on olulised pettuse ning võltsitud toodetega võitlemisel ja sätted nende kasutamiseks tuleb eelnõusse lisada.

1.5 Eriti vaidlustekitav on viina määratlus, eelkõige mis puudutab tooraineid, millest viina toota võib. Komitee teeb ettepaneku piirata viina tootmiseks kasutatavad toorained teraviljale, kartulitele ja peedimelassile ning sellest tulenevalt ei oleks etiketidel kasutatud tooraineid vaja välja tuua.

2. Sissejuhatus

2.1 Piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise ja esitlemise praegused eeskirjad on sätestatud nõukogu määruses (EMÜ) 1576/89 ⁽¹⁾ ja komisjoni määruses 1014/90 ⁽²⁾. Nimetatud

eeskirjad on piiritusjookide sektori reguleerimisel edukad olnud. Siiski on vajalik mõnede punktide selgitamine ja alates eeskirjade loomisest toimunud arengute arvesse võtmine. Selle teostamiseks on koostatud kõnealune määruse ettepanek.

2.2 Ettepaneku eesmärk on parandada piiritusjookide kohta kehtivate määruste (joonealused märkused 1 ja 2) selgust, kohandada need uute tehniliste nõuetega ja võtta arvesse lisategureid, nagu WTO nõudmised. Samuti on eesmärk kaitsta Euroopa Liidu piiritusjookide praegust head mainet ning kindlustada tarbijatele vajalik teave.

3. Üldised märkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab ettepanekut muuta ja ajakohastada praeguseid eeskirju ning täheldab, et põhjalikult on konsulteeritud piiritusjookide tootjaid esindava Euroopa Liidu tasandi organisatsiooniga ⁽³⁾ ja komitee toetab algatust.

3.2 Komitee tervitab eelkõige muutusi, mis viivad geograafiliste tähiste süsteemi kooskõlla WTO nõudmistega, ning ettepanekut võimaldada lihtsat ning läbipaistvat menetlust määruse ettepanekut puudutavate muudatuste jaoks.

3.3 Asjaolu, et uus määrus asendab kahte olemasolevat määrust, tuleks selgelt välja tuua sissejuhatava põhjenduse esimeses lõikes, lisades uude määruse ettepanekusse lisaks praegusele viitele määruse 1576/89 kohta ka viite määruse 1014/90 tühistamise ja asendamise kohta.

⁽¹⁾ EÜT L 160, 12.6.1989. Viimati muudetud ühinemisaktiga 2003.

⁽²⁾ EÜT L 105, 25.4.1990. Viimati muudetud määrusega (EÜ) 2140/98.

⁽³⁾ CEPS on Euroopa kangete alkoholsete jookide organisatsioon, mis esindab 27 riigi tööstusharu organisatsioone.

3.4 Piiritusjookide sektor on Euroopa Liidu majandusele väga oluline, see moodustab igal aastal ekspordist ligi 5 miljardit eurot ⁽⁴⁾, annab otseselt tööd umbes 50 000 le inimesele (ning kaudselt umbes 5 korda suuremale hulgale) ning teeb aastas üle 1 miljoni euro väärtuses investeeringuid. Samuti on sektor Euroopa Liidu põllumajandustootjate suurklient. Enne viimast laienemist kasutas piiritusjookide sektor aastas umbes 2 miljonit tonni teravilja, 2,5 miljonit tonni suhkrupeeti, 300 000 tonni puuvilju ja 16 miljonit hektoliitrit veini; need näitajad tuleb kaasajastada vastavalt 25-liikmelise ELi andmetele. Kümne uue liikmesriigi liitumisest tulenevalt tuleb kaasata ka kartul; kartulit kasutatakse piiritusjookide tootmisel toorainena aastas umbes 100 000 tonni.

3.5 Euroopa Liidu piiritusjookide sektor on momendil kõige konkurentsivõimelisem maailmas ning ükski muutus ei tohi põhjustada selle eelise kaotamist. Eriti olulised on siinkohal sektori suurepärase maine säilitamine ja selle võime jätkuvalt uueneda.

3.6 Oluline on, et olemasolevate määruste ühendamise ja ajakohastamise käigus tehtavate muudatustega ei kaoks määruste peamised põhimõtted. Väga olulised on olemasolevad märgistamise sätted. Märkused nende kohta on lisas I toodud üksikasjalikes kommentaarides.

3.7 Piiritusjookide individuaalsed määratlused on keerukad ja komitee käsitleb neid vaid juhul, kui see on olulise tähtsusega.

Erimärkused

4. Kategooriad

4.1 Ettepanekus liigitatakse piiritusjoogid kategooriatesse: kõik piiritusjoogid jaotatakse kategooriatesse "A" (kanged alkohoolsed joogid), "B" (erilised piiritusjoogid) ja "C" (muud piiritusjoogid). Selgusetuks jääb, miks nimetatud kategooriaid vajalikuks peetakse. Komitee leiab, et see võib segadust tekitada, kuna teatud jooke võib sõltuvalt kasutatavast tootmisviisist paigutada rohkem kui ühte kategooriasse. Komitee täheldab ka, et seletuskirjas viidatakse kategooriale "A" kui erirühmale, kuhu kuuluvad vaid kõige puhtamad tootevormid. Sellest võib järeldada, et teised kategooriad ei ole puhtad, samas on määruse eesmärk tagada kõikide Euroopa Liidu toodetud piiritusjookide suurepärase maine.

4.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee mõonab, et kategooriatesse jaotamisel ei ole küll õiguslikku mõju, kuid on seisukohal, et väljapakutud kategooriatesse jaotamine ei aita ei tarbijaid ega teisi. Samuti ei tundu see vajalik dokumendi

⁽⁴⁾ Tööstusharu annab Euroopa Liidu kaubavahetusbilanssi igal aastal 4,2 miljardit eurot.

struktuurilise sidususe seisukohast. Komitee arvab, et kui kategooriaid rakendada, siis peavad need olema täiesti õigustatud. Lisaks on komiteel kahtlusi kategooriate tegelike kirjelduste suhtes.

4.3 Lisaks on komitee mures, et kategooriatesse liigitamine võib luua diskrimineerimise aluse erinevate piiritusjookide vahel, näiteks märgistamisel ja maksustamisel. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on niisuguse diskrimineerimise vastu.

4.4 Senine arutelu ⁽⁵⁾ on näidanud, et väljapakutud kategooriate jaotus on vaieldav ning selle muutmine tõenäoline. Kui see aset leiab, siis tuleb kaaluda mõningast sõnastuse muutmist, et võtta arvesse erinevaid traditsioonilisi meetodeid. Lisaks oleks vaja täpsustada ettepaneku lisa II, et selgemini määratleda, millised valmistamise meetodid on toodetele lubatud.

5. Tarbijate huvid

5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ei ole teadlik ühestki tarbijaorganisatsiooni nõudmisest piiritusjookide valdkonnas. Ilmselt on nende jätkuv huvi see, et piiritusjoogid oleksid väga kõrge kvaliteediga ning et nende tarbimine oleks ohutu (möödukalt tarbides).

5.2 Komisjoni eelnõusse ei ole kaasatud koostisainete nimestiku teemat ja komitee toetab seda, kuna momendil on see ebavajalik ja ebarealne. Siiski toetaks komitee koostisainete nimestikku juhul, kui seda rakendatakse ühtemoodi kõikidele alkoholsetele jookidele ja kui seda oleks võimalik teha nii, et see oleks tarbijate jaoks mõttekas.

6. Geograafilised tähised

6.1 Komitee tervitab geograafilisi tähiseid käsitlevate eeskirjade selgemaks muutmist piiritusjookidele kohaldamise osas. Kasulik oleks selgelt sätestada, et komisjonile saavad taotlusi esitada vaid liikmesriigid või vajaduse korral kolmandate riikide ametivõimud.

6.2 Kui soovitakse, et geograafilisi tähiseid säilitaksid oma väärtuse, siis tuleb vältida geograafiliste tähistega loomist liiga paljudele toodetele.

6.3 Komitee oletab, et artikli 5 sätted, mis lubavad liikmesriikidel määrata ja rakendada rangemaid eeskirju kui kõnealune uus määrus, kehtivad esmajoonel toodetele, millele on kokkuleppeliselt määratud geograafiline tähis. Kasulik oleks siiski selgitada, kas nimetatud artiklit saab kohaldada kõigile toodetele (sõltumata sellest, kas tootel on geograafiline tähis või mitte).

⁽⁵⁾ nt Euroopa Nõukogu veinide ja alkoholi töörühma aruanne teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise ja märgistamise kohta". 9871/06, 8. juuni 2006.

7. Maitsetud/Maitsestamine/Magustamine

7.1 Äärmiselt täpne tuleb olla määratluse "maitsetud" ja "lõhnaja maitseained" ⁽⁶⁾ suhtes ning selles suhtes, milliseid protsesse milliste toodete puhul kasutada võib. Praegu näib eelnõus selles osas segadus olevat.

7.2 Vajalik võib olla määratlus mõnede lisanditega maitsetatud piiritusjookide kohta. Seda tuleks arvesse võtta.

7.3 Magustamise puhul peaks komisjon kaaluma vajadust selgitada seisukohta ümardamise suhtes, kui lisatakse piiratud kogus teatud magusainet lõpptootte maitse reguleerimiseks.

8. Määruse muutmine tulevikus

8.1 Komitee toetab komisjoni ettepanekut paigutada piiritusjookide individuaalsed määratlused lissasse ning võimaldada seejärel pärast piiritusjookide halduskomitee nõusolekut nende muutmist määruse täisteksti aruteluks avamata. Sel viisil oleksid määrused uuendustega paremini kooskõlas.

8.2 Et tagada stabiilsuse periood, tuleks kaaluda komisjoni ettepaneku II lisas toodud üksikute piiritusjookide määratluste muutmise mittelubamist näiteks 5 aasta jooksul pärast uue määruse jõustumist.

9. Autentsuse tähised

9.1 Eelnõus ei käsitleta autentsuse tähiseid, kuigi peaks. Euroopa kangete alkoholsete jookide organisatsioon leiab, et autentsuse tähised peaksid näitama toiduaine kvaliteeti ja nende

kontsentratsioon tootes peab olema vähem kui 0,1 mahuprotsenti ning need ei tohi anda tootele eristavat omadust. EMSK toetab ettepanekut.

9.2 Autentsuse tähised on pettuse ja võltsimisega võitlemisel üha olulisemad. Neid kasutatakse ka toodete puhul, mis ei ole piiritusjookid, kuid on oluline, et piiritusjookide tootjad lepiksid kõnealuse ettepaneku kontekstis nende kasutamise suhtes kokku.

10. Viin

10.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ei soovi küll toodete määratlustesse liiga üksikasjalikult sekkuda, kuid viina juhtum on eriti keeruline, nagu põllumajandus- ja kalandusnõukogu 20. veebruaril näitas ⁽⁷⁾. Seetõttu on komitee kõnealust juhtumit kaalunud, et leida seisukoht, mis saavutaks konsensuse.

10.2 Komitee käsitleb viina juhtumit käesoleva arvamuse lisas II ning järeldab, et mõnevõrra tuleks piirata viina tootmiseks lubatud tooraineid (teraviljale, kartulitele ja peedimelassile). Selle eesmärk on paremini kaitsta viina üldkategooriat, mis võimaldab ettevõtjatel kujundada oma mainet ja positsiooni. Siiski tuleb luua säte nendele toodetele, mille puhul ei ole enam õigust kasutada nimetust "viin". Sellised tooted peaksid olema lubatud kolmeaastase üleminekuperioodi jooksul, alates uue määruse suhtes kokkuleppele jõudmisest, selleks et muuta nende kategooriat ja kohandada turustamist.

Brüssel, 26. oktoober 2006.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁾ "Looduslik maitse" on maitse, mis saadakse tootmisprotsessis kasutatavatest toorainetest ning mis on destillaadil; "looduslik maitseaine" tähendab destillaadile looduslike maitseainete lisamist.

⁽⁷⁾ Pressiteade 6083/06 (Presse 39). 2708. põllumajandus- ja kalandusnõukogu istung, 20. veebruar 2006.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu määrus võõrliikide ja piirkonnast puuduvate liikide kasutamise kohta vesiviljeluses"

KOM(2006) 154 lõplik — 2006/0056(CNS)

(2006/C 324/07)

2. mail 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 37 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: nõukogu määrus võõrliikide ja piirkonnast puuduvate liikide kasutamise kohta vesiviljeluses"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektiooni arvamus võeti vastu 8. septembril 2006. Raportöör oli Markus Tornberg.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 peareportööriks hr Espuny Moyano.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 94, erapooletuks jäi 2.

1. Sissejuhatus

1.1 Nõukogu on palunud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel koostada arvamus ettepaneku kohta: nõukogu määrus võõrliikide ⁽¹⁾ ja piirkonnast puuduvate ⁽²⁾ liikide kohta vesiviljeluses.

1.2 Komisjoni ettepaneku eesmärk on kaitsta veekeskkonda ja selle mitmekesisust ohtude eest, mis kaasnevad võõrliikidega. Komisjoni hinnangul on olemasolev raamistik, mis hõlmab ka elupaikade direktiivi ⁽³⁾, ebapiisav.

1.3 Komisjon teeb ettepaneku koostada määrus olemasolevate tavade ja tegevusjuhiste alusel, välistamata samas tulevikus rakendatavaid strateegiaid.

1.4 Määruse ettepanek ei käsitle probleeme seoses õngitsemise, dekoratiivsete kalade ja teiste eksootiliste loomadega, vaid selle eesmärgiks on näha ette, ennetada ja hallata probleeme, mida võivad tulevikus põhjustada võõrliigid, mis ei ela oma looduslikus elupaigas.

1.5 Komitee arvates on Euroopa Liidus kalduvus üle reguleerida. See ei tohiks kehtida käesoleva määruse ettepaneku puhul.

1.6 Bürokratia vähendamiseks nimetatud liikide puhul teeb EMSK ettepaneku koostada kohanenud liikide nimekiri (nt "kodustatud" võõrliigid).

⁽¹⁾ võõrliigid ettepaneku: nõukogu määrus KOM(2006) 154 lõplik (artikkel 3) määratluse järgi.

⁽²⁾ piirkonnast puuduvad liigid ettepaneku: nõukogu määrus KOM(2006) 154 lõplik (artikkel 3) määratluse järgi.

⁽³⁾ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, 21. mai 1992, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta.

1.7 Komitee teeb ettepaneku, et määratletaks korrektselt mõiste "piirkonnast puuduv liik". Käesoleva määruse taustal tuleks määratleda ka mõisted "piirkond" ja "ökopiirkond".

1.8 Samuti leiab EMSK, et kuna Euroopa Liit on siseturg, siis peaks tegema vahet võõrliikidel ja piirkonnast puuduvatel liikidel Euroopa Liidus ja väljapool Euroopa Liitu.

1.9 EMSK märgib, et väikestel ettevõtetel võib käesoleva määruse rakendamisel probleeme tekkida. Eriti toob komitee esile määruse pikad vormid lisas 1.

2. Üldised märkused

2.1 EMSK kiidab põhimõtteliselt heaks ettepaneku reguleerida Euroopa Liidu tasemel vesiviljeluse jaoks ühenduse alale imporditavaid võõrliike. Sellega kaitstakse erinevat looduslikku faunat ja floorat ⁽⁴⁾, edendades samal ajal vesiviljeluse arengut.

2.2 Komitee tunnistab, kui oluline ja vajalik on vastu võtta määrus võõrliikide kasutamise kohta vesiviljeluses, et kaitsta veekeskkonda ja selle bioloogilist mitmekesisust.

2.3 Käesoleva määruse vastuvõtmisel julgustab komitee komisjoni algatama kohast teavituskampaaniat määruse kohta, et ennetada selle kuritarvitamist meedias sooviga hirmutada tarbijaid ja tõsta ajalehe müüginumbreid.

⁽⁴⁾ Uurismirühmas arutati Ameerika härgkonna näite üle, kelle põgenemisel Aquitaine'i piirkonda Lõuna-Prantsusmaal ja teistesse Euroopa piirkondadesse olid negatiivsed mõjud. Kuigi härgkonn ei kuulu vesiviljeluse juurde, võib eeldada, et härgkonn on pärit dekoratiivsete liikide seast, kes jäetakse käesoleva määruse reguleerimisalast välja.

2.4 EMSK arvates on määruse puhul väga oluline soodustada vesiviljeluse arengut Euroopas ⁽⁵⁾, kuna tegemist on tulevikus palju võimalusi pakkuva areneva sektoriga, kui just arengut ei takistata määrusega selle praeguses vormis.

2.5 EMSK nendib sektori kiiret arengut väljaspool Euroopa Liitu, lisades, et sektor on ülekoormatud ja vaja on arendada uusi liike. Samuti toob EMSK esile, et vesiviljeluse sektor võib kalandussektoris ühise kalanduspoliitika raames edukas olla.

2.6 EMSK arvates tuleks Euroopa Liidu sisest kaubandust lihtsustada, vähendades bürokraatiat ja täidetavaid dokumente, et mitte üle reguleerida.

2.7 Komitee rõhutab vajadust tagada, et määrus ei takistaks sektori edasist arengut ja tunneb muret ökoloogiliste, majanduslike ja sotsiaalsete aspektide ühtsuse üle. Ta leiab, et liikide ümberasustamist kontrollitakse Euroopa Liidus juba piisavalt.

2.8 Tegelikke probleeme Euroopa veekeskkonnas põhjustab eksootiliste ja võõrliikide asustamine vesiviljeluses. Selleks, et määruse ettepanekut võimalikult lihtsustada ja lühendada, teeb komitee ettepaneku keskenduda ainult võõrliikidele ja tegeleda piirkonnast puuduvate liikidega eraldi. Piirkonnast puuduvate liikide kasutamine ei ole vesiviljeluses nii oluline. Teine probleem on seotud sellega, et komisjon ei täpsusta, millistes piirkondades need liigid puuduvad.

2.9 Veelgi lihtsam oleks teha vahet Euroopa Liidu liikidel ning võõrliikidel ja piirkonnast puuduvatel liikidel Euroopa Liidust väljaspool. EMSK soovib, et sellega arvestataks, kuna Euroopa Liit liigub rohkem integreeritud ühisturu poole.

2.10 Komitee märgib, et sektori muutlikkuse tõttu ei pruugi tootjatel alati olla võimalik nii pikalt ette kavandada, nagu komisjon peab vajalikuks, et saada impordi- ja teiseldamisluba.

2.11 Näiteks, kui tootja kasvatab Iisraelist pärit liike ja kui need surevad, siis peab tootja tegutsema kiiresti ja importima USAst, et mitte kaotada väärtuslikku aega. Praeguse ettepaneku kohaselt peaks tootja oma tegevuse peatama seniks, kuni ta saab uue loa. Pärast teaduslikku tõestust, et võõrliikide ja piirkonnast puuduvate liikide kasvatamise oht vesiviljeluses on "madal", peaks käesoleva määruse rakendusosalast välja jätma ümberasustamised ja liikumised, eriti kaubanduse liikumised.

2.12 EMSK märgib, et antud sektori spetsialistid on komisjoni lähenemises pettunud. Seetõttu on ka oluline tagada, et

määrust lihtsustataks, muudetakse praktiliseks ning et asjaosaliste kulusid minimeeritaks.

2.13 Komitee märgib, et ettepanekust on välja jäetud dekoratiivsed kalad ja lõhe, kuid rõhutab, et eelmainitud võivad avaldada mõju kogu probleemile.

2.14 EMSK rõhutab, kui oluline on tagada, et määruse eesmärgid, rakendusala ja piirid oleksid selged. Arvestades, et sektori kohta ei ole laiahaardelisi ja detailseid eeskirju, siis soovib EMSK, et komisjon koostaks üldmääruse või vähemalt algataks tegevuskava sektori edasiseks suuniseks.

2.15 EMSK on teadlik, et ettepanek koostati enne Euroopa Liidu 2005. aasta lihtsustamisalgatust, kuid leiab, et praegune ettepanek peaks sellega siiski arvestama ja seda tuleks lihtsustada.

3. Konkreetsete tähelepanekud

3.1 Ettepanek läheb vajalikest ja õigustatud meetmetest palju kaugemale, kuna selles ei arvestata mõningate liikide praeguse olukorraga, mida on Euroopa vesiviljeluses juba aastasadu kasutatud (nt karpkala, vikerforell, mägihõrnas jt). Siiaamaani ei ole nende liikide kasvatus ökosüsteemi kahjustanud. Nende liikide liikumise ohu hindamine kõikidel arenguetappidel ja pikad lubade taotlemise protsessid ei ole reaalsed ega teostatavad. Vesiviljelusega tegelevad ettevõtted teevad ühenduse alal tavaliselt piiriülest koostööd, pidades kinni veterinaaria nõuetest, ning liigutavad lühiajaliselt karpkalu, forelle ja teisi kodustatud kalu ühest kohast teise.

3.2 Komitee teeb ettepaneku jätta lubatud liikide või erandite loetelu abil igas liikmesriigis kohanenud kalaliigid ⁽⁶⁾ määruse eelnõust välja. Samuti tuleks välja jätta piirkonnast puuduvate liikide küsimus. Mõistetamatu on, kuidas saab seostada kontrollitud vesiviljelust pärismaise, kuid piirkonnast puuduvate kalade või teiste liikide levimise või ümberasustamisega.

3.3 Piirkonnast puuduvate liikide küsimus on juba reguleeritud liikmesriikide erisätetega. Käesolev määrus peaks keskenduma Euroopa Liidu veemitmekesise kaitsele ohtude eest, mis kaasnevad võõrliikidega. Nimelt oleks väga raske rakendada käesolevat määrust piirkonnast puuduvatele liikidele, sest kohalike piirkondi ei ole sellest kontekstis selgelt määratletud. Kui piirkonnast puuduvate liikide sätted välja jätta, muutuks nõukogu määrus palju paremini mõistetavaks ning seda oleks palju lihtsam ja odavam rakendada.

⁽⁵⁾ nagu öeldud EMSK arvamuses vesiviljeluse jätkusuutliku arengu kohta, CESE 595/2003, ELT C 208, 3.9.2003.

⁽⁶⁾ nt karpkala (*Cyprinus carpio*) ja vikerforell (*Oncorhynchus mykiss*) Poolas on vaid üks näide.

3.4 Komitee toob välja, et kuni aastapikkuse otsuse tegemise ajaga liikumisloa saamiseks (artikkel 10) võtaks tootmisega seotud otsused liiga palju aega, mis häiriks majandust oluliselt. Seetõttu soovib komitee seda aega lühendada.

3.5 EMSK rõhutab ka, kui oluline on kaaluda, kas artikli 10 all oleks võimalik arvestada juhtudega, kui loa taotlusele ei vastata. Näiteks Hispaania seadusandluses võrdub vaikimine nõusolekuga, kui taotlusele ei vastata ühe aasta jooksul. EMSK leiab, et kui see on õiguslikult võimalik, siis peaks Hispaania näidet käesoleva artikli puhul rakendama.

3.6 Kuni viie aasta jooksul toimuvate korduvate liikumiste sätted (artikkel 6) ei ole teostatavad, kuna tihtipeale tuleb teha väga lühiajalisi kavandamata otsuseid erinevates arengujärgkutes kalade ostu, müügi ja vahetuse kohta. Määrus oleks otseselt vastuolus kavandatud sätetega, milles tuuakse välja eesmärk toetada vesiviljelust ja paljude liikide mitmekesisust vesiviljeluses.

3.7 Kuna otsused seoses taotlusega importida vesiviljeluse jaoks veeorganisme ühenduse alale on olulised, siis peaksid need toetuma teaduslikule põhjendusele ning otsused peaks võimalikult varakult teatavaks tegema.

3.8 Ulatuslikud eeskirjad tähendaksid asjaomastele ametivõimudele, kavandatud nõuandekomiteele ja vesiviljeluse ettevõtetele palju suuremaid personaliga seonduvaid ja rahalisi väljaminekuid, mis ei oleks praeguse inimkapitali juures võimalik. See oleks vastuolus üldise sooviga vähendada bürokraatiat nii liikmesriikides kui ka Euroopa Liidu tasemel.

3.9 EMSK arvates on väga vajalik vähendada üleliigseid eeskirju. Eelkõige peaks vähendama määruse lisas 1 olevaid kriteeriume.

3.10 Võõrkalaliikide impordi ja liikumisega võivad kaasneda suured ohud, kuigi nende ohtude hindamiseks on vaja teaduslikke andmeid. Selleks vajalikke teaduslikke andmeid ei saa nõuda taotlejalt, nagu on lisas 1 ette nähtud. Taotleja vajab eksperdi nõuandeid.

3.11 Komitee arvates peaks tootjate abistamiseks neile andma nimekirja käesoleval alal pädevatest Euroopa Liidu teadlastest. Samas peaks neil olema võimalik saada teavet või koolitust taotluse esitamise kohta.

3.12 Komitee teeb ettepaneku, et iga taotluse eraldi hindamise asemel viiks kvalifitseeritud teadusasutused iga ökopiiirkonna või liikmesriigi puhul läbi ainult ühe proovihindamise. Kui proovihindamisel peetakse ohtu "madalaks", siis võiks selles ökopiiirkonnas taotluse esitamisel piirduda ainult andmetega asukoha, personali ja kuupäeva kohta. Kui käesolevat ettepanekut järgitakse, siis saaks ohtu paremini hinnata ning samas hoiaksid vesiviljeluse ettevõtted ja ametivõimud bürokraatlikke kulutuste pealt palju kokku. Teadusasutuses läbi viidava proovihindamise kulud peaks kandma Euroopa Kalandusfond (EFF).

3.13 Komitee rõhutab veel, et liikmesriikide vahelise kooskõlastatuse jaoks on vaja, et nõukogu määruuses määratletaks ökopiiirkonnad.

3.14 EMSK arvates oleks kasulik, kui määruse avaldamise ja jõustumise vahel oleks vähemalt üks aasta, et viia siseriiklikud õigusaktid määrusega kooskõlla ja teavitada sektori töötajaid ja asjaosalisi tehtavatest muudatustest.

3.15 Komitee pöörab tähelepanu komitee varasematele arvamustele ühise kalanduspoliitika (⁷), vesiviljeluse (⁸) ja bioloogilise mitmekesisuse kohta (⁹) ning toetab täielikult neid käesoleva arvamuse konteksti ja tegevusulatuses osas.

3.16 Komitee pöörab komisjoni tähelepanu GMOde ja polüploidsetele liikidele. Ei tohiks alahinnata nende potentsiaalset ohtu veekeskkonnale. Vesiviljeluses kasutatavate geneetiliselt muundatud organismide, lõhe ning ümberasustamise ja dekoratiivsete liikide kohta on vaja rangemaid eeskirju.

3.17 Komitee kutsub komisjoni üles arvestama nii käesoleva arvamuse kui ka eelnevalt mainitud arvamustega, et luua vesiviljeluse sektori jaoks parem töökeskkond seoses võõrliikide ja piirkonnast puudevate liikide kasutamisega.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

(⁷) Ühise kalanduspoliitika lihtsustamine, CESE 961/2006, raportöör: Sarró Iparraguirre (võeti vastu 5. juulil 2006).

(⁸) vt allmärkust 5.

(⁹) Bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, CESE 752/2006, raportöör: Ribbe (kiidetud heaks 18. mail 2006).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule loomade kaitset ja heaolu käsitleva ühenduse tegevuskava kohta aastateks 2006–2010"

KOM(2006) 13 lõplik

(2006/C 324/08)

5. aprillil 2006. aastal otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule loomade kaitset ja heaolu käsitleva ühenduse tegevuskava kohta aastateks 2006–2010"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsiooni arvamus võeti vastu 8. septembril 2006. Raportöör oli hr NIELSEN.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr NIELSENI.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 2, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Huvi loomade kaitse ja heaolu vastu on suurenenas, seda nii Euroopa Liidu erinevates osades kui ka väljaspool ühendust. Seetõttu on asjakohane toetada turujõudude pingutusi ja ELi miinimumnõudeid vajalikus ulatuses ajakohastada. See ei tähenda tingimata rangemate piiravate nõuete kehtestamist, vaid pigem on tegemist paremate ja asjakohasemate eeskirjadega, mis põhinevad teaduslikel ja sotsiaalmajanduslikel uuringutel. Samuti on oluline luua ühine kvaliteedimärkide süsteem toodete jaoks, mis vastavad loomade heaolu erinõuetele. Samuti on tarvis olulisi parandusi loomade jaoks, keda kasutatakse teadusuuringuteks ja katseteks ning seadusega ettenähtud kontrolltestide läbiviimiseks.

1.2 Komisjoni tegevuskavas arvestatakse üldjoones nimetatud nõudmistega ja see võib olla aluseks edasiste prioriteetide seadmisele kõnealuses valdkonnas. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on strateegia ettepanekuga põhimõtteliselt nõus, kuid jälgib siiski edaspidi, et komisjoni spetsiifilised ettepanekud säilitaksid tasakaalu loomakaitse ja sotsiaalmajanduslike aspektide vahel. On väga oluline, et import kolmandatest riikidest, kus nõuded ei ole nii ranged, ei tõrjuks kõrvale ELi tooteid. Selle tagajärjel liiguks loomakasvatuse ebapiisavate standarditega piirkondadesse ja ELi tootjad peaksid tootmise katkestama. Kõnealuses kontekstis pole EMSK veendunud, et komisjoni tegevuskavast piisab, et tagada püsivaid lahendusi.

1.3 EMSK avaldab kahetsust selle üle, et kõnealust küsimust pole võimalik arutada Maailma Kaubandusorganisatsioonis WTO käimasolevate läbirääkimiste käigus. Sellele vaatamata tuleb pikas perspektiivis põllumajandustoodete kaubanduses käsitleda loomade heaolu kui mittekauanduslikku küsimust. Vastasel juhul võib Euroopa Liit olla sunnitud astuma ühepoolseid samme, tagamaks vajalikku mõistmist õigusaktide ajakohas-

tamise vajaduse suhtes. Lühiperspektiivis peavad nii komisjon kui ka kodanikuühiskond avaldama survet ELi jaemüüjatele ja toiduainetööstusele, et tagada kolmandatest riikidest pärineva impordi standarditele vastavus sertifitseerimismehhanismide ja teiste sarnaste tagatiste abil.

1.4 Uurimistegevust tuleb kooskõlastada ja arendada, et vahendeid ühiselt võimalikult hästi kasutada. Õigusnorme tuleb regulaarselt läbi vaadata, muu hulgas ka selles osas, et need kajastaksid tehnoloogilisi arenguid ja uusi teadmisi.

1.5 EMSK tervitab muu hulgas ettepanekut asutada loomade kaitse ja heaolu keskus või labor. Samas tuleks kaaluda ka võimalust minna veelgi kaugemale ja luua ülemaailmne keskus, mis aitaks tegeleda loomade kaitse ja heaolu probleemidega, toetades seega Maailma Loomatervishoiu Organisatsiooni⁽¹⁾ ja Euroopa Nõukogu tööd ning ELi kahepoolseid lepinguid.

1.6 Lisaks peaks komisjon koostöös Maailma Loomatervishoiu Organisatsiooni ja Euroopa Nõukoguga algatama rahvusvahelise konverentsi, mis aitaks luua püsiva, ka kolmandate riikide teadlasi hõlmava võrgustiku ning edendada kõnealuses valdkonnas mitteametlikku rahvusvahelist koostööd.

1.7 Seoses loomade kasutamisega katsetes ja toksikoloogilistes testides leiab komitee, et strateegiat tuleks laiendada nii, et see sisaldaks vajaduse sätet, mille alusel võib loomi kõnealusel viisil kasutada üksnes siis, kui asjaomase toote järele on olemas tõestatud ühiskondlik vajadus.

2. Tegevuskava põhisisu

2.1 Tegevuskava põhieesmärk on tagada loomade heaolu Euroopa Liidus ja ülemaailmsel tasandil, määrata kindlaks tulevased vajadused ning kindlustada olemasolevate ressursside

(¹) Rahvusvaheline lühend OIE (*Office international des épizooties*).

tõhusam kooskõlastamine. Tegevuskava kohaselt tuleb ajavahe-
mikul 2006–2010 kontrollida ja hinnata järgmist viit põhilist
meetmete valdkonda, pidades sealhulgas silmas järelmeetmeid
pärast 2010. aastat:

- kehtivate miinimumstandardite ajakohastamine, et viia need
kooskõlla uute teaduslike arusaamade ja sotsiaalmajanduslike
hinnangutega;
- tuleviku-uuringute edendamine;
- loomade heaolu normeeritud näitajate kehtestamine;
- algatused teabe tagamiseks kehtivate standardite kohta;
- rahvusvahelised algatused loomade heaolu alase teadlikkuse
ja konsensuse suurendamiseks.

2.2 Tegevuskava sisaldab ka 28 algatust, mida komisjon
kavatseb ellu viia 2010. aastaks. Nende hulka kuulub 21
meedet, mis on juba ellu viidud, kavandatakse ellu viia või on
juba ette nähtud asjaomastes ühenduse õigusaktides.

2.3 Lisaks sellele on komisjon juba avaldanud töödoku-
mendid, millega luuakse algatuste strateegiline alus ja milles
kirjeldatakse tegevuskavas väljapakutud meetmete aluseid.
Komisjon peab ka 2005. aastal vastuvõetud loomkatsete dekla-
ratsiooni^(?) järgmist tegevuskava võtmelemendiks.

2.4 Komisjon leiab, et tema loomade heaoluga seotud
ülesannet võiks aidata täita asjaomaste teenistuste vaheline
tõhusam kooskõlastamine. See aitaks ka tagada järjekindlama ja
paremini kooskõlastatud lähenemisviisi kõigis komisjoni poliiti-
kavaldkondades. Samuti tuleks hinnata loomade heaolule mõju
avaldavate meetmete vastavust Euroopa Ühenduse asutamisle-
pingu protokollile loomade kaitse ja heaolu kohta ning nende
sotsiaalmajanduslike mõjusid.

3. Üldised märkused

3.1 Kodanikuühiskonna esindajana ja võttes arvesse oma liik-
meskonna esindavust, jagab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalko-
mittee iseenesestmõistetavalt vastutust loomakaitse eeskirjade
kehtestamise eest Euroopa sotsiaalmudeli osana^(?). Oluline on
jätkata praegust suunda ning tagada Euroopa Liidus mõistlik ja

^(?) Loomkatsete deklaratsioon võeti vastu 7. novembril 2005. aastal Brüs-
selis. Selles käsitletakse tegevuskava elluviimist vähendamise (katse-
loomade arvu vähendamine), täiustamise (katseloomadele vähem
kannatusi põhjustavate loomkatsete mudelite arendamine) ja asenda-
mise (loomkatsete alternatiivide väljatöötamine) põhimõtete rakenda-
miseks.

^(?) Seetõttu on kahetsusväärne, et EMSK-le esitati kõnealuses küsimuses
konsulteerimistaotlus alles enam kui kolm kuud pärast tegevuskava
avaldamist.

vastuvõetav loomade heaolu tase, tekitamata seejuures ebavaja-
likke konkurentsimoonusi ja laskmata madalamate standardi-
tega kolmandatest riikidest pärineval impordil loomakaitse taset
alla viia. Üldine strateegiline kava toob kõnealusesse valdkonda
ka rohkem läbipaistvust ja avarab võimalusi kõigi osalejate
konstruktiivseks koostööks. See kehtib eriti põllumajandustoot-
jate kohta, keda nende pikaajalisi investeeringuid, motivatsiooni
ja juhtimist silmas pidades tuleks kaasata tulevase strateegia
loomisse.

3.2 Euroopa Liidu põllumajandussektor üldiselt pooldab
mõistlikke ja tasakaalustatud loomakaitse nõudeid, juhtides siiski
tähelepanu konkurentsimoonusite ohule, mis võib tekkida osalt
seetõttu, et liikmesriigid võivad kehtestada täiendavaid nõudeid,
ning osalt impordi tõttu kolmandatest riikidest, kus standardid
on madalamad või puuduvad. Täiendavatest riiklikest nõuetest
tulenevate konkurentsimoonusite ohtu suurendavad veelgi ühise
põllumajanduspoliitika raames kehtestatud vastavusnõuded. See
tekitab liikmesriikides õiguskindlusetust ja sellekohase selgita-
mise vajaduse.

3.3 Impordi puhul kolmandatest riikidest oleksid Euroopa
Liidu ühised nõuded, mis kehtivad 30 riiki ja 500 miljonit
inimest hõlmaval siseturul⁽⁴⁾, stiimuliks ka ELi mittekuuluvatele
riikidele ja nende ELi suunatud ekspordile. Maailmapanga
Rahvusvaheline Rahanduskorporatsioon juhtis hiljuti tähelepanu
kogu maailmas suurenevale huvile loomade heaolu vastu ja vaja-
dusele sellisele suundumusele vastava ajakohastamise järele nii
esmatootmises kui ka töötlevas tööstuses⁽⁵⁾.

3.4 Lühiperspektiivis tuleks Euroopa Liidu jaemüügikettidele
ja töötlevale tööstusele selgeks teha, et importides kolmandatest
riikidest põllumajandustooteid ja töödeldud loomseid tooteid,
peaksid nad enda ja oma maine huvides kontrollima, et tootja-
riigis järgitaks asjaomaseid nõudeid, sealhulgas ka ELi sätetele
vastavaid loomakaitse standardeid. See võib toimuda näiteks
siduva koostöö vormis tarnijatega⁽⁶⁾. Komisjon peaks selles
suhtes aktiivsust üles näitama ning ka kodanikuühiskond peaks
kõnealusele küsimusele meedia vahendusel tähelepanu juhtima.
ELi jaemüügikettidele ja toiduainetööstusele tuleb selgitada, et
tulevikus pööratakse kolmandatest riikidest imporditavate

⁽⁴⁾ Siia hulka kuuluvad ka Norra, Island ja Liechtenstein, mis on samuti osa
ELi siseturust (Euroopa Majanduspiirkond), samuti Rumeenia ja
Bulgaaria.

⁽⁵⁾ "Creating Business Opportunity through Improved Animal Welfare"
— Maailmapanga Rahvusvaheline Rahanduskorporatsioon, aprill
2006. Rahvusvahelise Rahanduskorporatsiooni kuulub 178 liikmes-
riiki; üleskutse puudutab eelkõige investeeringuid arengumaadesse,
edendamaks ekspordi arenenud riikidesse.

Loomade heaolu osas kehtivad mõnedes riikides — nt Austraalias, Uus-
Meremaal, Argentinast ja Brasiilias — lisaks traditsiooniliselt käitumi-
seeskirjad ja puuduvad õigusaktid kui sellised.

⁽⁶⁾ Siduv koostöö võib tähendada näiteks tootjate (väljaspool Euroopa
Liitu) ja Euroopa Liitu importijate ühistegevust, et toetada uurimistege-
vust, arengut ning tootmist ja töötlemist puudutavate standardite täit-
mise sertifitseerimist nagu see üha enam Euroopa Liidus aset leiab.

põllumajandustoodete ja töödeldud loomsete toodete puhul enam tähelepanu tootmistingimustele. Tarbijaihendused ja põllumajandustootjate organisatsioonid peaksid siseriiklikult tasandil ühiselt niisuguste ülesannetega tegelema. Siiski on samas otsustav tähtsus sellel, et pikemas perspektiivis käsitletak põllumajandustoodete kaubanduses loomade heaolu kui mittekaubanduslikku küsimust (vt allpool).

3.5 Euroopa Liidu sisemise konkurentsimoontuse ohu osas oleks sätete ühtlustamine koos rangemate siseriiklike nõuete kehtestamise keeluga ebaloogiline ja paljude riikide avalikkusele vastuvõetamatu. Kui aga tulevased ELi tasandi miinimumnõuded põhinevad suuremal määral objektiivsematel, teadusuuringutele toetuvatel kriteeriumidel, suureneb nende mõistmine ja aktsepteerimine ning ei ole põhjust rangemate riiklike eeskirjade kehtestamiseks. Kohase reguleerimise tagamiseks peavad uued meetmed seega tingimata põhinema teaduslikel andmetel ja asjakohastel sotsiaalmajanduslikel hinnangutel. Väljapakutud näitajate kindlaksmääramiseks tuleb samas tagada uurimistulemuste pädev hindamine ja kasutamine. Samuti tuleks liikmesriikidele anda võimalus paindlikuks toimimiseks vastavalt keskkonna- ja kliimatingimustele.

3.6 Komisjon leiab, et kõnealuste standardite kohandamist, haldamist ja levitamist, samuti asjakohaseid sotsiaalmajanduslikke uuringuid ja mõju hindamist hõlbustaks loomade kaitse ja heaolu Euroopa keskuse või labori loomine. Komitee palub kaaluda kaugeleulatuvat lahendust, nimelt ülemaailmse keskuse asutamist, mis aitaks tegeleda loomade heaolu küsimustega rahvusvahelisel tasandil ning toetaks seega Maailma Loomatervishoiu Organisatsiooni ja Euroopa Nõukogu tööd ning võimalikke kahepoolseid kokkuleppeid.

3.7 Seoses katseloomade küsimusega pooldab komitee partnerluse edendamist komisjoni ja tööstuse vahel, et otsida alternatiivseid loomkatsete kasutamisele tööstuses, näiteks kõnealuse keskuse asutamise ja strateegia esitamisega vähendamise, asendamise ja täiustamise põhimõtte rakendamiseks, millest võiks juhinduda katseloomade kasutamisel ELis⁽⁷⁾. Komisjoni algatus võib olla stiimuliks ka praegu mujal toimuvale tööle alternatiivsete meetodite edendamiseks⁽⁸⁾. Komitee leiab siiski, et strateegiat tuleks laiendada nii, et see sisaldaks vajaduse kriteeriumi, mille alusel oleks loomkatsete lubatud üksnes siis, kui on olemas ühiskondlik vajadus toote järele, mille jaoks kemikaali või muud ainet kasutatakse.

Konkurentsimoontused impordi puhul kolmandatest riikidest

3.8 Suure konkurentsipurve ja Euroopa Liidu turu avamise tõttu tuleb arvestada tõsise ohuga, et madalamate või puuduvate

(7) Umbes 90 % katseloomadest kasutatakse uurimis- ja arendustegevuses ning umbes 10 % uute ravimite ja kemikaalide seaduslikes toksikoloogilistes turvalisuse testides. Katseloomadele pööratav üha suurenev tähelepanu väljendub Euroopa Liidu kosmeetikadirektiivis, milles nõutakse tööstuselt loomkatsete alternatiivide kasutamist.

(8) Sealhulgas eelkõige Alternatiivsete Meetodite Valideerimise Euroopa Keskus (ECVAM) ning loomkatsete alternatiivlahenduste foorum (ECOPA).

standarditega kolmandate riikide tooted suruvad ELi toodangu ja müügi järk-järgult kõrvale ning seda ka turgudel, mis asuvad väljaspool ühendust. Kuna võrreldes põllumajanduse väga piiratud kasumimarginaaliga on loomakaitsega seotud täiendavad kulud suured, võib tootmise jätkamine nende tõttu osutada võimatuks. Toodangu suunamine väikesele tarbijarühmale, kes on valmis rohkem maksma, on samuti põllumajandustootja jaoks enamasti liiga riskantne⁽⁹⁾.

3.9 Import kolmandatest riikidest, kus loomade heaolule kehtivad nõuded on madalamad, tekitab äärmiselt keerulisi probleeme ning komitee ei ole sugugi veendunud, et komisjoni tegevuskava on piisav, tagamaks pikas perspektiivis jätkusuutlikke lahendusi. Komitee avaldab kahetsust, et käimasolevas WTO läbirääkimisvoorus ei ole võimalik kõnealust probleemi arutada. Sellele vaatamata peab Euroopa Liit WTO raames nõudma, et põllumajandustoodete kaubanduses käsitletak loomade heaolu mittekaubandusliku küsimusena.

3.10 Kui aga selgub, et sel viisil ei ole võimalik saavutada piisavalt jätkusuutlikke lahendusi või leida kõnealuses küsimuses piisavat mõistmist WTO raames, peaks Euroopa Liit isegi rahvusvahelise kokkuleppeta nõudma, et kolmandatest riikidest imporditavad tooted vastaksid asjaomastele eeskirjadele. Seega võib olla tarvis teatavat provokatsiooni, et tõmmata küsimusele vajalikku tähelepanu ning leida mõistmist vajaduse suhtes õigusnorme ajakohastada.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Euroopa Liidu vastavasisuliste eeskirjade järgimine tähendab ka seda, et ühenduse institutsioonid ning liikmesriigid peavad pidama kinni oma konkreetsete sätete esitamise, vastuvõtmise ja rakendamise tähtaegadest, mida seni ei ole alati tehtud. Mitme tegevuskavas sisalduva algatuse tähtaega on ületatud ka varasemate otsuste osas.

4.2 Tegevuskavas ei käsitleta loomade kaugtranspordiga seotud probleeme, mis on ELi ühtse turu ning piiridel teostatava veterinaarkontrolli kaotamise tulemus. Nõukogu võttis 2004. aastal vastu 2007. aastal jõustuva määruse⁽¹⁰⁾, millega muudetakse eeskirju loomade kaitse kohta vedamise ajal, ning komisjon on teatanud oma kavatsusest esitada asjaomane ettepanek pärast 2010. aastat. Nagu teistelgi aladel on ka kõnealuses valdkonnas oluline, et eeskirjad põhineksid teaduslikel

(9) Kuigi avalikkuse reaktsioon loomakaitse meetmete kõrgemate hindade suhtes võib olla positiivne, reageerivad tarbijad tegelikkuses sageli teisiti.

(10) Nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97.

andmetel ja et põhisätete üle veo kestuse ja ruuminõuete osas teostatakse tõhusamat kontrolli.

4.3 Kõik kogemused näitavad, et loomade heaolu üheks võtmeteguriks on juhtimine. See tegur peaks tulevikus seisma loomade kaitset ja heaolu käsitlevate sätete keskpunktis. Muuhulgas tuleks kehtestada koolituse ja nõustamise nõuded, mis peavad olema ühendatud loomade heaolu pideva kontrolliga tootmissüsteemides. Samas peaksid tootmissüsteeme puudutavad eeskirjad olema vähem üksikasjalikud ja õigusnorme peaks olema lihtsam kohaldada.

4.4 Loomakasvatusele on struktuuriliselt iseloomulikud järjest suuremad ja kitsamalt spetsialiseerunud tootmisüksused ja uute tehnoloogiate kasutamine. Tänu sellele on loomade heaolu järelevalvet lihtsam teostada kui varem, töötades välja loomade heaolu seisukohalt olulised näitajad. Üha üksikasjalikumaid teadmisi objektiivsete, mõõdetavate loomade heaolu näitajate kohta saab ära kasutada ka uute tootmishoonete projekteerimisel. Väljapakutud keskus võiks välja töötada teaduslikel faktidel põhinevad võrdlusalused, et suurendada edusamme kõnealuses valdkonnas. Uute nõuete kehtestamisel tuleks siiski arvestada põllumajandusinvesteeringute pikka tasuvusperioodi.

4.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab loomade heaolu käsitleva spetsiaalse teabeplatvormi loomist, et edendada dialoogi ja ekspertteadmiste vahetamist tarbijate, tootjate, jaemüüjate, tööstuse jt vahel⁽¹¹⁾. Seejuures on siiski olulisi kitsendusi — praktikas on tarbijatel võimatu tunda tootmissüsteemide erinevusi ning iga süsteemi eeliseid ja puudusi. Seetõttu soovivad tarbijaorganisatsioonid, et EL ja liikmesriigid võtaksid selles osas vastutuse enda kanda ja kehtestaksid miinimumnõuded.

4.6 Komitee tervitab ka ühise turustussüsteemi loomist, mis võiks edendada ettenähtud miinimumstandarditest kõrgemate loomade heaolustandardite kohaldamist. Seejuures on väga oluline, et kõnealused eeskirjad põhineksid ühistel, objektiivsetel kriteeriumidel ning dokumenteeritud andmetel. Kuigi Euroopa Liit võib tootjate ja turustajate jaoks välja töötada niisuguse märgistussüsteemi, on kõige olulisem see, et turujõud mõjuksid arendama kõrgematele standarditele vastavaid tooteid.

Edu saavutamiseks peavad märgistussüsteemiga kaasnema siiski ka kontrollimeetmed ning hoolikalt läbiviidud teabekampania, et tagada märgistuse usaldusvärsus.

4.7 Märgistussüsteemi kehtestamist, millega nähakse ette imporditud toodete päritoluriigi märkimine, käsitletakse üldises plaanis eraldi dokumendis. Selline süsteem on eriti oluline loomsete toodete ja nende tööstuslikul töötlemisel saadud toodete puhul. Süsteemi ülevõtmisel tuleks vastavalt märgistada tooted, mille tootmisel ei ole järgitud ELi loomakaitseõudeid.

4.8 Komisjoni tegevuskava kohaselt on keskkonnasõbraliku tootmise tunnus kõrgemate standardite poole püüdlemine. Seetõttu leiab komisjon, et niisugune tootmine peaks olema eeskujuks loomade heaolu kõrgeimate standardite osas⁽¹²⁾. Kogemustest nähtub, et keskkonnasõbraliku tootmisega on mõnes valdkonnas võimalik parandada loomade heaolu, kuid samas püsivad sobimatud tingimused ning tarvis on täiendavaid teadmisi.

4.9 Igal juhul tuleb Euroopa Liidu ressursse võimalikult hästi ära kasutada. See ei puuduta mitte ainult teadustööd ja uurimist, kus riiklike ressursside kasutamist tuleks võimalikult hästi kooskõlastada, et vastastikune kasu oleks võimalikult täielik. Ressursse saaks tõhusamalt kasutada, kui neid kooskõlastaks ekspertidest koosnev ühine nõuandekomitee. Lisaks peaks komisjon koostöös Maailma Loomatervishoiu Organisatsiooni ja Euroopa Nõukoguga algatama rahvusvahelise konverentsi, mis aitaks luua alalise, nii ELi kui teiste riikide teadlaste hõlmava võrgustiku ning edendada kõnealuses valdkonnas mitteametlikku rahvusvahelist koostööd.

4.10 Nii ELi veterinaarmedetel kui haiguste tõrje meetmed on terve rida sotsiaalseid aspekte, isegi kui nendevaheline seos pole alati üheselt mõistetav. Lisaks sellele tekitab avalikkusele suurt muret paljude tervete loomade tapmine ja hävitamine, kui puhkevad ohtlikud loomahaigused. Seetõttu tuleks tähelepanu keskpunkti seada eelkõige ennetavad meetmed ning koostöös teadlaste ja loomaarstidega välja töötada praktilisi alternatiivseid loomahaiguste vastu võitlemiseks.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹¹⁾ Osa teabeplatvormist võiks moodustada näiteks veebileht, kus kirjeldatakse standardeid ja näitajaid, seda eriti seoses märgistussüsteemiga.

⁽¹²⁾ Komisjoni ettepanek mahepõllumajanduslike toodete määratluse suhtes pärineb dokumendist KOM(2005) 671. Tegemist on dokumendiga "Ettepanek: Nõukogu määrus mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta" ning "Ettepanek: Nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2092/91 põllumajandustoodete mahepõllumajandustootmise ning põllumajandustoodete ja toiduainete puhul sellele viitavate märgiste kohta".

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu otsus, millega muudetakse otsust 90/424/EMÜ kulutuste kohta veterinaaria valdkonnas"

KOM(2006) 273 lõplik — 2006/0098 (CNS)

(2006/C 324/09)

22. juunil 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 37 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: nõukogu otsus, millega muudetakse otsust 90/424/EMÜ kulutuste kohta veterinaaria valdkonnas"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektiiooni arvamus võeti vastu 8 septembril 2006. Raportöör oli hr **NIELSEN**.

Võttes arvesse komitee ametivolituste uuendamist, otsustas täiskogu panna kõnealune arvamus hääletusele oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ja määrata hr Nielsen pearaportööriks vastavalt kodukorra artiklile 20.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 ühehäälselt vastu järgmise arvamuse:

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Liidu loomahaiguste ennetamise ja kontrolli meetmete kaasfinantseerimise mehhanism on aja jooksul järkjärgult edasi arenenud ja seda on kohandatud vastavalt kõnealuses valdkonnas omandatud kogemustele. Siiski tuleks mainitud mehhanism uuesti põhjalikumalt läbi vaadata, pidades silmas võimalikke arenguid, iseäranis suurenenud kaubandustegevust. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee jälgib mainitud arenguid ning soovib etendada konstruktiivset rolli kõnealuse protsessi kujundamisel ja ellurakendamisel.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab heaks komisjoni ettepaneku, mis käsitleb hetkel üksnes piiratud muudatusi ja mugandusi. Nimetatud muudatused ja mugandused ühtivad kõnealuse valdkonna üldpoliitika esialgses hinnangus esitatud ettepanekutega. Igal juhul on soovitud eesmärkideks lihtsustatud halduskorraldus ja mitmeaastase planeerimise võimalused. Komitee toetab samuti ettepanekut, milles käsitletakse rahalise toetuse andmist kaubandus- ja impordimenetluste arvutistamiseks ja ühtse veterinaariaalase elektroonilise süsteemi kasutuselevõtuks. Samuti tunduvad otstarbekad loomahaiguste ja zoonooside nimekiri ning selle muutmiseks mõeldud lihtsustatud kord.

2. Taust

2.1 Komisjon on alustanud Euroopa Liidu loomatervishoiu poliitika hindamist tervikuna. See hõlmab ka kulutasuvuse hinnangut nende praeguste rahaliste vahendite kohta, mis on mõeldud loomahaiguste ja zoonooside seire, tõrje ja likvideerimisega seonduvate kulude katmiseks. Samuti püütakse leida

kõige tõhusamaid mooduseid, mille abil kohustada tootjaid rakendama vajalikke ennetusabinõusid. Kõnealuse hindamise tulemuste põhjal on võimalik pakkuda välja alternatiive viisile, kuidas toimub hetkel ühenduse rahalise toetuse andmine liikmesriikidele⁽¹⁾. Komisjon on hetkel otsustanud välja pakkuda üksnes mõned vähesed mugandused, millega ei kaasne muudatusi loomahaiguste ja zoonooside likvideerimise, kontrolli ja seire poliitikas. Kõnealuse ettepanekuga püütakse ellu viia vaid otseselt kohaldatavaid ja selgelt vajalikke muudatusi, mis on osutunud vajalikeks seoses käimasoleva hindamisega.

2.2 Komisjoni ettepanekuga lihtsustatakse loomahaiguste ja zoonooside riiklike likvideerimis-, tõrje- ja seireprogrammide heakskiitmise ja rahastamise korda. Ettepaneku kohaselt on programme võimalik heaks kiita ja rahastada korraga kuni kuueks aastaks. Komisjonil ei ole siia maani olnud võimalik kiita heaks kõnealuste programmide rahastamist rohkem kui üheks aastaks korraga, ehkki liikmesriikidel on olnud õigus esitada mitmeaastaseid programme. Samuti on esitatud ettepanek laiendada finantsmeetmete rakendusala, et parandada teabepoliitikat loomade tervishoiu ja loomse päritoluga toodete toiduohutuse valdkonnas ning ühtse veterinaariaalase elektroonilise süsteemi kasutamist⁽²⁾.

2.3 Kehtivate eeskirjade kohaselt on rahalist toetust võimalik anda liikmesriikide kulude katmiseks seoses 23 endeemilise loomahaiguse ja 8 zoonoosi või episootia likvideerimiseks,

⁽¹⁾ Väliseksperdid on kõnealuse hindamise alusena koostanud ulatusliku aruande (*Ühenduse loomatervishoiu poliitika hinnang 1995 — 2004 ja tulevikuperspektiivid*, 25. juuli 2006, http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/final_report_en.htm).

⁽²⁾ Otsuse 90/424/EMÜ artiklis 37a sätestatakse ühenduse rahaline toetus veterinaariaalaste impordimenetluste arvutistamiseks. Projekt *Shift* ja vastav veterinaarasutusi ühendav elektrooniline süsteem (*Animo*) on asendatud ühtse elektroonilise süsteemiga *Traces*, mille kasutamine on kohustuslik kõikidele liikmesriikidele alates 1. jaanuarist 2005.

tõrjeks ja seireks mõeldud riiklike programmide rahastamisega. ⁽³⁾ Nõukogu saab kõnealust loetelu täiendada või muuta kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku alusel. Komisjon pakub välja kaasrahastamiseks kõlblike haiguste lühema loetelu, et tagada parem prioriteetide seadmine. Komisjon selgitab, et loetelu koostamisel lähtuti enamjaolt haiguste mõjust rahvatervisele ning rahvusvahelisele ja ühendusesisele kaubandusele. Samuti on tehtud ettepanek haiguste ja zoonooside loetelude ühendamiseks ning ühesuguse korra kehtestamiseks ühenduse finantstoetuste andmisel. ⁽⁴⁾ Komisjoni arvates on eelmainitu kavandatud ressursside paremaks kasutamiseks ja selle tagamiseks, et liikmesriikide prioriteetidid ühtivad Euroopa Liidu omadega ja on kooskõlas teiste riiklike programmidega. Samuti on tehtud ettepanek, et kõik tulevased muudatused kõnealusesse loetelusse tuleb heaks kiita vastavalt regulatiivkomitee menetlusele. Komisjoni arvates on see iseäranis asjakohane nende esilekerivate haiguste puhul, mis kujutavad endast ohtu nii loomade kui inimeste tervisele.

3. Üldised märkused

3.1 Ühenduse loomahaiguste ja zoonooside likvideerimise, tõrje ja seire meetmete kaasfinantseerimine on alati saanud märkimisväärse tähelepanu osaliseks, arvestades asjaomaste haiguste kompleksset olemust ja mõju ning kõnealuse tegevusega kaasnevaid suuri kulusid. Raskete nakkuslike loomahaiguste tõrjeks on siiski tarvis määratleda selged finantsprotseduurid ja tagada algusest peale, et alati makstaks täielikku hüvitist sellistel juhtudel, kui loomad on vaja tappa või tooted hävitada. Vastasel korral tekib oht, et ükskõik millise tõsise nakkusliku loomahaiguse puhkemise või selle puhkemise kahtluse korral rakendatakse alguses ebapiisavaid meetmeid, avaldades seega tarbetult kaugeleulatuvat mõju haiguse tagajärgedele. See kehtib iseäranis riikliku poliitikaloome protsessi puhul. Samuti pälvivad tõsised nakkuslikud loomahaiguste puhangud suurema avalikkuse tähelepanu, millega kaasneb märkimisväärne tarbijate reaktsioon isegi siis, kui ei esine otsest ega vaieldamatut seost toiduohutusega.

3.2 Parem juurdepääs turule ja kaubandusele, pikemad veoajad ja eluskarja kontsentratsioon suurendavad mitmetel erinevatel viisidel nakkushaiguste leviku ohtu ning süvendavad haiguste ennetamise ja tõrjega kaasnevaid majanduslikke tagajärgi. Mainitud põhjusel on vaja koostada hinnang ühenduse loomatervishoiu poliitika kohta tervikuna, mis hõlmaks nende praeguste rahaliste vahendite kulutasuvuse üksikasjalikumat

⁽³⁾ Riiklike tõrjemeetmete ja programmide toetamine katab tavaliselt 50 % kulutustest või 60 % kulutustest suu- ja sõrataudi puhul.

⁽⁴⁾ Olemasolev nimekiri katab järgmised tootmisega seotud haigused: IBR/IPV, veiste enzoootiline leukoos, Aujeszky haigus, pulloroos, lindude tüüfus, Maedi/Visna viirus ja kitsede artriit/entsefaliit, Johne haigus (paratuberkuloos), mükoplasma galliseptikum ja teatud haigused, mida levitavad vektorputukad Prantsusmaa ülemeredepartemangudes.

hindamist, mis on mõeldud loomahaiguste seire, tõrje ja likvideerimisega seonduvate kulude katmiseks ja karjade puhul nõutavateks ennetusabinõudeks. Komitee soovib etendada aktiivset rolli riiklike programmide nõutavate kaasfinantseerimise mudelite kujundamisel, luues ühtsema ja tõhusama raamistiku toiduohutuspoliitika jaoks, mis tagab ühtlasi parema läbipaistvuse.

3.3 Komitee avaldab sellega seoses kahetsust praeguste ebaselgete ja keerukate eeskirjade üle ning kutsub üles osana eelseisvast läbivaatamisest looma arusaadavat ja ühtsemat süsteemi ning paremini klassifitseerima kaasfinantseerimist käsitlevaid eeskirju. Seetõttu on tarvis tuvastada ja hõlbustada loomatervishoiu ja toiduohutuse laialdast valdkonda käsitlevate olemasolevate õigusaktide kasutamist kogu Euroopa Liidus. See toetab ühtlasi komisjoni ja liikmesriikide tegevust rahvusvahelises raamistikus, parandades ELi kaubanduspartnerite ja naabrite arusaamist ühenduse õigusaktidest ja nende läbipaistvust. Teabe kogumine ja levitamine aitab samuti kaasa kõnealuste eeskirjade tõhusama rakendamise tagamisele.

4. Konkreetsed tähelepanekud

4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on arvamusel, et kõnealune ettepanek, millega antakse võimalus riiklike programmide heakskiitmiseks ja rahastamiseks mitmeks aastaks korraga, aitab kaasa halduskorralduse lihtsustamisele ning aitab tagada programmides püstitatud eesmärkide tõhusama täitmise. Ettepanek soodustab samuti paremat ja läbipaistvamat haldust, tagades seega ühenduse rahaliste vahendite parema kasutuse.

4.2 Aktuaalse teabe kogumine ja levitamine loomatervishoiu ja toiduohutuse kohta on vajalik õigusaktide paremaks koostamiseks ja rakendamiseks kõnealuses valdkonnas. Tulevikus on iseäranis oluline koostada läbipaistvamad ühenduse õigusaktid ning edastada need asjaomastele ametivõimudele, tootjatele ja tarbijatele.

4.3 Komitee toetab seega ettepanekut ühenduse rahalise panuse kohtateabepoliitika loomisse loomatervishoiu, loomade heaolu ja loomse päritoluga toodete valdkonnas, kaasaarvatud teabevahendite installeerimine ja arendamine, näiteks nõuetekohane andmebaas ühenduse õigusakte käsitleva teabe kogumiseks ja säilitamiseks.

4.4 Seepärast on asjakohane võtta arvesse veterinaariaalaste protseduuride arvutistamisel saavutatud arenguid ja näha ette

vahendid, mis on vajalikud ühtsete veterinaariaalaste elektrooniliste süsteemide veebimajutuseks, haldamiseks ja hoolduseks.

4.5 On iseenesestmõistetavalt selge, et kaasfinantseerimiseks kõlblike loomahaiguste ja zoonooside loetelu peaks kajastama prioriteete, mis on määratletud kõnealuste haiguste ja zoonooside võimalike mõjude alusel rahvatervisele ning rahvusvahelisele ja ühendusesisesele loomade ja loomset päritolu toodete kaubandusele. Komitee nõustub sellega, et tuleb keskenduda pigem zoonoosidele ja rahvatervishoiule kui rohkem toodetega seonduvatele loomahaigustele ning kiidab heaks ettepaneku ühendada

loomahaiguste ja zoonooside loetelud ja kehtestada ühtne kord ühenduse finantstoetuste andmisel.

4.6 Loomulikult tuleb ühenduse rahalist toetust taotlevate likvideerimis-, seire ja tõrjeprogrammide tehnilisi ja teabealaseid nõudeid regulaarselt ja õigeaegselt ajakohastada ning kohandada, lähtudes tehnika ja teaduse arengust ja programmide rakendamisel saadud kogemustest. Seega on kooskõlas kõnealuse ettepanekuga otstarbekas võimaldada komisjonil nimetatud tehnilised kriteeriumid paika panna ja neid vastavalt vajadusele ajakohastada, kasutades selleks regulatiivkomitee menetlust.

Brüssel, 26. oktoober 2006.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv karpide elukeskkonna vee nõutava kvaliteedi kohta (kodifitseeritud versioon)"

KOM(2006) 205 lõplik — 2006/0067 (COD)

(2006/C 324/10)

6. juunil 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 175 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: *Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv karpide elukeskkonna vee nõutava kvaliteedi kohta (kodifitseeritud versioon)*

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava sektsiooni arvamus võeti vastu 8. septembril 2006. Raportöör oli Seppo KALLIO.

Võttes arvesse komitee ametiaja uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr KALLIO.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 430. täiskogu istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse 111 poolthäälega, erapooletuks jäi 1.

1. Sissejuhatus

1.1 Kõnealuse ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 30. oktoobri 1979. aasta direktiiv 79/923/EMÜ karpide elukeskkonna vee nõutava kvaliteedi kohta. Uus direktiiv asendab sellesse inkorporeeritud õigusaktid; käesolevas ettepanekus on säilitatud kodifitseeritud õigusaktide sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

2. Üldised tähelepanekud

2.1 Komitee leiab, et kõikide asjakohaste tekstide koondamine ühte määrusesse on väga kasulik. Sarnaselt Euroopa Komisjoniga omistab komitee kodanike Euroopa kontekstis

suurt tähtsust ühenduse õiguse muutmisele lihtsamaks ja selgemaks ning tavakodanikele arusaadavamaks, mis annab viimastele uusi võimalusi ja võimaluse neile antud õigusi tegelikult kasutada.

2.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et kodifitseerimine peab toimuma täielikus kooskõlas ühenduse tavapärase seadusandliku menetlusega.

2.3 Kõnealuse sätete kogumi puhul on tagatud, et see ei sisalda mingeid sisulisi muutusi ja teenib ainult eesmärki esitada ühenduse õigust selgel ja läbipaistval viisil. Komitee väljendab oma täielikku toetust kõnealusele eesmärgile ja, arvestades kõnealuste tagatistega, tervitab ettepanekut.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitrios DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Nõukogu direktiiv, milles sätestatakse vasikate kaitse miinimumnõuded (kodifitseeritud versioon)”

KOM(2006) 258 lõplik — 2006/0097 (CNS)

(2006/C 324/11)

22. juunil 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 37 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ettepanek: Nõukogu direktiiv, milles sätestatakse vasikate kaitse miinimumnõuded (kodifitseeritud versioon)”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsiooni arvamus võeti vastu 8. septembril 2006. Raportöör oli hr NIELSEN.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr NIELSENI.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006. aastal ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Taustteave

1.1 Komisjoni ettepaneku eesmärk on kodifitseerida vasikate kaitse miinimumnõudeid käsitlev nõukogu direktiiv 91/629/EMÜ, rakendades kiirmenetlust lähtuvalt 20. detsembri 1994. aasta institutsioonidevahelisest kokkuleppest. Kodifitseerimist kasutatakse õigusaktide puhul, mis arvukate muudatuste tagajärjel on muutunud raskesti arusaadavaks.

1.2 Kõnealusesse direktiivi on tehtud korduvalt põhjalikke parandusi ning seetõttu on õigusakti kasutajatel keeruline mõista selle sisu ja ulatust ilma juriidilise analüüsi ning kehtiva teksti täpsustamiseta.

2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märkused

2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab nimetatud põhjustel ettepanekut õigusakti kodifitseerimiseks. See lihtsustab Euroopa Liidu kodanike juurdepääsu ühenduse õigusele ning aitab tagada parema seadusandluse, nagu seda on soovinud ja väljendanud komitee oma varasemates arvamustes ⁽¹⁾.

2.2 Direktiivi artiklis 6 on sätestatud, et hiljemalt 1. jaanuaril 2006 esitab komisjon nõukogule Euroopa Toiduohutusameti arvamuse alusel koostatud aruande intensiivse põllumajandus-tootmise süsteemi kohta, mis vastab vasikate heaolu nõuetele patoloogia, zootehnika, füsioloogia ja käitumise seisukohast, samuti erinevate süsteemide sotsiaalmajanduslike tagajärgede kohta. Aruandele tuleb lisada ka asjakohased ettepanekud,

milles arvestatakse aruande järeldusi. Seejärel peab nõukogu kolme kuu jooksul pärast ettepanekute esitamist võtma kvalifitseeritud häälteenamusega vastu otsuse.

2.3 Seda ei ole toimunud. Kuigi määratud tähtaeg on ammu möödas, teeb komisjon ettepaneku kodifitseerimiseks alates kõnealusest kuupäevast, mille tulemusel välistatakse lihtsustatud menetluse kasutamine, kuid muutmiseks oleks tarvis siiski uut otsust.

2.4 Komitee on korduvalt viidanud sellele, et ei ole vastu võetav, kui institutsioonid ja liikmesriigid määravad tähtajad, millest nad ise ei ole võimelised kinni pidama. See vähendab respekti ja usaldust ühenduse õigusaktide vastu, mille tulemusena ka teised osapooled ei tunne kohustust tähtaegadest kinni pidada.

2.5 Komisjon teavitas oma ettepanekus loomade kaitset ja heaolu käsitleva ühenduse tegevuskava kohta aastateks 2006—2010 ka nõukogule ja Euroopa Parlamendile 2008. aastal esitatavast aruandest põllumajanduslikel eesmärkidel peetavate vasikate kaitse kohta ⁽²⁾. Kõnealune aruanne põhineb Euroopa Toiduohutusameti 2006. aasta juunis avaldatud aruandel ⁽³⁾. Komisjonil on kavas aruannet analüüsida, koguda täiendavaid andmeid, hinnata sotsiaalseid ja majanduslikke aspekte ning enne konkreetsete ettepanekute tegemist konsulteerida ekspertide, liikmesriikide ja teiste sidusrühmadega. Komitee tervitab põhjalikku eeltööd, kuid kahetseb siiski seda, et tähtajast kinni ei peetud.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Vt muuhulgas EMSK 2005. aasta ettevalmistav arvamus “Parem õigusloome”, ELT C 24, 31.1.2006, lk 39.

⁽²⁾ KOM(2006) 13 lõplik, 23.1.2006.

⁽³⁾ http://www.efsa.europa.eu/science/ahaw/ahaw_opinions/1516_en.html.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise kohta (kodifitseeritud versioon)”

KOM(2006) 286 lõplik — 2006/0100 (COD)

(2006/C 324/12)

4. septembril 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 37 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise kohta (kodifitseeritud versioon)”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektiooni arvamus võeti vastu 8. septembril 2006. Raportöör oli hr CHIRIACO.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr CHIRIACO.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 97, erapooletuks jäi 3.

1. Sissejuhatus

1.1 Käesoleva ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 23. aprilli 1990. aasta direktiiv 90/219/EMÜ geneetiliselt muundatud mikroorganismide (GMM) suletud keskkonnas kasutamise kohta. Uus direktiiv asendab sellesse inkorporeeritud õigusaktid; käesolevas ettepanekus on täielikult säilitatud kodifitseeritud õigusaktide sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodiitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

2. Üldmärkused

2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et kõikide asjakohaste tekstide koondamine ühte määrusesse on väga kasulik. Sarnaselt Euroopa Komisjoniga omistab komitee kodanikele Euroopa põhimõtte kontekstis suurt tähtsust ühenduse õiguse muutmisele lihtsamaks ja selgemaks, et teha see tavakodanikele kättesaadavamaks ja arusaadavamaks, mis avab viimastele uusi võimalusi ja annab neile võimaluse oma õigusi paremini kasutada.

2.2 Inimeste tervise ja keskkonna säilitamiseks ning kaitsmiseks tuleb võtta kõik meetmed, et tagada biotehnoloogia opti-

malne kasutamine, seda eriti inimtoidu puhul, ning geneetiliselt muundatud mikroorganisme (GMM) tohib kasutada vaid suletud keskkonnas, vältimaks igasuguseid negatiivseid mõjusid.

2.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab, et kontroll geneetiliselt muundatud mikroorganismide üle võib kaduda, kui seda kõigis liikmeriikides üheselt ei teostata, sest kasutatud GMMid võivad paljuneda ja üle riigipiiride levida.

2.4 Komitee viitab sellele, et geneetiliselt muundatud mikroorganism on mikroorganism, mille geneetilist materjali on muudetud sellisel viisil, mida looduslikes tingimustes ei esine ning nõustub komisjoni seisukohaga, mis puudutab tööohutust ja hügieeni töökohal ning õnnetuste ennetamist ja leviku kontrollimist.

2.5 Kõnealuse kodifitseeritud versiooni puhul on tagatud, et see ei sisalda mingeid sisulisi muutusi ning teenib ainult eesmärki esitada ühenduse õigust selgel ja läbipaistval viisil. Komitee väljendab oma täielikku toetust kõnealusele eesmärgile ning nimetatud tagatise arvesse võttes nõustub ettepanekuga.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: nõukogu otsus, millega sätestatakse ühenduse kriteeriumid teatavate loomahaiguste likvideerimiseks ja kontrolliks (kodifitseeritud versioon)”

KOM(2006) 315 (lõplik) — 2006/0104 CNS

(2006/C 324/13)

11. juulil 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 24 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ettepanek: nõukogu otsus, millega sätestatakse ühenduse kriteeriumid teatavate loomahaiguste likvideerimiseks ja kontrolliks (kodifitseeritud versioon)”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektiooni arvamus võeti vastu 8. septembril 2006. Üksikraportöör oli hr COUPEAU.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr COUPEAU.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Sissejuhatus

1.1 Käesoleva ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 27. novembri 1990. aasta otsus 90/638/EMÜ, millega sätestatakse ühenduse kriteeriumid teatavate loomahaiguste likvideerimiseks ja kontrolliks. Uus otsus asendab mitmesugused sellesse inkorporeeritud õigusaktid. Käesolevas ettepanekus on säilitatud kodifitseeritud õigusaktide sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

2. Üldmärkused

2.1 Komitee kiidab heaks õigusaktide kodifitseerimise ettepaneku, mis lihtsustab kodanike juurdepääsu õigusaktidele ning aitab kaasa õigusloome parandamisele.

3. Konkreetsete märkused

3.1 Samas oleks sobiv mõelda ka teiste lihtsustamise meetmete üle, säilitades samal ajal järelvalvesüsteemi ja loomahaiguste likvideerimise tõhusus.

3.2 Loomi nakatavad patogeensed mikroorganismid pärinevad üha sagedamini kolmandatest riikidest. Lähitulevikus peavad nii Euroopa Liit kui liikmesriigid olema palju valksamad ning ühendama oma pädevuse loomahaiguste vastu võitlemise valdkonnas, kaitsmaks kodanike tervist ning tagamaks lihatoodete turvalisuse.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile Euroopa Liidu metsanduse tegevuskava kohta"

KOM(2006) 302 lõplik

(2006/C 324/14)

19. juulil 2006 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile Euroopa Liidu metsanduse tegevuskava kohta"

4. juulil 2006 tegi komitee juhatus käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril pearaportööriks hr Wilmsi ja võttis ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab, et Euroopa Liidu metsanduse tegevuskava tuleb koostada majanduslikult, ökoloogiliselt ja sotsiaalselt (jätkusuutlikult) tasakaalustatud ja õiglasel viisil. Sama kehtib põhiülesannete praktilise rakendamise kohta.

1.2 Komitee on seisukohal, et eesmärkide arvu tuleks suurendada neljalt viiele, lisades "metsa edendamise töökohana", mis hõlmab "metsas töötavate inimeste kutseoskuste tagamist ja arendamist" ning "maapiirkondade tugevdamist ja säilitamist".

1.3 Komitee teeb ettepaneku, et metsas töötavate inimeste kutseoskuste tagamist ja arendamist tuleks arvestada metsa käsitlemisel töökohana. Tegu on mõistliku ettepanekuga, sest lõppkokkuvõttes on liikmesriikide metsandusettevõtete, ministriuriumide ja -ametiasutuste töötajad need, kes peavad kõnealust tegevuskava koostöös metsaomanikega maapiirkondades rakedama.

1.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee näeb maapiirkondade tugevdamist ja säilitamist olulise tegurina Euroopa Liidu metsanduse tegevuskava edukal rakendamisel liikmesriikides. Tegevuskava maapiirkondi käsitlevas peatükis kantakse aktiivselt hoolt selle eest, et kõnealustel piirkondadel oleks Euroopas tulevikku ning et nad ei kaoks ega jääks seisma ökoloogiliste ja sotsiaalsete kõnnumaadena.

1.5 Komitee peab oluliseks tõsiasja, et Euroopa Liidu metsanduse tegevuskava on täiesti usaldusväärne projekt ning mitte lihtsalt tahteavaldus. Usaldusväärsus on Euroopa Liidu metsanduse tegevuskava heakskiidu ja usutavuse võti.

2. Sissejuhatus

2.1 ELi metsanduse tegevuskava koostades formuleerisid komisjon ja liikmesriigid ühtse nägemuse metsandusest ning metsade ja metsamajanduse panusest nüüdisaja ühiskonda.

2.2 Metsad ühiskonna jaoks: pikaajaline multifunktsionaalne metsandus, mis vastab ühiskonna praegustele ja tulevastele vajadustele ja tagab metsaga seonduvad elatise teenimise viisid.

2.3 Multifunktsionaalne metsandus loob majanduslikke, ökoloogilisi, sotsiaalseid ja kultuurilisi eeliseid. See on taastuva ja keskkonnasõbraliku toorme allikas ning sel on oluline roll Euroopa ja eriti maapiirkondade majandusarengus, tööhõives ja heaolus. Metsad parandavad elukvaliteeti, pakkudes meeldivat elukeskkonda, vaba-aja veetmise ja puhkamise võimalusi ning säilitades samas keskkonna kvaliteeti ja kujutades endast ökoloogilist väärtust. Oluline on säilitada seda vaimset ja kultuurilist pärandit, mis on metsade näol meie käsutusse antud.

2.4 Kooskõlas eelmainituga on tegevuskaval neli eesmärki:

— pikaajalise konkurentsivõime tagamine;

— keskkonna parandamine ja kaitse;

— elukvaliteedi parandamine;

— kooskõlastamise ja teabevahetuse soodustamine.

2.5 Viieaastases tegevuskavas (2007-2011) on kirjeldatud mitmeid peamisi meetmeid, mida komisjon sooviks koos liikmesriikidega ellu viia. Tegevuskava sisaldab ka lisameetmeid, mida liikmesriigid võivad võtta olemasolevate ühenduse vahendite toel oma tingimuste ja prioriteetide kohaselt; meetmete rakendamisel võib vaja minna ka riiklikke vahendeid.

2.6 Euroopa Liidu metsanduse tegevuskava praktilise elluviimise osas on vaja läbipaistvat raamistikku metsandusega seotud meetmetele ja otsustele ühenduse ja liikmesriikide tasandil.

2.7 Tegevuskava eesmärk on täiendavate sihipäraste metsanduspoliitiliste tegevuste arendamine ning nendest teavitamine. See puudutab nii ühenduse meetmeid ja kui liikmesriikide metsanduspoliitikat.

2.8 ELi metsanduse tegevuskava eesmärk on majandusliku, ökoloogilise ja sotsiaalse (jätkusuutliku) metsamajanduse ning metsade multifunktsionaalse rolli säilitamine, toetamine ja edendamine.

2.9 Põhimõtteliselt tuleks koostada riiklikult võrreldavad metsandusprogrammid siduva raamistikuna rahvusvaheliste metsandusega seotud kohustuste ja eeskirjade rakendamiseks. Globaalsete ja sektoriüleste teemade (nt puidu kasutamine energiaallikana) olulisuse kasv metsanduspoliitikas vajab suuremat järjekindlust ning paremat teavitamist ja koordineerimist.

2.10 Võttes arvesse väga erinevaid ökoloogilisi, sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi tingimusi ning metsaomanduse erinevaid vorme Euroopa Liidus, on EMSK seisukohal, et tegevuskava peab arvestama piirkondlike erialgatuste ja -meetmete vajadust erisuguse metsamajanduse ning omandisuhete küsimustega tegelemisel. Komitee toob välja metsaomanike, metsamajanduse töötajate ning maapiirkondade olulise rolli ELi metsade säästlikus majandamises.

2.11 Komitee soovib komisjonil ELi metsanduse tegevuskavas arvestada järgmist viit eesmärki:

- pikaajalise konkurentsivõime tagamine;
- keskkonna parandamine ja kaitse;
- elukvaliteedi parandamine säästliku metsamajanduse abil;
- kooskõlastamise ja teabevahetuse soodustamine;
- metsa edendamine töökohana.

3. Meetmed

3.1 Pikaajalise konkurentsivõime tagamine

3.1.1 Komitee on seisukohal, et antud kontekstis tuleks kõnealuse eesmärgi raames peale puidu kui metsasaaduse arvesse võtta ka metsa teisi võimalikke kasutegureid, nagu näiteks need,

mis tekivad seoses kvaliteetse joogivee tagamise, CO₂ sidumise ja saastekvootidega kauplemisega.

3.1.2 2. põhimeede: teaduse ja tehnika arengu soodustamine, et suurendada metsandussektori konkurentsivõimet.

3.1.2.1 Lisaks soodustamisele peaks uurimistulemuste ja tehnoloogilise arengu alane üldine kogemustevahetamine/teadmiste edastamine Euroopa uurimiskeskuste vahel aitama tugevdada metsandussektori konkurentsivõimet.

3.1.2.2 Metsanduse konkurentsivõime parandamiseks tuleks tegevuskavas teaduslikult koostöös liikmesriikidega selgitada, kui palju vastava kvalifikatsiooniga töötajaid vajatakse liikmesriikides selleks, et viia ellu säästlikku metsamajandust riiklike õigusaktide ja määruste alusel majanduslikult tulusal viisil.

3.1.3 3. põhimeede: muude metsasaaduste kui puidu ja metsateenuste hindamise ning turustamise kogemuste vahetamine ja analüüs.

3.1.3.1 EMSK on seisukohal, et metsaomanikele ei tuleks maksta toetustena hüvitist hetkel mitteturustatavate metsasaaduste ja -teenuste eest. Individuaalsed kasutajad ja tulusaajad peaksid teenuste eest tasuma otse metsaomanikule.

3.1.3.2 Komitee soovib komisjonil teha alalisele metsakomiteele ettepanek ajutise töörühma loomiseks, et uurida ja määratleda liikmesriikide tegevusi ja kogemusi seoses metsasaaduste ja -teenuste täiendavate turustusvõimalustega. Sellisest dokumentide vahetusest saavad kasu kõik metsaomanikud ja liikmesriigid.

3.1.4 4. põhimeede: metsa biomassi energiatootmiseks kasutamise soodustamine.

3.1.4.1 Puidujääkide töötlemisel energiatootmiseks tuleb tagada, et kõnealune kasutusviis ei too kaasa maa kurnamist ning liikide mitmekesisuse pidevat vähenemist.

3.1.4.2 Kui energiaallikana kasutatakse keemiliselt töödeldud puidu jääke, tuleb tagada, et põletamisprotsessi käigus ei eralduks õhku ega pinnasesse ohtlikke jääkaineid.

3.1.4.3 EMSK on seisukohal, et Euroopa Liidu otsused peaksid põhinema teaduslikel uurimistulemustel selle kohta, kes (liikmesriikidest) kasutab puitu energiaallikana ning kuidas ja kus seda säästlikult kasutatakse. Ainuüksi arengumaades kasutatakse 50 % tarbitud puidust asendamatut kütusena (energiaallikana ilma vastava lisaväärtuseta). Seda ei tohiks lasta juhtuda Euroopa Liidu liikmesriikides; see tuleb välistada. Pikaajalises perspektiivis tuleks ökoloogiliselt, majanduslikult ja sotsiaalselt hinnata soodsaimat strateegilist võimalust Euroopa puidupõhiseks energiatootmiseks ning seda praktikas rakendada.

3.1.4.4 Enne seda, kui metsanduses hakata kasutama mis tahes geneetiliselt muundatud seemneid või taimi, tuleb tagada, et see oleks ökoloogiliselt vastuvõetav.

3.1.5 5. põhimeede: metsaomanike vahelise koostöö tugevdamine ja metsandusalase hariduse ja väljaõppe edendamine.

3.1.5.1 Koostööd tuleb edendada mitte ainult metsaomanike, vaid ka metsanduses töötavate inimeste vahel. Siin on metsnikel ja maapiirkonna keskastme juhtidel eriline roll ühenduslülina metsaomanike ja töötuse vahel; seda rolli tuleb säilitada ja edendada vastavate struktuuride abil. Puiduressursside ja metsamajanduse mobiliseerimine sõltub kvalifitseeritud haldusaparaadi olemasolust kohapeal.

3.1.5.2 Antud kontekstis väidab EMSK, et liikmesriigid peavad edendama metsaomanike, majandajate, tööliste ja metsandusettevõtete kutse- ja täiendõpet. Liikmesriigid peaksid nõustamisteenuste loomisega toetama mitte ainult metsaomanike liite, vaid ka töötajate kutseorganisatsiooni. Kõnealune tugi on osa jätkusuutlikust (sotsiaalsest) arengust, mis on eriti vajalik maapiirkondades.

3.1.5.3 Metsanduse konkurentsivõime ja majandusliku elujõulisuse suurendamiseks võivad liikmesriigid oma prioriteetide raames samuti:

- toetada kutseorganisatsioonide väljaarendamist;
- kaasata professionaalseid metsandusliite põhimõtteliselt metsandust puudutavate poliitiliste otsuste langetamisse;
- edendada metsanduse ametiprofiile ELi metsanduse tegevuskava alusel;
- toetada metsanduse vabatahtlikku sertifitseerimist tunnustatud süsteemide alusel.

3.2 Keskkonna parandamine ja kaitse

3.2.1 Komitee on seisukohal, et metsanduse ökoloogilise jätkusuutlikkuse säilitamine, kaitse ja laiendamine ning looduskaitse on olulised kõnealuse komisjoni pakutud eesmärgi saavutamiseks.

3.2.2 EMSK peab metsandusettevõtete vabatahtlikku sertifitseerimist tunnustatud sertifitseerimissüsteemide alusel väga vajalikuks jätkusuutlikkuse tagamisel, edendamisel ja laiendamisel.

3.2.3 8. põhimeede: Euroopa metsaseiresüsteemi loomine.

3.2.3.1 EMSK tervitab Euroopa metsaseiresüsteemi kontseptsiooni. Tuleks koostada nimekirja asjaomastest kaasatavatest rahvusvahelistest organisatsioonidest, et vältida oluliste osalejate ja ekspertteadmiste kõrvalejäämist.

3.2.3.2 Euroopa metsaandmete keskus peab kogutud ja teaduslikult hinnatud andmeid esitlema laiemale avalikkusele andmekaitse direktiivide alusel ning vajadusel tegema need avalikkusele kättesaadavaks.

3.2.4 9. põhimeede: Euroopa Liidu metsade kaitse tõhustamine.

3.2.4.1 Metsade olukorda puudutava aktuaalse teabe olulise aluse moodustavad liikmesriikide iga-aastaselt koostatavad ja avaldatavad metsandusaruanded. Seega on komitee seisukohal, et individuaalsete aruannete koostamist tuleb toetada EAFRD-i ja LIFE+ rahastamisvahenditest.

3.2.4.2 Intensiivsemalt tuleks rakendada ja toetada üleminekut ühelt kergestiühtivalt kultuurilt segapuustule ettevaatusabinõuna metsatulekahjude vastu.

3.3 Komisjoni pakutud tegevuskava kolmanda eesmärgi osas (Elukvaliteedi parandamine) teeb komitee ettepaneku kasutada uut sõnastust: **Elukvaliteedi parandamine säästliku metsamajanduse abil**

3.3.1 Teatistes märgib komisjon, et liikmesriigid võivad soodustada investeringuid, et suurendada metsade väärtust avalike hüvede allikana. Komitee on seisukohal, et EAFRD peaks samuti toetama maapiirkondade säilitamist ja tugevdamist, kuivõrd metsadel on seal väga oluline roll.

3.3.2 10. põhimeede: keskkonnaalase hariduse ja teabe levitamise soodustamine.

3.3.2.1 Koolitus- ja teavitusmeetmete toetamine ei tohiks piirduda keskkonna valdkonnaga; toetada tuleks ka sotsiaalvaldkonda. Nimetatud kaks valdkonda kattuvad osaliselt, näiteks eeldavad õpetajate sotsiaalne vastutus või kultuuriline mõõde maksimaalset koolitust ja teavet sotsiaalvaldkonnas.

3.3.3 12. põhimeede: linnades ja linnade lähipiirkondades asuvate metsade potentsiaali uurimine.

3.3.3.1 Kõigi liikmesriikide linnapiirkondades ja linnastutes väheneb selgelt metsamaa ja puuvaru. Metsamaad ohustab nii suurem heitmete kahju kui eelkõige raietegevus. Väga harva on saadaval hüvitusmaa samal looduslikul alal. Selle põhjus peitub keskmisest kõrgemas nõudluses eramu- ja tööstusmaa järele ning infrastruktuuri pidevas laiendamises. Tänavate, raudteede ja lennujaamade laiendamisel on selles oluline roll.

3.4 Kooskõlastamise ja teabevahetuse soodustamine

3.4.1 13. põhimeede: alalise metsakomitee rolli tugevdamine.

3.4.1.1 EMSK on seisukohal, et tegevuskava rakendamise ajal tuleks korraldada ühiseid koosolekuid, kus kohtuvad säästlikku metsamajandust ja selle vastavaid valdkondi esindavad liidud ja osalejad kogu Euroopast. Sama kehtib ajutiste tööühmade loomise kohta. Kõnealused meetmed tagaksid, et tegevuskava aktsepteerivad ja toetavad paljud metsamajanduses osalejad.

3.4.2 16. põhimeede: ELi osaluse suurendamine rahvusvahelises metsandustegevuses.

3.4.2.1 Metsade ülemaailmse hävitamise vähendamise üks meede oleks koostada Euroopa ürgmetsade kaitse seadus, mis sätestaks muu hulgas selle, millistel õiguslikel tingimustel toimub puidu import Euroopa Liitu troopilistest ja ürgmetsadest ning puidu töötlemine ja kasutamine seal. Komisjon peaks uurima vastavat õiguslikku algatust ning jõudma Euroopa ürgmetsade kaitse seaduse vastuvõtmiseni aastaks 2012. EMSK soovib rõhutada, et Euroopa Liidu käimasolev FLEGTi protsess võib olla üks vahend võitlemaks metsade ülemaailmse hävitamise ja ürgmetsade olukorra halvenemise vastu. FLEGTi õigusaktid peaksid toimima süsteemina, mis aitab ennetada illegaal-

selt langetatud metsa jõudmist ELi turgudele ja töötlevasse tööstusse.

3.4.3 18. põhimeede: teabevahetuse parandamine.

3.4.3.1 Võimendava mõju saavutamiseks tuleks kõik metsamajanduse sidusrühmad kaasata üritustesse, millel on tõenäoliselt suur mõju liikmesriikide üldsusele, ning nimetatud sidusrühmi rahaliselt toetada.

3.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et metsa säästliku majandamise tagamiseks Euroopa Liidus tuleb tagada metsas töötavate inimeste kutseoskused. Maapiirkondade tugevdamisel ja säilitamisel on samuti otsustav roll antud kontekstis. Seega kutsus EMSK komisjoni üles kaaluma järgmist uut eesmärki: **metsa edendamine töökohana**.

3.5.1 Komitee rõhutab, et mets saab täita kõiki oma funktsioone ja sotsiaalseid ülesandeid vaid juhul, kui metsa majandamises ja hoolduses on hõivatud piisavalt inimesi (metsatöölised, masinaoperaatorid, metsandusametnikud ja metsamajandajad). Nimetatud töötajatel peaks olema erialane põhikvalifikatsioon ning nad peaksid jätkuvalt saama täiendkoolitust. See kehtib loomulikult ka töötavate metsaomanike kohta. Kvalifikatsiooni tuleb kohandada vastavalt töö majanduslikele, ökoloogilistele ja sotsiaalsetele nõudmistele. See kehtib eelkõige metsade kaitse tagamise kohta.

3.5.2 Kõnealuse eesmärgi saavutamiseks teeb EMSK ettepaneku järgmistele põhimeetmete võtmiseks:

- 19. põhimeede: koolituse ja täiendõppe edendamine;
- 20. põhimeede: säästliku metsamajanduse ja kutseõppe/kvalifikatsiooni vahelise seose uurimine metsandussektoris;
- 21. põhimeede: maapiirkonnad.

3.5.3 19. põhimeede: koolituse ja täiendõppe edendamine.

3.5.3.1 Komisjon ja liikmesriigid peaksid rohkem toetama koolitust/täiendõpet, uurimis- ja arengustegevust ning tehnosiiret metsanduse, puidu ja looduskaitse valdkonnas.

3.5.3.2 Komitee toonitab, et komisjon peab toetama metsamajanduse tunnustatud sertifitseerimissüsteeme, mis aitavad tagada ja suurendada tööhoivet, luues jätkusuutliku personaliplaneerimise ja -arengu näitajaid metsandusettevõtetes.

3.5.4 20. põhimeede: säästliku metsamajanduse ja kutseõppe/kvalifikatsiooni vahelise seose uurimine metsandussektoris.

3.5.4.1 Komisjon peaks toetama teaduslikku tegevust säästliku metsamajanduse ning metsaomanike ja metsamajanduses töötavate inimeste kutseõppe/kvalifikatsiooni vahelise seose uurimisel (nõudmiste selgitamine).

3.5.4.2 EMSK soovib komisjonil koostada uurimuse selle kohta, milliseid ametiprofiile on vaja, et tagada metsandussektori konkurentsivõime pikaajalises perspektiivis.

3.5.5 21. põhimeede: maapiirkonnad.

3.5.5.1 Liikmesriikides asub metsamaa peamiselt struktuuriliselt nõrgemates maapiirkondades. Nimetatud piirkondades tagab metsandussektor infrastruktuuri säilimise ja tööhõive ning metsaomanike ja kohaliku elanikkonna sissetuleku. Ilma majanduslikult hästitoimiva metsanduseta oleks kõnealused ökoloogiliselt väärtuslikud turismipiirkonnad riigi üldisest arengust välja lülitatud. Selle tõenäolised tagajärjed oleksid elanike lahkumine maapiirkonnast, vananev elanikkond, hüljatud metsamaa või infrastruktuuri halvenemine. Maastruktuuride hävitamine toob

vältimatult kaasa probleemid puidu kui toormaterjali kasutamisel suureneva ülemaailmse nõudluse tingimustes.

3.5.5.2 Komisjon peaks edendama ja toetama uurimistegevust metsanduse olulisuse küsimuses maapiirkondade jaoks.

3.5.5.3 EMSK on seisukohal, et liikmesriike tuleks üles kutsuda kindlustama ja parandama tööturu olukorda maapiirkondades. Vältida tuleb pidevatest struktuurilistest muutustest tulenevaid sotsiaalseid probleeme. Vajadusel tuleb selliste arengute vastu võidelda koordineeritud programmidega. Suurendada tuleb maapiirkondade atraktiivsust elanikkonna, eriti noorte inimeste jaoks.

3.5.5.4 Komitee kutsub komisjoni üles toetama maapiirkondi rahaliselt EAFRD vahendusel. Taotluse esitamisel tuleks rahalist toetust anda otse metsaomanikele/ettevõtetele või metsandusettevõtete ühendustele.

4. Hinnang

4.1 Komisjon peab tagama, et kõik Euroopa metsanduse sidusrühmad oleks metsanduse ja korgitootmise nõuanderühmas esindatud.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega parandatakse direktiivi 2002/2/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 79/373/EMÜ segasööda ringlusse laskmise kohta”

KOM(2006) 340 lõplik — 2006/0117 (COD)

(2006/C 324/15)

10. juulil 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 152 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega parandatakse direktiivi 2002/2/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 79/373/EMÜ segasööda ringlusse laskmise kohta”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsiooni arvamus võeti vastu 8. septembril 2006. Raportöör oli hr NIELSEN.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr Nielsen.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 85, erapooletuks jäi 1.

1. Taustteave

1.1 1979. aastast pärinevaid eeskirju põllumajandusloomade segasööda tootmise ja ringlusse laskmise kohta on korduvalt muudetud, näiteks sellistes valdkondades nagu märgistus ja koostist puudutav teave ⁽¹⁾. Samuti on korduvalt muudetud tasakaalu konfidentsiaalsuse (mida pooldab söödaainete tööstus) ning sisu ja koostise täieliku avalikustamise (mida pooldab põllumajandussektor) vahel.

1.2 1990. aastal ühtlustati märgistust käsitlevad eeskirjad, mille kohaselt tuli esitada söödatoormaterjalide loetelu vastavalt nende osakaalule (ilma kohustuseta edastada täpsed kogused). BSE-kriisi (*bovine spongiform encephalitis*) ja dioksiinikriisi tulemusena võeti 2002. aastal vastu otsus kehtestada nn “avalik märgistamine”, mis hõlmab koostist puudutavaid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid andmeid. See tähendas sööda koostisosade loetelu esitamist koos nende sisaldusega massiprotsentides kahanevas järjestuses; lubatud hälve on +/- 15 % deklareeritud väärtusest. Lisaks sätestati, et kliendi nõudmisel tuleb teatada segasöödas kasutatud söödatoormaterjalide täpne sisaldus massiprotsentides ⁽²⁾.

1.3 Nimetatud nõude osas taotleti Euroopa Kohtult eelotsust seoses söödaainete tööstuse esitatud kehtivate riiklike eeskirjade kustutamist või kõrvalejätmist käsitlevate avalduste kontrollimisega. Euroopa Kohtu 6. detsembri 2005. aasta otsusega ⁽³⁾ said ühenduse institutsioonid üldiselt õiguse, eriti direktiivi siduvuse osas. Kohus jäi siiski arvamusele, et kohustus teatada klientidele nende nõudmisel segasööda täpne koostis massiprotsentides on

⁽¹⁾ Nõukogu direktiiv 79/373/EMÜ segasööda ringlusse laskmise kohta ja hilisemad muudatused.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta direktiiv 2002/2/EÜ, mis jõustus liikmesriikides 2003. aasta novembris.

⁽³⁾ Liidetud kohtuasjad C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194-04.

lähtuvalt proportsionaalsuse põhimõttest kehtetu. Euroopa Kohus oli muuhulgas arvamusel, et kõnealune kohustus ei ole põhjendatav tervisekaitsega ning see ületab eesmärgi saavutamiseks vajalikud piirid.

1.4 Antud kontekstis teeb komisjon ettepaneku nn parandavaks otsuseks, lähtudes põhimõttest, et muutmisakte ei saa muuta, ent neid saab parandada. Komisjoni arvates tagab see ühenduse õiguse läbipaistvuse ja selguse, kuid ei kehtesta liikmesriikidele otsest kohustust muuta oma riiklike õigusakte, kuna riigid kohustuvad nageni oma riiklike õigussüsteemide raames võtma kõiki kohaseid meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks.

2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märkused

2.1 Ühenduse söödaainete tööstus on Euroopa Kohtu otsusest teadlik ning ülalmainituga möönab komisjon, et parandusel ei ole mingit praktilist tähendust. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et eeskirjad peaksid kajastama praegust õiguslikku olukorda, ning pooldab seetõttu komisjoni ettepanekut paranduse tegemiseks.

2.2 Samuti toetab komitee nn “avaliku märgistamise” põhimõtet, millest saavad kasu tarbijad ning mis edendab konkurentsi. Põllumajandustootjatele on oluline segasööda koostist puudutav võimalikult täpne teave, ning seda mitte ainult sööda koostise seisukohalt, vaid ka hindade ja kvaliteedi võrdlemiseks. Arvestades seniseid kogemusi olukorraga segasöödaturul, ei tundu söödatööstuse argumentid (k.a nende nõue konfidentsiaalsuse järele seoses konkurentsi ja patenteerimisvõimalustega söödaainete turul) olema piisavalt tõsised.

2.3 Komitee möönab siiski, et teatud juhtudel ja teatud segasöötadele (nt kalakasvatustes) kehtivad eritingimused ⁽⁴⁾. Seetõttu kutsub komitee komisjoni üles kaaluma erandite tegemist mõningatele vähestele erisegudele, et vabastada need kohustusest esitada segasööda koostisosade loetelu koos nende sisaldusega massiprotsentides kahanevas järjestuses ning võimaldada sel moel konfidentsiaalsus tehnoloogilisi arenguid silmas pidades. Nimetatud võimalust tuleks siiski rakendada vaid erandjuhtudel, kui see on tõepoolest hädavajalik.

2.4 Koostisosade määratlemine koos nende sisaldusega massiprotsentides kahanevas järjestuses (kui lubatud hälve on +/- 15 % deklareeritud väärtusest) on praktilisest seisukohast lähtudes reaalne. Kui tegelikkuses ei ole võimalik väiksemaid koguseid (näiteks 10 % segu koostisest) vajaliku täpsusega kont-

rollida, peab riiklik kontrolliasutus saama ettevõtte dokumentide alusel kontrolli teostada.

2.5 Mõnikord väidetakse, et tegelikkuses ei ole segu koostist võimalik analüüsida. See väide ei ole õige (v.a ülalnimetatud erand), sest kõigis liikmesriikides on rajatud laboratooriumid, mis on võimelised sellise ülesandega hästi toime tulema.

2.6 Ühendusesise kaubanduse ning ELi vastavasisuliste õigusaktide järgimise osas on komitee arvates väga oluline, et liikmesriikide ametiasutused teostaksid järelevalvet õigusaktide üle ja peaksid neist täielikult kinni, kuid nii mõnigi kord ei ole seda tehtud. Komisjon peaks seega täitma oma vastavasisulisi kohustusi koos Toidu- ja Veterinaarametiga senisest aktiivsemalt.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁴⁾ Akvakultuuris tuleb erinevate kalaliikide puhul täita erinevaid nõudeid. Samuti esinevad märkimisväärsed erinevused kalanduse ja kalatööstuse kõrvalsaaduste koostises, mida kasutatakse segasöötade toorainena.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega nähakse ette eelneva läbivaatamise ja konsulteerimise menetlus liikmesriikide poolt kavandatavate transpordi käsitlevate õigusaktide suhtes”

KOM(2006) 284 lõplik — 2006/0099 (COD)

(2006/C 324/16)

23. juunil 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 157 lõikele 3 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega nähakse ette eelneva läbivaatamise ja konsulteerimise menetlus liikmesriikide poolt kavandatavate transpordi käsitlevate õigusaktide suhtes”

Komitee juhatus tegi 4. juulil 2006 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril pearaportööriks hr Tóthi ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 110, erapooletuks jäi 5.

1. Sissejuhatus

1.1 Kõnealuse otsuse ettepanekuga ⁽¹⁾ soovitakse tunnistada kehtetuks nõukogu 21. märtsi 1962. aasta otsus ⁽²⁾, millega nähakse ette eelneva läbivaatamise ja konsulteerimise menetlus liikmesriikide poolt kavandatavate transpordi käsitlevate õigusaktide suhtes.

1.2 Otsuse ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 21. märtsi 1962. aasta otsus ning seega on ettepanekus säilitatud kodifitseeritud õigusaktide sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

1.3 1. aprillil 1987. aastal otsustas komisjon ⁽³⁾ anda oma talitustele ülesande kodifitseerida kõik õigusaktid hiljemalt kümne aasta muudatuse järel, et tagada ühenduse õiguse arusaadavus ja selgus.

2. Üldised märkused

2.1 Komitee on eriti mures hiljutiste suundumuste pärast, mille tõttu Euroopa kodanikud võõrduvad Euroopa ideest ning — mis veelgi olulisem — Euroopa seadusandlus- ja otsustusprotsessist. Komitee missioon on aidata ületada suurenevat lõhet Euroopa ja organiseeritud kodanikuühiskonna, st Euroopa kodanike vahel.

2.2 Selge on see, et seni kuni mitmed korduvalt muudetud sätted jäävad kehtima killustatud kujul, nii et need tuleb kokku panna osalt originaalõigusaktist ja osalt muudetud dokumentidest, muudab ulatuslik uurimistegevus vajaliku õiguslase teabe leidmise tavakodanikele ja paljudele kodanikuühiskonna organisatsioonidele keeruliseks.

2.3 Seetõttu toetab komitee täielikult kõnealust ettepanekut. Seejuures loodetakse eelkõige, et see aitab kõigil kodanikel ja kodanikuühiskonna huvirühmadel saada rohkem ja täpsemat teavet konkreetsete Euroopa seadusandlike vahendite kohta.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitrios DIMITRIADIS

⁽¹⁾ KOM(2006) 284 lõplik.

⁽²⁾ EÜT 23, 3.4.1962, lk 720–721.

⁽³⁾ KOM(87) 868 PV.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 876/2002 lisas esitatud ühissettevõtte Galileo põhikirja”

KOM(2006) 351 lõplik — 2006/0115 (CNS)

(2006/C 324/17)

19. juulil 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 171 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: *Ettepanek: “nõukogu määrus millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 876/2002 lisas esitatud ühissettevõtte Galileo põhikirja”*

Komitee juhatus tegi 4. juulil 2006 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobri istungil pearaportööriks hr Pezzini ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 116, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tõstab uuesti esile Galileo satelliit-raadionavigatsiooni programmiga saavutatud edusammude suurt tähtsust. EMSK on mitmetes asjaomastes arvamustes (*) rõhutanud, et Galileo projektil on Euroopa Liidu jaoks teaduslik ja tehniline väärtus. Tsiviilhaldusega seotud Euroopa satelliit-raadionavigatsiooni süsteem on strateegiline väljakutse mitte üksnes satelliitnavigatsiooni ja satelliitpositsioneerimise globaalsele süsteemile, vaid samuti ettevõtlusele, kodanikele ja ühiskonnale osutatavate teenuste puhul ning rahvusvahelisel tasandil konkurentsivõimelisema Euroopa tööstuse jaoks.

1.2 Komitee arvates on oluline Galileo programmi strateegilise tähtsuse üldine tunnustamine, arvestades, et tegu on Euroopas seni suurima riikliku ja erasektori partnerluse projektiga ning esimese riikliku infrastruktuuriga, mis koosneb kolmekümnest satelliidist kolmel erineval orbiidil. Eelmainitu on Euroopa institutsioonide omand ja võib pakkuda uut ülemaailmset riiklikku teenust koos kiiresti (?) kasvava turuga ning täpset ruumi ja aja positsioneerimist kogu planeedil.

1.3 Komitee ei saa varjata muret viivituse pärast satelliitide ja süsteemi maapealsete komponentide arendamisel ja kontrollimisel orbiidil, mis pidi lõpule jõudma ühissettevõtte Galileo

(*) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus Euroopa satelliitnavigatsiooni programmi (Galileo) kohta, EÜT C 311, 7.11.2001, lk 19. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus ühissettevõtte GALILEO loomist käsitleva nõukogu määruse ettepaneku kohta, EÜT C 48, 21.2.2002, lk 42.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus “Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule — eduaruanne GALILEO uurimisprogrammi kohta 2004. aasta alguses”, EÜT C 302, 7.12.2004, lk 35.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa satelliit-raadionavigatsiooni programmi kasutuselevõtu- ja ekspluatatsioonifaasi elluviimine 2004. aastal”, EÜT C 221, 8.9.2005, lk 28.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus “GALILEO programm: Euroopa järelevalveameti edukas rajamine”.

(?) 2020. aastal on kõnealuste turgude ülemaailmne käive hinnanguliselt 300 miljardit eurot ja neil on 3 miljardit toimivat vastuvõtjat. Ainuüksi Euroopa Liidus luuakse hinnangute kohaselt juurde 150 000 töökohta. Vt “Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule — Ülevaade GALILEO programmi arengust”, KOM(2006) 272 lõplik.

vastutusel 2006. aasta jooksul ja mis nüüd kestab 2009. aasta alguseni. Seetõttu ei ole järgnevaid etappe — satelliitide positsioneerimine, maapealsete komponentide täielik installimine ja kasutusetaapp eelkõige kaubanduslikus mõttes — võimalik lõpetada enne 2010. aasta lõppu.

1.4 Komitee nõustub täielikult vajadusega vältida ressursside ja teadmiste raiskamist, mis kaasneks ühissettevõtte Galileo töö jätkamisega. Kõnealuse ühissettevõtte ülesanne oli katta kogu arendusetapp ja orbiidil kontrollimine pärast Euroopa globaalse navigatsioonisatelliitide süsteemi (GNSS) järelevalveameti loomist, mis alustas tegevust juba 2006. aasta keskel vastavalt nõukogu 12. juuli 2004. aasta määrusele (3).

1.5 Komitee nendib oma hiljutises arvamuses järgmist: “... väga oluline on tagada takistusteta üleminekuperiood ühissettevõtte Galileo ja Euroopa järelevalveameti Galileo vahel” ja tagada samuti

— ühissettevõttelt Euroopa järelevalveametile tegevuste üleviimise õiguskindlus;

— Euroopa järelevalveameti tegutsemisvabadus arendusetapis sekkumiseks;

(3) EÜT L 246, 20.7.2004, järelevalveameti roll on hallata Euroopa globaalse navigatsioonisatelliitide süsteemi programmidega seotud avalikke huve ja olla kõnealuste huvide reguleeriv asutus. Järelevalveameti juhtorganid on haldusnõukogu ja tegevdirektor. Haldusnõukokku kuulub üks esindaja igast liikmesriigist ja üks komisjoni määratud esindaja.

- nende probleemide lahendamine, mis tulenevad Euroopa Kosmoseagentuuri ja ühissetevõtte Galileo vahelisest konventsioonist ja ühissetevõtte liikmeteks olevate kolmandate riikide⁽⁴⁾ tegevuse Euroopa järelevalveametile üleviimisest;
- piisav arv kogemustega töötajaid;
- selgus satelliite orbiidile saatvate riikide rahvusvahelise vastutuse osas.

1.6 Komitee kiidab heaks ühissetevõtte Galileo põhikirja⁽⁵⁾ muudatusettepaneku juhtpõhimõtted, millele EMSK on kohustatud viitama vastavalt asutamislepingu artiklile 171. Komitee tõstab siiski esile allpool toodud punktid ja esitab soovitusi.

1.6.1 Komitee kiidab heaks ülaltoodud määruse kohta esitatud muudatusettepanekud, aga arvab siiski, et ei piisa muudatuste esitamisest üksnes määrusele lisatud põhikirja kohta. Komitee arvates peab samuti:

- muutma järgmiselt kõnealuse määruse artikli 1 sõnastust: *“Galileo programmi arendustegevuste rakendamiseks ja nende üleviimiseks Galileo Euroopa järelevalveametile luuakse seega ühissetevõtte vastavalt asutamislepingu artiklile 171 lõpptähtajaga 31. detsember 2006.”*
- lisama eelnimetatud määruse artikli 1 lõppu järgmise lõigu: *“1. jaanuarist 2007 asendab Galileo Euroopa järelevalveamet endise ühissetevõtte koos kõikide õiguste ja kohustustega, sealhulgas need, mis tulenevad Euroopa Kosmoseagentuuri konventsioonist”;*
- lisama ühissetevõtte põhikirja artiklile 21 järgmise sätte: *“Enne likvideerimismenetluse algust sõlmitakse ühendusega kokkulepped menetluste kohta, mis puudutavad ühissetevõtte Galileo haldusnõukogu kolmandatest riikidest pärit liikmete ja Euroopa Kosmoseagentuuri kuuluvate kolmandate riikide osalemist Galileo Euroopa järelevalveameti tegevuses”.*

1.6.2 EMSK leiab, et Galileo Euroopa järelevalveameti osas on oluline muuta kõnealuse järelevalveameti määrust, “selleks et kaasata ühissetevõttelt järelevalveametile ülekantud ülesanded nt arendus- ja orbiidil kontrollimise etapi juhtimine, Euroopa teadus- ja arendustegevuse raamprogrammidest tuleneva tegevuse haldamine või operatiivsüsteemi tehnilise arengu juhtimine ja seire”.

1.6.2.1 Galileo Euroopa järelevalveamet loodi nõukogu 12. juuli 2004. aasta määrusega nr 1321/2004/EÜ ja see on tegutsenud 2006. aasta keskpaigani. Kõnealune organ loodi Euroopa EGNOS ja Galileo satelliit- raadionavigatsiooniprogrammidega seotud avalike huvide haldamiseks ja ta on satelliit-raadionavigatsiooni teenuste tulevase kontsessiooni valdaja suhtes tegevus-

⁽⁴⁾ Hiina Riiklik Kaugseire Keskus ja Iisraeli ettevõtte MATIMOP on ühissetevõtte Galileo liikmed. Kaks kõnealust organisatsiooni osalevad haldusnõukogu töös ning neil on hääletusõigus vastavalt nende poolsele rahalisele toetusele. Mõlemad on pakkunud stardikapitali suurusega 5 miljonit eurot.

⁽⁵⁾ Lisa määrusele 876/2002.

luba väljaandev asutus. Määrus ei sätesta siiski, et Galileo Euroopa järelevalveamet haldaks arendusetappi või ükskõik millist teadustööd või tegevust kõnealusel etapil või järgnevatel etappidel. Samuti ei nähta määruses ette kõnealuste kohustuste täitmiseks vajalikke inim- ja rahalisi ressursse.

1.6.2.2 Komiteega ei ole konsulteeritud järgmise, 2. juuni 2006. aasta dokumendi osas “Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1321/2004 Euroopa satelliit-raadionavigatsiooniprogrammide juhtimisstruktuuride loomise kohta” (KOM(2006) 261 lõplik). Seetõttu ei arutleta kõnealusel arvamusel mainitud dokumendi sisu üle.

1.7 Komitee arvates on siiski oluline parandada määrust nr 1321/2004/EÜ, et tagada Galileo programmi jätkumine ja nõuetekohane tegevuste üleviimine Galileo ühissetevõttelt järelevalveametile ja pakkuda parimat tagatist kõnealuse programmi arendusetapi lõpetamiseks pärast ühissetevõtte likvideerimist. Samamoodi tuleb selgelt määratleda juriidilised, tehnilised ja rahalised menetlused ja küsimused pärast 31. detsembrist 2006, hõlbustamaks erinevate etappide lõpuleviimist, et tagada süsteemi täielik toimimine.

1.8 Komitee rõhutab, et “komisjon, ühissetevõtte Galileo, Euroopa globaalse navigatsioonisatelliitide süsteemi (GNSS) järelevalveamet ja Euroopa Kosmoseagentuur rakendaksid kõiki jõupingutusi, et tagada Galileo süsteemi täielik toimimine 2010. aasta lõpus” vastavalt transpordi, telekommunikatsioonide ja energia nõukogu 12. oktoobril 2006 tehtud järeldustele. Nõukogu avaldas heameelt ka komisjoni seadusandlike ettepanekute üle ühissetevõtte Galileo ülejäänud tegevuste üleviimise kohta järelevalveametile 2006. aasta jooksul.

1.9 Komitee palub, et teda hoitaks kursis Galileo programmi arengutega ja Euroopa Kosmoseagentuuri määrava rolliga Euroopa GNSS (Euroopa globaalse navigatsioonisatelliitide süsteemi) programmide kavandamise ja arendamisega. Lisaks soovib EMSK, te temaga konsulteeritaks Galileo rakendusi käsitleva rohelise raamatu osas, mille komisjon kavatses avaldada enne 2006. aasta lõppu⁽⁶⁾.

2. Põhjused

2.1 EMSK on algusest peale jälginud Galileo Euroopa satelliit-raadionavigatsiooni ja positsioneerimisprogrammide loomist ja arengut, tunnustades selle strateegilist, olulist tähtsusega rolli Euroopa süsteemi konkurentsivõimes nii uuenduslike, ametialaste ja sotsiaalsete mõjude kui ka kodanike elukvaliteedi parandamise osas.

⁽⁶⁾ Vt nõukogu järeldusi ühissetevõtte Galileo tegevuse kohta, Luksemburg, 12. oktoober 2006.

2.2 Galileo programm koosneb järgmisest neljast üksteisele järgnevast etapist:

— määratlusetapp, mis kestis aastatel 1999 kuni 2001 ja mille kestel töötati välja süsteemi ülesehitus ning määrati kindlaks viis pakutavat teenust (loetelu järgneb); kõnealust etappi rahastati peamiselt 5. teadus- ja arendustegevuse raamprogrammist ajavahemikul 1998–2002.

— arendus- ja valideerimisetapp, mis pidi algselt kestma aastatel 2002 kuni 2005 ja mis sisaldab satelliitide ja süsteemi maapealsete komponentide arendamist ning kontrollimist orbiidil; tingituna korduvatest hilinemistest kestab kõnealune etapp 2009. aasta alguseni. Euroopa Liidu ja Euroopa Kosmoseagentuuri antav rahaline toetus, mille suurus oli algselt 1,2 miljardit eurot 6. teadus- ja arendustegevuse programmist ajavahemikuks 2002–2006, ulatub nüüd 1,5 miljardi euron. Kõnealust summat haldab 31. detsembrini ühissettevõtte Galileo ja alates 1. jaanuarist 2007 järelevalveamet. Esimene eksperimentaalsatelliit GIOVE A on juba täitnud oma peamise missiooni; nüüd on vaja lahendada mõned tehnilised küsimused, kuna need on projekti jätkamiseks määrava tähtsusega.

— kasutuselevõtuetaapp, sealhulgas satelliitide ehitamine ja orbiidile saatmine ja maapealse infrastruktuuri täielik sisseseadmine. Kõnealune etapp pidi algselt hõlmama aastaid 2006 ja 2007, aga viiakse läbi hoopis aastatel 2009 ja 2010. Algselt eraldatud rahalise toetuse määraks oli 2,1 miljardit eurot, millest üks kolmandik, st 700 miljonit eurot tuleb ühenduse eelarvest ja kaks kolmandikku ehk umbes 1,4 miljardit eurot erakonsortsiumidelt. Kasutuselevõtuetaapile ja järgnevatele kaubanduslikele kasutusetappidele antakse tegevusluba umbes 20 aastaks. Litsentsi väljastab järelevalveamet.

— Kaubanduslikku kasutusetappi ei ole võimalik alustada enne 2010. aasta lõppu. Iga-aastased haldus- ja hoolduskulud, mille suuruseks hinnatakse ligikaudu 220 miljonit eurot, tuleb täielikult kanda erasektoril, väljaarvatud ühenduse erakorraline toetus kõnealuse etapi esimeste aastate kulude katmiseks, kooskõlas ühenduse uute, finantsperspektiivide 2007–2013 raames vastu võetud otsustega.

2.3 Komitee on väga mures arendus- ja orbiidil kontrollimise etapil tekkinud korduvate viivituste pärast, mille tõttu hilinesid ka järgnevad kaubanduslikud kasutuselevõtuetaapid. Selline tagasilöökk seab ohtu kõnealusele projektile kehtestatud üldise ajakava ja lükkab edasi erivahendi rakendamise. Kõnealune vahend ühendab asjatundlikkuse ja Euroopa teadustöö tulemused ning aitab tagada satelliit-raadionavigatsiooni toodete ja

teenuste eduka osalemise ülemaailmsel turul. Kõnealuse turu väärtus oli 2005. aastal 60 miljardit eurot. Selle aastane kasvumäär on 25 % ning üksnes Euroopa Liidus loodi juurde 150 000 töökohta peamiselt kõrgtehnoloogia, teadus- ja teenustesektorites.

2.4 Vastavalt oma eelmises arvamuses (7) rõhutatule on komitee hetkel isegi rohkem mures juriidilistes, tehnilistes ja rahanduslikes korraldustes ja küsimustes valitseva ebakindluse üle. Kõnealune ebakindlus puudutab nii ühissettevõtet Galileo kui ka järelevalveametit ja juhul, kui probleemi ei suudeta 2006. aasta lõpuks lahendada, võib see seada ohtu erinevate etappide rahuldava lõpetamise. Mainitud etapid planeeriti süsteemi täieliku rakendamise tagamiseks ja neil võib olla määrava tähtsusega roll konkurentsivõimelisema, teadmispõhise Euroopa majanduse elluviimisel ülemaailmsel tasandil.

2.5 EMSK on eelnevalt rõhutanud vajadust kaasata erasektor ühissettevõtte Galileo käivitamise algjärgus süsteemi arendamisse ja kasutuselevõttu ning pakkuda pidevat tuge projekti teostamisel, arvestades, et Galileo on suurim Euroopa avaliku ja erasektori partnerlusprojekt.

2.6 Kooskõlas EÜ asutamislepingu artikliga 171 loodi määratlusetapi lõpul mais 2002 määrusega 876/2002/EÜ neljaks aastaks ühissettevõtte Galileo. Asutajaliikmed olid Euroopa Liit ja Euroopa Kosmoseagentuur (ESA) (8) "et tagada Galileo programmi teadus-, arendus- ja esitlusetapi halduse ja finantskontrolli ühtsus ning mobiliseerida kõnealusele programmile eraldatud rahalised vahendid".

2.7 Ühissettevõtte Galileo loodi arendusetapi lõpetamiseks ja Galileo programmi järgnevate etappide ettevalmistamiseks. Ühissettevõttel on kaks peamist ülesannet:

— juhtida ja kooskõlastada vajalikku teadus- ja arendustegevust kokkuleppel kõnealuste ülesannete täitmise eest vastutava Euroopa Kosmoseagentuuriga;

— korraldada tulevase tegutsemisloa väljastaja valimise menetlust.

2.8 Euroopa Parlament märkis samuti oma 29. jaanuari 2004. aasta Euroopa kosmosepoliitika (9) rakendamise tegevuskava käsitlevas resolutsioonis Galileo programmi määravat tähtsust tööstuse, transpordi ja keskkonnakaitse arengule ja Lissaboni strateegia eesmärkide täitmisele ning kutsus komisjoni ja nõukogu üles pakkuma kõnealusele programmile tõhusaid struktuure ning tagama järelevalveameti loomiseks lisaks läbi-paistvatele operatsioonidele süsteemi turvalisuse (10).

(7) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus "GALILEO programm: Euroopa järelevalveameti edukas rajamine" CESE 1179/2006, 13.9.2006.

(8) ESA: European Space Agency (Euroopa Kosmoseagentuur).

(9) P5_TA(2004)0054, 29. jaanuar 2004.

(10) Järelevalveamet ja ohutussüsteem, nõukogu 12. juuli 2004. aasta otsused.

2.9 Galileo Euroopa järelevalveamet loodi nõukogu 12. juuli 2004. aasta määrusega nr 1321/2004/EÜ ja on tegutsenud 2006. aasta keskpaigani. Kõnealune organ loodi EGNOS (Euroopa Geostatsionaarse Navigatsioonilisüsteemi) ja Galileo satelliit- raadionavigatsiooniprogrammidega seotud avalike huvide haldamiseks ja ta on tulevaste satelliit-raadionavigatsiooni teenuste kontsessioonilepingute tellija.

2.10 Määrus ei sätesta, et Galileo Euroopa järelevalveamet haldaks arendusetappi või ükskõik millist kõnealusel etapil või järgnevatel etappidel toimuvat teadustööd või tegevust. Samuti ei nähta määrukses ette kõnealuste kohustuste täitmiseks vajalikke inim- ja rahalisi ressursse.

2.11 Teisalt sätestatakse ühissettevõtte Galileo (GJU) ⁽¹¹⁾eeskirjades nelja-aastane tegevusaeg, mis lõppes 2006. aasta keskpaigas. Kõnealust perioodi peab seega pikendama, et oleks võimalik lõpule viia satelliitide ja maapealsete komponentide arendusetapp ja orbiidil kontrollimise etapp koos tulevase tegevusloa väljastaja valimist puudutavate läbirääkimistega.

2.12 Vältimaks kõiki projekti käigus ette tulevaid edasisi viivitusi ja ebaselgust osapoolte vahelistes suhetes, on komitee arvates vaja alustada ühissettevõtte Galileo ja Galileo Euroopa järelevalveameti eeskirjade kiiret ja läbipaistvat ülevaatamist, et tagada selge ekspertteadmiste vahetamine kahe kõnealuse organi vahel.

2.13 Komitee kiidab heaks arutusel oleva ettepaneku eesmärgid: vältida ressursside ja ekspertteadmiste raiskamist, mis toimuks siis, kui ühissettevõtte Galileo töö jätkuks pärast

Euroopa Galileo järelevalveameti loomist, mis alustas tegevust juba 2006. aasta keskel.

2.14 EMSK arvates ei ole kõnealune ettepanek siiski täielik: osaliselt seetõttu, et siin piirduakse määrusele 876/2002/EÜ lisatud ühissettevõtte Galileo põhikirjaga ja osaliselt seetõttu, et ettepanek peaks olema seotud Galileo Euroopa järelevalveameti eeskirjade ülevaatamisega, mille osas komiteega ei ole seni konsulteeritud.

2.15 Praegust olukorda arvestades ei lõpetata Galileo arendusetappi enne 2008. aasta lõppu. Alles siis saavad töökorda neli satelliiti, mille ehitab ja saadab orbiidile Euroopa Kosmoseagentuur orbiidil kontrollimise etapi osana. Seetõttu ja kooskõlas praeguse põhikirjaga jätkab ühissettevõtte Galileo oma tegevust 2008. aasta lõpuni, st umbes kolm aastat kauem algselt kavandatud.

2.16 Lisaks loodi Euroopa Galileo järelevalveamet Euroopa EGNOS ja Galileo satelliit-raadionavigatsiooni programmidega seotud avalike huvide haldamiseks ja ta on satelliit-raadionavigatsiooni teenuste tulevase kontsessiooni valdaja suhtes tegevusloa väljaandev asutus. Järelevalveameti ülesanne ei ole arendusetapi või ükskõik millise teadustöö või tegevuse juhtimine nimetatud etapil, samuti ei ole talle eraldatud kõnealuste ülesannete täitmiseks vajalikke inim- ja rahalisi ressursse.

2.17 Komitee jagab nõukogu seisukohta selles, et "tähtis on edendada Euroopa satelliit-raadionavigatsiooni süsteemi eelkõige uurimistegevuse abil kaubandusliku edu saavutamiseks." Nõukogu arvates tuleb enamus Galileo majanduslikke hüvesid peamiselt "järelrakendustest" ⁽¹²⁾.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹¹⁾ Ühissettevõtte GALILEO (GALILEO Joint Undertaking).

⁽¹²⁾ Vt nõukogu järeldusi ühissettevõtte Galileo tegevuse kohta, Luksemburg, 12. oktoober 2006.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1321/2004 Euroopa satelliit-raadionavigatsiooniprogrammide juhtimisstruktuuride loomise kohta"

KOM(2006) 261 lõplik — 2006/0090 (CNS)

(2006/C 324/18)

29. septembril 2006. otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 171 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1321/2004 Euroopa satelliit-raadionavigatsiooniprogrammide juhtimisstruktuuride loomise kohta"

Komitee juhatus tegi 25. oktoobril 2006 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioonile.

Töö kiireloomulisust arvestades otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 430. istungjärgul 25.–26. oktoobril 2006. aastal (26. oktoobri istungil) nimetada pearaportööriks hr BUFFETAUT ning võttis vastu käesoleva arvamuse 111 poolt-, 1 vastuhäälega, erapooletuks jäi 2.

1. Ettepanekud ja soovitused

1.1 Nagu Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on korduvalt kinnitanud, peab ta GALILEO programmi õnnestumist äärmiselt oluliseks.

1.2 Komitee rõhutas juba oma ettevalmistavas arvamuses "Programm GALILEO: Euroopa järelevalveameti edukas rajamine", et väga oluline on tagada takistusteta üleminekuperiood ühissettevõtte GALILEO ja Euroopa järelevalveameti GALILEO vahel ning selle õiguskindlus.

1.3 Komitee kiidab heaks nõukogu õigusliku lähenemise, mille eesmärgiks on muuta määrust (EÜ) nr 1321/2004 Euroopa satelliit-raadionavigatsiooniprogrammide juhtimisstruktuuride kohta, tagamaks GALILEO programmi järjepidevus ja ühissettevõtte GALILEO tegevuse nõuetekohane ülekandmine Euroopa järelevalveametile GALILEO.

1.4 Komitee on seisukohal, et järelevalveameti ülesandeid määratleva määruse (EÜ) nr 1321/2004 artikli 2 punkti 1 kohta tehtud muudatusettepanek on asjakohane ning võimaldab järelevalveametil ühest küljest tagada arendusfaasi lõpuleviimine ning teisest küljest läbi viia Euroopa globaalse navigatsioonisatelliitide süsteemi (GNSS) programmide jaoks vajalikke teadusuuringuid.

1.5 Samuti arvab komitee, et nõukogu määruse (EÜ) nr 1321/2004 artikli 3 punkti 1 uue sõnastuse ettepanek vastab vajadusele tagada vajalik õiguskindlus nii süsteemi osas — enne arendusetapi lõppu — kui enne ühissettevõtte kaotamist ning sellele järgneval arendusetapil loodud või arendatud, materiaalsed ja mittemateriaalsed varade valdamise osas.

1.6 Komitee rõhutab samuti nagu nõukogu, et tuleks vältida kattuvaid struktuure, mis on tarbetud ja kulukad, ning tagada sujuv struktuuridevaheline koostöö üleminekuperioodil.

1.7 EMSK tunneb heameelt selle üle, et sõnastuse ettepanek on kooskõlas soovitud, mis on ära toodud komitee omaalgatuslikus arvamuses TEN 246.

2. Nõukogu ettepanek

2.1 Nõukogu määruse ettepaneku eesmärk on vältida õiguslikke ja omandiõiguslikke probleeme, mis oleksid võinud kehtivate õigustekstide põhjal esile kerkida seoses ühissettevõtte kaotamisega enne arendusetapi lõppu ning selle tegevuse ülevõtmisega Euroopa järelevalveameti poolt.

2.2 Kõnealuste probleemide vältimiseks tehakse määruse ettepanekus ettepanek täiendada määruse (EÜ) nr 1321/2004 artikli 2 lõike 1 praegu kehtivat sõnastust ja asendada sama määruse artikli 3 lõige 1 uue tekstiga.

3. Üldmärkused

3.1 GALILEO programmi käivitamisel olid ühissettevõtte ja Euroopa järelevalveameti ülesanded erinevad nii olemuselt kui rakendamise ajakava seisukohast. Seoses arendusetapi ja Euroopa järelevalveameti reaalse rajamise edasilükkumisega ligikaudu 2 aasta võrra, oli majanduslikel, õiguslikel ja tehnilistel põhjustel vajalik tagada järelevalveametile sekkumise võimalus arendusetapil ja ühissettevõtte kaotada. Loomulikult nõuab see kehtiva õiguse, eelkõige määruse (EÜ) nr 1321/2004, muutmist.

3.2 Üleminekuperioodil, mis on vältimatu, tuleb tagada kõnealuste organite tihe koostöö, et võimaldada tegevuste sujuvat ülekandmist.

3.3 Tegevuste ja oskusteabe korrektne ülekandmine on võimalik üksnes tingimusel, et õigusraamistik on selgelt määratletud ja õiguskindlus tagatud.

3.4 Määruse ettepaneku eesmärk on luua õigusraamistik ja tagada õiguskindlus seoses järgmiste põhiküsimustega:

- ühissettevõtte tegevuse ülevõtmine arendusetapil, milleks Euroopa järelevalveametil praegu puudub pädevus;
- Euroopa järelevalveameti võimalus arendada uurimistegevust;

— reguleerida õiguslikul tasandil omandiõiguste küsimus süsteemi ning mittemateriaalsete ja materiaalsete varade osas, mis tuleb Euroopa järelevalveametile üle anda.

3.5 Määruse ettepanek vastab kõnealustele nõudmistele ning tuleb tervitada nõukogu selget tahtväljendust vältida tarbetut ning kulukat struktuuride kattumist.

3.6 Täiendavast õiguslikust aspektist, mis ei ole otseselt seotud kõnealuse määrusega, peaks nõukogu tegelema GALILEO satelliitide orbiidile saatvate riikide rahvusvahelise vastutuse küsimusega.

Brüssel, 26. oktoober 2006.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes ühenduse piires ja millega muudetakse direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta”

KOM(2006) 382 lõplik — 2006/0133 (COD)

(2006/C 324/19)

4. septembril 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes ühenduse piires ja millega muudetakse direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta”

Komitee juhatus tegi 12. septembril 2006 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras komitee täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril (26. oktoobri istungil) pearaportööriks Bernardo HERNÁNDEZ BATALLERi ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 131, vastu hääletas 7, erapooletuks jäi 12.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee jagab komisjoni seisukohta, kes on silmas pidades kõrgeid hindu, mida mobiilikasutajad peavad maksma nn “rahvusvahelise rändluse” teenuse eest, esitanud määruse ettepaneku, millega soovitakse luua ühtlustatud õiguslik alus meetmetele, mis aitaksid elektroonilise side valdkonnas rakendada siseturu põhimõtet ning asetaksid kodaniku ühenduse poliitika keskpunkti.

1.2 Ettepanek on vajalik, proportsionaalne ning tõstab tarbijakaitse taset — konkreetselt suurendab ettepanek läbipaistvuse

meetmete abil tarbija õigust teabele juurde pääseda ja kaitseb tema majandushuvisid, kehtestades rändlusteenuste hindade ülempiiri liikmesriikidevaheliste häälkõnede pakkumisel, seda nii jae- kui hulgitasandil.

1.3 Komitee soovib, et määruse toimimise läbivaatamisel tugineksid komisjoni edasised ettepanekud põhimõttele “kes helistab, see maksab” (“calling party pays”) ning lähtuksid sellest, et rändlusteenuste eest makstavad hinnad oleksid sarnased koduvõrgu hindadele (“home pricing principle”).

2. Sissejuhatus

2.1 Koos Euroopa kodanike üha suureneva liikuvusega väljaspool oma riigi piire ja eelkõige ELi-siseselt suureneb ka vajadus tagada telefonide üha enam levinud mobiiltelefonide kaudu. Kõnealus kontekstis mõeldakse mõiste "rändlus" all võimalust, et tänu asjaomaste riikide operaatorite vahel sõlmitud kokkuleppele saab kasutaja ka välisriigis viibides kõnesid teha ja vastu võtta.

2.1.1 Seega on tegemist teenusega, mida ühe riigi mobiilvõrgu operaator (külastatav võrk) osutab teise riigi mobiilvõrgu operaatorile (koduvõrk). Kõnealus turg hõlmab järgmisi peamisi teenuseid:

- teenuste osutamine teise liikmesriigi või kolmanda riigi mobiilsideoperaatoritele, kelle võrku helistatakse mobiiltelefonilt;
- teenuste osutamine teise liikmesriigi või kolmanda riigi mobiilsideoperaatoritele, kelle võrgust tehakse mobiiltelefonikõnesid;
- teenuste osutamine liikmesriigi või kolmanda riigi mobiilsideoperaatoritele, kelle võrgust edastatakse mobiiltelefonilt andmeid;
- teenuste osutamine liikmesriigi või transiidiriigiks oleva kolmanda riigi mobiilsideoperaatoritele, kelle võrgu kaudu vahendatakse häälkõnesid või andmeid riigisisestest või välisriigi mobiil- või püsivõrkude kasutajatele.

2.1.2 Kõnealus teenust kasutab hinnanguliselt juba ligi 150 miljonit Euroopa kodanikku, kas turismireisil viibides või veel sagedamini (umbes kolme neljandiku ulatuses) tööülesannete täitmise seoses.

2.2 Kahtlemata on rändlus kodanikele majanduslikus ja sotsiaalses mõttes kasulik, kuid on samas pärvinud kasutajate, tarbijaorganisatsioonide, reguleerivate asutuste ja poliitikajundajate rohket kriitikat, sest rändluse hinnad on palju kõrgemad kui siseriiklike kõnede hinnad. Kritisiseeritakse ka asjaolu, et rändlusteenuste hinnad ei ole lõppkliendi jaoks piisavalt läbipaistvad; et võttes arvesse teenuse osutamise kaasnevaid kulusid, ei ole hinnad põhjendatud ning et eri riikide ja operaatorite puhul on hinnad väga erinevad: laias laastus kõigub hind Rootsisst koju helistava Soome kasutaja makstavast 0,20 eurost kuni 13,05 euroni, mida peab maksma Lätis viibiv Malta kasutaja. Erinevate sektoriuuringute andmetel teenivad telefonifirmad kõnealus teenusega kogu ELis aastas ligi 8,5 miljardit eurot, mis moodustab umbes 3–7 % nende käibest, ning seejuures kasvab see arv pidevalt.

2.3 Möödunud kümnendi lõpust alates on komisjon mitmete algatuse näol väljendanud oma muret kõrgete rändlustasude pärast, mida peavad maksma mobiilsidekliendid Euroopas reisides:

- 1999. aasta keskpaigas viis komisjon läbi riikide ja rahvusvahelisi rändlusteenuseid hõlmava sektoriuuringu ning alustas selle põhjal menetluse teatavate Ühendkuningriigi ja Saksamaa mobiiloperaatorite suhtes, kes rikkusid kehtivaid sätteid;
- Pärast elektroonilise side ühise õigusliku raamistiku vastuvõtmist 2002. aastal ⁽¹⁾ esitas komisjon 11. veebruaril 2003. aastal soovitus ⁽²⁾ asjakohaste toote- ja teenuseturgude kohta elektroonilise side sektoris, milles üldkasutatavate mobiilsidevõrkude rahvusvahelise rändluse siseriiklik hulgi-turg määratletakse nende asjakohaste teenuste hulka kuuluvaks, mis nõuavad eelreguleerimist.
- Euroopa reguleerivate asutuste tööriühm (ERG) ⁽³⁾ märkis 2005. aasta mais, et jaehinnad on läbipaistva põhjuseta väga kõrged; et see tundub tulenevat nii välismaise vastuvõtva võrguoperaatori nõutavatest kõrgetest hulgihindadest kui ka paljudel juhtudel tarbija võrguoperaatori nõutavatest kõrgetest jaemüügi lisatasudest; et hulgihindade langetamine ei jõua sageli jaetarbijani ning et tarbijatel puudub sageli selge teave rändlustasude kohta.

⁽¹⁾ 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33). Samal kuupäeval võeti vastu ka direktiiv 2002/19/EÜ elektrooniliste sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohta (juurdepääsu käsitlev direktiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 7); direktiiv 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 21) ja direktiiv 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51). Siinkohal tuleb nimetada ka 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

⁽²⁾ Komisjoni 11. veebruari 2003. aasta soovitus asjaomaste toote- ja teenuseturgude kohta elektroonilise side sektoris, mis vajavad eelnevat reguleerimist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta — C(2003) 497 (ELT L 114, 8.5.2003, lk 45). Soovitus esitatakse 18 turgu, mida loetakse määratletuks kooskõlas ühenduse õigusaktide sätetega.

⁽³⁾ Vt komisjoni 29. juuli 2002. aasta otsus 2002/627/EÜ, millega luuakse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste Euroopa reguleerivate organite tööriühm (EÜT L 200, 30.7.2002, lk 38), muudetud komisjoni 14. septembri 2004. aasta otsusega 2004/641/EÜ (ELT L 293, 16.9.2004, lk 30).

- 2005. aasta oktoobris juhtis komisjon tähelepanu kõrgete rahvusvaheliste rändlustasude ja hindade puuduliku läbipaistvuse probleemile, luues tarbijatele suunatud võrgulehe, mis kinnitas tõika, et paljudel juhtudel on tasud ilmselgelt liiga kõrged, ning tõi ka esile hindade suured erinevused, mida ei saa ühesuguse iseloomuga kõnede puhul õigustada.
- 1. detsembri 2005. aasta resolutsioonis ⁽⁴⁾, mis käsitles Euroopa elektroonilise side reguleerimist ja turgusid 2004. aastal, tervitas Euroopa Parlament komisjoni algatust tuua läbipaistvust rahvusvahelise rändluse sektorisse ning kutsus komisjoni üles töötama välja uusi algatusi piiriüleste mobiiltelefonikõnede kõrgete hindade vähendamiseks.
- 2005. aasta detsembris väljendas Euroopa reguleerivate asutuste töörühm Euroopa komisjonile oma muret selle üle, et riikide reguleerivate asutuste võetavad meetmed ei lahenda kõrgete hindade probleemi, märkides, et rändlus kujutab endast erandlikku tarbijat kahjustavat olukorda, mida ei saa lahendada üksnes nimetatud ühise reguleeriva raamistiku kohaldamisega.
- 2006. aasta märtsis juhtis Euroopa Ülemkogu tähelepanu rändlustasude vähendamise tähtsusele konkurentsivõime jaoks seoses vajadusega keskendatud, tõhusa ja integreeritud teabe- ja sidetehnoloogia (TST) poliitika järele nii Euroopa kui ka siseriiklikul tasandil, et saavutada uuendatud Lissaboni strateegia eesmärgid: majanduskasv ning tootlikkus ⁽⁵⁾.

2.4 Vaatamata selgele hinnangule, mis nähtub tehtud kriitikat, komisjoni algatustest, mõnede liikmesriikide rakendatud meetmetest ja isegi hindade alandamisest teatud operaatorite poolt, ei ole seni suudetud võtta tõhusaid ja kiireid meetmeid selleks, et alandada ühtlustatud viisil märgatavalt rändlustasusid ELis.

2.5 Pärast erinevate reguleerimisvõimaluste ja nende tagajärgede analüüsimist esitas komisjon 12. juulil määruse ettepaneku, milles käsitletakse rändlust ELi üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes ja mille eesmärk on piirata hindu, mida operaatorid võivad vastastikku nõuda mobiiltelefonikõnede pakkumise eest, ning samuti hindasid, mida peab maksma kasutaja kõnede tegemise ja vastuvõtmise eest väljaspool koduriiki ELi piires. Kõnealuse määrusega soovitakse muuta direktiiviga 2002/21/EÜ loodud elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühist reguleerivat raamistikku.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi resolutsioon nr 2005/2052 (INI).

⁽⁵⁾ Teatis kevadisele Euroopa Ülemkogule "Koostöö majanduskasvu ja töökohtade nimel — Lissaboni strateegia uus algus" (KOM(2005) 24, 2.2.2005) ja Eesistujariigi järeldused 22. ja 23. märtsil 2005 Brüsselis toimunud Euroopa Ülemkogul.

3. Komisjoni ettepanek

3.1 Esitatud määruse ettepanekuga soovib komisjon luua ühtlustatud, objektiivse, sidusa ja proportsionaalse õigusliku aluse, mis hõlbustaks elektroonilise side siseturu väljakujundamist ning oleks kooskõlas uuendatud Lissaboni strateegiaga kasvu ja tööhõive edendamiseks suurema konkurentsivõime kaudu ning komisjoni kaasneva i-2010 algatusega.

3.2 Nimetatud alus võimaldaks kehtestada minutitasu ülempiirid, mida ühenduse maapealsete mobiilsidevõrkude operaatorid võivad nõuda rändlusteenuste pakkumise eest liikmesriikidevaheliste häälkõnede puhul, seda nii võrguoperaatorite vahel võetavate tasude suhtes hulgemüügitasandil kui ka koduteenuse osutaja võetavate tasude suhtes jaemüügitasandil. Hindade ülempiiri kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta rahvusvahelise rändluskõne tegemisega seotud eri elemente (sealhulgas üldkulud, signalisatsioon, kõne algatamine, transiit ja lõpetamine) ja teenuse osutamise seotud kulude erinevusi.

3.3 Vastavalt Euroopa siseturu põhimõttele soovitakse tagada üldkasutatavate mobiiltelefonivõrkude kasutajate kaitse kõrge tase ühenduse piires liikumisel ning kaitsta samal ajal ka mobiiloperaatorite vahelist konkurentsi, võimaldades neil diferentsseerida oma pakutavaid tooteid ja kohandada oma hinnakujundustruktuure vastavalt turuolukorrale ja tarbijaelistustele.

3.4 Kehtestatakse järgmised hindade ülempiirid:

- Helistamisel külastatavas riigis asuvasse sihtpunkti ei tohi hulgihinnad ületada kahekordset ELi keskmist mobiilikõnelõpetustasu määra, mille puhul on arvesse võetud olulise turujõuga mobiilivõrgu operaatoreid. Keskmist mobiilikõnelõpetustasu määra peetakse usaldusväärseks aluseks, kuna selliste lõpetustasu määrade üle juba teostatakse õiguslikku järelevalvet vastavalt 2002. aasta elektroonilise side reguleerivale raamistikule ja need määratakse kindlaks kulupõhisuse põhimõtte alusel.
- Külastatavast riigist koduriiki või kolmandasse ühenduse liikmesriiki tehtavate kõnede puhul ei tohi tasu ületada kolmekordset ELi keskmist mobiilikõnelõpetustasu määra.
- Jaetasandil sätestatakse samade rändluskõnede puhul hinnapiiriks 130 % kohaldatavast hulgihinna piirist, mis ei sisalda käibemaksu, kuid sisaldab kõiki reguleeritud rändluskõne pakkumisega seotud muutumatuid osiseid, nagu kõnealustasutase või valikulised tasud. Reguleeritud rändluskõnede tegemise jaemüügitasude osas kehtestatud ülemmäärad jõustuvad kuus kuud pärast väljapakutud meetme jõustumist, et teenusepakkujatel oleks võimalik teha vastavaid kohandusi.

— Ettepanekuga nähakse ette ka tasu ülempiir, mida võib rändluskliendilt nõuda väljaspool koduriiki ühenduse piires vastuvõtava kõne eest — see ei tohi ületada 130 % keskmisest mobiilikõne lõpetamise tasu määra. Kõnealune piirmäär ei sisalda käibemaksu, kuid sisaldab kõiki reguleeritud rändluskõne pakkumisega seotud muutumatuid osiseid, nagu ühekordsed või valikulised tasud.

3.5 Kõnealuses määruse ettepanekus käsitletakse ka hindade läbipaistvuse vajadust, kehtestades mobiilteenuse osutajatele kohustuse anda oma rändlusklientidele nende soovil teavet rändluse jaehindade kohta. Teave peab olema tasuta ning iga klient peab saama valida, kas ta saab selle teabe SMS-ina või suuliselt oma mobiiltelefoni kaudu. Lisaks peavad mobiilteenuse pakkujad andma klientidele teavet rändlustasude kohta teenusega liitumisel ja teavitama neid regulaarselt ning rändlustasude olulise muutumise korral.

3.6 Kõnealuses määruse ettepanekus sätestatud hinnakujundusnõudeid tuleb kohaldada hoolimata sellest, kas rändlusklientidel on koduse teenuseosutajaga ette- või järelmaksu leping, et tagada kõigile mobiiltelefoni kasutajatele kasu kõnealustest sätestest.

3.7 Samuti sätestatakse määruse ettepanekus, et sätete täitmise tagamine on siseriiklike reguleerivate asutuste pädevuses kooskõlas nende rolliga ühenduse elektroonilise side reguleerimisvõrgustikus. Lisaks keskmise mobiilikõnelõpetustasu määra teatamisele, mille komisjon perioodiliselt avaldab, kontrollivad riiklikud reguleerivad asutused kõne- ja andmesideteenuste jaehulgihindade muutumist, sealhulgas lühisõnumi (SMS) ja multimeediateenuse (MMS) hindade muutumist rändlemise puhul ühenduses, eriti ühenduse äärepoolseimates piirkondades, et hinnata operaatorite majanduslikku tasuvust ja nende kulude katmist ning määruse rikkumise korral rakendada sanktsioone.

3.8 Määruse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleb vastu võtta kooskõlas nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusega 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused⁽⁶⁾. Otsuse 1999/468/EÜ artikli 5 lõikes 6 sätestatud tähtaeg on kolm kuud. Komisjoni abistab direktiivi 2002/21/EÜ artikli 22 alusel loodud sidekomitee.

3.9 Ettepanek sisaldab punkti määruse läbivaatamise kohta kahe aasta pärast. See tähendab, et kui turu areng sellel ajal näitab, et määrus ei ole enam vajalik, kaalub komisjon selle kehtetukstunnistamist kooskõlas parema õigusloome põhimõtetega.

⁽⁶⁾ EÜTL 184, 17.7.1999, lk 23.

4. Üldised märkused

4.1 Komitee tunnustab komisjoni jõupingutusi loomaks õiguslikku alust, mis võimaldaks rakendada tõhusaid meetmeid mobiilside rändlusteenuste hindade vähendamiseks Euroopas. Väärrib tähelepanu, et komisjoni hinnangu kohaselt vähenevad rändlusteenuste hinnad kuni 70 %, mis tarbijate jaoks tähendab ligi 5 miljardi eurost säästu.

4.1.1 Komitee leiab, et kavandatud meetmed tõstavad tarbijakaitse taset, sest need kaitsevad rändlustasude alandamise kaudu tarbija majanduslikke huve ning suurendab samas hindade läbipaistvust, edendades kasutaja õigust teabe kättesaadavusele. Seetõttu jagab komitee põhimõtteid, mille alusel komisjon on kõnealuse ettepaneku esitanud, ning avaldab ettepanekule toetust.

4.2 Komitee on teadlik sellest, et rändlustasusid alandavate meetmete osas kokkuleppele jõudmist raskendab teatud reguleerivate asutuste ja operaatorite vastuseis. Üldiselt on komisjoni algatusele ette heidetud seda, et selles ettenähtud reguleerivad meetmed lähevad liiga kaugele, et asjaomaste osapooltega ei ole piisavalt konsulteeritud, et selle kohaldamine toimub liiga kiiresti, jätmata ettevõtetele aega kohanduste tegemiseks, et ettevõtetele tuleks jätta iseregulatsiooni võimalus, et ettepanek võiks puudutada üksnes jaehindu, hõlmamata hulgiühingusid, et kõnealune ettepanek võib kahjustada nende riikide operaatoreid, mida eriti arvukalt külastatakse, või et sel võib olla vastupidine mõju, tõstes teiste telekommunikatsiooniteenuste hindu ning seades ohtu tulevased investeeringud elektroonilise side arengusse (3G, lairiba jt).

4.3 Sellele vastukaaluks tuleb märkida, et telefonioperaatorite tulud on väga suured, mistõttu nende majanduslik tasuvus on tagatud isegi rändlustasude alanemise korral, nagu tunnistatakse operaatorite endi sektoriuuringutes.

4.3.1 Kohase reguleerimisviisi osas tuleb küll tunnustada mõnede operaatorite jõupingutusi rändlusteenuste hindade alandamiseks, kuid kogemus on näidanud, et niisugused algatused ei taga probleemi vajaliku kiirusega ja ühtlustatud viisil lahendamist.

4.3.2 Komitee peab määruse vastuvõtmist vajalikuks, sest liikmesriigid saavad seda vahetult kohaldada. Arvestades rändluse riigijülest iseloomu, on niisugune meede asjakohasem kui turu iseregulatsioon või liikmesriikide endi võetavad meetmed, sest tegemist on piiriülese probleemiga, mida riiklikud reguleerivad astutused ei saa lahendada.

4.4 Pidades silmas võimalust, et tulevikus luuakse virtuaalsed operaatorid, on ohtlik võtta ELi eri osade jaoks vastu erinevad otsused, sest erinevused võiksid kahjustada elektrooniliste side terviklikku arengut Euroopas.

4.5 Lisaks eespool nimetatule väljendab komitee kahetsust selle üle, et komisjoni meetmed operaatorite nõutavate liiga kõrgete rändlustasudega võitlemiseks ei vasta kaugeltki kasutajate ootustele ega ka komisjoni enda esialgsetele kavatsustele.

4.6 Komitee leiab, et eesmärk peaks olema rändlustasude liikmesriikidevaheliste erinevuste täielik kaotamine, kahjustamata konkurentsi eri operaatorite pakkumiste vahel. See tähendab, et kliendid peaksid sõltumata oma asukohast maksma sama hinda, mis koduriigis (*"home pricing principle"*). Vaatamata tasude määrade alandamisele ei saavutata kõnealuse määruse ettepanekuga nimetatud eesmärki viia siseriiklikud hinnad ja rändlustasud samale tasemele.

4.7 Rändluskliendi vastuvõetavate kõnede osas kehtestatakse määruse ettepanekus küll nende eest nõutava tasu ülempiirid, kuid kõnealust tasu siiski ei kaotata, nagu juba pikka aega nõuavad kasutajatest äriühingud ja tarbijad ning nagu ka komisjon algselt kavandas. Komitee peab otstarbekamaks, et tulevikus püütaks rakendada õiglasemat põhimõtet "kes helistab, see maksab" (*"calling party pays"*).

4.8 EMSK väljendab kahetsust selle üle, et komisjon ei analüüsi kõnealuse meetme rakendamise sotsiaalset mõju tööhõivele, ning loodab, et selle kohaldamine ei kahjusta tööhõivet ega sektori töötingimusi, vaid et Euroopa sotsiaalmeetmete kavaga (?) loodud ootusi suudetakse täita.

4.8.1 Kuna operaatoritel on lihtne uue olukorraga kohaneda, peab komitee jaehindade, st lõpptarbijatelt nõutavate hindade

ülempiiride jõustumise kuuekuulist tähtaega liiga pikaks ning leiab, et see tuleks tühistada.

4.8.2 Komitee peab siiski otstarbekamaks, et nimetatud kuuekuuliseks perioodiks nähtaks määruse ettepanekus ette üleminekumeetmed teatud operaatorite toetamiseks, kes võivad määruse jõustumisel sattuda ebasoodsasse olukorda, seda eriti uutes liikmesriikides. Selle eelduseks on loomulikult, et niisugused üleminekumeetmed ei diskrimineeri asjaomaste riikide tarbijaid.

4.9 Komitee loodab, et määruse kohaldamine ei too kaasa mobiilkõnede hindade kohandamist seeläbi, et mõned operaatorid püüavad teatud asjaoludele viidates kulusid kompenseerida teistest teenustest saadavate tulude suurendamise abil. Seetõttu tuleb jälgida, et jae- ja hulgihindade kindlaksmääramise mehhanism tagaks kõikide teenusega seotud kulude katmise.

4.9.1 Võttes arvesse asjaolu, et elektrooniliste sideteenuste turg on väga dünaamiline, pooldab komitee komisjoni ettepanekut määruse läbivaatamiseks hiljemalt kahe aasta pärast alates selle jõustumisest, põhjendades ettenähtud aruandes, kas kõnealune määrus on endiselt vajalik või võib selle seoses turu arengu ja konkurentsi olukorraga kehtetuks tunnistada.

4.9.2 Määruse läbivaatamisel tuleb hinnata ka selle mõju tööhõivele, töötingimustele ja operaatorite investeringutele ning teha vajalikud järeldused.

4.10 Samas on komitee arvamisel, et uue reguleeriva raamistiku vastuvõtmist tuleks lisaks liiga kõrgetele teenustasudele ära kasutada ka teiste rändlusega seotud probleemide lahendamiseks, nagu nt samavõrd põhjendamatu rändlusteenuse aktiveerimine liikmesriikidevahelistel piirialadel.

Brüssel, 26. oktoober 2006.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

(?) KOM(2005) 33 lõplik. Komisjoni teatis sotsiaalmeetmete kava kohta.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liikmesriikide piiridel tehtavate maantee- ja siseveetranspordialaste kontrollimiste kaotamise kohta" (kodifitseeritud versioon)

KOM(2006) 432 lõplik — 006/0146 (COD)

(2006/C 324/20)

27. septembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 71 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liikmesriikide piiridel tehtavate maantee- ja siseveetranspordialaste kontrollimiste kaotamise kohta"

Komitee juhatus tegi 12. septembril 2006 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsoonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras komitee täiskogu 430. istungjärgul 25.–26. oktoobril 2006. aastal (26. oktoobri istungil) pearaportööriks Jan Simonsi ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 133, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee nõustub Euroopa Ülemkoguga, et kodifitseerimine on oluline, kuna see võimaldab saavutada rakendatava õiguse õiguskindlust kindlal ajahetkel kindlas küsimuses ja suurendab ühenduse õiguse läbipaistvust ja kättesaadavust Euroopa kodanikele.

1.2 Käesoleva ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määrus (EMÜ) nr 4060/89 liikmesriikide piiridel tehtavate maantee- ja siseveetranspordialaste kontrollimiste kaotamise kohta. Komitee arvates tuleks kaaluda, mil määral peaks kodifitseerima õigusakte, mis on seotud teiste transpordivahenditega, nagu raudtee-, ühendveo-, merelühiveo- ja lennuliiklusega.

1.3 Komitee on kodifitseeritud versiooni ettepanekuga nõus, tingimusel et kodifitseeritud otsuste sisu säilitatakse täielikult ja õigusaktide kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

1.4 Arvestades seda, kui olulised on Euroopa kodanike jaoks läbipaistvad ühenduse õigusaktid, kutsub komitee komisjoni üles uurima, kas ja mil määral on võimalik kodifitseerida teisi õigusakte.

1.5 Liikmesriigid peaksid ühtlustama teostatavat kontrollimist, ülevaatust ja inspekteerimist või transpordi sujuvuse tagamiseks vähemalt vahetama tulemusi, et iga liikmesriik ei viiks läbi jälle uusi inspekteerimisi ja kontrollimisi. Jõeteabeteenustega (RIS) ei peaks siseveetranspordi puhul probleeme tekkima.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Liidus, kus ühenduse õigustiku maht on väga suur ning kus olemasolevaid õigusakte muudetakse tihti, on kodanikul teabe lünklikkuse tõttu raske muudatustega järke pidada.

2.2 Euroopa Komisjon osutab suurt tähelepanu ühenduse õigustiku lihtsustamisele ja selgitamisele, et seda kodanikele kättesaadavamaks muuta.

2.3 Seetõttu on komisjon teinud oma teenistustele ülesandeks kodifitseerida kõik õigusaktid hiljemalt pärast kümnendat muudatust.

2.4 1992. aasta Edinburghi Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldustes rõhutati kodifitseerimise olulisust, kuna see annab õiguskindluse konkreetsel ajahetkel konkreetses asjas kohaldamisele kuuluva õiguse osas ja aitab seega suurendada läbipaistvust.

2.5 Kuna kodifitseeritavatesse õigusaktidesse ei või teha sisulisi muudatusi, otsustasid Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon 20. detsembri 1994. aasta institutsioonidevahelises kokkuleppes, et võib kasutada kiirendatud menetlust.

2.6 Käesoleva ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määrus (EMÜ) nr 4060/89 liikmesriikide piiridel tehtavate maantee- ja siseveetranspordialaste kontrollimiste kaotamise kohta. Uue määruse ettepanekuga pannakse kokku määrus (EMÜ) nr 4060/89 ja selle mitmed muudatused.

2.7 Komisjoni ettepanekus on säilitatud muudatuste sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

3. Üldmärkused

3.1 Komitee märgib, et käesoleva ettepanekuga kodifitseeritakse ainult nõukogu määrust (EMÜ) nr 4060/89 liikmesriikide piiridel tehtavate maantee- ja siseveetranspordialaste kontrollimise kaotamise kohta ja see ei kata teisi transpordivahendeid, nagu raudtee-, ühendveo-, merelühiveo- ja lennuliiklust, mille puhul rakendatakse jätkuvalt piirikontrolli. Komitee arvates tuleks arvestada ka teiste transpordivahenditega.

3.2 Komitee rõhutab, et määruse (EMÜ) nr 4060/89 ja kodifitseerimise ettepanekuga soovitakse kaotada liikmesriikide piiridel teostatav kontroll. Vastavalt määruse ettepaneku artiklile 3 on kontrollimist jätkuvalt võimalik läbi viia kogu liikmesriigi territooriumil mittediskrimineerival viisil kohaldatava reeglipärase kontrollimenetluse osana.

Brüssel, 26. oktoober 2006

3.3 Komitee tervitab komisjoni kodifitseerimise ettepanekut. Mida läbipaistvam ühenduse õigustik kodanikele on, seda parem. Komitee kutsub komisjoni üles uurima, kas ja mil määral oleks võimalik kodifitseerida teisi õigusakte.

3.4 Kuigi vastavalt neljandale põhjendusele saavad liikmesriigid olemasolevate ühenduse õigusaktide alusel korraldada ja teha kontrollimisi, ülevaatusi ja inspekteerimisi seal, kus nad soovivad, peaksid liikmesriigid siiski oma tegevust ühtlustama või transpordi sujuvuse tagamiseks vähemalt vahetama tulemusi, et iga liikmesriik ei viiks läbi jälle uusi inspekteerimisi ja kontrollimisi. Jõeteabeteenustega (RIS) ei peaks siseveetranspordi puhul probleeme tekkima.

4. Konkreetsed märkused

Puuduvad.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Majanduspoliitika üldsuunised ja majanduse juhtimine — tingimused majanduspoliitika paremaks kooskõlastamiseks Euroopas"

(2006/C 324/21)

19. jaanuaril 2006 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada arvamuse järgmises küsimuses: "Majanduspoliitika üldsuunised ja majanduse juhtimine — tingimused majanduspoliitika paremaks kooskõlastamiseks Euroopas".

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsiooni arvamus võeti vastu 7. septembril 2006. Raportöör oli hr NYBERG.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 86, vastu hääletas 9, erapooletuks jäi 10.

Kokkuvõte ja soovitused

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee otsustas käsitleda käesoleva aasta majanduspoliitika teemalises arvamuses mitte järgneva kolme aasta majanduspoliitika üldsuuniseid, vaid tegeleda selle asemel üldsuuniste vormiliste alustega. Ühisraha valdkonnas on ühenduse poliitika aluseks raha- ja finantspoliitika küsimustes Maastrichti leping ning majanduspoliitika üldsuuniste osas stabiilsuse ja kasvu pakt ning asutamislepingu sätted. Sealjuures tuleb leida sätted, millel on võimalikult positiivse mõju üldeesmärkidele, milleks on hinnastabiilsus, majanduskasv ja tööhõive.

Kui soovitakse vältida ühe majanduspoliitika tegevusvaldkonna domineerimist teise üle, peaksid Euroopa Keskpank ning majandus- ja rahandusministrite nõukogu (ECOFIN) oma poliitikas lähtuma samadest eesmärkidest. Eriti oluline on, et Ecofini nõukogu Euroopa rühma liikmed ja Euroopa Keskpank järgiksid samasugust lähenemisi.

Arvamus on jaotatud järgmisteks teemadevaldkonnaks: rahapoliitika, stabiilsuse ja kasvu pakt, majanduspoliitika üldsuunised, palgakujundus ning majanduskasvu ja inflatsiooni seos. Soovitustes tuleks siiski välja tuua, mida oodatakse erinevatelt osapooltelt nagu majandus- ja rahandusministrite nõukogu, Euroopa Keskpank, Euroopa Komisjon ning sotsiaalpartnerid.

Euroopa Keskpank

- Hinnastabiilsuse eesmärk tuleks uuesti kehtestada sümmeetrilise eesmärgina +/- ühe protsendipunktilise kõikumisvahemikuga. Selline eesmärk koos keskmise väärtusega lihtsustab eesmärgini jõudmise hindamist ning võib samuti oluline olla, kui soovitakse anda Euroopa Kesk pangale võimalus avaldada vastusurvet, kui hinnastabiilsus muutub väheneva või suureneva nõudluse tagajärjel.
- Alusinflatsioon sobib kohaldatavaks määraks poliitikale, mis pöörab enam tähelepanu raha- ja finantspoliitika vahelistele seostele. Seejuures ei võeta arvesse hinnakõikumisi, mis ei

sõltu Euroopa Kesk pangast ning mis võivad olla juhuslikud. Selline inflatsiooni mõiste sobib paremini hinnakõikumise trendide mõõtmiseks. Vaatamata sellele peaks Euroopa Keskpank hinnamuutuste hindamisel arvestama maksumuutuste mõju ulatust.

- Seetõttu tuleb ühisrahaga liituda soovivatele riikidele kehtiv hinnastabiilsuse nõue uuesti läbi vaadata. See nõuab lepingu formaalset muutmist. Arvestades asjaolu, et kõnealust muudatust ei ole põhiseaduse lepingus mainitud, oleks asjakohane lepingu paindlik tõlgendus, mille puhul peaks otsustama ühisrahaga võimaliku liitumise taotluse eesmärk ja mitte hetkeolukord. Enesestmõistetavalt peaks ühisrahaga liituda soovivatele riikidele kehtima samad hinnastabiilsuse eesmärgid kui Euroopa ühisrahaga liitunud liikmesriikidele.
- Stabiilsus ja usaldus rahapoliitika vastu ei põhine ainult inflatsioonimääral, mis jääb alla 2 %. Hinnastabiilsuse määravana toimiv veidi kõrgem tase ei tohiks stabiilsust ohustada. Otsustav on pigem teadmine, et tahetakse ja suudetakse inflatsiooni kontrolli all hoida ja seega kõnealune eesmärk saavutada.
- Euroopa Keskpank peaks avalikustama oma koosolekute protokollid.

Majandus- ja rahandusministrite nõukogu

- Kuni tootmisvõimsusi ei ole veel sellisel määral rakendatud, et see tooks endaga kaasa inflatsiooni tõusu, on protsükliilise poliitika risk väike. Tööpuudus on endiselt liiga suur ja tööhõive taseme tõstmiseks on palju arenguruumi. Soodsate majandustingimuste aastatel peaks majanduspoliitika olema suunatud eelkõige plaanide koostamisele demograafilise arengu tagajärjel tekkivate tulevaste majandusraskuste vältimiseks. Positiivse majandusarengu aegadel jäävad ELi üldeesmärgid eelarve ja riigivõla osas ebapiisavaks. Liikmesriigid, kes on kõnealused eesmärgid juba saavutanud, ei tohi jääda loorberitele puhkama.

- Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on arvamusel, et tasakaalustatud eelarve ja riigivõla kriteeriumid tuleks säilitada, kuid edendada tuleks arutelu, mille käigus käsitletakse majanduspoliitika tegelikke eesmärgi.
- Majanduspoliitika kolmeaastased üldsuunistes tuleks keskse elemendina keskse elemendina — lisaks Lissaboni strateegias nimetatud tööhõivemäära protsendimääradele — määratleda majanduskasvu alammäär ja tööpuuduse vähendamise protsentuaalne osa. Kindlaks tuleks määrata erinevate riikide eesmärgipüstitused, mis ei tohiks siiski olla väiksemad kui ELi eesmärgid tervikuna.
- Rahandusministrid peavad olema järjekindlad ning tegutsema oma päritoluriigis vastavalt sellele, mis nad Brüsselis öelnud on.

Tööturupoliitika/Kölni protsess

- Kölni protsessi raames toimivate kohtumiste vaheajal võiks läbi viia ühised uurimused majanduslike seoste, erinevate poliitikameetmete mõju ja teiste sarnaste küsimuste kohta.
- Kölni protsessi kõneluste raames on kogutud piisavalt poliitilist kaalukust, hoolitsemaks selle eest, et kõik osalejad täidaksid oma kohustuse statistiliste majandusandmete osas.
- Euroopa Parlament peaks enne iga kohtumist esitama otsuse majandusolukorra ja soovitud poliitika kohta.
- Kohal peaksid olema nii majandus- ja rahandusministrite nõukogu kui ka eurorühm, et esindatud ei oleks mitte ainult kogunenud rahandusministrid, vaid ka ministrid, kes vastutavad vahetult finantspoliitika eest, mida kombineeritakse Euroopa Keskpanga rahapoliitikaga.

Euroopa Komisjon

- Alusinflatsiooni kohta võiks läbi viia täiendava uurimuse. Tulevaste võrdlusuuringute aluseks võiks võtta põhjalikuma uurimuse täpsete poliitikameetmete kohta, mida rakendati hea suhtega (st madal inflatsioon võrreldes majanduse kasvutempoga) riikides.
- Uurimused võivad anda teavet selle kohta, millisel määral on võimalik näiteks erinevaid kasvumäärasid seletada tootlikkuse muutumisega. Mil määral sõltuvad erinevused tootlikkuse kasvust erinevustest investeringutes ja uuendustegevuses? Kas leidub veel teisi meetmeid tootlikkuse suurendamiseks? Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib seetõttu kutsuda komisjoni üles uurima seost majanduskasvu ja tööhõive üldeesmärkide vahel, võttes aluseks näiteks tootlikkuse tõusu ja inflatsioonimäärad.

Kokkuvõte

Raha- ja finantspoliitikat tuleb omavahel paremini kooskõlastada, kuna hinnastabiilsus, majanduskasv ja tööhõive peaksid olema olulised eesmärgid kõigile majanduspoliitika valdkonna otsustajatele, nt Euroopa Keskpank, Euroopa Komisjon,

majandus- ja rahandusministrite nõukogu, sotsiaalpartnerid ja liikmesriigid. Kui kõnealused kolm eesmärki on kõigi osalejate meetmete ettepanekute lähtepunktiks, on nad sunnitud arvestama kõigi oma ettepanekute tagajärgedega. Kõnealune asjaolu aitab kaasa poliitika ühtlustamisele, saavutamaks paremat lõpptulemust.

1. Sissejuhatus

1.1 Euroopa Liidu majanduspoliitika üldsuunistes (*Broad Economic Policy Guidelines*) hõlmavad nüüdsest kolmeaastast ajavahemikku. Käesoleva aasta üldsuunistes kujutavad endast vaid vähesel määral kohandatud 2005. aasta üldsuunisteid.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee otsustas seetõttu mitte käsitleda käesoleva aasta arvamuses majanduspoliitika kohta kõnealuseid muudatusi, vaid tegeleda selle asemel üldsuuniste vormiliste alustega. Kõnealune uurimus ei saa piirduda majanduspoliitika üldsuuniste tekstiga, vaid peab käsitlema ka rahapoliitikat ja selle seoseid finantspoliitikaga.

1.3 Ühisraha valdkonnas on ühenduse poliitika aluseks raha- ja finantspoliitika küsimustes Maastrichti leping ning majanduspoliitika üldsuuniste osas stabiilsuse ja kasvu pakt ning asutamislepingu sätted. 2005. aastal sätestatud uuenduste alusel tegeletakse kõnealuste üldsuunistega iga-aastase Lissaboni protsessi raames.

1.4 Eesmärgiks on vaadelda kõnealuste sätete omavahelist mõju ning nende mõju praktilistele poliitikameetmetele ELi tasandil ja ka liikmesriikide tasandil. Selline uurimus kujuneb vältimatult küllaltki teoreetiliseks, et oleks võimalik aruteluga edasi liikuda ja meetmeid parandada. Sealjuures tuleb kontrollida, kas sätted kaasavad võimalikult positiivse mõju üldeesmärkidele, milleks on hinnastabiilsus, majanduskasv ja tööhõive.

1.5 Meie soovitus ei piirdu ainult praeguse poliitikaga, vaid käsitlevad ka sätete muutmist. Kõnealuseid muudatusi on võimalik koheselt teostada, eelkõige juhul kui tegemist on muutustegaotsustajate käitumisega. Vaid ühel juhul teeb meie ettepanek vajalikuks lepingu muutmise.

2. Maastrichti leping ja ühine rahapoliitika

2.1 Euroopa Keskpank järgib hinnastabiilsuse üldeesmärki. Järgmise eesmärgina nimetatakse Maastrichti lepingu sätetes majanduskasvu edendamist Euroopa Keskpanga poolt, kui hinnastabiilsus on saavutatud. Kõnealuses kontekstis tuuakse tavaliselt võrdlus USA Föderaalreservi poliitikaga, mis põhineb nii hinnastabiilsusel kui tööhõive ja majanduskasvu üldperspektiivil. See võib jätta mulje vaid astmelisest erinevusest, kuid rahapoliitika teostamisel tulevad erinevused siiski selgemalt esile: Föderaalreserv toob intressimäärade muutmisel sageli põhjenduseks tööhõive arengu. Euroopa Keskpanga jaoks tundub hinnastabiilsus olevat ainukeseks intressimäärade muutmise aluseks.

2.2 Lisaks rahapoliitika tegelikele meetmetele on seetõttu üldise majanduspoliitika kujundamisel oluline ka eesmärkide sõnastus.

2.3 Vastavalt ulatuslikule arusaamisele majanduspoliitikast, mis hõlmab nii raha- kui ka finantspoliitikat, ei ole finantspoliitika teostamisel määrava tähtsusega mitte ainult intressipoliitika, vähemalt samavõrra oluline on ka rahapoliitika eesmärkide valik. Rahandusminister võis näiteks lähtuda järgnevast kaalutlustest: kas minu otsuse teatud meetme võtmiseks neutraliseerib see, et toime tasakaalustamiseks muudetakse intresse? Kui soovitakse vältida majanduspoliitika ühe tegevusvaldkonna domineerimist teise üle, peaksid majandus- ja rahandusministrite nõukogu ja Euroopa Keskpank oma poliitikas lähtuma samadest eesmärkidest. Eriti oluline on, et ECOFINi nõukogu eurorühma liikmed järgiksid samasugust lähenemisviisi nagu Euroopa Keskpank. Rahapoliitika eesmärgi peaks kindlaks määrama äärmiselt pika tähtajaga. Arvukatel juhtudel on Euroopa Keskpank väitnud, et 2 %-lise inflatsioonimäära eesmärk tugineb ECOFINi nõukogu kokkuleppele. Eesmärgiks seatavat inflatsiooni puudutavad arvamused ei erine üksteisest võib-olla nii väga, aga eesmärk ja meetmed peavad olema kõigi jaoks teostatavad.

2.4 Ajal, mil Euroopa Keskpank määras kindlaks hinnastabiilsuse eesmärgi, jäi valitud inflatsioonimäär alla 2 %. Juba 2003. aastal muudeti kõnealust eesmärki nii, et nüüdsest tuleb eesmärgiks seada inflatsioonimäär, mis jääb alla 2 %, kuid on selle lähedal. Eesmärgipüstitus muutus seeläbi veidi realistlikumaks, sest esialgne määratlus "alla 2 %" ei välistanud liikumist deflatsiooni suunas.

2.5 Kahte probleemi ei olnud võimalik kõnealuse määratlusega siiski kõrvaldada: peaaegu võimatu on määrata, kui kaugele eesmärk parajasti jääb ja millised kõrvalekalded on lubatud. Sümmetrilise sihtväärtuse puhul peetakse lubatavaks teatud kõikumisi eesmärgiks seatud inflatsioonimäära ümber. Euroopa Keskpanga poolt seatud 2 % eesmärgi puhul oleks parimaks lahenduseks kõikumisvahemik +/- ühe protsendipunkti ulatuses. Kõnealune sihtväärtus aitaks summutada ka aeg-ajalt esilekerkivat närvilisust, mida võib märgata üksikute kõikumiste korral promillimääras. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse kohaselt räägivad kõik põhjused selle kasuks, et muuta Euroopa Keskpanga seatud eesmärk sümmetriliseks eesmärgiks. Kõnealune eesmärk koos keskmise väärtusega võib olla samuti tähtis, kui soovitakse anda Euroopa Kesk pangale võimalus avaldada vastusurvet, kui väheneva või suureneva nõudluse tagajärjel hinnastabiilsus muutub. Seniseid arenguid vaadeldes toimusid intressimäära tõstmised Euroopa soodsa konjunktuuriarengu ajal enne aastatuhande vahetumist kiiresti, seevastu intressimäära alandamine toimus järgnevatel majanduslikult halbadel aastatel tunduvalt aeglasemalt.

2.6 Teine probleem seisneb selles, millist inflatsiooni mõõta soovitakse. Euroopa Keskpanga sõnastatud eesmärgi ametlikus määratluses viidatakse tarbijahindade harmoneeritud indeksile (THHI), s.t üldise inflatsioonimäära alusele. Sellest võiks välja jätta näiteks energiahinnad või toiduainete hinnad, saavutamaks inflatsioonimäärad, mida on võimalik rahapoliitika abil paremini kujundada ja mis ei sõltu meie kontrollitavatest teguritest. See peaks eelkõige tasakaalustama naftahindade tõusu ajalisel

piiratud mõju, mis võib kiiresti teistsuguses suunas liikuma hakata. Muudetud hinnaindeks on vajalik, et vältida asutiste hinnakõikumiste otsesest mõju Euroopa Keskpanga poliitikale. Isegi kui pikas perspektiivis võib eeldada naftahinna tõusu, ei ole naftahinna praegusi ajutisi kõikumisi võimalik kunagi tasakaalustada intressimuudatustega, mille toime avaldub üldjuhul alles ühe kuni kahe aasta järel.

2.7 Alusinflatsiooniks nimetatav inflatsioonimõiste on mõeldud sisemajanduse (Euroopa Keskpanga puhul eurotsooni) inflatsioonitendentside mõõtmiseks. Hinnataseme kõnealused muudatused on pigem seotud suundumustega, mille mõjutamine on eelkõige Euroopa Keskpanga ülesandeks. Intressimuudatuste vahetut mõju hinnatõusu määrale on selle inflatsioonimõistega võimalik Euroopa Keskpanga intressipoliitika näite varal kõige paremini selgitada. Kui Euroopa Keskpank aktsepteerib kindlaksmääratud inflatsioonimäära ületamist, on selle põhjuseks arvatavasti, et ta arvestas samuti kõnealuse piiratud inflatsioonimõistega. Täiendav viide alusinflatsioonile võimaldaks Euroopa Kesk pangal oma poliitikat paremini mõistetakse muuta. Alusinflatsioon sobib kohaldatavaks määraks poliitikale, mis pöörab enam tähelepanu raha- ja finantspoliitika vahelistele seostele. Sel viisil oleks üldperspektiivi arvestaval majandusel võimalik hõlpsamini saavutada positiivset mõju majanduskasvu ja tööhõive valdkonnas.

2.8 THHI kohase ametliku inflatsioonimäära ja alusinflatsiooni mõiste alusel määratletud hinnatõusu võrdlemine näitab enamikel aastatel vaid väikesi erinevusi (vt lisa). Energiahinnad mõjutasid üldist hinnataset nimetamisväärselt ainult 2005. aastal. Kui võrrelda inflatsiooni Euroopa Keskpanga sihtväärtusega, siis oli alusinflatsioon vaid 2000. ja 2005. aastal sihtväärtusest oluliselt madalam. Kui eesmärk oleks seatud vastavalt alusinflatsioonile, ei oleks 2005. aasta poliitika pidanud olema nii piirav.

2.9 Täiendav teguri, mis mõjutab inflatsioonimäära, kuid mida ei loeta siseturu vahetuks mõjuriks, on maksumuudatused. Kui liikmesriigid tõstavad näiteks eelarvepuudujäägi vähendamise eesmärgil käibemaksu, tõuseb sellega koos ka inflatsioonimäär. Kui hinnastabiilsust mõõdetakse THHI abil, võib Euroopa Keskpank näha seda intresside tõstmise ajendina. Käibemaksu tõstmine avaldab rahvamajandusele siiski nõudlust vähendavat toimet ja majanduspoliitika üldperspektiivi raames peaks see seetõttu aset leidma paralleelselt intresside alandamisega. Kõnealustel juhtudel, nt Saksamaal, kus 1. jaanuaril 2007 tõstetakse käibemaks 16 %-lt 19 %-le, peaks Euroopa Keskpank jälgima nii hinnatõusu põhjusi kui ka seda, kas tegemist on üksikjuhuga, mis ei vii inflatsioonitendentsi suureneniseni. Teiseks aspektiks on asjaolu, et kui Euroopa Keskpank lubab sellisel maksude tõstmisel ühes riigis rahapoliitikat mõjutada, mõjutab see negatiivselt ka kõiki teisi eurotsooni riike.

2.10 Kui seni euroga mitteliitunud liikmesriigid soovivad ühineda ühisrahaga, peab nende inflatsioonimäär jääma lepingu kohaselt endiselt "kolme kõige paremaid hinnastabiilsuse tulemusi saavutanud liikmesriigi keskmise inflatsioonimäära" ligidale. Erinevus "kolme kõige paremaid hinnastabiilsuse tulemusi saavutanud liikmesriigi keskmise inflatsioonimääraga" võib olla

1,5 %. Parim tulemus tähendab nimetatud seoses kõige madalamat inflatsioonimäära. Kõnealune eesmärk ei ole tänapäeval enam nii iseenesest mõistetav kui üheksakümnendate aastate alguses. Mitme eurotsooni riigi viimaseid arenguid silmas pidades võib see olla samaväärne kui nõuda madalamat inflatsiooni, kui see hetkel erinevates eurotsooni riikides on. Kõnealune tingimus muutub veelgi absurdsemaks, kuna see põhineb kõikide ELi liikmesriikide, mitte ainult eurotsooni riikide inflatsioonil. Viimasel ajal olid just 15-liikmelise ELi eurotsooni riikide hulka mittekuuluvad liikmesriigid kolme riigi hulgas, mis määrasid ära Euroopa ühisrahaga liituda soovivate riikide hinnastabiilsusele vastavuse. Seetõttu tuleb ühisrahaga liituda soovivatele riikidele kehtiv hinnastabiilsuse nõue uuesti läbi vaadata. See nõuab lepingu vormilist muutmist. Silmas pidades asjaolu, et kõnealune muudatus puudub isegi põhiseaduse lepingus, võib selline muudatus nii palju aega võtta, et paljud eurotsooniga liituda soovivad riigid on sunnitud täitma praegu kehtivat nõuet. Asjakohane oleks lepingu paindlik tõlgendamine, mille puhul peaks võimaliku ühisrahaga liitumise otsustama taotluse eesmärk ja mitte hetkeolukord. Enesestmõistetavalt peaks ühisrahaga liituda soovivatele riikidele kehtima samad hinnastabiilsuse eesmärgid kui Euroopa ühisrahaga liitunud liikmesriikidele. Kui selle eesmärgina kehtestatakse uuesti 2 % +/- ühe protsendipunktilise kõikumisvahemikuga, peaks see kehtima ka eurokandidaatidele.

2.10.1 Kiire majanduskasvuga riikide puhul võib kõne alla tulla hinnastabiilsuse paindlikum käsitlemine. Mõnevõrra kõrgem inflatsioon on hädavajalik kiire majanduskasvuga kaasnivate teatud ümberkorralduste sisseviimisel. Heaks näiteks on siinkohal Iirimaa.

2.11 Inflatsioon on statistiline suurus, mis on majanduspoliitika alusena vajalik. Kodanikud tajuvad hindade tõusu siiski teistsuguselt reageerides ägedalt üüride, toiduainete, bensiini jms hindade tõusule. Teiselt poolt märkavad teatud kaupade hinnatõusu vaid vähesed. Rohkem paneb mõtlema siiski see, et mõjud koormavad inimesi väga erinevalt. Kui tõusevad eelkõige esmatarbekaupade hinnad, puudutab see kõige enam vaeseid, sest hindade üldine 2-3 %-line kerkimine võib nende jaoks tähendada elukalliduse olulist tõusu. Poliitikutel tuleb kõnealuste mõjudega arvestada ja võtta vastavad poliitilised vastumeetmed. Siin ei ole küsimus niivõrd eelarvepoliitika mahus, kuivõrd selle konkreetses sisus.

3. Stabiilsuse ja kasvu pakt 2005. aastal

3.1 Kas liikmesriikide majanduspoliitika muutus stabiilsuse ja kasvu pakti uuestisõnastamise tagajärjel ning kas komisjoni ja hiljem nõukogu poolt riikidele antud hinnang on muutunud? Sellele küsimusele võib üldiselt vastata eitavalt. Jääb mulje, et pakti uuestisõnastamisest tuleneva puudujäägi määratluse on aluseks võtnud üksnes Leedu. Pakti uue sõnastuse tõttu on kõik

liikmesriigid vahepeal kehtestanud rahanduse riiklikud eesmärgid keskpikas perspektiivis. Eesmärgid on seatud vastava riigi praegusest olukorrast lähtudes.

3.2 Pärast pakti muutmist toimunud majandusarengute tõttu ei saanud kõnealune pakt loomulikult nimetamisväärsset mõju avaldada. Enamus uuendustest hõlmas peaaegu eranditult olukordi, mille puhul lähtuti majandusprobleemide teravnemisest. Järgnes aga majandusliku õitsengu ja majanduse elavnemise etapp, mis mõjutas isegi pakti näitajaid.

3.3 2005. aasta majandusareng ja ootused 2006. aastaks lubavad, eriti Saksamaa positiivsema arengu valguses, lähtuda sellest, et stabiilsuse ja kasvu pakti kriteeriume on üldiselt võimalik paremini täita. Asjaolu, et kõnealune areng algab naftahindade äärmiselt suure tõusu ajal, näitab, et konjunktuuriitõusul on suur jõud. Naftahindade tõus võib erinevaid riike — sõltuvalt nende naftaimpordi ulatusest — erinevalt mõjutada. Ka majandusliku tõusu perioodil leidub riike, mis on eelarvetasakaalu eesmärgist endiselt väga kaugel. Neile peaksid kasu tooma arengud ELi teistes riikides.

3.4 Saavutatud või oodatav majanduskasv ei ole enamuses riikides siiski jõudnud veel tasemele, millest alates oleks soovitatav rakendada pakti raames rangemaid eelarvemeetmeid eelarveolukorra parandamiseks majanduskasvu perioodil. Kuni tootmisvõimsusi ei ole veel sellisel määral rakendatud, et sellega kaasneks inflatsiooni tõus, on protsüklilise poliitika risk väike. Tööpuudus on endiselt liiga suur ja tööhõive määra tõstmiseks on palju arenguruumi. Maksu- ja rahapoliitika omavaheline koosmõju on erinevalt eelnenud aastate ebasoodsast majanduslikust olukorrast sattunud uue surve alla. Soodsate majandustingimuste aastatel peaks majanduspoliitika olema suunatud eelkõige plaanide koostamisele demograafilise arengu tagajärjel tekkivate tulevaste majandusraskuste vältimiseks.

3.5 Positiivse majandusarengu aegadel jäävad ELi üldeesmärgid riigieelarve ja riigivõla osas ebapiisavaks. Liikmesriigid, kes on kõnealused eesmärgid juba saavutanud, ei tohi jääda loorberitele puhkama. Väga oluline on, et liikmesriigid kasutavad vastavalt uuestisõnastatud stabiilsuse ja kasvu paktile riiklikke eesmärgi majandusliku olukorra parandamiseks.

3.6 Lisaks sellele, et pakti näitajate saavutamisel tekitas esmajoones probleeme enne 2005. aastat valitsenud ebasoodne majandusolukord, on ka veel statistilisi põhjusi, millest sageli mõõda vaadatakse. Madala inflatsiooniga majanduses riigivõla tegelik suurus ei muutu Sellises olukorras ei ole lihtsaid lahendusi, tarvis on võtta praktilisi meetmeid võla vähendamiseks. Suure majanduskasvu korral väheneb riigivõla osakaal SKTs iseenesest. Sarnased mõjud tekivad eelarve tasakaalustamisel. Kõrge inflatsioonimäära korral väheneb avaliku sektori osa väärtus — eelarveolukord paraneb statistiliselt ning riigivõlg väheneb. Majanduskasvu ajal riigi tulud suurenevad ning selleks

ei ole vaja makse tõsta. Teatud määral on ebatavaliselt kõrget säästumäära. Kõnealune kapital suundus USAsse, sest Euroopas puudusid investeerimisvõimalused. Kuna usaldus majanduse vastu on tõusnud, mis kaasneb heade aegade, võib arvestada väiksema murega tuleviku pärast ja seega madalama säästumääraga. Nõudluse täiendav suurenemine võib käivitada positiivse ringluse.

3.7 Halbadel aegadel võis täheldada samuti ebatavaliselt kõrget säästumäära. Kõnealune kapital suundus USAsse, sest Euroopas puudusid investeerimisvõimalused. Kuna usaldus majanduse vastu on tõusnud, mis kaasneb heade aegade, võib arvestada väiksema murega tuleviku pärast ja seega madalama säästumääraga. Nõudluse täiendav suurenemine võib käivitada positiivse ringluse.

3.8 Kokkuvõttes võiks öelda, et ühenduse tasandil tuleb finantspoliitikal võidelda erilise probleemiga: need, kes selle sõnastavad ja kellel on võimalik selle järgimise eest hoolt kanda, vahetuvad pidevalt. Igal aastal vahetub neljandik rahandusministritest. Vastutustunne endiste ministrite poolt kavandatud poliitika suhtes ei ole eriti suur. Seetõttu tuleks ECOFINi nõukogus võtta vastu rohkem pikaajalisi otsuseid, et juba algatatud poliitikat uue rahandusministri juhtimisel jällegi ümber ei lükataks. Ministrite pidev vahetumine muudab raskeks ka sellise ECOFINi nõukogu moodustamise, millel on olemas poliitiline tahe ühise poliitika rakendamiseks.

4. Majanduspoliitika üldsuunised ja Lissaboni protsess

4.1 Majanduspoliitika üldsuunised kehtivad alates 1993. aastast. Alguses käsitlesid need ainult finantspoliitikat, seejärel laiendati neid tööhõive küsimustele. Alates 2005. aastast ühendati need kooskõlastatud protsessi raames tööhõivepoliitika suuniste ja Lissaboni tegevuskavaga. Praktikas on tegemist erinevate riiklike poliitikatega, mille jaoks komisjon ja nõukogu annavad välja suuniseid. Erinevalt stabiilsuse ja kasvu paktist ei ole sanktsioone ette nähtud.

4.2 Euroopa rahaliidu loomisest alates on arutelu põhiteemadeks olnud keskse rahapoliitika ja erinevate riikide poolt teostatava finantspoliitika tasakaalustatus. Stabiilsuse ja kasvu pakt kujutab endast hübriidi, kuna sisaldab ühise, sanktsioonidega tagatud poliitika elemente, samal ajal kui üldsuunised põhinevad soovitud tulemustel.

4.3 Millised on majanduspoliitika üldsuuniste edasiarendamise võimalused? Selles osas on vältimatult vajalik selgelt eristada ühelt poolt majanduspoliitika eesmärkide seadmise vahel ning teiselt poolt vahendite vahel, millega neid eesmärke saavutada tahetakse.

4.4 Mis puudutab stabiilsuse ja kasvu pakti, kehtivad eesmärkidena avalikus arutelus tasakaalustatud eelarve ja riigivõla teatud osakaal SKTs. Kumbki kriteerium ei kujuta endast siiski tegelikku lõppeesmärki, vaid need on pigem majanduspoliitika kavandatava suuniste lähtepunktideks. Riigieelarve tasakaalustatus või ülejääk jätab tegevusvabaduse majanduslanguse ajal. Ülejääk pakub rahalisi vahendeid majanduse hilisemaks stimu-

leerimiseks. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on arvamusel, et tasakaalustatud eelarve ja riigivõla kriteeriumid tuleks säilitada. Kuid tuleks edendada arutelu, mille käigus vaadeldakse majanduspoliitika tegelikke eesmärke.

4.5 Üldise majanduspoliitika tegelik eesmärgipüstitus, mis hõlmab nii raha- kui ka finantspoliitikat, on hinnastabiilsus, majanduskasv ja tööhõive. Need on eesmärgid, mis peaksid leidma väljenduse. Hinnastabiilsuse problemaatikat on juba käsitletud. Majanduspoliitika üldsuunised peaksid seetõttu põhinema ELis eesmärgiks seatud majanduskasvu ja täieliku tööhõive määratlustel. Praktilisel rakendamisel pööratakse siiski olulistele probleemidele. Kui seatakse realistlikud eesmärgid, tuleks neid käsitleda seondult hetke majandusolukorraga. See tähendab, et need võivad sageli muutuda, selle asemel, et pikas perspektiivis püsima jääda, nagu hinnastabiilsuse eesmärk.

4.6 Arvamused selle üle, kui hästi kajastab majanduskasv praktikas majandusarengut, on erinevad. Üldkasutatavate meetodite puhul ei arvestata sotsiaalseid ja keskkonnamõjusid. Kui vaadelda üksnes majanduskasvu, on selle määramiseks kaks üldkasutatavat meetodit: SKT reaalkasv elaniku kohta või ostujõu pariteedi määramine. Viimase meetodiga on võimalik võrrelda erinevate riikide tegelikku majanduslikku olukorda. Kuna tegemist on kasvumäära määramisega, ei mängi indikaatorite valik siinkohal mingit rolli. Iga-aastased kõrvalekalded vastavalt mõõdetava SKT tüübile on väikesed. Mõne aasta eest viidi läbi uurimused, et kindlaks teha, alates millisest kasvumäärast hakkab suurenema tööhõive. Selgus, et vajalik kasvumäär on ligikaudu 3 %. Sellised sihtväärtused võivad aja jooksul muutuda ning ei pruugi kõikide riikide majanduste puhul võrdsed olla. Arvestades raskusi tööpuuduse vähendamisel, on siiski vaevalt võimalik lähtuda madalamast kasvumäärast kui see, mille juures tööpuudus hakkab vähenema. Viimastel aastatel on vaid vähestes maades saavutatud vajalik kasvumäär.

4.7 Riikide võrdlemisel ja majanduskasvu suurendamise poliitika valikul tuleb eristada kahte olulisimat majanduskasvu suurendamise meetodit. Majanduskasv on võimalik saavutada tootmise suurendamise kaudu sama tehnoloogiat kasutades ning sageli tõuseb selle käigus tööhõive, või tootlikkuse suurendamise kaudu, kusjuures toodetakse rohkem sama arvu töötajatega. Järgnevatel aastatel püsib endiselt edasi esimene meetodi kasutamise võimalus. Demograafilistest arengutest tulenevalt jääb kesk-pikas perspektiivis tulevikus ilmselt järele ainult viimatinimetatud meetod.

4.8 Tööhõive osas on tunduvalt raskem sihtväärtust välja tuua. Eesmärk tuleb jagada kaheks valdkonnaks, sest see on ühelt poolt küsimus töötajate osakaalu kohta tööga hõivatud elanikkonnas (tööhõivemäär) ning teiselt poolt küsimus töötuse määra kohta. Lissaboni strateegia seadis tööhõivemäära sihtväärtused üldisele tööhõivele (70 %), naiste tööhõivele (60 %) ning üle 55-aastaste ja pensionialiste tööhõivele (50 %).

4.9 Töötuse määra osas protsentuaalseid sihtväärtusi ei nime-tata. Esiteks tuleb märkida, et töötuse määramiseks on arvukalt erinevaid meetodeid. Arvestades avatud tööpuuduse olemasolu ja fakti, et mõned isikud on kaasatud erinevatesse tööturupoliitika meetmetesse, on vajalikud vähemalt kaks sihtväärtust. Kuna ainult väga vähesed riigid on lähedal niinimetatud täielikule tööhõivele (s.t tööpuuduse määra moodustab paar protsendi-punkti, mida dünaamilises majanduses pidevalt vajalike muuda-tuste tõttu kogu aeg esineb). Seega võib olla otstarbekas seada eesmärgiks tööpuuduse pikaajaline vähendamine teatud prot-sendi võrra.

4.10 Kõnealuste kaalutluste tulemusena peaksid majanduspoliitika kolmeaastased üldsuunised pakkuma keskse elemendina välja majanduskasvu alammäära ja tööpuuduse vähendamise protsendi. Tööhõivemäära sihtväärtustena võib esilagu säilitada Lissaboni strateegias nimetatud protsendimäärad. Finantspoliitika osas tuleks luua samasugune olukord nagu rahanduspoliitikas, seades kaalutavate meetmete jaoks selged eesmärgid.

4.11 Majanduspoliitika üldsuuniste roll peaks seejärel seis-nema esmajoones selles, et liikmesriigid esitaksid aruande siht-väärtuste saavutamiseks võetud meetmetest ja et komisjon ning nõukogu pärast seda otsustaksid, millises ulatuses on eesmärkide saavutamine piisav. Kui eesmärgid jäävad saavutamata, peaks ELil olema võimalus kritiseerida valitud poliitikat ja teha ettepa-nekuid, mis põhinevad võrdlusel teistes liikmesriikides võetud tulemuslike meetmetega. Igat riiki hinnatakse tema spetsiifiliste eelduste ja hetke majandusolukorra alusel.

4.12 Kuna finantspoliitika jääb ka edaspidi riigi pädevusse, ei ole praegu praktiseeritav majandusolukorra rõhutamine ELis tervikuna erinevate riikide poliitika hindamisel eriti oluline. Majanduspoliitika üldsuuniseid tuleks seetõttu muuta. Majanduspoliitika tulevased suunised peaksid üldeesmärkide raames hõlmama erinevate riikide eesmärgipüstitusi, mis ei tohiks siiski olla väiksemad kui ELi eesmärgid tervikuna, ja igat riiki tuleks hinnata selle alusel, millises ulatuses ta kõnealustele sihtväärtus-tele vastab.

4.13 Rõhutades selgemalt liikmesriikide majandusarengut ja luues tugevama seose Lissaboni tegevuskava selgete tööhõivesuu-nistega, oleks võimalik siduda majanduspoliitika üldsuunised tugevamalt Lissaboni tegevuskava teiste eesmärkidega. Üldine majanduspoliitika võib muutuda suuremal määral riiklike reformikavade iseenesestmõistetavaks koostisosaks ning kiirendada seega Lissaboni tegevuskava elluviimist.

5. Palgakujundus ja majanduspoliitika üldsuunised

5.1 1999. aastal kutsuti ellu nn Kölni protsess. Seda igal aastal toimuvat majandus- ja rahandusministrite nõukogu, Euroopa Keskpanga, komisjoni ja tööturu osapoolte (Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon ja UNICE/CEEP) arutelufoorumit, kus käsitletakse aktuaalseid poliitilisi küsimusi, tuntakse vähe. Kölni protsess on siiski andnud väärtusliku panuse selles

osas, et osalejad on enam teada saanud teiste osalejate poliitikast ja majanduspoliitilistest vaadetest.

5.2 Kõnealused arutelud toimuvad kahel tasandil: ühelt poolt ekspertide tasandil ja teiselt poolt kõrgetasemelises töörühmas. Tavaliselt poole aasta järel toimuvatel kohtumistel arutatakse hetke majandusolukorda ja selleks vajalikku poliitikat.

5.3 2005. aasta arutelud ja järeldused näitavad, et nii analüüsi kui ka meetmete ettepanekute osas on arvamused erinevad. Komisjon juhib tähelepanu majandusolukorra parane-misele. Euroopa Keskpank rõhutab palgakasvu pidurdamise täht-sust, mida toetab loomulikult ka UNICE (Euroopa Tööandjate Föderatsioon). CEEP (Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskus) nimetab avalike investeeringute vajadust. UEAPME (Euroopa väike- ja keskmiste ettevõtete keskkliit) ei pea oluliseks mitte ainult väikeettevõtetega arvestamist, vaid ka seda, et võib-olla tuleb leppida kõrgema inflatsiooniga. Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon juhib tähelepanu sellele, et sisenõudluse erguta-miseks tuleb majandust üldiselt stimuleerida; lisaks viidatakse sellele, et palgad ei ole mitte ainult kulutegur, vaid ka nõudluse oluline alus. Töötajad olevat palju aastaid andnud oma osa inflatsiooni madalal hoidmiseks, sel ajal kui palgad tõusid vähem intensiivselt kui tootlikkuse kasv.

5.4 Eeltoodut arvestades kerkib esile küsimus, kas Kölni prot-sess ei vaja mitte uut impulssi. Kuidas võiks selle ellu viia? Seni keerles dialoog Kölni protsessi raames selle ümber, et saadi kokku ja vahetati arvamusi. Üheks võimaluseks oleks teostada kohtumiste vaheajal ühiseid uurimusi majanduslike seoste, erinevate poliitikameetmete mõju ja teiste sarnaste küsimuste kohta. See võiks viia majandusliku tegelikkust puudutavate erinevate arusaamade lähenemiseni, seejuures peab lähtepunktiks olema majanduslik tegelikkus. Kõnealuse ettepaneku võib samuti ühen-dada komitee varasema ettepanekuga sõltumatu majandusana-lüüsi asutuse loomise kohta. (!)

5.5 Üks küsimus, millel küll ei ole samasugust ideoloogilist varjundit, kuid on sellest hoolimata otsustava tähtsusega selles osas, millise poliitika kasuks otsustatakse, on statistiliste andmete usaldusväärsus. Peaks olema iseenesestmõistetav, et kõikidel liikmesriikidel õnnestub vajalikud statistilised andmed samaaegselt kättesaadavaks teha. Kui poliitikameetmete vajaduse üle otsustatakse vigaste statistiliste andmete alusel, on sellel negatiivsed tagajärjed. Võib-olla on Kölni protsessi kõneluste raames kogutud piisavalt poliitilist kaalukust, hoolitsemaks selle eest, et kõik osalejad täidaksid oma kohustuse statistiliste majan-dusandmete osas. Ka Euroopa Parlament on esitanud mitmeid nõudmisi parema statistika järele.

5.6 Ka vormiliste struktuuride muudatused võiksid võib-olla viia elavama aruteluni. Euroopa Parlamendi osa tuleks tugev-dada. Euroopa Parlamendi puhtalt vormilise kohaloleku juurest võiks edasi liikuda selleni, et parlament esitab enne iga kohtu-mist otsuse/resolutsiooni majandusolukorra ja soovitud poliitika

(!) ELT C 88, 11.4.2006, lk 68 Majandushalduse tõhustamine — stabiil-suse ja kasvu pakti reform.

kohta. Seda võiks võrrelda ametlikuma kontrollimisega, mida tõenäoliselt teostab komisjon. Kohal peaksid olema nii majandus- ja rahandusministrite nõukogu kui ka eurorühm, et esindatud ei oleks ainult kogunenud rahandusministrid, vaid ka vahetult selle finantspoliitika eest vastutavad rahandusministrid, mida kombineeritakse Euroopa Keskpanga rahapoliitikaga.

5.7 Kõik osalejad — Euroopa Keskpank, rahandusministrid ja tööturu osapooled — on oma poliitikas küll sõltumatud, kuid meie poolt pooldatava tugevama koostöö aspektist on tarvis nii mõndagi veel parandada. Sõltumatus ei tähenda üldises arutelus mitteosalemist ega headele nõuannetele kurdiks jäämist. Sõltumatust ei saa kahjustada ka siis, kui sellest avalikult räägitakse ega juhita alati tähelepanu sellele, et kõik otsused langetatakse iseseisvalt ja täiesti sõltumatult. Rahandusministrid peavad olema järjekindlad ning ei tohi kodumaal teisiti toimida kui nad Brüsselis väitnud on. Euroopa Keskpangal peaks olema võimalik võtta üle Ühendkuningriigi ja Rootsi keskpankade praktika ning avalikustada oma koosolekute protokollid.

6. Milline on inflatsiooni ja majanduskasvu vaheline seos?

6.1 Euroopa Parlament kirjutas majanduskasvu ja tööhõive ühtsetes suunistes 26. mail 2005. aastal järgmist: “arvestades, et eurosooni ja 25-liikmelise Euroopa Liidu majanduskasv ei suuda püsivalt saavutada kasvu potentsiaalset taset ning on endiselt nõrk, eriti eurosooni neljas kõige olulisemas rahvamajanduses; arvestades, et majapidamiste tarbimine on endiselt kõikumine ning 2005. ja 2006. aasta majanduslikud väljavaated ei ole rahuldavad, millest tulenevalt alaneb töötuse jätkuvalt kõrge tase aeglaselt; arvestades, et kuigi intressimäärad on madalaimal tasemel pärast Teist maailmasõda, on investeerimisvalmidus madal;”

6.2 Inflatsioon ja tööpuudus kujutavad endast klassikalist vastuolude paari majanduskirjanduses. Statistiliselt vaadates toovad ühe head tulemused kaasa teise halvad tulemused. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on otsustanud aruandeid (nt Euroopa Parlamendi aruandeid) aluseks võttes uurida inflatsiooni ja majanduskasvu vahelist seost.

6.3 Teatud majandusolukorras on võimalik madala inflatsiooniga riikide majanduskasvu võrrelda kõrge inflatsiooniga riikide majanduskasvuga. Samuti on äratuntav, kuidas riigi majanduskasv erinevates majandusolukordades erineva inflatsioonimäära puhul muutub. Komitee tabelleid ei saa võib-olla rangelt teaduslikeks nimetada, kuid need on hea viide selle kohta, et teadmised majanduskasvu ja inflatsiooni seoste kohta on olulised, määraks kindlaks sobiv poliitikakogum.

6.4 Kui nähakse, et ühelt poolt on olemas suhteliselt kõrge inflatsiooni ja tugeva majanduskasvuga riigid ning teiselt poolt madala inflatsiooni ja nõrga majanduskasvuga riigid, siis peaks see avastus viima selleni, et hakatakse uurima, kas inflatsiooni ja

majanduskasvu vahel on rohkem kui statistiline seos. Selleks, et kindlaks teha, kas antud seoste puhul on tõepoolest tegemist põhjuslike seostega, tuleb kõigepealt teha korrigeerimine, sest tegemist võib olla erinevate majandusolukordade ja eriti erinevate arengutasemetega (SKT). Lisaks sellele tuleb samuti uurida, kas on võetud spetsiaalseid majanduspoliitilisi meetmeid, mis võisid teistsuguste inflatsioonimäärade puhul viia tugeva või siis nõrga majanduskasvuni. Järelikult tuleb sageli vaatluse alla võtta teatud riigid ja võib-olla ei ole võimalik teha järeldusi inflatsiooni ja majanduskasvu üldiste seoste kohta.

6.5 Kasvumäär kujutab endast tõelist probleemi, seda vähemalt Euroopa Liidu 15 “vana” liikmesriigi jaoks. Komisjoni statistiliste andmete alusel oli nende riikide majanduskasv nii madal, et nad kaotasid teiste tööstusriikidega võrreldes igal aastal ligikaudu poole protsendipunkti SKTst (1995—2005) ⁽²⁾. Samal ajal vähenes nende riikide sisenõudlus peaaegu üks protsent võrrelduna teiste tööstusriikidega. Aastatuhande vahetumisele järgnenud suhteliselt head aastad tulenesid suurenenud välisnõudlusest Euroopa toodete järele. Selleks, et tulevikus poliitikat paremini kujundada, on tarvis läbi viia nende põhjuste analüüs, mis on kaasa toonud peaaegu katastroofilise kasvumäära arengu.

6.6 Madala inflatsiooni “kulude” kirjeldust võib võrrelda kõrge inflatsiooni kirjeldusega, mis sisaldub Euroopa Keskpanga presidendi Wim Duisenbergi kirjas Euroopa Parlamendile: “Euroopa Keskpanga hinnastabiilsuse kvantitatiivne määratlus põhineb stabiilsusel ja põhjendatud majanduskriteeriumitel. Aktsepteerides ainult vähest kallinemismäära, minimeeritakse inflatsiooni kulud, mis on avalikkusele liiga hästi teada ja asjaomases kirjanduses põhjalikult dokumenteeritud.”

6.7 Inflatsiooni optimaalse sihtväärtuse otsinguil tuleb silmas pidada, et vältida tuleb nii kõrge inflatsiooniga kaasnevaid kulusid kui ka kulusid, mis ilmnevad piisava majanduskasvu realiseerimisel tekkivate raskuste tagajärjel. Samuti tuleb aru saada, et inflatsioon iseenesest ei ole lahendus ega probleem. Pigem on asi majanduse paindlikkuses, mida teatud inflatsioon võimaldab ning katastroofilises mõjus usaldusele, pikaajalises tegutsemises ja sissetulekute jagunemises, mida kõrge inflatsioon võib esile kutsuda.

6.8 Lisas on ära toodud andmed ELi riikide inflatsiooni (THHI ja alusinflatsioon) ja majanduskasvu (tegelik SKT kasv) kohta. Läheteastaks on Euroopa Keskpanga asutamisaasta.

6.8.1 Kokkuvõttes on tegemist madala inflatsiooni ja nõrga majanduskasvuga ajavahemikuga. Mõningal määral vastuvõetavad kasvumäärad olid ainult 2001. ja 2002. aastal ning mõnedes riikides alates 2004. aastast. Peaaegu kõikides kõnealustes riikides kulgeb inflatsioon majanduskasvuga paralleelselt. Pärast varasemate aastate (1999—2000) kasvumäärasid, mille aluseks oli suur nõudlus maailmaturul, ei suutnud ELi

⁽²⁾ Komisjoni andmebaas AMECO: (http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/annual_macro_economic_database/ameco_en.htm). 15-liikmelise ELi SKT kasv võrrelduna tööstusriikide võrdlusrühmaga, kuhu kuuluvad Ameerika Ühendriigid, Kanada, Jaapan, Korea, Austraalia, Uus-Meremaa, Norra ja Šveits.

sisenõudlus anda majandusele piisavaid kasvustiimuleid. Majanduse elavnemise käigus ei tõusnud inflatsioonimäär käesoleval aastal ning lähiminevikus nimetamisväärselt üle 2 %.

6.8.2 Kõikide riikide kohta oleks võimalik teha erinevaid märkusi, kuid piirdume järgnevate kommentaaridega.

Enamikes riikides valitseva olukorraga võrreldes, mida iseloomustab madal inflatsioon ja väike majanduskasv, on mõnedes riikides erinevusi. Iirimaa on suur majanduskasv ja kõrge inflatsioon ning riigil õnnestus säilitada kõrge kasvumäär ning alandada samaaegselt inflatsioonimäära. Kreeka seob suure kasvumäära kõrge inflatsiooniga. Itaalia ja Portugali inflatsioonimäär on veidi liiga kõrge võrreldes peaaegu nulltasemel majanduskasvuga. Hispaania rahuldav kasvumäär kulgeb paralleelselt inflatsioonimääraga, mis ületab 2 %. Hispaanias toimuv arutelu näitab selgelt, et majanduskasv ei jää avalikkusele märkamatuks, samal ajal kui niivõrd kõrge inflatsioon teeb muret üksnes majandusteadlastele. Ebatavaline tulemus on ette näidata Soomes, sest riigi majanduskasv 2004. aastal oli kõrge ja inflatsioon praktiliselt olematu (mille osaliseks põhjuseks olid vähenenud alkoholimaksud). Sloveenias õnnestus inflatsioonimäära pidevalt vähendada ning samaaegselt säilitada suhteliselt kõrge majanduskasv. Leedus oli suur majanduskasv ja samal ajal madal, kuid pidevalt kasvav inflatsioon. Tšehhi Vabariigis suurenes majanduskasv, ilma et inflatsioon oleks kasvanud, samal ajal kui Eestis suurenes majanduskasv veelgi enam ning tõi endaga kaasa tõusva inflatsioonimäära. Läti kasvumäär saavutas ELi kõrgeima taseme, millega kaasnes aga inflatsiooni äärmiselt suur tõus. 6.8.3 Kui tõlgendada inflatsiooni majandussüsteemi üldise nõudluse taseme mõõtjana, siis on järelikult mõlemad (väheste eranditega) olnud liiga madalad. Inflatsioon takistas majanduskasvu probleemide tõttu, mis tekkisid majanduse piisaval kohanemisel kokkuvõttes väikeste hinnamuudatuste juures. Vaatamata üldteada asjaolule, et dünaamiline majandus eeldab stimulaatorina teatud inflatsiooni, loeti selliseid avaldusi poliitiliselt ebakorrektsuks. Tänapäeva globaliseerunud majanduses on dünaamilised muutused eelduseks rahvusvahelise konkurentsiiga toimetulemiseks.

6.8.4 Stabiilsus ja usaldus rahapoliitika vastu ei põhine ainult 2 %st madalamal inflatsioonimääral. Hinnastabiilsuse määrajana toimiv veidi kõrgem tase ei tohiks stabiilsust ohustada/dõnes-tada. Otsustavaks on pigem teadmine, et tahetakse ja suudetakse inflatsiooni kontrolli all hoida ja seega kõnealune eesmärk saavutada.

6.9 Täiendava uurimuse võiks läbi viia, kasutades alusinflatsiooni aegridasid. Kui 2005. aasta kõrvale jätta, on erinevus tarbijahinnaindeksi ja hinnamuutuste vahel energiahindasid arvestamata küllaltki väike. Tulevaste võrdlusuuringute aluseks

võiks võtta põhjalikuma uurimuse täpsete poliitikameetmete kohta, mis on võetud hea suhtega riikides (st madal inflatsioon võrreldes majanduse kasvutempoga).

6.10 Lisa sisaldab andmeid ka töötunni tootlikkuse kohta. Arvud ei kajasta iga üksiku riigi arengut, vaid riikide arengut 15-liikmelise ELi keskmise tootlikkusega võrreldes. Tabelist on samuti näha, kas riik on keskmisele näitajale lähemale jõudnud.

6.10.1 Kuue aasta jooksul ei ole olnud ilmselt eriti kiiresti muutunud, mis peab paika enamiku riikide suhtes. Siiski on mõned erandid: Kreeka on madala tootlikkuse tõttu kiiresti teistele riikidele järele jõudmas. Iirimaa ületab keskmisi näitajaid, kusjuures tootlikkus tõuseb jätkuvalt. Itaalia jääb kõnealusel ajavahemikul teiste riikidega võrreldes tahapoole. Sama kehtib Portugali kohta, mille tootlikkuse tase oli juba perioodi alguses väga madal.

6.10.2 Ka siin võiksid anda teavet põhjalikumad uuringud. Millisel määral on võimalik näiteks erinevaid kasvumäärasid seletada tootlikkuse muutumisega? Mil määral sõltuvad erinevused tootlikkuse kasvus erinevustest investeringutes ja uuendustegevuses? Mil määral mõjutavad erinevused haridussüsteemides uuendustegevuse ulatust? Milliseid teisi võimalusi leidub tootlikkuse suurendamiseks? Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib seetõttu kutsuda komisjoni üles uurima seost majanduskasvu ja tööhõive üldeesmärkide vahel, võttes aluseks näiteks tootlikkuse tõusu ja inflatsioonimäärad.

6.11 Inflatsiooni ja majanduskasvu statistilistel andmetel põhinev esmane järeldus on, et raha- ja finantspoliitika tuleks omavahel paremini kooskõlastada. Kõik majanduspoliitikaalaste otsuste langetajad — Euroopa Keskpank, Euroopa Komisjon, majandus- ja rahandusministrite nõukogu, tööturu osapooled ja liikmesriigid — peavad hinnastabiilsuse, majanduskasvu ja tööhõive eesmärkidele omistama otsustava tähenduse. Kui kõik asjaomased osapooled võtavad meetmete ettepanekute aluseks kõnealuse kolm eesmärki, on nad sunnitud arvestama ettepanekute kõigi tagajärgedega. Meetmed, mis teatud majandusolukorras mõjuvad hinnastabiilsusele suurepäraselt, võivad teistsuguses majandusolukorras olla täiesti sobimatud. Teatud tingimustel võivad need majanduskasvu ja tööhõivet edendada, teistel tingimustel aga avaldada vastupidist mõju.

6.12 Näidet Euroopa Keskpanka uue järelduse kohta, mis võiks olla uue kooskõlastatud poliitika lähtepunktiks, võib lugeda Euroopa Keskpanka 2004. aasta veebruari väljaandest *Monthly Bulletin*. Siinkohal nimetatakse kõige olulisemaid investeringute stimuleerimise tegureid: piisav kulutasuvus, piisavalt kättesaadavad rahastamisvõimalused ja nõudluse piisavad raamtingimused.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Dimitrios DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ja Euroopa Keskpagale "Kolmas aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste kohta"

KOM(2006) 322 lõplik

(2006/C 324/22)

13. juulil 2006 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ja Euroopa Keskpagale "Kolmas aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste kohta"

Komitee juhatus tegi käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras komitee täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006. aasta istungil pearaportööriks pr Rokсандići ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 102, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 4.

1. Kokkuvõte

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et komisjoni teatistes käsitletakse täpselt ja ammendavalt käimasolevaid euro kasutuselevõtu ettevalmistusi Sloveenias, samuti kümne uue liikmesriigi edusamme, kes peavad euro kasutusele võtma pärast nõutavate tingimuste täitmist. Seega toetab komitee komisjoni teatist.

1.2 EMSK soovib komisjonil kõnealust teemat hoolikalt kaaluda ning võimalusel arvestada komitee soovitusi oma tulevastes aruannetes ja soovitustes.

2. Komisjoni teatis

2.1 Komisjoni dokument on iga-aastane korrapäraselt koostatav aruanne nende üheteistkümne liikmesriigi⁽¹⁾ edusammudest, kes peavad euro kasutusele võtma ning saavad euroala liikmeks, kui nad täidavad nõutavad tingimused. Tegemist on juba kolmanda sedalaadi dokumendiga alates 2004. aastast. Käesolev aruanne koostati tavalisest novembri tähtajast varem seoses euroala oodatava laienemisega Sloveenia liitumisel euroalaga 1. jaanuaril 2007⁽²⁾. Aruanne annab üksikasjaliku ülevaate käimasolevatest ettevalmistustest kõnealuses liikmesriigis. Samuti käsitletakse riiklikul tasandil käimasolevaid praktilisi ettevalmistusi ülejäänud kümnes liikmesriigis.

2.2 Liikmesriikide poliitilisel ja majanduslikul vastutusel toimuva euroala laienemisprotsessi osas rõhutab komisjon edasise hoolika planeerimise ning põhjalike ja ulatuslike praktiliste ettevalmistuste tähtsust, millesse tuleks kaasata nii avalik kui erasektor ja laiem avalikkus. Aruande järeldustes on loetletud lisameetmed, mida Sloveenias peab võtma. Samuti rõhutatatakse vajadust kiirendada ettevalmistusi teistes liikmesriikides

⁽¹⁾ Kõigile 1. mail 2004 liitunud uutele liikmesriikidele anti piiratud õigusega euroala liikme staatus ühinemislepingu artikli 4 alusel. Rootsi euroala liikme staatus alates 1998. aasta maist.

⁽²⁾ Nõukogu 11. juuli 2006. aasta otsus nr 2006/495/EÜ ja nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1086/2006.

ning tugevdada enamikku euro kasutuselevõttu käsitlevatest riiklikest plaanidest.

3. Üldised järeldused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee käsitleb esimest korda komisjoni aruannet euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate ettevalmistuste kohta, olgugi et see on juba kolmas aruanne alates euroala loomisest 2002. aastal. Sellest hoolimata tuleb rõhutada, et euro kasutuselevõttu ei tohiks vaadelda ja käsitleda tehnilise projektina; pigem on tegu ulatusliku muutusega, millel on olulised majanduslikud, rahapoliitilised ja sotsiaalsed tagajärjed.

3.2 Kahtlemata vastutavad liikmesriigid ise euro kasutuselevõtu protsessi edukuse eest. Siiski tuleks rõhutada kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamise olulisust, arvestades, et nad esindavad üksikuid huvirühmi ning tagavad kõnealuste rühmade aktiivse protsessis osalemise kõigis liikmesriikides, kus euro kasutusele võetakse. Praegune laienemine toimub liikmesriikide kaupa ning mitte kõigis kaheteistkümnes üheaegselt, nagu 2002. aastal, mil euro esmakordselt kasutusele võeti. 2001. aastal märkis EMSK, et kõnealuse protsessi jaoks eraldati mitte ainult märkimisväärsed rahalised vahendid, vaid et selles osalesid aktiivselt kõik huvitatud pooled ning et ühiskond valmistati üleminekuks hästi ette ning kaasati protsessi täiel määral⁽³⁾. Eriti oluline ja hädavajalik on tagada, et samad tingimused kehtiks Sloveenia puhul, kuivõrd riik võtab euro kasutusele vähem kui kolme kuu pärast.

3.3 Avaliku arvamuse küsitlused⁽⁴⁾ näitavad, et Sloveenia rahvas on kõigist euroalaga liituvatest riikidest euro suhtes kõige paremini informeeritud. Sellele aitas oluliselt kaasa riigi- ja Euroopa-poolsetel rahastamisel korraldatud teavituskampaania.

⁽³⁾ ELT C 155, 29.5.2001.

⁽⁴⁾ Komisjoni kolmanda aruande lisa, töödokument, SEK(2006) 785, 25.

Siiski on murettekitav, et 2006. aasta aprillis korraldatud viimase Eurobaromeetri arvamusküsitluse kohaselt on sloveenid kõige skeptilisemad euro kasutuselevõtu inflatsioonimõjude suhtes ja seda isegi rohkem kui nende liikmesriikide elanikud, keda peetakse euro suhtes kõige skeptilisemaks ⁽⁵⁾.

3.4 Kaupade ja teenuste, eriti avaliku sektori teenuste hindade jälgimine vahetult enne euro kasutuselevõttu ja lühikese perioodi jooksul pärast seda võib aidata oluliselt vähendada rahva skeptitsismi euro kasutuselevõtu negatiivsete mõjude suhtes. Samuti vähendab see põhjendamatu hinnatõusu ja ümardamise võimalust valuuta konverteerimisel. Euroopa Parlamendi resolutsioon euroala laienemise kohta ⁽⁶⁾ juhhib tähelepanu sarnastele probleemidele.

3.5 Tarbijaorganisatsioonide ja ettevõtete vabatahtlik koostöö on tervitatav, ent mitte piisav. Iga kolme kuu järel koostatav kaupade hindade ülevaade ei näi vahetult enne eurole üleminekut piisav, et viia miinimumini rahva negatiivsed arusaamad euro kasutuselevõtu mõjudest.

Brüssel, 26. oktoober 2006

4. Konkreetset soovitusid

4.1 Komitee teeb komisjonile ettepaneku soovitada liikmesriikidel euro kasutuselevõtu ettevalmistuses lisaks teavituskampaaniate korraldamisele pöörata erilist tähelepanu sellele, et kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasabil oleksid protsessi kaasatud kõik huvirühmad. Selleks peavad liikmesriigid ja Euroopa Liit tagama rahalised ressursid, et koolitada ja valmistada erinevad huvirühmad ette tööks ja eluks uue vääringuga.

4.2 Tõsiselt tuleb kaaluda avaliku sektori teenuste hindade jälgimise süsteemi sisseviimist, samuti kaupade ja teenuste hinnamuutuste igakuist jälgimist, seda eelkõige kuus kuud enne euro kasutuselevõttu ja vähemalt aasta pärast seda. Liikmesriigid saaksid seega tulevikus vältida puudusi, mis ilmsid euro kehtestamisel 2002. aastal ning euroala järgnevate laienemiste käigus.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitrios DIMITRIADIS

⁽⁵⁾ Komisjoni kolmanda aruande lisa, töödokument, SEK(2006) 785, 31.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi 1. juuni 2006. aasta resolutsioon euroala laienemise kohta, punkt 12.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad"

KOM(2006) 16 lõplik — 2006/0006 (COD)

(2006/C 324/23)

24. veebruaril 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 149 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 6. septembril 2006. Raportöör oli hr GREIF.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks hr GREIFI.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 118, erapooletuks jäi 3, vastuhääli ei olnud.

1. EMSK poliitilise sõnumi põhisisu

1.1 EMSK tervitab riiklike sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamist puudutava uue määruse nr 883/2004 rakendusmääruse ettepanekut kui olulist sammu isikute vaba liikumise parandamiseks Euroopa Liidus.

1.2 EMSK peab otstarbekaks kutsuda liikmesriike üles — pidades silmas eriti käimasolevat töötajate liikuvuse aastat — aitama kaasa rakendusmääruse eelnõu võimalikult kiirele jõustumisele, sest alles seejärel saab kohaldada ka uut määrust nr 883/2004 ning sellest tulenevad parandused ja lihtsustused saavad hakata tulemusi andma.

1.3 Kiire vastuvõtmine ei oleks mitte ainult sümbol, sest tegelikult seisneb küsimus ju konkreetse sammu astumises Euroopa kodanike liikumisvõimaluste parandamiseks. Määruse nr 883/2004 ja siinkohal käsitletava rakendusmääruse kohaldamine tähendaks kõigi kasutajate ja kohaldajate jaoks sotsiaalõiguste kooskõlastamise lihtsustumist, selgemaks muutumist ja paremat kvaliteeti.

1.4 EMSK tervitab eriti kohaldamisala laiendamist täiendavatele isikuterühmadele ja olukordadele ning kõiki sätteid, mis parandavad sotsiaalkindlustusasutuste koostööd.

1.5 EMSK kutsub komisjoni üles astuma võimalikult pea samme kõigi niisuguste määruste ja konventsioonide kohandamiseks, mis laiendavad sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohaldamisala Euroopa Majanduspiirkonna riikidele, Šveitsile, Gröönimaale ja kolmandate riikide kodanikele. Nimetatud määrused ja konventsioonid on seotud määrusega nr 1408/71 ja selle rakendusmäärusega nr 574/72. Uue määrusega nr 883/2004 seotud asjaomased muudatused tuleb läbi viia hiljemalt määruse kohaldamise alguseks.

1.6 Andmevahetusel rakendatavate paremate ja kiiremate menetluste osas möönab EMSK, et need võimaldavad vähendada halduskulusid ning et menetluste kiirenemine annab kindlustatud isikutele eeliseid piiriüleste olukordade puhul. Siiski juhib EMSK tähelepanu asjaolule, et ainuüksi andmete edastamise kiirenemine ei too kaasa läbimurret. Soovitud tõhusaid läbivaatamistähtaegu on võimalik saavutada üksnes juhul, kui liikmesriikide asutused tagavad samaaegselt ka piisava hulga kvalifitseeritud personali ning samuti vastavad tehnilised ressursid.

1.7 EMSK rõhutab oma kahtlusi seoses tulevikus eelkõige elektrooniliselt toimuva andmeedastusega, sest tegemist on paljude delikaatsete isikuandmetega (sh tervise, töövõimetuse, töötuse jm kohta). Seetõttu tuleb kindlasti tagada, et kõnealused andmed on kaitstud ning ei satu valedesse kättesse.

1.8 EMSK kutsub üles kasutama Euroopa ravikindlustuskaardi rakendamisel saadud kogemusi, analüüsides seejuures ka eri liikmesriikides esinevaid puudujääke selle praktilisel kasutamisel. Komitee kutsub liikmesriike üles võtma meetmeid selleks, et Euroopa kodanikud saaksid eriti ravikindlustuse valdkonnas uute eeskirjade eeliseid täiel määral ära kasutada.

1.9 EMSK tervitab selgesõnaliselt kõiki neid rakendusmääruses ettenähtud meetmeid, mis peavad tooma suurema õiguskindluse ja läbipaistvuse kõigile uue kooskõlastusmääruse kasutajatele, sest minevikus on liikmesriikide vahel ette tulnud, et asutustevahelise arvestuse käigus tekkinud võlgasid ei ole tasaarveldatud isegi aastate jooksul. EMSK loodab, et riikidevaheline maksedistsipliin paraneb oluliselt. Siiski esineb ka edaspidi puudujääke maksmata nõuete sissenõudmisel.

1.10 EMSK esitab siiski küsimuse, kas algmääruse ja rakendusmääruse sätted — eriti majanduslikult mitteaktiivsete isikute kaasamine kohaldamisalasse — ei või põhjustada arenguid, mis võivad ohustada ELi hästi väljaarendatud sotsiaalsüsteeme ja tuua kaasa hüvitiste vähenemise. Seetõttu peab EMSK vajalikuks võtta meetmeid võrreldavate ja kõnekate andmete kogumiseks, mis kajastaksid praegust ja oodatavat tulevast piiriülest ravi- ja sotsiaalteenuste osutamist ELis. Eriti olulised on määruse nr 883/2004 kohaldamisega kaasnevad muutused.

1.11 EMSK kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama neid meetmeid, mis parandavad määruse kõigi võimalike kasutajate teadlikkust sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirjade ja eeliste kohta. Komitee arvates tuleb viivitamatult alustada selleks vajalikke ettevalmistusi.

2. Sissejuhatus

2.1 Riiklike sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamist puudutavad ühenduse eeskirjad on praegu sätestatud määruses (EMÜ) nr 1408/71 ja selle rakendusmääruses (EMÜ) nr 574/72. Mõlemat kõnealust määrust on aastate jooksul korduvalt muudetud ja ajakohastatud. Juba 29. aprillil 2004 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 883/2004 eesmärk on määruse (EMÜ) nr 1408/71 asendamine.

2.2 Kõnealuste riiklike sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamist puudutavate määruste eesmärk on määrata kindlaks vajalikud meetmed selleks, et nendega hõlmatud isikud ei kaotaks teises liikmesriigis reisimise, viibimise või elamise korral oma õigusi sotsiaalkindlustusele. Et tagada õiguste säilimine, on määruses sätestatud eri sotsiaalkindlustusliikide spetsiifilistele vajadustele vastavad tingimused ning samuti üldpõhimõtted, mis puudutavad kooskõlastamise praktilist toimimist. Seega on tege- mist kooskõlastamise, mitte ühtlustamisega.

2.3 Uue määruse nr 883/2004 artiklis 89 on sätestatud, et nimetatud määruse rakenduseeskirjad kehtestatakse hilisema määrusega. Uut jõustunud määrust nr 883/2004 saab kohaldada alles siis, kui on vastu võetud kõnealune rakendusmäärus (KOM (2006) 16 lõplik), mille eelnõu esitati 31. jaanuaril 2006 ning mida käsitletakse käesolevas EMSK arvamuses. Kuni nimetatud otsuseni kehtivad täies ulatuses määrus nr 1408/71 ja selle rakendusmäärus nr 574/72.

2.4 Sotsiaalkindlustuse riiklike süsteemide kooskõlastamise käsitlemisel ühenduse õiguses on saanud tavaks jaotamine kaheks — algmääruseks ja rakendusmääruseks. Algmääruses kehtestatakse põhimõtted, rakendusmääruses käsitletakse pigem tehnilisi küsimusi.

2.4.1 Käesolevat rakendusmääruse eelnõud võib seetõttu käsitleda määruse (EÜ) nr 883/2004 "kasutusjuhendina". Selle mõte on teha selgeks kõik haldus- ja menetlustehnilist laadi küsimused ning ühenduse tasandil kooskõlastamise teatud aspektid, mis nõuavad erimenetlusi.

2.4.2 Näiteks vanaduspensioni valdkonnas tuleb täpsustada, millised toimingud peab kindlustatu tegema, et taotleda oma pensioni kindlaksmääramist, millisele asutusele peab ta taotluse esitama, kui ta on töötanud mitmes liikmesriigis, kuidas asutused peavad omavahel teavet jagama, et võtta arvesse huvitatud isiku täielikku teenistuskäiku, ja kuidas arvutada välja makstava pensioni summa.

2.5 Sellest hoolimata ei ole suudetud tegelikkuses päris selgelt eristada põhimõttelisi ja tehnilisi küsimusi. Käesolevas rakendusmääruses leidub punkte, mis õigupoolest peaksid kuuluma algmäärusesse nr 883/2004.

2.5.1 Üle kuue aasta kestnud läbirääkimised määruse nr 883/2004 teemal viidi õnneks 2004. aasta aprillis veel enne ELi viimast laienemist tulemuslikult lõpule, hoides ära edasise edasilükkamise. Seetõttu jäi määrus nr 883/2004 üksikutes osades poolikuks (näiteks osaliselt tühjad lisad, eelkõige XI lisa). Nüüd esitatud rakendusmääruses tuleb seetõttu reguleerida ka mõnesid sisulisi küsimusi, mis peaksid kuuluma pigem algmäärusesse nr 883/2004. Eelkõige puudutab see rahalisi hüvitisi sotsiaalkindlustusasutuste vahel. Kodanike õiguste osas ei ole lahtisi sisulisi küsimusi.

2.5.2 EMSK käesolevas arvamuses pööratakse kõnealustele sisulistele küsimustele erilist tähelepanu.

3. Rakendusmääruse põhisisu

3.1 Kõnealuste rakendussätetega soovitakse saavutada järgmist:

— õigus- ja haldusnormide lihtsustamine;

— kõikide sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamises osaliste (sotsiaalkindlustusasutused, pädevad ametiasutused, tööandjad ja kindlustatud isikud, palgatöötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad) õiguste ja kohustuste selgitamine;

— sotsiaalkindlustusasutuste koostöö tõhustamine, et menetlused ei jääks esmajoones kindlustatute kanda;

- menetluste lihtsustamine kindlustatud isikute jaoks tagasimaksete ja hüvitiste osas piiriüleste olukordade puhul ning vastamis- ja läbivaatamistähtaegade kiirendamine;
- paremate ja kiiremate andmevahetusmeetodite rakendamine (eriti elektrooniliste vahendite kasutamise edendamine teabevahetuseks ja töö elektrooniliste dokumentidega);
- halduskulude kokkuhoid (muu hulgas sotsiaalkindlustusastuste vastastikuste nõuete tõhusam hüvitamine);
- edusammud võitluses pettuste ja kuritarvitamise vastu (muu hulgas tõhusad mehhanismid nõuete piiriüleseks sissenõudmiseks).

3.2 Uus rakendusmäärus erineb ülesehituse poolest oluliselt määruse nr 1408/71 rakendusmäärusest nr 574/72. Põhjus on eelkõige see, et uue rakendusmääruse ülesehitus lähtub uuest algmäärusest nr 883/2004, mis erineb mõnede punktide osas suuresti algmäärusest nr 1408/71. Esmajoones tuleb nimetada erinevusi määrusega hõlmatud isikute ja olukordade osas, mis on uues määruses nr 883/2004 sõnastatud laiemalt kui praegu kehtivas määruses nr 1408/71. Lisaks suunati uues määruses nr 883/2004 põhitähelepanu üldsätetele ja mõistete määratlemisele erinevalt määruse nr 1408/71 eri kindlustusliike käsitlevate peatükkide erisätetest.

3.2.1 Määrus nr 1408/71 oli esialgu kavandatud ainult töötajate ja nende pereliikmete jaoks. 1980. aastate alguses laiendati määrusega hõlmatud isikute ringi füüsilisest isikust ettevõtjatele, 1990. aastate lõpus avalikele teenistujatele ja õppuritele.

3.2.2 Eeldus määrusega hõlmatud isikute osas oli liikmesriigi kodakondsus või kodakondsuseta isikute või pagulaste puhul elukoht liikmesriigis. Hõlmatud on ka nende pereliikmed ja nende ülalpidamisel olnud isikud.

3.2.3 Hõlmatud on ka ülalpidamisel olnud isikud, kui neil on liikmesriigi kodakondsus, kusjuures sellisel juhul ei ole oluline selle isiku kodakondsus, kellest õigus tulenevad.

3.2.4 Määrus nr 883/2004 kehtib nüüdsest kõikide ELi kodanike suhtes, kes on riiklike õigusaktide raames kindlustatud, sest ka mittetöötavad isikud on täiel määral hõlmatud.

3.2.5 Määrusega nr 1408/71 võrreldes suurendati ka hõlmatud olukordade hulka: uude määrusesse nr 883/2004 on lisaks kehtivatele regulatsioonidele lisatud ka eelpensionihüvitised ja sündmusühüvitistega samaväärsed isadushüvitised. Erine-

valt määrusest nr 1408/71 ei kuulu ülalpidamistoetuse ettemaksud siiski enam määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse.

3.2.6 Määrus nr 883/2004 kehtib nüüd kõikide õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike: a) haigushüvitised; b) sündmusühüvitised ja sellega samaväärsed isadushüvitised; c) invaliidsushüvitised; d) vanaduspensionid; e) tootjakaotuspensionid; f) hüvitised tööõnnetuste ja kutsehaiguste korral; g) matusetootused; h) töötushüvitised; i) eelpensionihüvitised; j) perehüvitised.

3.3 Kohaldamisala laiendamine eeldab uute, kõnealustele isikuterühmadele kohandatud eeskirjade ja menetluste kehtestamist. Siia kuuluvad näiteks sätted kohaldatavate õigusaktide kohta nende perioodide arvestamisel, mida isikud, kes ei ole kunagi töötanud palgatöötajana ega füüsilisest isikust ettevõtjana, on erinevates elukohariikides pühendanud lapse kasvatamisele.

3.4 Ülesehituse poolest järgib esitatud rakendusmäärus algmäärust nr 883/2004: I jaotises käsitletakse üldsätteid, II jaotises kohaldatavat õigust, III jaotises eri liiki hüvitistega seotud erisätteid, sellele järgnevad finantssätted (IV jaotis) ning ülemineku- ja lõppsätteid. Käesoleva arvamuse punktis "Konkreetsed märkused üksikute artiklite kohta" keskendub komitee üldistele eeskirjadele ja kohaldatavatele õigusaktidele ning vähem eri liiki hüvitistega seotud üksikasjadele.

3.4.1 Rakendusmääruse lisad on praegu veel tühjad ja neisse tuleb tekst lisada. Need sisaldavad järgmist: kahepoolsete konventsioonide rakendussätteid, mis jäävad jõusse, ja uued kahepoolsete konventsioonide rakendussätteid (1. lisa), riigiteenistujate eriskeemid (2. lisa), liikmesriigid, kes maksavad kulutused tagasi kindlaksmääratud summade alusel (3. lisa), ja eespool mainitud pädevate asutuste loetelu (4. lisa).

3.5 Lisaks on paljude käesolevas määruses sätestatud meetmete ja menetluste eesmärk muuta läbipaistvamaks kriteeriumid, mida liikmesriikide asutused peavad rakendama määruse nr 883/2004 raames.

3.5.1 Määruse nr 883/2004 I jaotisesse "Üldsätteid" on koondatud hulk mõisteid, mis määruses nr 1408/71 on jaotatud sotsiaalkindlustuse eri liikide vahel ja on seal osaliselt ebaühtlaselt reguleeritud. Üldmõistetele on asetatud suurem rõhk ja vähem on määratlusi üksikutes peatükkides. Seega ei ole uues määruses eri kindlustusliike käsitletud omaette üksustena, mille raames tuleks vastavaid eeskirju käsitleda.

3.5.2 Oluline samm on ka artikkel 5 (faktide võrdne kohtlemine). Nimetatud artiklis öeldakse, et mis tahes liikmesriigis aset leidvaid fakte või sündmusi tuleb arvesse võtta nii, nagu need oleksid aset leidnud oma riigi territooriumil.

3.6 Algmääruse ja rakendusmääruse sätted puudutavad üksnes vähemalt kahe liikmesriigi vahelisi piiriüleseid olukordi. Vaid kõnealustel juhtudel kehtivad kindlustatu või tööandja jaoks lisanõuded, nt sotsiaalkindlustusametuse teavitamine töötaja lähetamise korral. Kindlustatute ja tööandjate muud kohustused asjaomas liikmesriigis on endiselt liikmesriikide asi ning algmäärus või rakendusmäärus seda ei käsitle.

4. Üldised märkused

4.1 EMSK tervitab uue riiklike sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamist käsitleva määruse nr 883/2004 rakendusmääruse esitamist. Kõnealune määrus on samm vaba liikumise paremate tingimuste poole Euroopa Liidus. See ei sisalda liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise õigus- ja haldussätete kohaldajate jaoks suuremaid probleeme ega ka sätteid, mis võiksid põhjustada probleeme kindlustatutele.

4.2 Määruse eelnõu sisaldab pigem arvukaid lihtsustusi, selgitusi ja parandusi. EMSK väljendab eriti heameelt määruse kohaldamisala laiendamise üle suuremale isikute ja olukordade ringile ning kõigi sätete üle, mille eesmärk on parandada sotsiaalkindlustusametuste koostööd.

4.2.1 Kohaldamisala laiendamine suuremale isikute ringile mõjutab määrusega hõlmatud isikute hulka eelkõige neis riikides, kus kindlustuskaitse on seotud elukohaga. Neis riikides, kus kindlustuskaitse on seotud tööga, on mõju väiksem ja laiendamine puudutab vaid väheseid uusi rühmi.

4.3 EMSK kordab seetõttu oma eelkõige liikmesriikidele suunatud ja juba varasemates arvamustes esitatud üleskutset viia rakendusmääruse eelnõu menetlus läbi võimalikult kiiresti, et see võiks võimalikult peatselt jõustuda. Uus kooskõlastusmäärus ning sellega kaasnevad parandused ja lihtsustused peavad jõustuma võimalikult kiiresti ⁽¹⁾.

4.4 Käesolev eelnõu määruse nr 883/2004 rakenduseeskirjade kehtestamiseks valmis mõningase viivitusega alles ligikaudu poolteist aastat pärast määruse nr 88/2004 vastuvõtmist. See on nüüd alates 2006. aasta algusest olemas. Käsitletavate teemade

keerukusest ja laiaulatuslikkusest, aga ka arvukatest lahendamata küsimustest tulenevalt läheb kindlasti veel teatud aeg, kuni kõik üksikasjalikud küsimused praktilise elluviimise ja menetluste kohta eri liikmesriikides ja asutustes on nõukogu ja halduskomisjonide tasandil selgeks tehtud.

4.4.1 Rakendusmääruse jõustumine on kavandatud 2008. aasta algusesse. Vastavalt artiklile 91 jõustub määrus alles kuue kuu möödumisel pärast avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Nimetatud tähtaeg tundub süsteemide uutele eeskirjadele kohandamiseks hädavajalik, kuid samas piisav. Igal juhul tuleb vältida avaldamise ja jõustumise vahelise kuuekuulise tähtaja pikendamist.

4.4.2 Algmääruse peatse kohaldamise huvides kutsub EMSK liikmesriike üles varustama juba praegu oma sotsiaalkindlustusametusi vajaliku personali ja tehniliste vahenditega, et neil oleks võimalik kiiresti läbi viia vastav kohandamine. Riikliku tasandi osalejate ja kasutajate olemasolevaid vahendeid (eelkõige nn TRESSi võrgustikke, mis ühendavad huvitatud ringkondi ja osalejaid liikmesriikide tasandil ⁽²⁾) tuleb kasutada selleks, et pärast määruse jõustumist hinnata selle praktilist kohaldamist eri liikmesriikides. EMSK kutsub komisjoni üles nimetatud meetmeid toetama. Avaldamise ja jõustumise vahelise kuuekuulise tähtaja pikendamist tuleb igal juhul vältida.

4.5 Töö käib veel ka määruse nr 883/2004 enda kallal. Eriti tuleb mainida XI lisa. Kõnealune lisa jäeti määruse kiire vastuvõtmise käigus 2004. aastal tühjaks ning nüüd arutatakse ja käsitletakse seda nõukogu töörühmas üheskoos ja üheaegselt rakendusmääruse eelnõuga.

4.5.1 XI lisa ei puuduta üksnes määrust nr 883/2004, vaid ka rakendusmäärust. Neid kahte dokumenti ei saa vaadelda teineteisest eraldi. XI lisa teema on "Erisätted liikmesriikide õigusaktide kohaldamiseks". Lisa sisu määravad kindlaks Euroopa Parlament ja nõukogu ühiselt. Lisa sisu peab olema kindlaks määratud rakendusmääruse jõustumise ajaks.

4.5.2 Kõnealuses lisas saab määratleda menetlused, kuidas tuleb teatud õigusakte kohaldada. Liikmesriigid püüavad selles säilitada teatud riiklike sätteid. XI lisa on sätete võimaliku rohkuse tõttu määruse eriti tundlik osa. EMSK avaldab selle kohta eraldi oma seisukoha kohe pärast käesolevat arvamust.

⁽¹⁾ EMSK arvamus teemal "Sotsiaalkindlustusskeemid töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele" (raportöör: hr Rodríguez García-Caro), ELT C 24, 31.1.2006.

⁽²⁾ *Training and Reporting on European Social Security* (vt ka: www.tress-network.org).

4.6 Erihuvide järgimine ei tohi enam edasi lükata uue kooskõlastamismääruse nr 883/2004 jõustamist ja seega kõikide juba vastu võetud paranduste kohaldamist, võttes arvesse eriti asjaolu, et komisjon on kuulutanud 2006. aasta töötajate liikuvuse aastaks. Kiire vastuvõtmine ei oleks mitte ainult sümbol, sest tegelikult seisneb küsimus ju konkreetse sammu astumises Euroopa kodanike liikumisvõimaluste parandamiseks ⁽³⁾.

4.7 EMSK juhib tähelepanu asjaolule, et ka määruse nr 883/2004 jõustumisel jäävad määrus nr 1408/71 ja selle rakendusmäärus nr 574/72 teatud isikute rühmade puhul endist viisi kehtima, kui ei muudeta ka teisi määrusi või konventsioone (vt algmääruse artikkel 90 ja rakendusmääruse artikkel 90).

4.7.1 Määruses nr 1408/71 kehtestatud sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirjade kohaldamisala laiendati aastate jooksul suuremale hulga isikutele. Täiendavate isikute rühmade hõlmamine ei toimunud siiski määrustega nr 1498/71 või nr 574/72, vaid täiendavate erimääruste või konventsioonidega.

4.7.2 Ühest küljest puudutab see kooskõlastamiseeskirjade kohaldamist kolmandate riikide kodanike, nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes, mis on reguleeritud määrusega nr 859/2003. Alates 1. juunist 2003 on liikmesriigis seaduslikult elavad kolmandate riikide kodanikud hõlmatud kooskõlastamiseeskirjadega samal viisil kui ELi kodanikud. Tuleb silmas pidada, et kolmandate riikide kodanike hõlmamine määruse kohaldamisalasse puudutab üksnes vähemalt kahe ELi liikmesriigi vahelisi asjaomase kindlustatuga seotud piiriüleseid olukordi, mitte piiriüleseid olukordi kindlustatu päritoluriigi ja ELi liikmesriigi vahel.

4.7.3 Samas kohaldatakse määruste nr 1408/71 ja nr 574/72 sätteid Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikide ja nende kodanike suhtes juba alates 1994. aastast. Šveitsiga sõlmitud isikute vaba liikumise lepinguga, mis jõustus 1. juunil 2002, laieneb kooskõlastamiseeskirjade kohaldamisala ka Šveitsile. Gröönimaa ja selle kodanikud hõlmati määrusega nr 1661/85.

4.7.4 Kõik see tähendas ka ELi kodanike jaoks suuremat geograafilist kohaldamisala. Euroopa Majanduspiirkonna riigid ja Gröönimaa muudeti samaväärseks ELi riikidega. Pidades silmas ühenduse ja kolmandate riikide kodanike võrdselt kohtlemist sotsiaalvaldkonnas, tuleb nimetatud samaväärsus säilitada. Kõnealustes määrustes tuleb teha vastavad muudatused, kui mainitud laiendatud kohaldamisala peab kehtima ka määruse nr 883/2004 suhtes.

4.8 EMSK nõuab sellega seoses, et võimalikult kiiresti — igal juhul hiljemalt uute kooskõlastamiseeskirjade kohaldamise alguseks — muudetakse asjaomaseid määrusega nr 1408/71 seotud määrusi ja kokkuleppeid. Edaspidi peab olema võimalik ka

määruse nr 883/2004 rakendamine laiendatud kohaldamisala ulatuses, mis hõlmab samu geograafilisi alasid ja isikurühmi. Vastasel korral jääksid asjaomased kolmandate riikide kodanikud ning Euroopa Majanduspiirkonna riikide, Šveitsi ja Gröönimaa kodanikud selle kaitse alt välja. Samuti on võimalik, et ELi kodanikud satuksid teatud kõnealuste riikidega seotud piiriüleste olukordade puhul ebasoodsasse olukorda. Selliste juhtumite osas kohaldataks edaspidigi määrust nr 1408/71.

4.8.1 EMSK kutsub komisjoni üles astuma vajalikke samme niipea kui võimalik. Esiteks on tegemist ELis elavate kodanike ebavõrdse kohtlemisega. Teiseks on kahe niivõrd keeruka määruse üheaegne kohaldamine vastuvõetamatu lisakoormus ka liikmesriikide sotsiaalkindlustusametite jaoks.

4.8.2 Samuti tuleb arvestada sellega, et kui määrus nr 1408/71 ja selle rakendusmäärus nr 574/72 jäävad kas või väikese isikute rühma jaoks jätkuvalt kehtima, tuleb mõlemat määrust edaspidi pidevalt uuendada ja muudatustega kohandada. See on vastuvõetamatu koormus nii Euroopa Liidu halduse kui määruse kõigi kasutajate jaoks.

4.9 Määruses nr 883/2004 nähakse ette ka paremate menetluste rakendamine kiirema ja usaldusväärsema andmevahetuse osas liikmesriikide sotsiaalkindlustusametite vahel. See peab toimuma eelkõige elektrooniliste teabevahetuse menetluste edendamise ja elektrooniliste dokumentidega töötamise kaudu.

4.9.1 Kui seni oli asjaajamine ette nähtud ainult paberdokumente kasutades ja elektrooniliselt oli võimalik asju ajada ainult liikmesriikide vastastikusel nõusolekul, siis nüüd peab asutustevaheline andmevahetus toimuma tervikuna üldjuhul elektrooniliselt.

4.9.2 Selle abil loodetakse lisaks halduskulude kokkuhoiule saavutada eeliseid eriti seeläbi, et kindlustatud isikute jaoks menetlused kiirenevad ning samuti lühenevad vastamis- ja läbi vaatamistähtajad ja kiirenevad hüvitiste maksmine või tagasimaksed piiriüleste juhtumite puhul.

4.9.3 Määruse ettepanekus ei sätestata seejuures mingil juhul, et ELis peavad kõik asutused suhtlema omavahel elektrooniliselt. Pigem piisab juurdepääsupunktist vähemalt ühes liikmesriigi asutuses, millel on vastavad vahendid elektrooniliste sotsiaalkindlustusandmete vastuvõtmiseks ja saatmiseks ning mis tagab nende riigisisese edastamise pädevatele asutustele. Suhtluspartnereid tuvastamiseks tuleb vastavalt artiklile 83 luua siiski avalikkusele kättesaadav andmebaas. See peab vastavalt määratlusele sisaldama "pädevaid ametiasutusi", "pädevaid asutusi" ja "elu- ja viibimiskohajärgseid asutusi", "juurdepääsupunkti" ja "kontaktasutust". Kõnealune kättesaadavus võimaldab asendada senised määruse lisad asutuste vastavalt ajakohastatud loeteludega.

⁽³⁾ Vt ka arvamuse eelnõu teemal "Määruse 1408/71 muutmine" (SOC/213, CESE 920/2006, raportöör: hr RODRÍGUEZ GARÇA-CARO, punkt 5).

4.9.4 EMSK kutsub seetõttu üles kasutama Euroopa ravikindlustuskaardi rakendamisel saadud kogemusi, analüüsides seejuures ka eri liikmesriikides esinevaid puudujääke selle praktilisel kasutamisel. Eriti tuleb kontrollida, mil määral on võimalik kasutada olemasolevaid ravikindlustusasutuste andmebaase. Siinkohal nõutakse halduskomisjonilt teabevahetuse jaoks hädavajalike andmete määramist. Samuti tuleks liikmesriike kutsuda üles võtma meetmeid selleks, et Euroopa kodanikud saaksid eriti ravikindlustuse valdkonnas uute eeskirjade eeliseid täiel määral ära kasutada.

4.10 EMSK mõnab, et andmete elektrooniline edastamine võimaldab asjaajamist kiirendada ning see on kindlustatud isikute huvides. Selles osas tervitab komitee kõnealuse muudatust. EMSK juhib aga samas tähelepanu sellele, et tegemist on terve hulga delikaatsete isikuandmetega (sealhulgas andmed tervise, töövõimetus, töötuse kohta). Seetõttu tuleb kindlasti tagada, et kõnealused andmed on kaitstud ning ei satu valedesse kättesse.

4.10.1 Siiski kehtib ka siin täielik garantii, mille annavad ühenduse kehtivad sätted füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja andmete vaba liikumise kohta. Määruses nr 1408/71 olid need sätestatud artiklis 84 ja määruses nr 883/2004 on need sätestatud artiklis 77. EMSK nõuab sellele vaatamata, eriti arvestades nüüdsest reeglilis muutuvat elektroonilist andmeedastust liikmesriikide asutuste vahel, et rakendusmääruses viidataks selgesõnaliselt andmete delikaatsusele ja et leitaks sobivad mehhanismid nende turvalisuse tagamiseks.

4.10.2 Igal juhul tunneb EMSK puudust sellisest sõnastusest nagu määruse nr 1408/71 artikli 84 lõike 5 punktis b, kus selgesõnaliselt keelatakse kasutada andmeid muudel kui sotsiaalkindlustuse eesmärkidel. Selline säte tuleks selgesõnaliselt lisada rakendusmääruse artiklisse 4.

4.11 Elektrooniliste vahendite kasutamise eeliseid andmete vahetamisel sotsiaalkindlustusasutuste vahel ei tohiks siiski üle hinnata. Kahtlemata kiireneb andmete edastamine. Selleks tuleb paljud riiklikud asutused ümber struktureerida.

4.11.1 Siiski on küsitav, kas andmete kiirem edastamine toob kindlustatud isikute jaoks tõepoolest kaasa olulisi eeliseid. Võrreldes toimiku käsitlemiseks kuluva ajaga tervikuna, on edastusaeg üldjuhul suhteliselt lühike. Asjaolude keerukusest tulenevalt (eriti pensionikindlustuse valdkonnas — mitme riigi poolt makstud hüvitised, *pro rata* arvutused jne) vajavad teatud juhtumid edaspidigi erikäsitlust ja need tuleb lahendada ilma elektrooniliste andmetöötlusprogrammide abita või on nende

programmide kasutamise osa tähtsusetu. Niisuguste toimikute puhul on ka edaspidi vaja, et spetsialistid need läbi vaataksid.

4.11.2 Ainuüksi andmete ja faktide edastamise kiirendamine ei too EMSK arvates kaasa läbimurret. Soovitud tõhusaid läbi vaatamistähtaegu on võimalik saavutada üksnes juhul, kui liikmesriikide asutused tagavad samaaegselt ka piisava hulga kvalifitseeritud personali ning samuti vastavad tehnilised ressursid.

4.11.3 Seetõttu kutsub EMSK liikmesriike üles valmistama sotsiaalkindlustusasutuste personali juba praegu ette algmääruse ja rakendusmääruse uute eeskirjade kohaldamiseks. Personali asjaomane koostis on hädavajalik. EMSK kutsub komisjoni üles looma oma pädevuse raames asjaomaseid algatusi liikmesriikide toetamiseks. Komitee nõuab eelkõige ühenduse vahendite eraldamist koolitusprogrammideks ja vajadusel ka osalemist väljaõppe läbiviimisel.

4.12 Kuna määrusega nr 883/2004 hõlmatud sotsiaalkindlustusskeemid tuginevad kõigi kindlustatute solidaarsusele, tuleb ette näha vahendid alusetult eraldatud hüvitistega seotud võlakohustuste ning kindlustatu või sissemakseteks kohustatud isiku poolt maksmata sissemaksete tõhusamaks sissenõudmiseks.

4.12.1 EMSK ühineb komisjoni arvamusega, et liikmesriikide asutuste vaheliste võlanõuete maksetähtaegade lühendamisele suunatud menetluste kitsendamine on oluline, et säilitada usalduslikud suhted.

4.12.2 Nii nähakse rakendusmääruses ette ühiste tähtaegade kinnitamine teatavate kohustuste täitmiseks või haldusetaappide läbimiseks, mis peab kaasa aitama kindlustatud isikute ja asutuste vaheliste suhete selgitamisele ja struktureerimisele.

4.12.3 Lisaks on direktiivile nr 76/308/EMÜ (vastastikuse abi kohta teatavate sissemaksete, tollimaksude, maksude ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel) tuginedes kavandatud kindlaks määrata vastastikuse abistamise kord asutuste vahel. Lisaks viiakse sisse maksevõlgade viivised, mille eesmärk on suurendada maksedistsipliini.

4.12.4 EMSK tervitab selgesõnaliselt kõiki nimetatud meetmeid, mis on rakendusmääruses kavandatud õiguskindluse ja läbipaistvuse suurendamiseks kõikide uue koostööstaseme kasutajate jaoks, sest minevikus on liikmesriikide vahel ette tulnud, et asutustevahelise arvestuse käigus tekkinud võlgasid ei ole tasaarveldatud isegi aastate jooksul. EMSK loodab, et riikidevaheline maksedistsipliin paraneb oluliselt. Siiski esineb ka edaspidi puudujääke maksmata nõuete sissenõudmisel.

4.13 Lisaks väljendab EMSK heameelt uue rakendusmääruse suurema paindlikkuse üle võrreldes määruse nr 1408/72 rakendusmäärusega nr 574/72, mis võimaldab liikmesriikidel ka edaspidi kahepoolisel tasandil küsimusi paremini lahendada, kui see ei kahjusta kindlustatud isikute huve ja kooskõlastamise toimimist. Vastavalt nimetatud prioriteedile, mille kohaselt paindlikkus ei tohi kahjustada kindlustatud isikute huve, pooldab EMSK siiski artikli 9 rangemat sõnastust kui praegune "kui need menetlused ei kahjusta kindlustatud isikute õigusi". Eelkõige tuleks selgelt sätestada, et teistsuguste menetluste kasutamisel ei tohi näiteks pikeneda tähtajad ega lisanduda täiendavaid menetlustappe.

4.14 EMSK kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama meetmeid, mis parandavad määruse kõigi kasutajate teadlikkust sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirjade ja eeliste, sealhulgas määruse nr 883/2004 kohaldamisega seotud muudatuste kohta. Teavitada tuleb ettevõtteid ja kõiki kindlustatud, seejuures eelkõige mis tahes vormis töötavaid isikuid palgatöötajatest kuni mitteametliku sektorini. Komitee arvates tuleb selleks viivitamatult alustada vajalikke ettevalmistusi.

4.15 Määruses nr 883/2004 nähakse ette, et menetlused peavad peegeldama ka nõudmist jaotada kohustused liikmesriikide vahel võrdselt. EMSK esitab sellega seoses siiski küsimuse, kas algmääruse ja rakendusmääruse sätteid ei või põhjustada arenguid, mis võivad ohustada ELi hästi väljaarendatud sotsiaalsüsteeme ja tuua kaasa hüvitiste vähenemise. EMSK märgib eriti seoses majanduslikult passiivsete isikute kaasamisega määruse kohaldamisalasse ja isikute vaba liikumisega ELi piires, et kooskõlastamispuüdlused ei tohi kaasa tuua tasandamist madalama taseme suunas ega järeleandmisi sotsiaalstandardite osas.

4.15.1 Seetõttu peab EMSK vajalikuks võtta meetmeid võrreldavate ja kõnekate andmete kogumiseks, mis kajastaksid praegust ja tulevast piiriülest ravi- ja sotsiaalteenuste osutamist ELis. Eriti olulised on määrusega nr 883/2004 kaasnevad muutused.

5. Konkreetsete märkused üksikute artiklite kohta

5.1 Artikkel 2: Asutustevahelise teabevahetuse ulatus ja tingimused

EMSK nõuab, et vastamiseks ja haldusetappide läbimiseks kehtestataks selged tähtajad. Kui kõnealuseid tähtaegu ületatakse ja sellest tekib kahju, tuleb see kindlustatud isikule hüvitada. Kindlustatu õigused peavad olema realselt teostatavad ja selleks

tuleb luua asjaomased õiguslikud vahendid. Tekkivad kahjud ei tohi jääda kindlustatu kanda. Kahju peab hüvitama asutus, mille vastutusalas see tekitati. Rakendusmääruse artiklisse 2 tuleb lisada asjaomane tekst.

5.2 Artikkel 3: Asutuste ja kindlustatud isikute vahelise teabevahetuse ulatus ja tingimused

Artikli 3 lõige 4: menetluse kiirendamiseks tuleb luua stiimulid, mis edendaksid dokumentide ja eriti vastuvõtuteatiste saatmist elektroonilisel teel. Paber kandjat tuleks kasutada üksnes erandjuhtudel.

5.3 Artikkel 4: Andmevahetuse vorming ja viis

Lisaks punktis 3.10.2 mainitud andmeturvalisusele tuleb elektroonilise teabevahetuse puhul tagada ka see, et elektrooniline teabevahetus kindlustatuga toimuks üksnes viimase nõusolekul. Eriti puudutab see pensionikindlustuse valdkonda, kus on tegemist inimestega, kes sageli ei ole terve oma elu jooksul elektroonilise teabevahetusega kokku puutunud. Neid ei saa nüüd äkki selleks sundida. Paljudel puudub ka juurdepääs elektrooniliste vahenditele. Samuti tuleb arvestada teiste rühmadega, kelle juurdepääs elektrooniliste vahenditele on piiratud või raskendatud (sh puuetega inimesed). Tuleb edendada avalikkuse võimalikult ulatuslikku juurdepääsu asjaomasele tehnoloogiale.

Sellega seoses kutsub EMSK üles lisama määruse artikli 4 lõikesse 2 järgmine tekst: "Kõik elektroonilise andmevahetuse meetmed ja viisid peavad vastama üldise kättesaadavuse nõuetele". EMSK peab probleemseks ka artikli 4 lõike 3 sõnastust, mille kohaselt tuleb suhtlemisel kindlustatud isikutega eelistada elektroonilisi meetodeid. EMSK nõuab, et siia lisataks "juhu, kui kindlustatud isikud sellega nõustuvad".

5.4 Artikkel 5: Teises liikmesriigis välja antud dokumentide ja tõendavate dokumentide juriidiline väärtus

Artikli 5 lõike 2 kohaselt võib liimesriigi asutus pöörduda dokumendi kohta selgituste saamiseks teise liikmesriigi asutuse poole, kes on dokumendi väljastanud. Kas juhul, kui tegemist on — nagu artikli 5 lõikes 1 — maksuameti koostatud dokumendiga, peab ühe riigi sotsiaalkindlustusasutus selgituse saamiseks ühendust võtma teise riigi maksuametiga? See näib ebapraktiline ja tülikas.

Milleks on mõeldud kontaktasutused? EMSK teeb ettepaneku suurendada kontaktasutuste teabealaseid ja toetavaid volitusi, et nad võiksid täita asjaomast rolli. Sel juhul peavad asutused küsimuste selgitamiseks pöörduma üksnes kontaktasutuse poole.

Artikli 5 lõige 3: asjaolu, et halduskomisjon võib kahe või enama liikmesriigi kahe või enama asutuse erimeelsuste lahendamiseks viivitada kuus kuud, ei näi sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise lihtsustamise ja parandamisena. Nimetatud tähtaeg on liiga pikk. EMSK nõuab, et taotluse läbivaatamine koos kõigi menetlusetappidega eri asutuste vahel ei tohiks kokku kesta kauem kui kolm kuud.

5.5 Artikkel 8: Halduskokkulepped kahe või enama liikmesriigi vahel

Kõnealuses artiklis antakse liikmesriikidele volitus sõlmida omavahel kokkuleppeid tingimusel, et nimetatud kokkulepped ei kahjusta hüvitisesaajate õigusi. Läbipaistvuse ja õiguskindluse huvides kindlustatud isikute jaoks nõuab EMSK, et komisjoni teavitataks kõnealustest kokkulepetest ja talle saadetak kokkulepete koopiad. Õiguskindlust suurendaks nimetatud kokkulepete loetelu rakendusmääruse lisas.

5.6 Artikkel 11: Kriteeriumid elukoha kindlaksmääramiseks

Artikli 11 lõike 1 punktides a kuni e sätestatakse elukoha kindlaksmääramise kriteeriumidena võrdselt nii objektiivselt kindlaks tehtavad faktid kui ka isiku tahe. EMSK on arvamisel, et elukoha kindlaksmääramine peab toimuma eelkõige objektiivselt tuvastatavate faktide alusel. Ainult juhul, kui see ei ole võimalik, tuleks lähtuda ka asjaomase isiku väljendatud tahtest, st see peab olema teisejärguline kriteerium, mida mainitakse lõikes 2.

Samuti kahtleb EMSK, kas elukohavahetuse põhjuste küsimist ei tuleks käsitleda kui lubamatut sekkumist kodanike eraellu.

5.7 Artikkel 12: Perioodide liitmine

Artikli 12 lõikes 3 sätestatakse, et kui ühe liikmesriigi kohustusliku kindlustusskeemi alusel täitunud kindlustusperiood kattub vabatahtliku kindlustuse alusel täitunud perioodiga teises liikmesriigis, võetakse arvesse üksnes kohustusliku kindlustuse alusel täitunud perioodi. EMSK arvates ei tohi see viia selleni, et vabatahtliku kindlustuse alusel tehtud sissemaksed muutuvad väärtusetuks. Selle vältimiseks tuleb rakendusmääruses ette näha makstud sissemaksete tagasimaksmine kindlustatud isikule vastavalt tehtud sissemaksete väärtusele.

5.8 Artikkel 16: Määruse (EÜ) nr 883/2004 artikli 12 kohaldamise kord

Kõnealuses artiklis kehtestatakse nõue, et töötaja lähetamisel teise liikmesriiki teatab tööandja lähetamisest, kui võimalik, eelnevalt pädevale asutusele. EMSK nõuab teksti "kui võimalik" väljajätmist, sest see jätab tõlgendamiseks liiga suure vabaduse.

Tuleb sätestada, et asjaomaseid asutusi peab reeglina eelnevalt teavitama, et tagada kindlustatutele õiguskindlus lähetamisel ning vältida probleeme, mis kaasnevad lähetuse ajal toimunud kindlustusjuhtumiga juhul, kui lähetuse sihtriigi asutust ei ole teavitatud.

5.9 Artikkel 21: Tööandja kohustused

Artiklis 21 võimaldatakse töötajal täita sotsiaalkindlustuse sissemaksete tegemise kohustust, kui tööandjal ei ole üksust selles liikmesriigis, kelle õigusaktid töötajale kehtivad. Tööandja peab selles osas töötajaga kokku leppima.

EMSK peab oluliseks, et selles osas säiliks igal juhul tööandja vastutus. Sissemaksete tegemise kohustuse ülekandmise võimalusega ei tohi kaasneda seda, et tööandja sissemaksed kannab töötaja ja seeläbi väheneb tema netotöötasu. Töötaja peab tööandja nimel tehtud sissemaksed tööandjalt täies ulatuses tagasi saama.

EMSK nõuab, et õiguskindluse tagamiseks peab artikli 21 lõikes 2 nimetatud kokkulepped sõlmima kirjalikult. EMSK leiab, et tööandja kohustust teavitada kõnealusest kokkuleppest pädevat asutust tuleb rangemalt rõhutada. Kõnealune teavitamine peab toimuma viivitamatult (kindlaksmääratud lühikese tähtaja jooksul) ja kirjalikult.

5.10 Artikkel 25: Viibimine muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik

Artikli 25 lõike A punktis 1 nõutakse viibimisel muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik öiendit selle kohta, et asjaomasel isikul on õigus mitterahalistele hüvitistele. EMSK arvamus kohaselt tuleks selgeks teha, et Euroopa ravikindlustuskaart vastab kõnealustele tingimustele ning täiendavaid tõendavaid dokumente ei nõuta. Kui tulevikus kehtestatakse teistsugune tõendamisviis, on võimalik kõnealust artiklit muuta.

Artikli 25 lõike B sõnastus jätab selgusetuks, kas kindlustatud isikul on tagasimaksmise taotlemisel õigus valida viibimiskohajärgse asutuse või pädeva asutuse vahel.

5.11 Artikkel 26: Plaaniline ravi teises liikmesriigis

Artikli 26 lõike B "Mitterahaliste hüvitiste kulutuste hüvitamine plaanilise ravi puhul teises liikmesriigis" sõnastust võidakse EMSK arvates valesti tõlgendada, mistõttu tuleks seda täiendada. Komisjoni kavatsust silmas pidades teeb EMSK ettepaneku sõnastada lõike algus järgmiselt: "Kui luba on antud ja kui kindlustatud isik on ravikulud ise kandnud, tagab pädev asutus kulude hüvitamise vastavalt kõige kõrgemale määrale ja maksab asjaomase summa kindlustatud isikule välja ..."

Vastasel juhul võib tõlgendada, et pädev asutus hüvitab kulud ravi teostanud asutusele ja seejärel võib kindlustatud isik nõuda võimaliku vahesumma tagasimaksmist. See ei ole määruse eesmärk kulutuste hüvitamisel plaanilise ravi puhul.

Brüssel, 26. oktoober 2006

5.12 Artikkel 88: Lisade muutmine

Nagu punktis 4.5 märgitud, määratletakse praegu veel tühjas XI lisas, mida arutatakse nõukogu tasandil paralleelselt rakendusmäärusega, menetlused, mille alusel liikmesriigid peavad teatud riiklike õigusakte kohaldama. Liikmesriigid püüavad selles säilitada teatud riiklike sätteid. Sätete võimaliku rohkuse tõttu on XI lisa määruse nr 883/2004 tundlik osa.

EMSK kutsub üles piirduma kõnealuse lisa sätete puhul rangelt hädavajalikkuga. EMSK koostab selle kohta eraldi arvamuse.

5.13 Artikkel 91 — Lõppsätted

Kuna kodanike jaoks on oluline rakendusmääruse kiire elluviimine, kutsub EMSK — nagu öeldud punktis 4.4 — liikmesriike üles kehtestama selge tähtaja, millal nõukogu peab läbirääkimised rakendusmääruse üle lõpule viima. Niisugune poliitilisel kokkuleppel kehtestatud tähtaeg oli ka Euroopa ravikindlustuskaardi puhul otstarbekas ja teostatav. Algmäärus nr 883/2004 peab jõustuma võimalikult pea.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Dimitrios DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Komisjoni teatis nõukogule, parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Uus mitmekeelsuse raamstrateegia”

KOM(2005) 596 lõplik

(2006/C 324/24)

22. novembril 2005 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Komisjoni teatis nõukogule, parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Uus mitmekeelsuse raamstrateegia”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektiooni arvamus võeti vastu 6. septembril 2006. Raportöör oli pr LE NOUAIL MARLIÈRE.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu kõnealust arvamust arutada oktoobris toimival täiskogu istungjärgul ning nimetas vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks pr LE NOUAIL MARLIÈRE'i.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 võttis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 105, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 5.

1. Kokkuvõte:

1.1 Komitee soovitab:

- Komisjonil selgitada liikmesriikidele täpselt sidemeid, mis tuleks sõlmida, või täiendavaid meetmeid, mida tuleks rakendada riikide tasandil, ning täpsustab, et mitmekeelsus või paljumeelsus on võimalik panus ELi poliitilisse või kultuurilisse integratsiooni ning vastastikuse mõistmise ja sotsiaalse kaasatuse tegur
- keeleõpetuse pakkumise ulatus peaks keskenduma Euroopa tasandile, kui soovitakse saada kestvaid tulemusi ning et keeleoskuste potentsiaalne tagavara ei piirduks vaid väikese arvu keeltega.
- edendada ja ergutada mitmekeelsustametialasel, kultuuri, poliitika, teaduse ja sotsiaalsel tasandil
- kaasatavad eksperdid ei tohiks olla ainult sotsiaal- ja teadusvaldkondade spetsialistid, vaid ka lingvistid, tõlgid, tõlkijad, õpetajad või keeltega seotud elukutsete esindajad.
- kui komisjon hakkab kavatsid koostama, siis arvestaks ta suunistes tänu elukestvatele õppele ja kultuurilistele õigustele rohkem tänapäeva noorte ja veidi vanemate generatsioonidega.
- Komisjon toetub mitte üksnes kõrgkoolide uurimustöödele vaid ka aktiivsete ühenduste tegevusele kõnealuses valdkonnas ja toetab kodanikuühiskonna algatusi.

2. Sissejuhatus: komisjoni teatise kokkuvõte

Komisjoni teatises määratakse kindlaks uus mitmekeelsuse raamstrateegia ning kinnitatakse veel kord komisjoni soovi panustada Euroopa Liidu mitmekeelsusesse. Käesolev dokument on “esimene nimetatud poliitikavaldkonda käsitlev komisjoni teatis”. Dokumentis uuritakse Euroopa kõnealuse valdkonna poliitika eri aspekte ning tehakse ettepanek võtta erimeetmeid.

Liikmesriike täitma oma osa ja edendama keelte õpetamist, õppimist ja kasutamist. Tähelepanu väärib uue, 20-keelse institutsioonilise konsultatsiooniportaali loomise algatus.

Komisjon esitab esimeses mitmekeelsust käsitlevas poliitilises dokumentis uue raamstrateegia, mida täiendavad erimeetmete ettepanekud järgmistes valdkondades: ühiskond, majandus ning suhted kodanikega. Komisjonil on kolm eesmärki: keeleõpet ja edendada ühiskonnas keelelist mitmekesisust; edendada tugevat mitmekeelset majandust; muuta Euroopa Liidu õigusaktid, menetlused ja teave kodanikele nende omas keeles kättesaadavaks. Meenutades, et 2002. aasta Euroopa Ülemkogu Barcelona istungil rõhutati vajadust edendada vähemalt kahe võõrkeele õpetamist, taotleb komisjon, et liikmesriigid võtaksid vastu mitmekeelsust edendavad tegevuskavad, parandaksid keeleõpetajate koolitust, rakendaksid kõiki varajase keeleõppe jaoks vajalikke vahendeid ning tõhustaksid ainete õpetamist võõrkeeles. Tuletades meelde, et Euroopa ettevõtted vajavad Euroopa Liidu keelte oskust ja samuti kolmandatest riikidest pärit kaubanduspartnerite keelte tundmist ning et keeltega seotud majanduspartnerid arenevad kiiresti enamikus Euroopa riikides, teeb komisjon ettepaneku võtta teatav hulk meetmeid tugevdamiseks Euroopa Liidu majanduse mitmekeelsuse aspekti. Mitmekeelse teabevahetuspoliitika osas kavatseb komisjon tõhustada mitmekeelsust ka oma arvukatel veebilehtedel ja oma väljaannetes,

luues sisevõrgustiku, mis peaks tagama komisjoni talituste keeltekasutuse ühtluse. Samuti teeb komisjon ettepaneku luua kõrgetasemeline sõltumatutest ekspertidest koosnev mitmekeelsuse töörühm, mis hakkaks komisjoni abistama liikmesriikides tehtud edusammude analüüsimisel, korraldada lähitulevikus ministrite konverents mitmekeelsuse küsimustes, et liikmesriigid saaksid anda teada oma vastavatest edusammudest, ning viimaks esitada uus teatis, smilles arendatakse Euroopa Liidu tervikliku lähene-misviisi mitmekeelsuse valdkonnas.

3. Üldmärkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab algatuse heaks ja märgib, et raamstrateegiat nimetatakse "uueks" ja teatist esimeseks mitmekeelsust käsitlevaks poliitiliseks dokumendiks. Selles suhtes ei piisa arvukatest viidetest endise raamstrateegia ⁽¹⁾ kohta, et saada selget ülevaadet olukorrast. Komitee arvates oleks kasulik, kui komisjon teeks kokkuvõtte panusest, mida oodatakse uuel raamstrateegialt lisaväärtuse kujul ja raamstrateegia mõju võrdlust. Kas eksisteerib selline mõjuhindang, mida mainitakse komisjoni ja EMSK institutsioonidevahelises kokkuleppes ⁽²⁾ ja ELi õigustiku lihtsustamise ja valitsemise raames? Komitee väidab, et teatis üksi ei suuda pakkuda liikmesriikidele piisavat selgust, et kiita heaks mittesiduvaid programme. Kuigi nõukogu nõuab raamstrateegiat, nõuab see vajalikku ühtlustamist, et optimeerida nii liikmesriikide kui ka Euroopa Liidu eraldatavate vahendite kasutamist. Kõnealust ühtlustamist on võimalik teostada vaid siis, kui on olemas selge ülevaade liikmesriikide või ELi poolt juba võetud meetmete osas.

3.2 Komisjon kinnitab veel kord, et soovib panustada mitmekeelsusesse, mis tähendab, et ta on ka varem sellesse panustatud. Komitee märgib, et komisjonisisised tavad mitmekeelsuse valdkonnas ei anna põhjust üksmeelseks rahuloluks ei komisjoni talitustes ega tema välissuhetes.

3.3 Komitee täheldab tõrkeid ning võrdsuse puudumist ühelt poolt institutsioonide ja teiselt poolt Euroopa kodanikuühiskonna kõigi osapoolte (iseseisev sotsiaalne dialoog ja kodanikega peetav dialoog) kohtlemisel. Kõigist teadetest, uurimustest ja Euroopa õigusaktide väljatöötamiseks, konsulteerimiseks ja arutamiseks vajalikest dokumentidest on ebaproportsionaalselt suur osa koostatud ja kättesaadav inglise keeles. Sama kehtib üha sagedamini komisjonisiseste või komisjoni korraldatud istungite kohta. Niisiis peab komisjoni ekspert nagu ka kodanikuühiskonna esindaja Brüsselis rääkima inglise keelt. Samuti on paljud statistilised või kvalitatiivsed uuringud, millele käesoleva arvamuse raames viidatakse, kättesaadavad üksnes inglise keeles ⁽³⁾.

3.4 Mõned dokumendid pole ikka veel kättesaadaval institutsioonide raportööride või ekspertide emakeeles, mis annab tunnistust üksmeele puudumisest kolme Euroopa Liidu institutsioonide töös kasutatava telgkeele osas nii institutsioonidevahelises kui ka mitteformaalses teabevahetuses. Näib olevat vajalik lisada, et et sel viisil jääb teatav hulk osalisi üha enam arutelu-dest kõrvale. Seetõttu pole üllatav, et mitmete statistilise uuri-muste järgi eelistab küsitletud inimeste valim õppida inglise keeles, kuna tegelikkuses on otsustavates olukordades just sellest keelest üha enam kasu. Just see on põhjus, mistõttu mitmete põlvkondade lapsevanemad ja valitsused on valinud pigem inglise keele ning viinud praeguse olukorrani.

3.5 Komisjoni teatise lisas täpsustatakse muu seas, et ELis kõige rohkem kõneldav võõrkeel pole keel, mida kõige suurem hulk elanikke emakeelena kasutab. Kõnealust keelt kõnelevat (Eurostat ei täpsusta kasutatud määratluses ei keeleoskuse taseme ega osatavate sõnade arvu osas, millest alates võib öelda, et keelt "kõneldakse") 47 % küsitletud valimist, kuigi see on emakeel vaid 13 % küsitletuist.

3.6 Komitee arvates on see kodanikele ja nende esindajatele (Euroopa Parlament ja komiteed (Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regioonide Komitee)) otsese ja kaudse osalusdemo-kraatia rakendamisel ja neid puudutavate õigusaktide koostamisel takistuseks. Tegelikult saavad institutsioonide raport-töörid, kodanikuühiskonna esindajad, kellega demokraatlike ja õigusasutuste või institutsioonide raames konsulteeritakse, komisjoni tegevusest ettekujutuse sageli ainult suure jõupingutu-sega või ebavõrdselt positsioonilt. Kuidas on võimalik eirata asja-olu, et tegelikult ei olnud kodanikel enne õigusakti vastuvõtmist võimalik teabele ligi pääseda. Kõnealune asjaolu võib tunduda vastavasisulise teatise raames eriti vasturääkivana. Väljumaks sellest olukorrast, mida iseloomustab kollektiivne, intellek-tuaalne, kultuuriline vasturääkivus ja majanduslik sõltuvus, mis takistab vajalikku rohkearvulist osalust, on vaja rahalisi vahen-deid ja poliitilist tahet.

Seega märgib komitee rahuldustundega, et komisjon kavatab neid probleeme vähendada, luues tõhusama portaali; kuid see portaal on seotud mitmekeelsuse, mitte terve teatise-ga. Komisjoni eesmärgid institutsionaalse teatise peatükis "Mitmekeelsus komisjoni ja kodanike suhetes" pole eriti selged: käesolev teatis võib näida lihtsalt D-kava jätkuna. Suhtlemine 20 ametlikus keeles ei muuda institutsionaalse teatise sisu, mis on koostatud pärast otsuste vastuvõtmist, millesse kodanikud ei sekku ning mis seetõttu ei tõhusta kodanike osalust.

3.7 Paljud vaatelejad rõhutavad, et institutsioonide portaalide või veebilehtede avalehekülgedel võivad asuda pealtnäha mitme-keelsed dokumendid, kuid põhjalikumal uurimisel on kättesaa-davad ainult ingliskeelsed.

⁽¹⁾ KOM(2002) 72/ KOM (2003) 449/ KOM(2005) 24, 2.2.2005 / 2005/ 29/EÜ / KOM(2005) 356/ KOM(2005) 229 ja 465.

⁽²⁾ Euroopa Komisjoni ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee koostöö-protokoll (november 2005).

⁽³⁾ Komisjoni teatise KOM(2005) 596 märgukirjad [2], [12], [17], [19], [24], [25], [26], [30], [31], [32], [37], jne....

3.8 Komitee rõhutab, et kõik keeled on legitiimsed, kuna kuuluvad meie kutuuriarandisse ning rõhutab, et inglise keel võib kannatada keele intensiivse kuritarvitamise all tehnika valdkonnas, samas kui selle väärtus kultuurilisel tasandil kahaneb. Kõnealune märkus viitab komitee konkreetsetele märkustele keele staatuse ja kasutuse kohta.

3.9 Komitee täheldab tasakaalustamatust valitud lähenemise viisi puhul, mis põhineb mitmekeelsuse majanduslikul aspektil (tarbimine, teave, elukutsed ja tööstus, teadmuspõhise majandusega ühiskond) ning mida oleks võimalik tasakaalustada humanitaarsetest, sotsiaalsetest ja sotsioloogilistest, kultuurilistest ja poliitilistest põhjendustest lähtuvalt. Kui inimese põhiline erinevus teistest primaatidest on tõepoolest kõne ning inimeste omavahelised suhted, nagu mainiti pressikonverentsil, kus kõnealune komisjoni teatis esitati, tuleks teatistes vajalikul määral arvesse võtta, et inimestevahelised suhted pole üksnes kaubanduslikud ega seisne ka pelgalt territooriumi või seal leiduvate ressursside kaitsmises. Nõnda võiks komisjonil positiivsete soovitusete tegemiseks olla kasulik toetuda UNESCO kõnealuse valdkonna töödele (4).

3.10 Komitee tervitab sidet, mis loodi Lissaboni strateegia, selle rakendamise, Euroopa tööhõive strateegia ja uue raamstrateegia vahel, kuid soovib teatistes veelgi põhjalikumalt käsitleda vajalikke konkreetseid sätteid (tõhusama koostöö abil komisjoni siseteeinistuste ja peadirektoraatide vahel (tööhõive, kultuur, ...)). EMSK soovib komisjonil selgitada liikmesriikidele täpselt siseteeinistuste, mis tuleks sõlmida, või täiendavaid meetmeid, mida tuleks rakendada, ning täpsustab, et mitmekeelsus või paljumeelsus on võimalik panus ELi poliitilisse või kultuurilisse integratsiooni ning vastastikuse mõistmise ja sotsiaalse kaasatuse tegur. Mõjuuring sektorite kaupa peaks näitama säilitatud ja loodud töökohtade arvu ja liiki ning tegelikku oodatud mõju palkadele.

Komitee toetab liikmesriikidele esitatud üleskutset "koostada riiklikud kavad mitmekeelsust edendavate meetmete struktureerimiseks, kooskõlastamiseks ning sihipärasustamiseks...", kuid peab silmas seda, et kõnealune üleskute tuleks kooskõlastada Euroopa tasandil, et saavutada kestvat tulemust, mille puhul potentsiaalset oskuste reservi ei vähendata üksnes piiratud arvu keelte oskusele.

"Maailma kõige konkurentsivõimelisema teadmuspõhise majandusstrateegia" raames tuleks rakendada üleüldist lähenemiseviisi Euroopa Liidu keeleressursi suhtes nii, et kasutatavate keelte arv ületaks siseturul üldlevinud ja kasutatud keelte arvu, takistamaks seda, et Euroopa Liidust saab omaenese keelebarjääride ohver.

(4) UNESCO 2. novembri 2001. aasta ülddeklaratsioon kultuurilise mitmekesisuse kohta, 10. detsembri 2005. aasta konventsioon kultuuriliste väljendusviiside mitmekesisuse kaitsmise ja edendamise kohta, kus meenutatakse, et kultuurilise mitmekesisuse ja paljususe kui universaalsete, lahutamatu ja vastastikuselt sõltuvuses olevate võõrandamatute õiguste teostamiseks on vaja keelte ja väljendusvahendite mitmekesisust. Tuleb nimetada ka keeleõiguste ülddeklaratsiooni, mis kuulutati välja Barcelonas rahvusvahelisel keeleõiguste konverentsil 6.-8. juunil 1996 ning kirjutasi alla 66 riiklikku või rahvusvahelist valitsusvälist organisatsiooni ja juristide võrgustik.

Sisserändajate õigusega õppida vastuvõtjariigi keelt, peaks kaasnema õigus säilitada oma emakeel ja oma kultuur (5). Euroopa Liit peaks vaatlema neid keeli kui lisaressurssi oma teel "maailmakonkurents" poole. Mõned ettevõtted on sellele juba mõelnud, kuid tuleb siiski meenutada, et kõnealused probleemid peaksid ühendama töötajad ja nende esindajaid ametiühingutes ning asjaomaseid tarbijateorganisatsioone. Samuti tuleks toetuda kohalikele omavalitsustele, kes on algatanud konkreetseid meetmeid, nn "integratsiooni" eesmärgil viimati saanud sisserändajate vastuvõtmine nende hulgas kõige enam levinud keeltes.

3.11 Teine majandusvaldkond, mis kõnealuses teatistes põhjalikumalt arutamist vääriks, on töötajate vajadused ja motivatsioon oma töö tegemisel või nõuandvates asutustes, näiteks Euroopa töönookogudes osaledes. Komitee arvates on kahetsusväärne, et teatistes tuuakse esile ühtlustatud programme, mis ei võta kõnealuseid konkreetseid vajadusi arvesse. Sellisel tasemel teatis peaks pakkuma välja käsitletavaid teemasid, mis annaksid ettevõtetele ja töötajatele suuniseid ja vahendeid olla maailma kõige konkurentsivõimelisema teadmumajanduse esmatähtsad edasivijad, austades täiel määral sotsiaalses dialoogis ja põhiõigustes ära toodud pädevusi (6).

3.12 Komitee tunnustab, et Euroopa Liitu iseloomustab eriline mitmekeelsuse aspekt (7), kuid Euroopa ei ole ainus kontinent, riik või poliitiline ühendus, kus räägitakse väga paljusid erinevaid keeli.

4. Mõned konkreetsete tähelepanekud

4.1 Arutelude ning "Euroopa (8) piirkondlike ja vähemuskeelte harta" juures ei tohi varjule jääda teised küsimused, näiteks:

- Keelte staatus. Keel võib olla ametlik, töökeel, ühenduse keel, vähemuskeel, domineeriv keel, kultuuri-, teadus- või ärialase suhtluse keel, institutsiooniline, diplomaatiline, käibekeel, kutsealaselt (tervishoid, haridus, ehitus, tööstus, moetööstus ja -kunst jne) kasutatav keel; Keelelisest mitmekesisusest kinni pidamiseks, mida Euroopa Liit toetab ja kaitseb, on vaja pakkuda mitmekesisuseid ja proportsionaalseid lahendusi olukordades ja vajaduste korral, kus üks lahendus, milles

(5) RK arvamus, CdR 33/2006, mis võeti vastu komitee täiskogu 65. istungjärgul, 14 juunil 2006: raportöör oli Seamus MURRAY, punkt 1.10.

(6) Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 21 keelab igasuguse diskrimineerimine keele alusel, artiklis 22 on sätestatud, et liit peab austama kultuuride, religioonide ja keelte mitmekesisust. Võib nimetada töötülisid, mille puhul pole respektitud kõnealusid riikide seadustega tagatud õigusi. (General electric medical systems GEMS, Versailles appellatsioonikohtu (Cour d'appel de Versailles) otsus, 2. märts 2006, Prantsusmaa).

(7) Teatise punkt IV 2.

(8) Euroopa piirkondlike ja vähemuskeelte harta 5. novembrist 1992, ratifitseeriti Euroopa Nõukogu 21 liikme poolt, kellest 13 on Euroopa Liidu liikmed.

keelekõnitus piirneks loogikaga “haridus-väljaveetud-töökoht” või “keeletehnika—uute toodete turg—siseturk” ei võimalda täita eesmärki, et iga ELi kodanik räägiks lisaks emakeelele kahte võõrkeelt, vaid võib olla vastupidise mõjuga, kus Euroopa kultuurialal väheneb keelte arv, mida tegelikult osatakse või räägitakse. Komitee soovib, et võimaldataks ja ergutataks igasugust ametialast, kultuurilist, poliitilist, teaduslikku vm keelekasutust oma keskkonnas ning toetab mitmeid kodanikuühiskonna algatusi. Igasugune suuline ja kirjalik suhtlemine, mida võimaldatakse ja toetatakse originaalkeeles, suurendab vabadel rajanevat ala, ilma et oleks tingimata vaja kirjalikult või suuliselt tõlkida. Kasutatavate keelte arvu küsimus ei sõltu seega kirjaliku ja suulise tõlke kuludest või keeleõppest.

b) Teatud sotsiaalne võime on seotud ühe või mitme konkreetse keele kasutamise võimega, mitmekeelsete õppevahendite kättesaadavus ja jaotamine mõjutab sotsiaalset tõrjutust või kaasatust, ainelist või kultuurilist vaesust, sest keeleoskus võimaldab laiendada ametialast ja sotsiaalset, eelkõige aga kultuurilist ja solidaarset võrgustikku; *Võrgustikku kuulumine* suurendab iseseisvust, kuid võimaldab ka tänapäeva ühiskonda integreeruda. Kui me ei püüa juba praegu tagada mitmekeelsust kõikidele ühiskonna kihtidele, k.a kõige nõrgematele ja ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele, siis jäävad teatud elanikkonna rühmad väljatõrjutuks.

c) Demokraatia. Komitee toetab eesmärki, et iga kodanik räägiks ja kasutaks lisaks emakeelele kahte võõrkeelt, kuid kui paljude kodanike puhul võime me praegu öelda, et see realiseerub nende eluajal. Praeguse täiskasvanud ametialase, poliitilise ja majanduseliidi jaoks oleks *keeleõppe ja keelelise mitmekesisuse edendamise tegevuskava 2004—2006 ja programmi Kultuur 2007-2013* ⁽⁹⁾ raames sellest eesmärgist raske kinni pidada juba ainuüksi Euroopa ja riiklike institutsioonide puhul, aga kui eesmärk säilitatakse “iga kodaniku” puhul, siis on ülesanne tohutu. On ju hästi teada, milline võõrkeel tungib peale kõige varasemas staadiumis, mil võõrkeele õpetamist saab alustada. Haruldasi või vähem kasutatavaid keeli ⁽¹⁰⁾ oskavad väga vähesed inimesed, kuna neid hakatakse õpetama hilisemas kooliastmes või ülikoolis. Komitee toetab ka soovitus luua võimalus õppida võõrkeelt juba varases eas, tingimusel, et pakutavate keelte valiku üle mõeldaks järele laiemas kontekstis, mis peaks olema ka teatise peamine eesmärk. Küsimus on tulevikus ja ühiskonna tüübis, mille me tulevastele põlvkondadele jätame;

d) Keelte ellujäämine Euroopa keelepärandina. Soov, et suurem hulk kodanikke kõneleks lisaks emakeelele veel üht või kaht keelt, ei võrdu veel suure hulga Euroopa keelte elujõulisusega Euroopas ja maailmas. Need eesmärgid pole vastukäivad, kuid nende saavutamiseks on vaja kaht eraldi lähenemis- ja

teostusviisi. Just seetõttu tuleks komisjoni algatuse normatiivses osas, mille eesmärk on ühendada keelte ja uue info- ja sidetehnoloogia kasutamist, võtta arvesse, et kui jõupingutused peaksid mõõdutundetult koonduma just sellesse valdkonda, tekib keelelise vaesumise oht ⁽¹¹⁾. Komitee soovib, et kaasatavad eksperdid ei tohiks olla ainult sotsiaal- ja teadusvaldkondade spetsialistid, vaid ka lingvistid, tõlgid, tõlkijad, õpetajad või keeltega seotud elukutsete esindajad. Näiteks ülalmainitud UNESCO deklaratsioonis ja konventsioonis osutatakse selgelt, et juba praegu ei ole internetis esindatud piisavalt keeli, arvestades maailmapärandiga ning sellega, et see piiratud kasutus mõjutab veel olemasolevate keelte kvaliteeti ja arvu.

e) Vähemus ja/või piirkondlike või kohalike keelte säilitamisel ei tohiks lähtuda nende õpetamise hinnast. Sellealane kirjandus tunistab praegu, et keelte õpetamine juba varases eas ei arenda mitte ainult tulevikus õppimiseks vajalikke kognitiivseid oskuseid, vaid võimaldab luua sildu lähedaste või kaugete suguluskeeltega. Seega aja möödudes ei piisa kultuuripärandi säilitamiseks lihtsalt keele õpetamisest juba varases eas või uuesti kasutusele võtust taaskasutamisest era- ja avalikus elus, vaid on vaja ka mõista, et keele ellujäämiseks peab seda rääkima keskkonnas, mis soodustab keele avalikku ja seega ka ühiskondlikku kasutamist. Ei ole ju mõttekas õppida keelt algkoolis, kui selle õpingud tundide puudumisel keskkoolis pooleli jäetakse ⁽¹²⁾. Haridusüsteemis saab majandusdünaamikaga arvestada, kui luuakse sildu teiste keeltega. Vähemus- või piirkondliku keele õpet saab haridusteel hiljem kasutada toena teise keele õppimisel. Keeleajaloo õppimine on siinkohal sama oluline, kui räägitavate keelte arv ⁽¹³⁾.

f) Lähimuspõhimõte ei tähenda ainult ametlike või institutsiooniliste tekstide internetis kättesaadavaks muutmist, vaid ka seda, et geograafiliselt üksteise lähedal asuvate Euroopa maade kodanikel võimaldataks üksteist ja üksteise keelt paremini tundma õppida ning omavahel suhelda, kuna keel on suhtluskanal, kuid esindab ka maailmapilti. See omadus on keelel ühine teiste kanalitega (maalikunst, muusika, graafika, miimika ja tants, skulptuur jne). Kodanikel peab võimaldama osata ja suhelda eri keelkondadesse kuuluvates keeltes,

⁽⁹⁾ KOM(2004) 469.

⁽¹⁰⁾ “vähemlevinud”.

⁽¹¹⁾ *Täiskasvanute keeleõppe ajakohastamine*, Judith Barna, Charles de Gaulle'i nimeline Lille 3 ülikool, Prantsusmaa, 2005.

⁽¹²⁾ Prantsusmaa Aquitaine'i Piirkondliku Majandus- ja Sotsiaalnõukogu arvamused, mis võeti vastu 14. detsembri 2005. aasta täiskogu istungjärgul, *Aquitaine'i keeled ja kultuurid*, raportöör Srđgi Javaloyes.

⁽¹³⁾ Nõukogu järeldused Euroopa keeleoskuse näitaja kohta (ELT 2006/C172/01).

austades Euroopa identiteedi või väärtuste aluseks olevaid kultuure. Komitee toob välja vahetusprogrammide ja sõpruslinnade positiivse rolli, millele Regioonide Komitee viitab ⁽¹⁴⁾, ja rõhutab et igasuguse keeleõppestrateegia puhul on nõudmine sama tähtis kui pakkumine. Ka keeleõppe motivatsiooni tuleks vaadelda teistest aspektidest kui kasu (majandusele ja tööhõivele).

g) Euroopa ühtekuuluvuse ja identiteediga seotud vajadused ei ole ainult ärilised või identiteeditilised. Erineva, kuid ka ühise ajaloo, eri geograafilistesse, sotsiaalsetesse, kultuurilistesse keskkondadesse kuuluvatel inimestel on reaalsed üksteise mõistmise vajadused. Ei ole tehtud mõju-uuringut, milles võetakse arvesse ka kõige väiksemaid aspekte, mis võivad pika aja peale osutada olulisteks. Kuid keeleõppe nõudmise ja pakkumise valdkonnas mõeldakse aega aastate ja põlvkondadega.

Üldisemalt võttes ei ole teatise võetud kohustusi liigendatud ajaliselt: minevik, lähitulevik, kaugem tulevik, kohustused tulevaste põlvkondade ees.

Sama kehtib humanitaarsete, kultuuriliste, asüüli ja immigratsiooniga seotud, kohalike omavalitsuste vajaduste ja osatähtsuse aspektide ning kutsekategooriatega seotud aspektide puhul. Sotsiaalmajanduslike partnerite (Euroopa Tööstajate Föderatsioon (UNICE), Euroopa Riigiasulusega Ettevõtete Keskus (CEEP), Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon (ETUC)), inimõigustega tegelevate, sotsiaalsete ja kultuuriliste valitsusväliste organisatsioonide ning ülikoolide ja ametiasutustega tuleks konsulteerida võrdselt, s.t strateegiat ei tohiks vastu võtta ilma nendeta, vaid nendega koos. See oleks parim tagatis laiahaardelise arvestamise kohta, mis on vajalik ambitsioonikate suuniste eduks. Nõukogu "1+2" strateegia ⁽¹⁵⁾ rakendamiseks ja eduks on vaja institutsioonilise raamistiku väliseid vahendeid ja selles peab osalema võimalikult palju Euroopa Liidu kodanikke ja elanikke, kes tunneksid ennast asjaosalistena.

Komitee kiidab keeleõpetuse ja —õppe tegevuskava heaks ja märgib, et kava õnnestumine sõltub sellest, kas kaasatakse need, keda kava esimesena puudutab, st ühelt poolt õpetajad ja teiselt poolt õppijaid.

Enne uute meetmete kasutuselevõtmist peaksid komisjon ja nõukogu strateegiale stabiilsema aluse looma tutvustades avalikkusele ja noortele selgeid põhjuseid, miks valiti mitmekesisus, selle asemel, et ergutada ühe, ühise, tänapäeval kasutusel oleva või vana, kaasaegse või kunstkeele kasutust.

Tegelikud põhjused võib lühidalt ja skemaatiliselt kokku võtta järgmiselt:

⁽¹⁴⁾ Eelnevalt mainitud arvamus CdR 33/2006.

⁽¹⁵⁾ Üks emakeel ja kaks võõrkeelt, *Barcelona Euroopa Ülemkogu*, 15.—16. märts 2002, eesistujariigi järeldused, osa I, artikkel 43.

— Ühise tänapäeval kasutusel oleva juhtiva keele kasutuse toetamisel on ebaõiglaselt suured majanduslikud eelised päritolumaale, ohtu võivad sattuda kultuurilised õigused ja maailmapärand.

— Teaduslikult kujundatud kunstkeele nagu nt esperanto keele õppimis- ja levitamiskulud oleksid väiksemad (õppimiseks kuluv aeg ja ühtsele keelele üleminek) ⁽¹⁶⁾ kui kasutusel oleva keele puhul, kuid Euroopa Liidus valitsevad poliitilised ja kultuurilised tingimused ei ole käesoleva sajandini selleks sobivad olnud ⁽¹⁷⁾.

— Kompromisslahendusele, mille kohaselt Euroopas geograafiliselt ja poliitiliselt levinud keelte ringi tuleks laiendada, peaks looma stabiilsema aluse suurendades inimeste arvu, kes neid räägivad.

Seetõttu soovib komitee, et komisjon kava koostamisel arvestaks suunistes tänu elukestvatele õppele ja kultuurilistele õigustele rohkem tänapäeva noorte ja veidi vanemate generatsioonidega.

Noortele peaks tutvustama ja neid motiveerima töötama 21. sajandi teabevahetuse mitmekeelsetel ⁽¹⁸⁾ ametikohtadel. Tuleks rohkem väärtustada ametikohti, mis nõuavad tööks keelte põhjalikumalt tundmist professionaalsel tasemel (lingvistid, tõlgid, tõlkijad, õpetajad) ning esimene viis selle eesmärgi täitmiseks oleks nende sotsiaalse rolli tunnustamine ja töötajate assotsiatsioonidesse ühendamine.

⁽¹⁶⁾ Võõrkeelte õpetamine riigi poliitikan, Françoise GRIN, 2005.

⁽¹⁷⁾ Grin, 2005, viidatud teos, allmärkus 59 ja 84 "Kõik on unustanud, et paljud riigid toetasid Rahvasteliidu ajal esperanto keele kasutamist rahvusvahelise keelena või et UNESCO täiskogu istungjärgudel võeti 1954. ja 1985. aastal vastu esperanto keelt pooldavad resolutsioonid. Küsimuse blokeeris siis (1922. aasta septembris) Prantsusmaa, kes keelas esperanto keele õpetamise ja edendamise ära, pidades seda rahvusvahelisustamise ohuks ja konkurendiks prantsuse keelele maailmas". Lisaks võib tsiteerida Umberto Eco avaloengut Collège de France'i (Pariis) Euroopa asjade õppetooli juhatajana 1992. aastal "Idealse keele otsingud Euroopa kultuuri ajaloos". Siinkohal toob komitee välja, et vanade, nn surnud keelte õpetamine on tasapisi hääbunud. Kuid peale selle, et otsida, milline *lingua franca* (ühine keel) oleks kõige sobivavam tänapäeva Euroopas, tuleb mõista, et vanade keelte abil on Eurooplastel võimalik paremini üksteist mõista, kuna need on paljude Euroopa keelte aluseks (jagatud indo-euroopa ja soome-ugri keelkondadesse) ja et nende keelte oskus võimaldab teisi keeli kiiremini õppida.

⁽¹⁸⁾ Mitmekeelsuse mõistet selgitatakse mitmeti. Mõned eristavad oskust rääkida mitmeid keeli (*plurilinguisme*) ja ühe geograafilise ala sotsiaalsel keskkonda, kus räägitakse mitmeid keeli (*multilinguisme*) (Euroopa mitmekeelsuse konverents, 2005) Teiste jaoks on tähendus vastupidine. Komisjoni jaoks hõlmab mitmekeelsuse mõiste nii oskust rääkida mitmeid keeli kui ka kollektiivset keskkonda.

Komisjoni soovitatud keelte õppimiseks varases eas on vaja vahendeid ja vastavalt koolitatud inimesi (mida komisjon ka tunnustab), kuid ka vanemad peavad olema nõus neile pakutud suunistega, st valiku suurenemisega.

Komitee tunnustab ka perekonna positiivset rolli varajase õppe soodustamises ja rõhutab erinevatest riikidest pärit vanematega segaperede kultuurilist tuge. Mitmete Euroopa ja Kanada uuringute kohaselt on need perekonnad tavaliselt avatud ja tolerantsed mitmete generatsioonide suhtes.

- h) Tõlke ja tõlkijaid käsitleva peatüki kohta rõhutab komitee, et vajadused pole üksnes institutsioonilised või kutsealased ega majanduslikud ning et ära tuleb kuulata ka teiste asjahuviliste isikute esindajad. Põhiliste inimõiguste ja siseturu teostamise kõrval peaks arvestama sotsiaalsete ja kultuuriliste vajadustega.

Näiteks on teada et vajadust kirjaliku ja suulise tõlke järele pole võimalik rahuldada tõlkide ja tõlkijate vähesuse tõttu või rahalistel põhjustel, soovib komitee mõelda liikmesriikide ja ELi vastutusele järgmistes küsimustes: ebapiisav üliõpilaste arv, keelte mitmekesisus, väljaõppe maksumus, palk ja staatus. Komitee viitab kõigile eespool esile tõstetud aspektidele, lisades, et tegemist pole ainukese sektoriga, kus ei jätku professionaale, kuid et kõigi nende vajakajäämist põhjuseks ei saa olla demograafiline puudujääk. Kõnealuse tööturulõigu pakkumise ja nõudmise tasakaalu pole kahtlemata piisavalt hästi ennetatud, kuigi Euroopa ülesehitamine ja sellele järgnenud laienemised ning kaubanduse globaliseerumine oleksid võinud anda ainet varasematest kogemustest õppimiseks.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Kokkuvõttes soovib komitee liikmesriikidel kõnealuse valdkonna tuleviku korraldamisele aktiivselt kaasa aidata ja toetab selles punktis komisjoni.

4.2 Lõpuks soovib komitee, et komisjon süstematiseeriks tema valduses olevaid andmeid eri liikmesriikide varasema keelepoliitika jälgimise kohta, et oleks võimalik hinnata meetmeid, milleks komisjon liikmesriike kohustab.

4.3 Komitee tunnustab komisjoni jõupingutusi ja kiidab tema uuendusliku kavatsuse heaks, toetades keelelist mitmekesisust kui kultuurilist, sotsiaalset ja poliitilist mitmekesisust ja paljusust edasiviivat jõudu, olles teadlik arengut pidurdavast ohust, vastavalt millele muutub väikese arvu keelte kasutamine institutsioonides veelgi levinumaks. Komitee ootab, et järgmises teatises kõnealusel teemal räägitakse rohkem kodanikuühiskonna laiahaardelisemast nõustamisest.

4.4 Komitee kiidab heaks komisjoni algatuse tõhustada kõrgkoolide uurimustöödele antavat abi 7. teadusuuringute raamprogrammi raames ning soovib toetuda mitte üksnes kõrgkoolide uurimustöödele, vaid ka kõnealuses valdkonnas tegutsevate ühenduste võrgustiku meetmetele ⁽¹⁹⁾.

Komitee loetleb käesoleva arvamuse lisa 2005. aasta novembris korraldatud Euroopa mitmekeelsuse istungite töid, milles osalesid organiseeritud kodanikuühiskonna ühendused ⁽²⁰⁾ ja Kultuuriinstituutide Foorumi liikmed ⁽²¹⁾. Kõnealused istungid lõppesid mitmekeelsuse harta väljatöötamisega, mille üle võib arutleda ühenduse ASEDIFRES veebilehel, mis annab selleks võimaluse Euroopa Parlamendi ja teiste institutsioonide esindajatele. Komitee kodanikuühiskonna ja institutsioonide vahelise sillana toetab ja julgustab kõnealust algatust kui head selgelt määratletud tava.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitrios DIMITRIADIS

⁽¹⁹⁾ Näiteks: Lingua Mon, Casa de les llengües, "Maison des langues en danger" (ohustatud keelte maja)- projekt, linguamon@linguamon.cat, Babeli-võrgustik, kuhu kuuluvad rahvusvahelistel ja piirkondlikel sotsiaalfoorumitel tegutsevad vabatahtlikud tõlgid ja tõlkijad, ASEDIFRES (www.europe-avenir.com), association co-organisatrice des "Assises européennes du plurilinguisme en novembre 2005" (Euroopa 2005. aasta novembris toimunud mitmekeelsuse istungite) kaasorganisaator.

⁽²⁰⁾ Oslejad, tööde tulemused ja täielikud aruanded on ära toodud joonealuses märkuses 21 mainitud veebilehel.

⁽²¹⁾ Foorumi liikmed on järgmised: Alliance franVaise, Rootsi kultuuri-keskus, Itaalia keele ja kultuuri keskus, Londoni Ülikooli Instituut Pariisis, Camoes Instituut, Cervantese Instituut, Soome Instituut, Goethe Instituut, Ungari Instituut, Hollandi Instituut <http://www.forumdeslangues.net>.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal "Roheline raamat — Euroopa läbipaistvuse algatus"

KOM(2006) 194 lõplik

(2006/C 324/25)

12. mail 2006. aastal otsustas komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Roheline raamat — Euroopa läbipaistvuse algatus"

Vastavalt kodukorra artikli 19 lõikele 1 otsustas komitee asjaomase töö ettevalmistamiseks moodustada allkomitee.

Võttes arvesse komitee koosseisu uuendamist, otsustas täiskogu käesoleva arvamuse üle hääletada oktoobrikuu täiskogu istungjärgul ja määras vastavalt kodukorra artiklile 20 pearaportööriks pr Sánchez Migueli.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 430. istungjärgul 25.–26. oktoobril 2006 (26. oktoobri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 132, vastu hääletas 7, erapooletuks jäi 12.

1. Taust

1.1 Euroopa Komisjon on teadlik vajadusest luua raamistik läbipaistvuse parandamiseks ELi institutsioonide ja lobistide vahelistes suhetes, parandades samas ka avalikkusele antavat teavet ELi rahalistest vahenditest erinevate poliitike raames abi saajate kohta.

1.2 Kõnealus kontekstis käivitas komisjon Euroopa läbipaistvuse algatuse, kuigi sellekohast muret väljendati juba valges raamatus Euroopa valitsemistava kohta, millele järgnesid järgmised konkreetset sammud:

- 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele;
- komiteede tööga seotud dokumentide eriregister;
- andmebaasid, kust saab teavet komisjoni nõustavate nõuandeorganite ja ekspertrühmade kohta;
- komisjoni "Hea haldustava eeskiri", kus kehtestatakse eeskirjad komisjoni suhtlemiseks eraisikutega.

1.3 Sellest lähtuvalt määratletakse rohelistes raamatus kolm elementi, mida tuleb silmas pidada avalikus arutelus seoses ELi institutsioonide tegevuse läbipaistvusega:

- vajadus luua paremini struktureeritud raamistik seoses huvirühmade tegevusega;
- tagasiside seoses komisjoni konsulteerimise miinimumnõuete rakendamisega;
- teabe kohustuslik avalikustamine ELi ühiselt hallatavatest rahalistest vahenditest abi saajate kohta.

2. Kokkuvõtte roheline raamatu eesmärkidest

2.1 Läbipaistvus ja huvide esindamine.

2.1.1 Komisjon leiab, et kehtestatud eeskirjade tulemuste paremaks hindamiseks ja suurema läbipaistvuse saavutamiseks tema suhetes lobistide või mis tahes teiste kodanikega, kes Euroopa institutsioonide poole pöörduvad, tuleb selgelt määratleda mõisted "lobistid" ja "lobitöö".

2.1.2 Euroopa Liidu institutsioonide ja lobistide vaheliste suhete põhiraamistik peab komisjoni arvates sisaldama teatud võtmelemente, mis kõnealuse tegevuse seaduslikkusest lähtudes soodustavad suhete läbipaistvust. Ei tohiks lubada otsustamisprotsessi küsitavat ega majanduslikku mõjutamist ega mingisugust rahalist, materiaalist või isiklikku toetust. Oluline on takistada kaheldava, teadlikult ebaselge või vale teabe levitamist. Samas tuleb tagada ühenduse üldised huvid, mitte lobistide erihuvid.

2.1.3 Elukõige tuleb lugeda ebaseaduslikuks kõik lobitöö meetodid, millega võib kaasneda pettus või korrupsioon või mis võivad olla eksitavad, nii esitatava teabe kui ka lobistide õiguspärasuse osas. Oluline on lobistide esindavuse küsimus.

2.1.4 Praegu kehtivad meetmed, seejuures eriti välise kontrolli meetmed, võivad suurendada institutsioonide ja lobistide vaheliste suhete läbipaistvust. Selleks on kehtestatud konsulteerimise üldpõhimõtted ja miinimumnõuded, mis aitavad kaasa teabe edastamisele Euroopa kodanikuühiskonna organisatsioonide andmebaasi CONECCS kaudu, mis sisaldab esindavust tõestavaid andmeid.

2.1.5 Kokkuvõttes näib, et välist kontrolli on vaja tugevdada, kuigi mõned meetmed, mis komisjon selle saavutamiseks välja pakub, on paljudes liikmesriikides juba jõus. Esiteks tehakse ettepanek võtta meetmeid lobistide esitatava teabe parandamiseks, kasutades selleks ühtset küsimustikku komisjoni veebileheküljel.

2.1.6 Olulisim vahend on vabatahtlik veebipõhine registreerimissüsteem, kust saab teavet eesmärkide ja rahastamisallikate kohta. Siinkohal tuleb märkida, et paljudel Euroopa Komisjoni peadirektoraatidel on juba olemas süsteemid akrediteeritud organisatsioonide kindlakstegemiseks, et lihtsustada suhteid nendega.

2.1.7 Teine oluline teema on käitumisjuhendid, mis puudutavad kõiki lobiste ja samuti nende esindajaid, sõltumata nende kategooriast. Nimetatud vabatahtlikult vastuvõetud juhendid sisaldaksid ühiseid miinimumnõudeid, sõltumata rühmadest, kes need on välja töötanud.

2.2 Tagasiside seoses konsulteerimise miinimumnõuetega.

2.2.1 Tuleb märkida, et iga-aastaste tööprogrammide raames on komisjon kehtestanud konsulteerimise miinimumnõuded, et parandada õigusloomeettepanekute kvaliteeti — siit tuleneb lõpptulemuste olulisus mõjuhindamise jaoks. Siiski on rida otsuseid, mida kõnealune konsulteerimine ei hõlma, nt komiteemenetlus ja sotsiaaldialoog (EÜ asutamislepingu artiklid 137 kuni 139), mida käsitletakse edaspidi.

2.2.2 Kõnealuse menetluse kehtestamisest alates on tulemused olnud komisjoni hinnangul rahuldavad ning seda mitte ainult ettepanekute hulga osas, millega seoses toimus konsulteerimine, vaid ka nende tulemuste osas, eriti veebipõhiste konsultatsioonide puhul.

2.3 Ühenduse rahalistest vahenditest abi saajate avalikustamine.

2.3.1 Praegu on enamikul liikmesriikidel olemas teabekanalid nende poolt kaasrahastatavatest ühenduse vahenditest abi saajate avalikustamiseks. Kõige silmapaistvam näide on ühtse põllumajanduspoliitika raames abi saajate avalikustamine. Siiski on edastatavad andmed riigiti väga erinevad, nagu ka teave vahendite kasutamise kohta Euroopa Liidu poolt otse rahastatavates meetmetes.

2.3.2 Käesoleval juhul on tegemist ettepanekuga teha kõnealune teave komisjoni kaudu kättesaadavaks tsentraliseeritud viisil. Küsimus on abi saajate erinevate kategooriate keerukuses ja samuti võimalikes halduskuludes. Üks võimalikke lahendusi võiks andmekaitsestandarditest lähtudes olla teabealaste miinimumnõuete kehtestamine.

3. Rohelises raamatus sisalduvad olulisimad küsimused

3.1 Esimese käsitletud teemaga (läbipaistvus ja huvide esindamine) seonduvad järgmised küsimused:

3.1.1 Meetmed lobitöö läbipaistvuse suurendamiseks.

3.1.2 Kas lobistidega tuleb automaatselt konsulteerida, kui nad on registrisse kantud?

3.1.3 Kas kõnealune register peab olema mõndusteta avalik? Kes kõnealust registrit haldaks?

3.1.4 Kas praegu kehtivaid käitumisjuhendeid tuleb muuta?

3.1.5 Kas käitumisjuhendite täitmist tuleks kontrollida ning vastasel juhul isegi rakendada sanktsioone?

3.2 Konsulteerimise käigus saadud tagasisidega seonduv ainult üks küsimus:

3.2.1 Kas komisjon on konsulteerimise üldpõhimõtteid ja miinimumnõudeid kohaldanud rahuldavalt?

3.3 Ühenduse rahalistest vahenditest abi saajate avalikustamine tõstab järgmised küsimused:

3.3.1 Kas kõiki liikmesriike tuleb kohustada avalikustama teavet ühenduse vahenditest abi saajate kohta?

3.3.2 Kui jah, siis kas seda tuleb teha riiklikul tasandil ja kas sellel peab olema kindlaks määratud sisu?

4. Üldised märkused

4.1 EMSK kiidab heaks Euroopa Komisjoni roheline raamatu läbipaistvuse kohta. Kuna ühenduse poliitikat püüavad mõjutada paljud erinevad huvid, peab komisjon kehtestama eeskirjad selle kohta, millistel tingimustel nimetatud mõjutamine peab toimuma, ning nõuded kõnealuseid huviseid esindavatele isikutele ja asutustele.

4.2 Sellele eelnevalt tuleb siiski selgesõnaliselt määratleda mõiste "lobistid" ning lobistide ja komisjoni suhete iseloom.

4.2.1 Rohelises raamatus esitatud mõiste "lobistid" määratlus⁽¹⁾ on pehmelts öeldes segane, sest selles nimetatakse kutsealaseid organisatsioone, valitsusväliseid organisatsioone, kutseliite jt, kelle "eesmärk on mõjutada Euroopa institutsioonide poliitika kujundamist ja otsustamisprotsessi". EMSK on juba määratlenud mõiste "kodanikuühiskonna organisatsioonid"⁽²⁾, et eristada neid lobistidest. Samas sätestatakse EÜ asutamislepingu artiklites 137 kuni 139 tööturu osapoolte sotsiaaldialoogi arendamise tingimused⁽³⁾. ELis lobistidena tegutsevad organisatsioonid erinevad üksteisest oma eesmärkide, struktuuride ja

⁽¹⁾ Roheline raamat, II peatükk, punkt 1, lk 5.

⁽²⁾ Vt eelkõige komitee arvamusi "Organiseeritud kodanikuühiskonna roll ja panus Euroopa ülesehitamisel", 23. september 1999 (EÜT C 329, 17.11.1999); "Organiseeritud kodanikuühiskond ja Euroopa valitsemine — Komitee panus valgesse raamatusse", 26. aprill 2001 (EÜT C 193, 10.7.2001); "Valge raamat Euroopa valitsemistava kohta", 21. märts 2002 (EÜT C 125, 27.5.2002); "Euroopa kodanikuühiskonna organisatsioonide esindavus kodanikuühiskonna dialoogis", 14. veebruar 2006 (ELT C 88, 11.4.2006).

⁽³⁾ Tuleb silmas pidada Euroopa põhiseaduse lepingu artiklit I-48, milles sätestatakse tööturu osapoolte ja sõltumatu sotsiaalse dialoogi roll, eristades seda asjasepuutuvate isikutega konsulteerimisest, mida käsitletakse eelnevates artiklites.

nende poolt esindatud huvigruppide poolest. Seega ei tuleks lugeda tuhandete või isegi miljonite Euroopa ettevõtjate või töötajate huvisid esindavaid tööstus-, tööandjate ja ametiühingute liite kitsaste äri- või muude huvide nimel tegutsevateks lobiorganisatsioonideks või huvigruppideks, kuna kõnealused liidud esindavad ühiskonna laialdasi, üldiseid ja avalikke huvisid ning soodustavad tööstuse ja majandusarengut ning majanduslikku ja sotsiaalset edasiminekut. Nende eesmärk ei ole kasumi saamine. Nende üldiseid huvisid teeniv tegevus on avalikkuse tähelepanu all, seda kajastatakse üksikasjalikult ajakirjanduses ning nad on ise huvitatud, et nende tegevusest teavitataks võimalikult palju. Nende organisatsioonide puhul on tegu sotsiaalpartneritega, kes osalevad koos riigiasutustega liidu tasandil toimivas sotsiaaldialoogis.

4.2.2 Seetõttu tuleks täpselt määratleda, keda hõlmab mõiste "lobistid", ning eelkõige tunnustada neid kui osa ELi osalusdemokraatiast.

4.2.3 Põhiseaduse lepingu eelnõu artikli I-46 lõikes 3 sätestatakse, et osalusdemokraatia põhimõtte tagamiseks on igal kodanikul "õigus osaleda liidu demokraatias. Otsused tehakse nii avalikult ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik." Artikli I-47 lõikes 3 sätestatakse, et "komisjon korraldab asjasepuutuvate isikutega laiapõhjalisi konsultatsioone, et tagada liidu meetmete järjekindlus ja läbipaistvus."

4.2.4 Lobitöö sisu osas tuleks eristada teabele juurdepääsu ja konsulteerimist. Teabele juurdepääsuks on õigus kõigil ELi kodanikel; see on osa läbipaistvusest, mis on kohustuslik kõigi ühenduse institutsioonide jaoks. Konsulteerimine seevastu piirdub nendega, kellel on seaduslik huvi ühenduse poliitikate vastu.

4.2.5 Komisjon võttis vastu konsulteerimise miinimumnõuded⁽⁴⁾, mille eesmärk oli luua läbipaistev, sidus ning samas paindlik üldine raamistik konsultatsioonide läbiviimiseks konkreetsetes poliitikavaldkondades, seejuures eelkõige neis valdkondades, mis nõuavad mõjuhindamist. Roheline raamat kasutab uut lähenemisviisi ja parandab mõningaid huvitatud isikute osaluse ja nendega konsulteerimise tingimusi, et protsess muutuks läbipaistvamaks.

(4) KOM(2002) 704 lõplik, 11. detsember 2002.

5. Konkreetsed märkused rohelises raamatus esitatud küsimuste kohta

5.1 **Register.** Huvitatud isikute registreerimine peab olema kohustuslik, kui soovitakse saada õigust konsultatsioonile neid huvitavates küsimustes. Seetõttu leiab komitee, et registreerimise kohustus on miinimumnõue läbipaistvuse huvides, mis tuleb tagada konsultatsioonidel *ühenduse* poliitika küsimustes, jälgides eelkõige, et seda ei tehta eesmärgiga saada kasu viisil, mis oleks vastuolus üldsuse huvidega.

5.1.1 Igasuguse registri avalikkus ei tohiks küsimusi tekitada. Lisaks peaks kõnealust registrit haldama komisjon, kuna registri avalikkus välistab igasuguse muu haldusviisi. Milline kohustuslik registreerimissüsteem ka ei valitaks, peaks asjaomaste poolte edastatava teabe ulatus olema valitud eesmärgiga vastavuses, ehk siis võimaldama Euroopa kodanikel saada teavet nende huvirühmade kohta, kes soovivad mõjutada ühenduse poliitikat ja otsuseid.

5.1.2 Seetõttu peab olema selge, milline on lobistide panus ELi tööorganitesse ja institutsioonidesse, keda nad esindavad, millised on nende eesmärgid ja millised on nende rahastamisallikad. Miinimumandmed peaksid hõlmama organisatsiooni nime ja asukoha, tema ärinime, kõnealuse organisatsiooni eesmärgid, teda esindavate ja tema seisukohtade väljendamise nimel tegutseda võivate isikute nimed, samuti peaks olema kättesaadav asjakohane teave organisatsiooni põhikirja ja auditeeritud aastaaruande kohta.

5.2 **Käitumisjuhend.** Käitumisjuhend peaks olema seotud miinimumnõuete täitmisega teatud kutsealase või poliitilise staatus saamiseks. Kõnealused nõuded tuleb siduda registreerimise kohustusega, nii et kui registreerimist taotlevad lobistid nõudeid täidavad, siis tagatakse, et komisjon ja teised ühenduse asutused nendega konsulteerivad.

5.2.1 Komitee arvates oleks hea, kui komisjon võtaks Euroopa Parlamendi eeskujul vastu siduva, registreerimiskohustusega seotud käitumisjuhendi, **tagades nii kõigi asjaomaste poolte võrdse kohtlemise de iure ja de facto**, kohandades selle sisu vastavalt konsulteerimise eesmärgile, ning eelkõige mittetäitmise kaasnemate tagajärgede osas.

5.3 Tagasiside konsulteerimise miinimumnõuete kohta.

Iga peadirektoraat on kohustatud läbi viima konsultatsiooni mõju hindamise, esitades ka konsulteeritavate nimekirja, kuid see puudutab üksnes komisjoni strateegilisi ettepanekuid. Komitee leiab, et niisugust hindamist või tagasisidet tuleks rakendada kõikide ettepanekute puhul, mille osas viiakse läbi avalik konsulteerimine. Konsultatsiooniprotsessi parandamiseks peaks komisjon arvestama mõningate oluliste aspektidega, nagu nt

- konsultatsioonil kasutatav keel,
- küsimuste neutraalsus,
- konsultatsioonides osalevate organisatsioonide seisukohtade ja märkuste erinev kaalukus, võttes arvesse kõnealuste organisatsioonide esindavust.

5.3.1 Komitee arvates ei piisa üldise teabe edastamisest konsultatsiooni kohta, vaid konsulteeritavad organisatsioonid peavad saama asjaomast täpset teavet ning neil peab olema piisavalt palju aega oma organisatsioonis sisearuvalu korraldamiseks. Interneti laiaulatuslik kasutamine konsultatsioonides võib tuua kaasa olukorra, kus üksikisikute ja mitterepresentatiivsete organisatsioonide arvamustele omistatakse sama suurt tähtsust kui nende organisatsioonide arvamustele, kelle seisukohta jagavad erinevate riikide liikmesorganisatsioonid.

5.4 **Ühenduse rahalistest vahenditest abi saajate avalikustamine.** Komitee teeb ettepaneku, et nii nagu avalikustatakse komisjoni hallatavatest rahalistest vahenditest abi saajad, tuleks avalikustada ka kõigi teiste Euroopa institutsioonide hallatavatest vahenditest abi saajad. Samuti kehtib see liikmesriikides ühiselt hallatavate vahendite kohta, sest nende jaotamine on liikmesriikide pädevuses.

5.4.1 Samas kui mõned liikmesriigid on eeskujulikud abi saajate avalikustamise kohustuse osas (nt ELi põllumajandustootete valdkonnas), siis teised riigid on seda vähem. EMSK pooldab seda, et kõigile liikmesriikidele muudetakse kohustuslikuks avalikustada kogu ELi ühiselt hallatavatest rahalistest vahenditest abi saajate kohta käiv teave ja avaldada need andmed ka Internetis.

5.5 **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee** palub komisjonil kaaluda, kas oleks otstarbekas laiendada konsultatsiooniprotsessi tulemuste üle teostatavat kontrolli ka kõnealuseid ülesandeid täitvatele komisjoni liikmetele, nagu on sätestatud EÜ asutamislepingu artikli 213 lõikes 2. Samuti kutsub komitee üles rangelt järgima personalieeskirjade artikleid 11 ja 16. Kõigi konsultatsiooni- ja otsustusprotsessis osalejatega arvestamine on vajalik läbipaistvuse tagamiseks ning institutsioonide nõuetekohaseks toimimiseks.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega kehtestatakse ühenduse tolli tegevusprogramm ("Toll 2013")"

KOM(2006) 201 lõplik — 2006/0075 (COD)

(2006/C 324/26)

22. juunil 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega kehtestatakse ühenduse tolli tegevusprogramm ("Toll 2013")"

Komitee juhatus tegi käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras komitee täiskogu 430. istungjärgul 26. oktoobril 2006 pearaportöörriks pr Batut ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 108, erapooletuks jäi 4 liiget.

1. Sissejuhatus

1.1 Toll kaitseb kõikides riikides riiklikke majandushuve ja on traditsiooniliselt seotud kaupade liikumisega, kasutades kohe-sele sekkumisele põhinevaid menetlusi. Pärast ühise välise tollitariifi sisseseadmist 1960ndatel aastatel kaotati 1993. aastal siseturu loomisega piirikontroll ELi liikmesriikide vahel ning sellega muutus võimalikuks kaupade ja teenuste vaba liikumine. Ühendusesisene kaubandus, mille maht on sisepiiride kaotamisel peaaegu kahekordistunud, moodustab liikmesriikide kaubanduses kõige suurema osa.

1.2 Ühenduse riiklikud tolliasutused on aastaid püsinud peaaegu muutumatuks. Tolliasutuste ja nende personali struktuur kuulus täielikult liikmesriikide pädevusse.

1.3 Kuid Euroopa Liit, digitaalne revolutsioon ja võrgustikud on muutnud tolli tegevuse vähem materiaalseks, nii et toll ei tunne enam riigipiire. Komisjoni ettepanek "Toll 2013" toetab tollipraktikate suuremat ühtlustamist vastavalt Lissaboni eesmärkidele, ilma et ühtlustataks tolliasutusi, mille riiklik roll on esmatähtis. Kaitsta tuleb ju ikkagi ühenduse, kodanike ja ühenduses elavate tarbijate huve.

2. Ettepaneku taust

2.1 Toll 2000

2.1.1 Euroopa Komisjon pakkus **juba 1995. aastal** välja viie-aastase tegevusprogrammi "**Toll 2000**", millele järgnes "**Toll 2002**". Aja möödudes pidid riiklikud tolliasutused alustama menetluste seisukohast tegevust "ühtse organisatsioonina": "sisepiirideta kaubandusala loomiseks ELi 15 liikmesriigi vahel on ühesuguste tehingute puhul vaja igas tollipunktis ühtset tollimenetlust". Selleks kasutatavad vahendid on koostöö, tolliõiguse

ühtne rakendamine nii Euroopa Liidu siseselt kui ka selle ümbruses, majanduslikele huvirühmadele kättesaadav teabevahetusvõrgustik, tolliasutuste tegevuse parandamine ja tolliametnike koolitamine, e-tolli ja arvutipõhise tollivormistamise arendamine⁽¹⁾.

2.2 Toll 2002

2.2.1 Programmiga "**Toll 2002**" loodi tollipoliitika töörühm ja "Toll 2002" komitee, mis ühendab komisjoni ja liikmesriikide esindajate lähenemisviisi meetoditele, meetmetele, hinnangutele, investeringutele, IT-platvormidele, tollimenetluste ajakohastamisele, kontrollistandarditele, koostööle kaubamärkide pettuste vastu võitlemisel, kandidaatriikide toetamisele ja tolliametnike vahetusele.

2.2.2 EMSK kiitis siis heaks tolli elektroonilise teabevahetussüsteemi ühenduse tasandil "kaasates majandusringkonnad (asjaomased ettevõtted, ühingud, nõuandva tollikomitee ning majandus- ja sotsiaalnõukogud) aktiivselt otsustusprotsessi, millega toetatakse vastastikust mõistmist ja mis võimaldab vältida tarbetuid raskusi rakendamisel". Komitee rõhutas, et nii on võimalik menetlust lihtsustada. Komitee arvas siis, et tuleks uurida teabe tsentraliseerimise võimalust komisjonis, luues kesk-pikas perspektiivis tolli uurimisasutuse ("Eurocustoms" sarnaselt "Europolile"), ning "vajadust ühtlustada tolliõiguse ja tollimenetluse alane koolitus liikmesriikide tolliametnikele", võttes "muuhulgas arvesse subsidiaarsuse põhimõtet ja tolliametnike karjääri"⁽²⁾. Otsuseid tegevd institutsioonid ei jarginud komitee soovitusi.

⁽¹⁾ EÜT L 33, 4.2.1997 ja EÜT L 13, 19.1.2000.

⁽²⁾ EÜT C 174, 17.6.1996, lk 14.

2.3 Toll 2007

2.3.1 Seejärel võeti vastu uus viieaastane tegevusprogramm “**Toll 2007**”⁽³⁾, millega pikendati ja laiendati eelnevat programmi. Programm ei piirdu ainult kaubanduse ja tollitegevusega, vaid käsitleb ka Euroopa Liidu finantsshuve ning turvalise ja kindla keskkonna loomist kodanikele. Alanud on maailma majanduse globaliseerumine ja sellega kaasnevad suured muudatused. Tollil on oluline roll kaubanduskeskkonna reguleerimisel. Kiire digitaliseerimine on muutnud võimalikuks tollimenetluse ühtlustamise. Programmi “Toll 2007” eesmärk on tagada, et ühenduse tollipoliitika alast õigust rakendatakse kõikides ühenduse riikides ühtselt ja professionaalselt. Seega on headel tavadel, tolliametnike vahetusel, seminaridel ja järelmeetmetel oluline roll elektrooniliste toimingute intensiivsemal rakendamisel.

2.3.2 Komitee omalt poolt pooldab, et “komisjonil oleks aktiivsem roll liikmesriikide kontrollistandardite järelevalves” ja et “seda eesmärki on osaliselt võimalik saavutada, kui määratakse tolliinspektorid, kellel on sekkumisõigus kogu ühenduse territooriumil”⁽⁴⁾.

2.3.3 Oma arvamuses tunnistas EMSK, et tolliteenuste parandamise eesmärk võib olla ettevõtete konkurentsikeskkonna parandamine, tööhõive toetamine ja seadusliku tegevuse toetamine kaubanduses. Komitee arvates oleks vaja vahendit, mis võimaldaks hinnata algusetappides tehtud edusamme ja viia sisse vajalikud kohandused. Komitee arvamust arvestati⁽⁵⁾.

2.3.4 **Vahearuanne** näitas, et üldiselt olid ettevõtjad ja huvitatud isikud rahul programmiga “Toll 2007”, kuid oleks vaja ühildada turvalisusega seotud kohustused ühenduse kaubanduse lihtsustamise eesmärgiga; samuti on teatud probleeme e-tolliga. Tegevusprogramm toetas oluliselt riiklike tolliasutuste eesmärki töötada ühtse organisatsioonina.

2.4 Aasta 2006

2.4.1 **2006. aastal avaldati kolm olulist tollitemaatikat käsitlevat Euroopa Liidu dokumenti:**

- ajakohastatud tolliseadustiku määruse ettepanek;
- tolli ja kaubanduse paberivaba keskkonna otsuse ettepanek;
- otsuse ettepanek, mida käsitleb EMSK käesolev arvamus.

2.4.2 **Ühenduse tolliseadustik**, mida ajakohastati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega ja mille kohta esitas EMSK arvamuse 5.juulil 2006, on samuti oluline taustteave programmi “Toll 2013” mõistmiseks, mis kuulutati välja selleks, et õigusaktid oleksid kooskõlas turgude ja tehnoloogia arenguga ja ühenduse edasise laienemisega. Elektrooniliste teenuste lisandu-

misel peab ka haldus toimuma elektrooniliselt. Uus seadustik muudab varem valikulise elektroonilise menetluse *kohustuslikuks*, muutes nii suurte ettevõtjate ülesande tõenäoliselt väikeste arvelt lihtsamaks. Lisaks on praegu tunduvalt olulisem mittetariifsete meetmete rakendamine, näiteks kaubamärkide pettuste vastu võitlemine, julgeolek, illegaalse sisserände kontrollimine, rahapesu ja narkootiliste ainetega kauplemise vastu võitlemine ning hügieeni, tervishoiu, keskkonna- ja tarbijakaitsega ning samuti käibemaksu ja aktsiisimaksude kogumisega seotud meetmed. Liikmesriigid on jätkuvalt programmi toetajaks, sest nemad kannavad kulud (eriti infosüsteemide koostalitlusvõime kulud) ja nende tolliasutused võivad läbi viia igat tüüpi kontrolli, kuid komisjon suurendab oma regulatiivseid volitusi (määruse ettepaneku artikkel 196) tollisüsteemide, liikmesriikide ja rahvusvaheliste lepingute osas. Ajakohastatud seadustikus määratletakse uuesti kõigi tollimenetluses osalejate roll ja staatus.

2.4.3 Elektrooniliste menetluste kasutamise kohustus toob muidugi kaasa **paberivaba keskkonna täieliku sisseviimise**.

2.4.3.1 Tolli paberivaba keskkonna alase otsuse ettepanek näeb ette meetmed ja tähtajad liikmesriikide elektrooniliste tollisüsteemide koostalitlusvõimeliseks muutmiseks ja ühtse kontrollpunkti loomiseks. Ettevõtjate ja tolliametnike vaheline teabevahetus muutuks seega tõhusamaks ning aitaks teavet kiiremini vahetada. Paberversiooni peaks kasutama ainult erandjuhtudel. Komisjon kavatseb ellu viia ka ühtse liidese (“*single interface*”), mis võimaldab volitatud ettevõtjatel (seotud isikud ja “volitatud ettevõtjad” — vt ajakohastatud ühenduse tolliseadustiku artiklid 2, 4, 13 ja 16) pöörduda vaid ühe asutuse poole, mitte erinevate piirikontrolli asutuste poole nagu praegu. Nii toimuks teabe, eriti tollialase teabe edastamine ühekorraga. Tolli- ja muud asutused (politsei, piirikontroll, veterinaar- ja keskkonnakaitseamet) kontrolliksid kaupu samaaegselt ja samas kohas vastavalt ühtse kontrollpunkti põhimõttele.

2.4.4 13.septembri 2006. aasta arvamuses tõdeb Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et ühendusepoolne tolli haldamine peaks olema üks Euroopa Liidu pikaajalisi eesmärke. “Selle eelised on lihtsus, usaldusväärsus ja hind ning ühendamise võimalus teiste Euroopa Liidu liikmesriikide ja kolmandate riikide süsteemidega”.

3. Programm “Toll 2013”

3.1 Koostalitlusvõime, kulude minimeerimine, head tavad: analüüsiv programmi “Toll 2013” on jätk eelnimetatud programmidele ning otsene järg programmile “Toll 2007”. Selle eesmärk on edendada vaadeldavas kontekstis, mida iseloomustab rohkete elementide suur ühtsus, ajakohastatud tollimeetodeid,

⁽³⁾ KOM(2002) 26 lõplik — 2002/0029 (COD).

⁽⁴⁾ EÜT C 241, 7.10.2002, lk 8.

⁽⁵⁾ vt joonealune märkus 4.

mille eesmärk on kiirendada kaupade liikumist, lihtsustada kaubavahetust ja suurendada kaubavahetuse vabadust, säilitades samas järelevalve. Euroopa Komisjoni hinnangul ⁽⁶⁾ on toll ainus vahend majandusest üldise ja kõiki sektoreid hõlmava pildi saamiseks. Olukord on muutunud varasemaga võrreldes keerulisemaks ning võib täheldada kaubavoogude ja inimeste vastastikmõju. Sellega toimetulekuks on esindajate sõnul tarvis reageerida paindlikult ja leida vahend tagamaks Euroopa Liidu ettevõtete konkurentsivõime nii sise- kui maailmaturul.

3.1.1 Uut programmi viiakse ellu kuueaastase perioodi jooksul — 1. jaanuarist 2008 kuni 31. detsembrini 2013 –, mis ühtib mitmeaastase finantsraamistiku kestusega.

3.1.2 Artikli 4 punktis 1 loetletud programmi eesmärgid, mida soovitakse toetusesaajate endi abil saavutada, on järgmised:

- a) tollialaste tegevuste vastavus siseturu vajadustele, sealhulgas tarnimisahela turvalisuse osas;
- b) koostöö tolliasutuste vahel ja sama tõhus ülesannete täitmine, nagu seda teeks üksainus tolliasutus;
- c) ühenduse finantshuvide vajalik kaitsmine;
- d) kodanike turvalisuse ja ohutuse tugevdamine;
- e) laienemissettevalmistuste tegemine, jagades sealhulgas kogemusi ja teadmisi asjaomaste riikide tolliasutustega.

3.1.3 Vahendid nende saavutamiseks: ühismeetmed ja info- tehnoloogiametmete realiseerimine.

Programmi alla käivate meetmete nimekirja (artikli 1 lõige 2) on võrreldes programmiga “Toll 2007” muudetud põhjalikumaks ning selles on toodud välja kaks liini: materiaalsed ressursid (riist- ja tarkvara) ning inimressursid (ühismeetmed ja koolitus):

- a) side- ja teabevahetussüsteemid,
- b) võrdlusuuringud,
- c) seminarid ja töörühmad,
- d) projektirühmad ja juhtrühmad,
- e) tööalased külastused,
- f) koolitus,
- g) järelevalvemeetmed,
- h) muud programmi eesmärkide täitmiseks vajalikud meetmed.

Seega aitavad need kaasa üleeuroopalise elektroonilise tollikeskkonna väljaarendamisele.

3.1.4 Programmis **osalejad** (artikkel 3) on eelkõige liikmesriigid, aga — arvestades tollimeetmete rolli rahvusvahelises

majanduses — eri määral ka Euroopa Liidu kandidaatriigid, võimalikud tulevased kandidaatriigid, ELiga Euroopa naaberriikide poliitika kaudu seotud riigid ja kolmandad riigid.

3.1.5 Erinevad **osalejad** on määratletud ettepaneku mitmes artiklis.

3.1.5.1 Põhjenduste 6. punktis ⁽⁷⁾ on märgitud, et ühenduse tolliasutused “peavad tugevdama omavahelisi suhteid ning suhteid äri-, õigus- ja teadusringkondade ning väliskaubandusega tegelevate ettevõtjatega”. Programm “Toll 2013” peaks vajaduse korral andma asjaomaseid ringkondi esindavatele isikutele või üksustele võimaluse programmi tegevuses osaleda.

3.1.5.2 Eelkõige on **osalejateks** riiklikud tolliasutused, mida artikli 2 lõikes 1 on määratletud kui “osalevates riikides tollitegevuse ja tolliga seotud muu tegevuse korraldamise eest vastutavad riigiasutused ja muud organid” ning ühenduse tasandil **Euroopa Komisjon**, mida abistab “**Toll 2013**” komitee (artikkel 19), ja riikide vastutavatest isikutest koosnev **tollipoliitika töörühm**. Lisaks on artiklis 14 öeldud, et “**rahvusvahelised organisatsioonid, kolmandate riikide asutused, ettevõtjad ning neid ühendavad organisatsioonid**” võivad osaleda programmi raames korraldatavas tegevuses, kui see on artiklites 4 ja 5 osutatud eesmärkide täitmiseks oluline. Artikli 7 lõikes 6 on märgitud, et “komisjon võib teha side- ja teabevahetussüsteemid kättesaadavaks **muudele avaliku teenuse pakujatele** nii tolliga seotud kui ka tollivälistel eesmärkidel, tingimusel et nad osalevad programmi rahastamisel”. Seega on tolli kui rahvusvahelise kaubanduse reguleerija rolli tõttu osalejaid märkimisväärselt palju.

3.1.5.3 Edaspidi jätab komisjon endale võimaluse kontrollida, kas teatavaid kõnealuse programmi täitmiseks seotud ülesandeid võib usaldada täitevasutusele või teenuseosutajatele tehnilise abi või haldusabi lepingute alusel ⁽⁸⁾. Sellegipoolest võivad teatud liikmesriikides tekkida halduskorralduslikud probleemid.

3.1.6 *Eelarve*

3.1.6.1 Koostalitusvõime võimaldab eri riikide haldusorganite vahelist teabevahetust. Koos kaubandusettevõtjatega aitab “Toll 2013” kaasa kahe — ajakohastatud tolliseadustikku ja tolli paberivaba keskkonda käsitleva — otsuse vastuvõtmisele. Täielikult toimiva uue elektroonilise süsteemi abil saavutatakse ühtne siseturg, mille ainsad piirid on välispiirid. Programm “Toll 2013” võtab arvesse turgude globaalset mõõdet ning suhteid kolmandate riikidega, kes võivad olla osalejariikideks ja kellel on seega õigus toetusteks.

⁽⁶⁾ Euroopa Komisjoni maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi (TAXUD — A/2) 18. septembri 2006. aasta arutelu.

⁽⁷⁾ KOM(2006) 201 lõplik, lk 9.

⁽⁸⁾ Seletuskirja 4. punkt: Mõju eelarvele.

3.1.6.2 Programmi elluviimise kohustus lasub eeskätt osalevatel riikidel (põhjenduste 11. punkt). Ühenduse eelarvest programmile eraldatava summa suurus on 323,8 miljonit eurot (seletuskirja punkt 4 ja artikli 16 lõige 1), kuid see ei peegelda kogukulu, millest suure osa kannavad liikmesriigid. Programmi "Toll 2013" antav toetus on teoreetiliselt kaks miljonit eurot liikmesriigi kohta aastas kuue aasta vältel; samas aga on osalevaid riike rohkem kui vaid 27 liikmesriiki.

3.1.6.3 Kulud jagunevad Euroopa Liidu ja osalevate riikide vahel järgmiselt (artikkel 17):

— "2. Ühendus kannab järgmised kulud:

- a) artikli 7 lõikes 3 sätestatud side- ja teabevahetussüsteemidesse kuuluvate ühenduse komponentide ostu-, arendus-, paigaldus- ja hoolduskulud ning igapäevase kasutamise kaasnivad kulud;"

samuti ühismeetmeteks vajalike koosolekute korraldamisega seotud kulud;

— "6. Osalevad riigid kannavad järgmised kulud:

- a) artikli 7 lõikes 4 osutatud side- ja teabevahetussüsteemidesse kuuluvate väljaspool ühenduse vastutusalas olevate komponentide arendus-, ostu-, paigaldus- ja hoolduskulud ning igapäevase kasutamise kaasnivad kulud;

- b) ametnike alg- ja täiendõppega ning keeleõppega seotud kulud."

3.1.7 Personal

3.1.7.1 Ettepanekus on rõhk asetatud kogu süsteemi toimimiseks tarvilikule **vajadusele korraldada koolitust** ning heade oskuste **järele**. Riiklike tolliasutuste töötajate koolitusvajadusi antud valdkonnas käsitletakse ettepaneku artiklis 12. Riiklikud koolitusasutused ja koolituse eest vastutavad ametnikud teevad süsteemset koostööd, mille tulemusena toimub ahelreaktsioon: ühenduse tasandil töötatakse välja programmid ja õppestandardid, koostatakse "vajaduse korraldada programme erinevaid tollieeskirju ja -protseduure käsitleva põhikoolituse jaoks, et ametnikud omandaksid vajalikud ametialased oskused ja teadmised" (artikli 12 lõike 1 alapunkt a). Pakutavad keelekursused võidakse avada ka teiste riikide ametnikele (artikli 12 lõike 1 alapunkt b) ning kõnealuste riikide tolliametid peavad süsteemi kesksed osad kaasama täiel määral kaasata nende riiklikesse koolitusprogrammidesse (artikli 12 lõige 2). Sealjuures tagavad kõnealused ametid kindlasti ka selle, et "nende ametnikud saavad ühiste koolitusprogrammide alusel ametialaste oskuste ja teadmiste omandamiseks vajalikku alg- ja täiendõpet", samuti keeleõpet, ja seda kõike ametite kulul (artikli 12 lõige 2).

3.1.7.2 Seega koolitust ei korraldaks küll ühendus, kuid koolituse sisu oleks ühendusepoolne. Komisjon on seega valinud puu struktuuri meenutava lähenemisviisi, märkides samas, et vajaduse korral arendatakse "tollialaseks ühiskoolituseks ja selle haldamiseks vajalikku infrastruktuuri ja vahendeid" (artikli 12 lõike 1 alapunkt c).

3.1.7.3 Lisaks, püüeldes täiendavuse poole, nagu on rõhutanud ka EMSK, on märgitud ära see, et kaalutakse "võimalusi arendada koolitustegevust seoses muude avalike teenustega" (artikli 12 lõike 1 alapunkt d). Seega, kõigile osalevatele riikidele ühiste koolitussüsteemide ja -modulite ostu, arendamise, sisseadmise ja hooldusega seotud kulud võidakse rahastada programmist (artikli 17 lõike 2 alapunkt d).

3.1.8 Komisjoni roll

3.1.8.1 Komisjon oleks hargneva puu struktuuri keskus. Puuduks küll ühenduse struktuur, kuid komisjon oleks osalejate keskmes. Komisjon määrab ise kindlaks volitatud ettevõtjad, kelle osas ei ole veel kehtestatud täpseid nõudeid (ajakohastatud tolliseadustiku artikkel 196), samuti need avalikud teenused peale tolli, kellel on tollivälistel eesmärkidel ligipääs turvatud andmetele ja õigus osaleda koolitustel (seletuskirja artikkel 7), ning uued erasektori ettevõtjad (õigus- ja teadusvaldkonnas), keda võiks samuti kaasata.

4. Komitee üldised märkused

4.1 Komitee väljendab kahetsust, et vaatamata kõnealuste teemade seotusele ja tähtsusele nii omavalitsuste kui selle töötajate jaoks, käsitles komisjon neid 2006. aastal hajutatult; tegemist ei olnud küll väga pakiliste ega täiesti uute küsimustega, kuid need on omavahel tihedalt seotud.

4.2 Komitee väljendab veelgi enam kahetsust, et käesolev arvamus tuli ettevalmistatava eelarve ajakava tõttu koostada kiirustades, samas — nagu juba märgitud — on tegemist osaga väga ulatuslikust valdkonnast, mille mõju eelarvemenetlusele oli täielikult ette näha.

4.3 EMSK on arvamisel, et Euroopa majandusintegratsiooni juhtivaks jõuks olnud tolliliit ei saa — ilma et sel oleks negatiivsed tagajärjed — jääda maha rahvusvahelisest kaubandusest, mida ta peaks reguleerima ja mis muutub pidevalt. IT-meede on kahtlemata selle osa, mille pakutavaid erakordseid võimalusi peavad saama kasutada nii ettevõtteid kui järelevalveasutused. Seega kiidab komitee heaks programmi "Toll 2013" ja eelarvetõusu, mis võimaldab jätkata toetuste andmist osalevatele riikidele, muuhulgas nende vahendite ajakohastamiseks, kõnealuses valdkonnas tegutsejate vastutavamaks muutmiseks ja töötajate koolitamiseks.

4.4 Teadmiste jagamine, ühismeetmed ja järelevalvemeetmed on positiivsed nii hea koostalitusvõime kui osalejate vastastikuse tundmise seisukohalt, kuid see võimalus on jäetud vaid vähestele tollitöötajatele.

4.5 EMSK märgib rahuloluga, et kooskõlas komitee varasema sooviga eelmiste programmide osas on sisse seatud hindamismenetlus, kuid väljendab samas kahetsust, et mainimata on jäänud juhised, milliseid näitajaid tuleks seejuures kasutada.

4.6 Komitee suhtub kahtlevalt järgmisel:

4.6.1 “Tollimeetmete prioriteediks peab olema kontrolli ja pettusevastase tegevuse tõhustamine”, kuid samas ka “tollialaste õigusaktide järgimisega kaasnevate kulude minimeerimine ettevõtjate jaoks, kaupade tõhusama kontrollimise tagamine välispiiridel ning ühenduse kodanike kaitsmine seoses rahvusvahelise tarneahela ohutuse ja turvalisusega” (põhjenduste 3. punkt).

4.7 Siiski märgib komitee järgmist:

4.7.1 Eesmärk, et “tolliasutused pakuvad ühenduse kodanikele ja ettevõtjatele samaväärset kaitset kõikjal ühenduse tolliterritooriumil” (põhjenduste 2. punkt), on küll kiiduväärne, kuid ebapiisav maksumaksja, ettevõtja ja eelkõige kodaniku jaoks, kui just “samaväärse” all ei mõisteta “suurepäraselt”, st parimat võimalikku kaitset. Kaitse tähendab näiteks ka seda, et mängukarusid kontrollitakse kooskõlas ühenduse normidega, mistõttu neid lubatakse ühenduse territooriumile tuua, sest et tollitöötajad on kontrollinud, et nende pisidetamid on korralikult kinnitatud ja puudub oht, et laps võiks nende kätte lämbuda. Ettepanekus sõnastatakse põhimõtteliselt järelevalve ja turvalisuse eesmärk, ilma et seda aga üksikasjalikult lahti seletataks. Eesmärk peab olema samaväärne kõikjal ühenduse territooriumil ning lisaks peab see olema võimalikult hea tasemega.

4.7.2 Eesmärgid, milleks on halduskoormuse vähendamine ja teatud tegevuste automatiseerimine kulukate IT-süsteemide abil, kusjuures liikmesriikide eelarvapädevad organid on kohustatud pidama kinni asutamislepingutes lubatud eelarve puudujäägi ja riigivõla piiridest, võivad kaasa tuua selle, et ametiasutuste juhid vähendavad üksikeisest sõltumata töötajate arvu, mis muudab koostöö keeruliseks, ja/või hajutavad mõningase erastamise kaudu oma kulusid — see aga võib tekitada ettevõtjatele ja kodanikele õiguslikku ebakindlust suure pädevusega teenistuste tegevuse osas.

4.7.3 Soovitatav kaubavahetuse edendamine võib kaasa tuua pettuste ja salakaubanduse määra suurenemise (puudutades vastavalt seaduslikke ja ebaseaduslikke kaupaid), mille kontrolli vähendatakse. Oleks olnud kasulik näidata elektrooniliste järelevalvemeetmete edukat toimimist pettusevastases võitluses, ja

samaväärset edu kõigis osalevates riikides, ka väheste töötajate puhul. Komitee hinnangul sõltub järelevalve ulatus alati poliitilistest otsustest ning soovitud vahekorra kaubanduse vabaduse ja kodanike kaitse vahel ning on teadlik, et nende elluviimine sõltub töötajatest ja nende käsutuses olevatest vahenditest. Pealegi puudub tasakaal vabaduse ja kaitstuse vahel, kui soov edendada kaubavahetust järelevalve ulatuse ja läbiviijate arvu vähendamise teel toob kaasa ohutusõuded, mida on EMSK arvates ettepanekus vähe käsitletud. Euroopa Liit küll määratleb tollipoliitika, kuid riiklikud ametiasutused vastutavad selle elluviimise eest oma struktuurides, mida nad võiksid vajadusel laiendada asemel edukalt ümber suunata.

4.7.3.1 EMSK rõhutab, et komitee on kahel korral varasemate tolliküsimusi käsitlevate dokumentide puhul, millele on eespool viidatud, välja toonud tegevuste ja struktuuride mõningase tsentraliseerimise, kuid Euroopa Komisjon on alates 2005. aastast (9) järginud võrgu kontseptsiooni, mille aluseks on tihedam koostöö riiklike tollialaste infosüsteemide vahel, eeldades, et sellele peaks järgnema järelevalve tõhustamine koos menetluste lihtsustamisega. Koostalitusvõimeliste ja paberivabade menetluste jaoks on tarvis tolliasutuste märkimisväärset ümberstruktureerimist riiklikul tasandil. Tulemusena võidakse sulgeda deklarantide käsutuses olevaid tollipunkte, samuti võib väheneda võime sekkuda tervishoiuvalase ohu (hullu lehma tõbi) või julgeolekualase ohu (terrorism) korral ning see võib kaasa tuua märkimisväärseid muutusi personalile.

4.7.3.2 Samuti kordab komitee varasemate tekstide (10) puhul tehtud kriitikat, et tegelikult “ei võeta arvesse erinevate haldus- ja asutuste vastastikust sõltuvust kuritegevuse vastases võitluses”, kuigi praegusel juhul võib seda leebemalt võtta, kuna ettepaneku kohaselt võidakse kõnealused süsteemid teha kättesaadavaks ka muudele avaliku teenuse pakkujatele (artikli 7 lõige 6).

4.7.3.3 Tolliliidu ja riiklike asutuste (kes on puu struktuuris justkui oksad) keske rolli tunnustamisel maailmakaubanduse reguleerimisel oleks komisjon võinud täpsustada, et see roll saab olla üksnes avaliku võimu kandjatel.

4.7.3.4 Programmi “Toll 2007” vahehindamine tõi terava probleemina esile keeleraskused, mis on tollitöötajatele takistuseks nende igapäevases riikidevahelises töös. EMSK arvates ei ole nimetatud küsimust programmis 2013 piisaval määral arvesse võetud ning see on jäetud osalevate riikide lahendamiseks, vaatamata sellele, et tegemist on kogu Euroopa Liidu seisukohast olulise teemaga.

(9) Komisjoni teatis. Ühenduse programmid “Toll 2013” ja “Fiscalis 2013”; KOM(2005) 111 lõplik, 6.4.2005.

(10) KOM(2005) 608 lõplik.

4.7.3.5 Globaalse majanduse kontekstis oleks komisjon võinud tuua sisse koolitusküsimuse seoses kolmandate riikidega ning rõhutada ennetustegevust ja ametivõimude koolitust nendes teatud riikides, mis on tuntud pettuste (eelkõige võltsimise) toetamise poolest, et mõistetakse riigile sel moel tehtava kahju suurust ning õpitaks kõnealuse probleemiga toime tulema sisekontrollide abil.

5. Konkreetsed märkused

5.1 Ettepaneku artikkel 3: Programmis osalejad (adressaadid)

5.1.1 Komisjoni ettepanek näeb ette tegevusi liidu vanadel ja uutel piiridel, mida viiakse läbi koostöös Euroopa naabruspoliitika partnerriikidega ning mille eesmärk on koostöö suurendamine ühendusse mittekuuluvate kolmandate riikidega. Viimaseid võib kaasata mõningatesse tegevustesse teatud tingimustel, mida komitee peab väga oluliseks, pidades silmas võrdväärse kohtlemise põhimõtte võimalikult kohest järgimist pärast kõnealuste riikide võimalikku liitumist ELiga. Kuid tekstis jäid täpsustamata tingimused, mille alusel kõnealused riigid saaksid abi tolli tegevusprogrammist.

5.2 Artikli 5 lõike 1 alapunkt i: Koostöö arendamine

5.2.1 Komisjonil soovitab õigustatult "parandada koostööd ühenduse ja kolmandate riikide, eelkõige Euroopa naabruspoliitika partnerriikide tolliasutuste vahel". Võib-olla võinuks komisjon nimetada Maailma Tolliorganisatsiooni rahvusvaheliste organisatsioonide näitena, mis võivad osaleda programmi raames korraldatavas tegevuses (artikkel 14).

5.3 Artiklid 3, 10, 14, 19, põhjenduse punkt 6

5.3.1 Siin määratletakse osalejad, kes tagavad programmi läbiviimise jätkuna juba toimunud tegevustele ning kelle hulka kuuluvad komisjon, "Toll 2013" komitee (artikkel 19) ja riiklikud asutused. Panuste ja osalejate vaheliste suhete iseloomu tekstis täpsemalt ei määratleta. Riikide osalemine toimub erineval tasandil; kuigi nad pakuvad asjaomaseid ekspertteadmisi, jäävad mõned neist siiski "vastuvõtivateks" kasutajateks. Rahvusvaheliste organisatsioonide, kolmandate riikide asutuste, ettevõtjate ning neid ühendavate organisatsioonide esindajad (artikkel 14) võivad osaleda programmi raames korraldatavas tegevuses, ent üksnes liikmesriigid saavad osaleda projektirühmades ja juhtrühmades, mille tegevus on kooskõlastava iseloomuga (artikkel 10).

5.3.2 Täpsustuste puudumisel tekstis on otsustusõigus komisjonil. Ajakohastatud tolliseadustiku kohaldamisel otsustab komisjon volitatud ettevõtja tunnustamise tingimused. Tolliseadustiku artikli 194 kohaldamisel võib ta üksi otsustada muuta tollisüsteemide koostalitlusvõime standardeid ning ise määrata

kindlaks juhud, kus ta soovib taotleda liikmesriikidelt nende tehtud otsuste muutmist. Komisjon otsustab, millised avalikud ja erateenused võivad osaleda programmis "Toll 2013" ning kasutada tasu eest või tasuta programmi andmebaase, samuti määrab komisjon kindlaks kõnealuse programmi abikõlblikkuse tingimused (osalevad riigid).

5.3.3 Olles teadlik, et taoline ettevõtmine vajab tõhusat juhtimist, tõstatab komitee küsimuse, kuidas oleks kodanikel võimalik kontrollida integreeritud süsteemi, ning soovib, et tehtaks kõik vältimaks olukorda, kus tekiks ülitehniline võrgustik, mille struktuur osutuks niivõrd uduseks, et kodanikel ja nende esindajatel ei oleks enam võimalik seda kontrollida. Komitee on arvamusel, et tollialaste ülesannete usaldamisega sõltumatutele või eraasutustele, nagu agentuurid ja alltöövõtjad, kaasneks täiendavad riskid.

5.4 Artikkel 17: Eelarve

5.4.1 Programmi elluviimise kohustus lasub eeskätt osalevatel riikidel (põhjenduse punkt 11). Ühenduse eelarvest eraldatav kogusumma on 323,8 miljonit eurot (seletuskirja punkt 4 ja artikli 16 lõige 1) ning nagu eespool juba öeldud, tähendab see teoorias iga-aastaselt vaid kahe miljoni eurost summat ELi iga liikmesriigi kohta kuue aasta jooksul. Inimressursse ja infrastruktuuri haldavate liikmesriikide panus (avaliku ja erasektori koon-darvestuses) Euroopa integreeritud tollisüsteemi ellurakendamisel saab olema kõige suurem.

5.4.2 Komitee märgib, et teksti eelnõu jätab täpsustamata eraldatavate summade tehnilise jaotamise. Uuringu *Impact Assessment* ⁽¹⁾ kohaselt pidi infotehnoloogiale eraldatavate summade maht olema 259,6 miljonit eurot, samas kui inimestele suunatud tegevustele eraldatakse vaid 57,4 miljonit eurot.

5.5 Artikkel 8, artikli 12 lõike 1 alapunkt d: Personali koolitamine

5.5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates hakkavad nii osalevate ettevõtete kui tolliasutuste töötajad liikmesriikides kogema juba alustatud reformide kiirendamist ning vaatamata koolituskursustele, mida töötajatele pakutakse, tuleks mõnedele neist, sealhulgas ametnikele pakkuda sotsiaalplaanidega sarnaseid lahendusi juhaks, kui neid inimesi ei õnnestu kaasata ümberkorraldustesse. Lahendusi tuleb pakkuda üleminekuajaks, mis arvestab programmi elluviimisaja eripäraga (beebibuumi ajastul sündinud inimeste lahkumine tööturul).

5.5.2 Teiselt poolt näeb ettepanek ette — arvestades komitee poolt juba varem toetatud vastastikust täiendatavust — kaaluda "võimalusi arendada koolitustegevust seoses muude avalike teenustega" (artikli 12 lõike 1 alapunkt d). Komisjon võinuks täpsustada, milliseid teenuseid ta mõtleb ja millised programmi osalejad neid teenuseid pakuvad.

⁽¹⁾ Komisjoni personali töödokument *Customs 2013 — Impact Assessment*, lk 30 — komisjoni dokument SEC(2006) 570.

5.6 Artikkel 13: Järelevameetmed

5.6.1 Kuna partneri tundmine piiriülestes suhetes võimaldab suurendada usaldust ja tegevuse tulemuslikkust, peaksid kõnealuseid järelevameetmeid komitee arvates teostama võimalikult paljud tolli lihttöötajad ja mitte ainult tolliasutuste juhtkonnad, nagu oli ette nähtud varasemas programmis "Mattheus".

6. Komitee soovitus

6.1 Komisjoni 2005. aastal väljaantud teatises tegevusprogrammi "Toll 2013" käivitamise kohta öeldi, et tulevane programm peaks võimaldama kaasrahastamist esimese ja kolmanda samba programmidest, kuna ei ole võimalik piirata tollialaseid tegevusi vaid ühele sambale. Programm "Toll 2013" kinnitab vastupidist. See tundub siiski olevat vastuolus osaliselt tollile usaldatud ülesandega võidelda ebaseadusliku kaubanduse vastu ja tagada inimeste ja piirkondade julgeolek, mis kuulub justiits- ja siseküsimuste valdkonda. Komitee soovib, et uuritaks ka rahastamise võimalust kolmanda samba alusel, et lihtsustada pettustevastase võitlusega tegelevate teenistuste vastastikust täiendavust ja vältida kulutuste dubleerimist.

6.2 Komitee peab vajalikuks uurida, kuidas kohandada tollialaseid õiguslikke kontseptsioone — juhul, kui ühenduse õiguse omad osutuksid ebapiisavaks — tolli uue reaalsusega. Seejuures tuleks erilist tähelepanu pöörata arvutipettuste, piraatoodangu ja sanktsiooni mõistetele: tulevikus töötab ELis ühisturg, koostalitlusvõimeline tollivõrgustik, ühtselt toimivad tolliasutused ja ühine õigusrikkumiste liigitus, ent tollisanktsioonid jäävad erinevaks, mis põhjustaks paratamatult kaubandushäireid ja viiks erineva käsitlemiseni sõltuvalt kauba tolliterritooriumile sisene-

mise punktist, mis omakorda läheks vastuollu reguleerimise eesmärgiga.

6.3 Programmi "Mattheus" asendamine töökülastustega näitab, et ELis on loobunud ametnike omavahelise vahetatavuse mõttest, millele veel eelmine programm toetus. Nüüd iseloomustab võrgustikku liikuvus, kuid tööviisid ei tohiks komitee arvates olla lühemad kui senised ametnikevahetused ja nendes peaksid osalema kõik töötajad, et süveneda ja parendada seniseid teadmisi inimestest ja meetoditest.

6.4 Komitee on seisukohal, et tuleks uurida, kuidas programm võiks kaasa aidata toetuste andmisele 2008.–2013. aastate üleminekuperioodil nendele töötajatele, keda puudutab arvutipõhise tollikeskkonna lõplikust kasutuselvõtust tingitud ümberkorraldus liikmesriikides; vajadusel tuleks toetust pakkuda sotsiaalplaanide sarnaste lahenduste abil.

6.5 Komitee soovib, et kodanikele antaks selgitusi programmi "Toll 2013" järgmiste aspektide kohta:

- a) tollitegevuse positsiooni määramine, täpsustades avalikke teenuseid, millel on tasuline või tasuta juurdepääs tolli käsutuses olevatele äri- ja teistele andmetele;
- b) Euroopa tollitegevuse positsiooni määramine võrreldes maailma teiste tollisüsteemidega (turvalisuse seisukohast);
- c) potentsiaalsetelt kandidaatriikidelt, naabruspoliitika partnerriikidelt ja kolmandatelt riikidelt oodatav koostöö maht ja iseloom ning selleks eraldatavate vahendite maht;
- d) nende rahvusvaheliste organisatsioonide iseloom ja oodatav roll, kes võivad osaleda programmi raames korraldatavates tegevustes.

Brüssel, 26. oktoober 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS